

دهستگار و شول ل نامیدین و بههدینا (المهن والحرف)

گهلهک شول و دهستکاریت گرنګ و نازک و فەر و باش لئامیدین و باژیریت بههدینا هه بون وهکی لدهرقه ی باژیری لګوندا ژمی هه بو:

۱- ناسن ګری:

ناسن ګر هه ردهم ټیک دو (مالهک یان دو یان سئ یان پتر هه بون وهکی مالا حهدادی (عبدالله حهداد ظاهر حهداد و بابج وان مه حه مه دئ حهدادی لتاخج سهر ده پکیا لتاخج ژوری و لتاخج ژیری یئ مهیدانی مالا ئه مین و ئه حه مه دئ حهدادی هیشتا ئه و ناقئ لسهر مای ئه و اچ چی دکرن؟! ههروهسا لزاخو و دهوکی و ئاکرئ و لګوندیت بسرمانا و فهلا.

طهقر و بقره داس (داسک) و مهړک و مهړبیر و شالوک و (داسکا دروینئ) و سنگیت ناسنی و کهلابه و زنجیر و گیسن و مصاصک و بزمار و بزماریت نالکرنئ و لهازه و شفشیت په نجهرا و خه به نک و کیلونیت ده رګه ها و دورک و مهوکیت ناسنی و خه له کیت ده رګه ها و بزماریت مه زن بو شولج داری و دار تراشا و نه جاریئ ئه و ئه ف تشتیت مالی و خه به نګیت سندوقان و داصکیت قیمئ و گوشتی و کیرک و صاتورا و هیشتا قه له خوین (مه قهس) و طهقر و بقره و خه له کیت ده رګه ها قوتانی و هیشتا.

ههروهسا شیر و مه طال و خه نجهر و قه م و تیر و رم و دوقچک و طوبزیت ناسنی و کهل و په لیت دهوارا وهکی سه رده فا و رکیتبا و هه فسار و فان تشتا و گاسک و هستیفکا و مه قلا و بهرحه لینکا و قالبا و چه کوچا و مجله و مه جرفکا و طهقرکا و ته فشو یا.

۲- دار تراش (نه جار):

ههر هه بون بیئت خلمه تیبت مالی بیئت نازک و ببها وهکی چه کمه جیبت داری گویزئ و بیئت بقدبازی بزه حمهت. (ټیک ژوان لمالا مامئ منئ حجی سلیم مابو یا بهری (۱۷۰) سالا یا بابج حه جیه باپیری و ی په حجی محمود ئاغای پسمامئ مه زن یئ حجی عبدالعزیزاغای) نهو یا لنک من. گه له کا بده روکه و غورابکه و ببنده. و ټیکا دی ژوئ سفک تره بو فندکاریئ، ئه وژئ یا بغورابکه. ئه هه ردو داری گویزئ نه و بیئت لنک من. ههروهسا سندوقیت داری گویزئ و داری دی چیدکرن و کهنتور و دولاب و دولابوک و تهخته بهند و ده رابه و تهخت و ده رګه ها و په نجهر و شونیکیت فه قوتانا سیفان دیت بانا و شونیکیت قوتانا جلکا بو بالا فا و ده پکیت روینشتنی و بیئت سه رشوکا و گهرما فا و چه رخه توکیت داری (کو فک) بو دانی یئ بکه نه همبانکا و دهستکیت بقرا و داصکیت قیمئ و ده پکیت قیمئ و کیم جارا خانکا و تیرکا و نابونیکا و هه چکیت وه ریسا و دهستکیت مه رو و مه رپیرا و طهقرا و مکارا و مه قردها و صاتور و کیرا و چه قوکا و به فریا و سویتا (بو گرتنا کهوا) و ده به به ندا و دهستکیت باگوردانا و هنجارا و نیرکا و دهستکیت مصاصکا و مهشکا و مجلا و نه عورا و په ریت پهروانا بو ئاشا و دهول و چه قه کوکیت ئاشا و ده رګه ها و لاندکا و سطهولا بو ئاف ئینانا و جهرا و بهرا لسهر دهوارا و هه پک و چارچو بیئت جوما و بیریت راپینا و بهرگوزا و په روک و مه حفویر و بهرا (هه کو دکرن) دوورک و مهوک و کللیکیت

داری بیئت ده رګه ها و هیشتا. ژ دار تراشیت ئامیدین (شهوان بابج عبدالله شهوانی) فندیت لاوو. هونه رهنه ندی دشولج وی دا هه بو. و (په حه مه دئ مامولا) بابج حه کیمی و (محمدئ صوفیکئ) بابج نوری و ئبیراهیمی و (مهلا داود) و (محمدئ توکئ) مالا وی نیزیکی مالا صاریا عه مه را بو. و (قه ندوین) فهله خوش هوسطا بون سه ری چه رخی بیستی.

۳- زین ګر:

شولج زیری و زبفی دکر و چه کیت وی ده می چیدکرن که مه ریت زیری بو مالیت هه میا و میرا و ماقویلا و زهنگینا و که مه ریت خه لهک و پارچه بیئت بافته و بسهرک، خرخالیت پیا بیئت زبفی و حجولیت پیا بیئت زیری و بیئت به رهن ژ زیری بو ئه نیئ و گردانه و توق و دود و سه مه که و زنجیر و مه نته شه و نه ترهک و تیت و به لگ و گوستیر و بازن و خزیمک و تاس و رویشی و گه دله و باهیشک و سنجق و گه لهک تشتیت دی و چهک ژ زیری و زبفی چیدکرن بو ئنا. و بو میرا پشکیت زیری و زبفی و کافلان بو شیر و خه نجهرا و قه ما و سه رګه ها و ره شمیت زبفی و زین بو سویارا و گوستیر و گوستیرکیت دروارا و گه لهک تشتیت دی بیئت هه لگرتنئ و بخو فه کرنئ و باسطونا و زنجیرا و تزبیا و باصکیت قه لوینا و دبه رده فکا و مو دینکا و قه لوینا و توکیت زبفی و زیری و بو وان دنا ف چه کیت که هره بی (کاره فا) و گه لهک تشتیت دی وهکی تاس و کولا قیت زیری و زبفی بیئت ټیک قه د و بیئت پاره پیته پزان دین و موکوم کرین ریز دویف ریزی پیزان دین.

۴- جخسیاتی:

له می باژیرا هه بون ئاکرئ و زاخویئ و دهوکی و ئامیدین. و گه لهک مالن ژ ئامیدین (مالهک یا چوبه زاخو ده می خرناقیت میرګه هئ) به لکو به ری هنگی ژمی چوبن، ئه هندهک بو ده قه ریت دی، چونکه گه لهک مال بیئت ژ ئامیدین فه قه تیاین و کهس ژ وا لئامیدین نه مایه.

جخسیا خه نجهر چیدکرن ژ پویلا و سیقال ددان و خوش دکرن و روحن دکرن تا لبه ر هه تا قئ جه هوه رئ نیرز و ده بانا وهکی پیلیت رهنگ رهنگ دیار دیون. و دهستک ژئ ژ داری ئاقه نوسئ یئ رهش بو چیدکرن ئان ژ شاخی و کافلان ژئ بو چیدکرن ژ داری و سه رقه کراس دکرن بقاییش و چه رما ئان بطه نه که ی ئان زین ګری ژ زبف و زبیرا بو چیدکرن و پشک پیته بون. (قه م) ژئ ژ پویلا چیدکرن دریز تربون ژ خه نجه رئ و دراست بون سه ر یئ تیژ بو ئان گه لهک نه (من قه مهک یا نیزیکی نیف میترئ دیت لئینا لجهه کئ ئینتیکا. کافلان و دهستک زبف بو و لسهر تیئ وی نفیسی بو (علی بگ) به لکو یا علی به گئ ئیزدی بو به لکی ژئ نه. ئه و سالا ۱۹۷۲م بو)، چونکه ئیکا و هصا یا ببه ر علی به گئ فه میرئ ئیزدیا دوینه ی دا (محفوظ العباسی ۱۹۶۹).

دیسا شیر چیدکرن و کافلان و دهستک. شه مالدان چیدکرن و مه قهس و قه له خوینیت هریئ ژئ خوش دکرن و ئامویره خوش دکرن. و تفه نګیت ره شوکی درست دکرنه فه و گه لهک ئامویره پنی دکرن و صاتور و چه قوک و دهستکیت تشتا بیئت ناسنی و مفره قی و گه لهک تشتیت دی.

ژ مروفیت جخسی و کهفن لئامیدین:

(عبدالله یی ملا ئوسمانی) ئهوی هوسطایین سترانیت (حه مکی) (جوتکتیت حه مه کوری) و (محمدی شه کوری) بابین حه کیمین شل یین جخسی و براین نعمان ئه فندی (ئو بو دهمین خو شه ره زاترین جخسی بو لئامیدین). پاشی (فه ته حی دیلوی) مامی دیلوی بابی حجی عبدالله و حسین دیلوی. پاشی (ملا داود) شول و خلمه تیت جخسیاتییی دکرن و دارتراشی و تشتیت بصاناهی وهکی دهستکتیت باگوردانا و به فوری یا و دهستکتیت مه رکا و بیتر و شوینکتیت بالا فا و بانا و تهختیت سه ربانا و دهرگه و دوور و مهوکا و په نجه را بیته بصاناهی و لگوندا. و مالا شیرکه را دهستکتیت شیرا و کاقلان چیدکرن. به لکو شیر سیقال ددان و خوش دکرن.

و هیشتا جخسی هه بون ژ مالیت دی ئهوا ئامویره چیدکرن و پنی دکرن و نوی دکرنه فه و شه مالدان چیدکرن و چهک دهستک دکرن، وهکی شیرا و خه نجه را و قهما و تیرا و ئوسیقال ددان و پشک و بزمار دئبخستنی و گه لهک خلمه تیت هوسا بیته مالی و بیته شه را چیدکرن و ئامویره ژی. ئه حمه داغا کوری نعمان آفندی ئه وژی جخسی و وهکی مامی خو محمدی شه کوری و پسمامی خو حه کیمی.

۵- کفان کهر:

ئهوا کفان چیدکرن بهری تهننگیت ره سکی بهینه دهره. بو تیر هافیتنی. ژ داری هه فرستی و هنارا و داریت دی بیته موکوم و ئیلاستکیه تیدا هه (د سترانیت (حه مکی) دا یا هه): هه ژ قوبهت ئه میری هه تا مالکتیت کفان کهر .... تاد.

ئو لروبیاری ئامیدین لنگ (کورا هه لانی) و نیزیکی (ناشی گومیسین) دانک دا بوژی و پویاری ژیری.

۶- کویره ژهن:

کهقلیت کویرکا و پویشیا و سه ئافا گه مار دکرن و نهرم دکرن و ئان ددانهف تیجار و بازرگانا لئامیدین. ئان بو مویشلیا ئان ژی دا بخو، ددورین و دکرنه به طه نیت ساکوا بگه مارا نازک و ئاری جهه بهشیاری و هویر و نازک چیدکرن. ژ مالا شیرکه را ژی ئهف هوسطایه هه بون.

۷- خمدار (خمدار):

خم و رهنگ (خمب) چیدکر و په روک و ریس و دهرزی و هری و جلک رهنگ دکرن، صور و زهر و رهش و شین و کهسک و هیشتا. هندار رهنگ ژ چولی و پتلی و شینکاتی و دارا و دارکا بون و هندار ژ طوفی رهنگا ژ مویشلی و حه له بی و ئه رزهروم و سته نبول و ئورمیی و ته فریزی دهاتن بیازرگانیی. گه لهک خمدار ژ جويا (جوھیا) بون ئو بسرمان ژی هه بون. قتی دویمایی تا ۱۹۴۸ ئیسفکی خمدار ئو بسرمان عبدالله سادق ریزیار.

۸- کورتان کهر:

هیشتا مالا کورتانکهر یا مای مالا (قاسمی جبی و عه بی جبی) کورتان کهر. ئهوا کورتان

چیدکرن و بهوسطایی. ئه وژی ژ ماله کی پتربون مالا مصطفی شه ری ژ مالا دهنی با گیری پسمامی مالا ئه حمه دی نالبه نندی هوزانقان. ئه وژی کورتان کهر بو (دگوتی مصطفی لال یین لال بو).

۹- مالیت سه راجا و زین کهر:

ئهوا زین و مه ره گه چیدکرن و چارچوب ئاسن بون و چه رم و قاییش و ته حتی (طاتی) تی دگرت و بهوسطانه چیدکرن. ماله کا سه راجی ما بو (لسه یدا فا) بو نه نه ژی نه فی چرکه ک یین مای لسه یدا فا ئاکنجی ببو ملک و ئه رد ژی په یدا کربو. ئه وژی ژ قه رقه شا ره فی بو وهکی بصدان مالیت دی بیته به لاقبوین. لسه یدا فا محمد امینی ئه حموی بو ژ مالا زین کهر. (سه راجا). که سی دی لبارتیری یین دیار نه مایه.

۱۰- شیرکهر:

مالا شیرکهر نه وژی ماله کا ناقداره لئامیدین و بنه ماله. ئهوا شیر چیدکرن دوهختی را. که زانه کا مه زن و که فن یا لناف هه وشا وان مای ژ چند که زانیت پیر و مه زن لئامیدین. ئه و بتنی یا مای و (من هوزانه کا پی چیکری بو فولکولور و که له پور). که زانا کنیشتا جويا یا تاخی ژوری تويا مه زنترا یا کنیشتا تاخی ژیری و که زانا عیسی ده لان و که زانیت هه جرا سلطان حسینی و که زانیت شیخ عوزهیری رهخ مالا عه نه تافه دوریت مزگه فتا وی و که زانا جه عه فر لنگ مزگه فتا شیخ عوزهیری و مالیت عه نه تا و که زانا نک مزگه فتا برهخ مالا شه هوانی بابی عه بدوللا شه هوانی و که زانا هه جرا مه لکیزدین رهخ مه دره سا ویشه لسه ری. و که زانا هه جرا (گورگه ه - که برستان - موغبه ره) دهشتکا حه سه نوکی پشت سویکا نوی یا نهو ئو دار به رویانک مالا محمدی سالحی و که زانا مه درسا مراد خانی. ژ هه میا که زانا شیرکهر و یا پشتا سویکتی یا مای. بیته دی هه می دگه ل گه لهک داروباری و به رویا و گوپهژکا هه می لبریا مه هه بون و هاتنه برین (بداخه). به لکو ئاسنگه را (حه دادا) شیر چیدکر و مالا شیرکهر سیقال و مه فرهد دکر و خوش دکر و دطه بیساند و به لکو کاقلان ژی بو چیدکرن.

۱۱- بیرکهر:

بیته راجان و جومین و بیری. ئه و گه لهک بون ژ (جويا و فه لا و بسرمانا) و بازاره کی خوسه ره بو سویکه ک دگوتی (سویکا بیرکهر) لسه ری سویکا که فن بو یا دکه فته پشتا سویکا نهو درست بو روژناقایین فه تا ۱۹۲۰ م. هیدی هیدی دکان لقی سویکا نهو ئا فاکرن و یادی به ره به ره هاته هیتلان و خراب بو.

بیرکهر جومه و بیره بون و ته قه ته قا و بو روژی هه میی و په روکیته (گه زی و ژ ئارمویشی یین خییج خییج) چیدکرن و هختی کرمن ئارمویش دهاته بخودان کرن، و گه زینی خییج خییج جه به لی (نانکو یین چیا) مویشلیا دگوتی (جلی) چیدکر. ئه و لئامیدین چیدکر و (جانگی سپی) ژ په می یین ستوبر چیدکر بو بکارئیختستا ناف خو. و فریدکره مویشل ژی دگه ل په روکیته دی دگه ل بازرگانیی.

دیسا (ئاپک) چیدکرن و (به رک) و (به رسالک) (جاسم) بیته رهنگ رهنگ و ژ هری و ژ

۱۲- هوسطایا دیوارا و ناکرنا:

نهوژی هرهه بون و دوسن (په بیسک) بون. بیت (گهلهک باش) بیت (چاک و باش) و بیت (کلهک و صوفک) چیکر بو خانیت ناڤ بیستانا لروبیاری و بو (گوڤ) ناکرنتی. بیت باش قهسر چیدکرن و بهریت بری و نکراندی چاک دئبخستنه بهریتک و باش ئیشکیت وان گرتداند بعسیلا و تیژ دیارکرن و راست ناکه بیت مهدرهسا و نوی کرنی ژئی. نهو هوسطاییت گهلهک باش دچونه سهر. ناکه هیمی ۹۰٪ بهر و ناخ بون و دیوار و ههلاشه و (کاریته) بون (وهکی شلمانا) کهت بون بیت ستوبر و جوتبون بیت زرافتر، میترهکن ژیک دویرون ژ داری سپینداری بون ۹۵٪. بو نابهینا وان (نیره بون) و ریز و پتکفه درپژاندی بون لبه ریتک ژ داری (بهرویی و مازی و هه فرستی) سپی کری بون نان بتیفیل قه بون. پاشی دا تهخت چولیی هسک و قهرساندی و شداندی (وهکی توتی کری ددهادا) دا توبخه کن باش هیتته سهر و پاشی دا توبخه کن بهلالیکا (هلهه لوکا) هیتته سهر دا بلندیت، پاشی ناخ دا هیتته سهر نیتیکی ۱۰-۱۵ سم. و سهر دیوارا (نیریت) زرافتر و کورت تر بون دا بهلالیک دیسا هیتته سهر د گوتی (کتلبه) و دا ناخ یا دهستریت بیت بو ناڤ بانی قه و بو رهختی بو طکنی باش دست ریت دبو دا ناڤ و رژی تیرا بچن و نه میننه لسهر بانی. دا ناخا جه فجیر (جهنجیر) کهنه سهر دهمی ناخه بانئ.

و هندهکا پیچهکا خوئی ژئی پیوه ردر و کایی و بباگوردانی بهری دگیترا. روزیت (نهخته) و بهفر و باران هرو دگیترا. قی دویمایی لقی چاخی حسی بو و عبدالله خفنانی و باب و مام و (علی و سعید خفنانی) و شهعانی عبدالله و مصطفی سعید حسی حسین و اسماعیل خالد حسی حسین و عبدالله مصطفی ملا امین و موسی لیلی، محمد علی اسکندر و سید محمد و هیشتا.

۱۳- قومبه ره کول و قومبه رچی:

گهلهک نه بون. نهوا بله زهی بهر دکولان د کهفرا و بهرا و بارویت دکری و دپه قاندن لگهلهک درا. قی دویمایی لقا چاخی احمد شکری بو. نهوی طویا بارویت یا ره مزانی ژئی دهاقبت پشتی دادگرت ببارویت و پاطا.

۱۴- نیچیرقان و چیاغان:

نهوژی هه بون کهت و مات دچونه نیچیرا کویفیا لچیا بی مهتینا زیده بار تو لگاره و چیا بیت دی. وگهلهک (ژمیرا) ژئی نیچیرقان بون. لسهری (چیا بی بشیشی) ریکا چیکره ژ پشت بشیشی بو دوارا تا شکهفته کن بو (چونا میرا) یا نیچیری و زیره قانایی. و نیچیری و شکهفته کن یاکو خولئ قه دشارت و گهلهک جارا ژئی بشه قی لی دمان، تیرهکا ناسنی یا دکه قری چولکیه و موکومه و هیشتا تقه تف ژئی تیت. نهو دیاره هیشتا یا بهری تقه نگیته ره شوکی دیار بوین. نهفه لدهوری ۱۷۰۰م بلنده ژ روین دهریایی.

گهلهک ژ چیاغانا نیچیرقان نه بون بهلکو بتنی گیا و په نچاریت بهاری دئینان و گول شلیل (شلیتر) و سونبل و ربه نوک و رتفاس و کهرهی و سورباز و کاری و کشارک و قوراد و شیرکیتک و هیشتا په نچاریت خارنی دئینان بو خو و بو فروتنی. نیچیر هر دهمی ب چه کیت وی دهمی بو. [بهرفرهتر یا

وینه ۳۴: بیرکه ره کنی کوردی شه هرهزا لزاخوا بناڤ و دهنگ بو چیکرنا شهل و شه پکا بابه تی زاخوباتی ده لنگ فره

سهره شهی، و بنکولکی ناپک. ههروهسا (بهرگوبز - شهل و شه پک) په روکیت جلکیت زه لاما ناڤ کوردا ژ که قندا و فولکلوری بون. ههروهسا بهرگوبزک جوھیا مال چیدکرن و فهلا و بسرمانا لبارتیری و گوندا ژئی چیدکرن لدههرا به هدینا ژ نامیدین و زاخو و گوندا و گهلهک درا چیدکرن. زاخو یا پی گوتی بو، بو بهرگوبزا دیسا.

توخمیت (بهرگوبزا) ژ هیری ژئی بون و بیت باش ژ (مه رهزی) بون هند ژوان (پشت بهز بون و صوره بون و بهکر بهگی بون و رهش و سپی و رتنبه رکی بون و کهرانی بون و شرهخی و زاخوبانی بون و گهره موسی بون و بادایی و تهخته بنه فشی بون و سپی بون و خاسانی بون و رهش بون و سه ماوی شینی قه بی بون) و هیشتا گوونه و توخم و رهنگ بون. شه ملکیت نقیتر ژئی چیدکرن و په روکی ناپکی بو روتکا (شه لوالیت بن کولکی) دیسا چیدکرن.

۱۵- دارقانی:

نئو دار نینان بو ژ چپای بدهوارا (کهرو هیسترا). گهلهک هه بون خه لکئی به هدینا ژ گوندا و باژییری نئو شوله بکار دئینا. ههرو سپیدی زوی دگهل بانگی و نهلندی دا رابن تشته کی خون و دهواریت خو دروست کهن و های ژ ئیکو دو کهن و چنه دارا لکورا گهلی و ویشه هه قندکا بو (گاری سبینکی نان ژی لته حتا ردهزویکی نان بو بهری سویلی و پشتا په راسیا و ته حتا هینسی لپشت چپایی مه تینا). هندهک جارا ژی دچونه سهر (صپنه ی بو تیرا سه نتا گه لیب دیره شی و مژئی). دا باریت خو نیفرو لسویکی فروشن و بهن هافینه مالا بکری. دا خه لکئی باژییری هه هافینی بو خو دارا کرن و نژنن و کهنه گززه بو زفستانئی. زفستانئی ژی دا داریت ته رکرن و دگهل بیت هاشکیت هافینی سوژن تا بهار دهات (زفستان یا گران و دریژ و پر به فریو). هنده دار دبرین لچپای هافینی و دکرنه گززه لچپای و هشک دبون و هیدی هیدی دئینانه شه. گهلهک چیا لدوریت گوند و باژییرا ژ دارا (بهروی و مازی) رویت بون. بداخقه!!!.

۱۶- چاندن و جروت و کیل:

گهلهک ژ باژییری دچونه ناخ پزه زیت خو لروپیار و سویلافا مزویرکا و تیدا شول ذکر دهرامهت و زهرزهوات و دار دچاندن. هندهکا دفروتن و هندای هه ما فیتی و بهرهم دخارن. چاندن یا پاش کهفتی بو، بیستانا چو ژئی نه دهات و دو داریت مه زن هه که دپهزی را بانا وهکی توییا و گویرا نه دبرین و سیبهر ذکر و چو (ژئی نه دهات و چونه رادکر). لگوندا خه لکی دهرامهت ذکر و لباژییری ژی لدورا یخ دیم گهنم و جهه و نیسک و نوک و لهافینی برنج و گه نموک و ته حله و خوروفی و گارس و صلک و زهرزهوات و کلهم ژی دچاندن. و بتنی جهن خو دچارچوپا چاندنی دا هه بو لئامیدیی و گهلهک گوندا و لگونددیت گاره ی.

۱۷- پنی دوزی:

نئو ههرو ددهستی جو هیا دا بون. کالکیت خافه ی و گهماری بیت پهیت و بگوره و جان چیدکرن. ههروه سا لئاکری ژی. هندهک بسرمانا و فلهژی نئو کار ذکر.

۱۸- بازرگانی و کپیار و فروتن:

هندا دکان هه بون لسویکا نامیدیی سویک هه کو مه گوتی لپشت سویکا نه بو رهخ روژتاقایی و بنی سویکی (مقیم بو) بو خرغه بینا منای ژ دهرقه و بکاروانا و قه پان بو. و نالبه ند بون نو خان بون و سویک یا بره افیژ بو. خانا مه مکان لبئی سویکی بو ناقه بینا مالا مفتی و مالا حجی محمدی مومئ. سویک و بازار ژی دکوک بون وهکی دکانیت پهروکا و هویر دهواتا و رهنگا و پنی دوزا و صه فارا و بیرکهره. گهلهک صه فارا مال و لگوندا شولئی خو ذکر و هندای لسویکی.

ههرو بسه دان دهوار ژ هه می په خا شه دهاتن و متا دئینا و هه م پهروک و دهرمانک و رهنک و هویردهوات و تشتییت پر بها و هه م بیت خووه ری* و چاندنی وهکی مازی - هریئ - موی - هنگشینی

- ژاژ و په نیرا - رویی - کهزانا - گویرا - باهیقا - برنج و گهنم - و جهه و نیسک و نوک و صلک و کلهم و کهنگروک و دار و تویتن و میوژ و هیگ و پهز و چیل و گولک و جارجارا فرنده و چانداریت کویقی - ریسئ هریئ و په می و زهرزهوات و گوهیژک و گیا و په نجاریت چپای. و هیشتا تشت و متا دهات و دهاته فروتن لمقیم لبئی سویکی. خودانی خانئی مفا ژئی هه بو و خودان دکانا و خارنگه ها و هه لگرا (حه مالا) و (نالبه ندا) نال داتانه پییت دهواریت کاروانیا. گهلهک نالبه ند بون دست لسه ر دهستی و ژوان لره خ مزگه فتا بنی سویکا که فن ژوان نالبه ندیت فی چاخی حجی سلیم په ری و رشید حاجی محمد و بابی وی و دهجی باگییری (دبینه مامئ مه لا نه حمه دی هوزانقانی نالبه ند) و بهری وان طاهری نالبه ند و بهیتار و ئوسمانئ کوتوی و کوری وی ابراهیم خلیل. هه ریکی لبه ر دکانا خو بو و هیشتا نالبه ند هه بون.

۱۹- نالبه ند:

هه ر هه بون و شولئی وان ژی هه ر هه بو چونکه کاروان به ردهوام و بی شه گر دهاتنه نامیدیی بار ددانان و ژ بازاری باردکرنه شه و ژ نامیدیی دبرن. کولانا قه پانی هه بو یا ژ مالا غنیه تا بسلال دکهفته نک موعبهرا (هه جرا) سلطان حوسینی (نهو هه می خانئ نه). لویری ژی جهن کاروانا بو جهن قه پانا بو. و لسویکا نامیدیی یا که فن نه رادگرت قیجا دبرنه ویری و بار خالی و قالا دکرن و قه پان دکرن و د فروتن و دا تشتییت دی لسویکی کرن و بارکهن و دهرکه فن. ویری ژی نالبه ند هه ر هه بون.

۲۰- صه فاری و نامان سپی کهر:

نئو گهله بون و هندهکا دکان هه بون و هندهکا هسپارتن سهر گوندا بو دا بهاری دهرکه فن و دگهل تشت و قلی و نامویرا. و لگوندا دگه ریان و دچونه هه کاریا و تا تخویبی عه جه می و گوندیت به هدینا تا پاییزی دا بوخو تیرا سهر گیرا ژبارا زفستانئی جه مین و هینه شه. گهلهک مال صه فار بون لتاخئ سهرده پکیا لژوری که لاتئ دگوتئ: (کورکا دفن ره شا). هه می مالیت صه فارا بون ژ مالا یاسینی عه لیب برسی به گئی تا مالا مه لا هیمی و ئیسقئ ئوسمان مالا دیلوی و نامدینی و هیشتا مال. (گهلهک مال لوئ مه حلئ و لباژییری نه ماینه و مرن و بریان وهکی مامئ حجی طه حجی عبدالعزیزئ دگوتی و مامی رشید بابئ حجی کو شیتست مال لپیرا وان بیت بریاین له حلا سهر ده پکیا یا ژوری). به رفره هتر لکتیبا مه یا چیره ستوریا نامیدیی و به هدینا دا. ههروه صا لتاخیت دی گهلهک مال بیت بریاین.

۲۱- خودان طه لهه و سویته بو گرتا جاندارا (حه یوانا) و کهوا کهت و مات هه بون.

۲۲- هندهک ژی دهره خور بون: و وهکی ههیتا و جه ندرما و شاترا و نویه دارا شول ذکر و دهره حوکمه تا میری دداین، قویتی وا و بهلک و هندهک جارا لدهلیقا و گیتژن و سهر صالا و ژن نینانا پاره ژی ددانئ. هنگی دگوتئ دهره بو دهبارا ژبارئ.

۲۳- سهر لهشکهر و ناقلدار:

و دهرس بیژ و زانا و قازی و کهت و ماتا فه رمانبه ری بو توخمه معاش و دهره و قویت چاک

ددانې. دهمیت شهورا پتر ددانه همی هه قندیت فهران بهر وهکی جه ندرما و ههیتا و شاترا و چه کدارا و پشکدارا دشری دا پاره ژی ددانې و کرت و قویت (نهرزاق) ددانې.

۲۴- مشار و مهرز چیکه لچاندنې:

هندک هه بون دجه لهک بون و بجه هه هوه بون بو شولې چاندنې. دا زه قیا کینل نان کولن و دا که نه مشار و مهرز و مالجوک بو چاندنې کو ئاٹ یا سویار بیت و دخوش بن بو خلمه تی و ئاقدانې بترازه و ریز و جوان.

۲۵- حکیم و پزشکیت ناتوی:

هر جار جار لصالان نییک دیار دبو و دهران ژگیا و په نجارا و عه تاربا و تشتا چیدکرن و خه لک دهران دکرن. هندک جارا مه لا ژی دهران ژکتیبا دئینانه دهر و پیغه دخوبند و ددانه خه لکی و نه ساخا. سر قه لهم (مز) و هر دگرت کا چ دا بایئ. ههستی قه گر ژی جار جارا دیار دبون لباژی و دهر قه (جه بار).

۲۶- گوشت فروش و قه ساب و سه رژیکه:

هر چند مروف هه بون و دکان هه بون همی وهختا و هکو نهو دا قه کوژن لسه ر شویرها بنی ژیری (قه ما). نو دا پاکرژکن و هه لگر هه بون (بهره پتر جوهریا نهف هه لگرتن و گوهاستنا گوشتی ژ سه رژیکرخانې) بصه قیکا دئینانه سوکیک لداکانیت وان و مزى خوه و هر دگرت.

۲۷- لدر قه می باژی نامان شارین:

ژ ناخچ و که وازی چیکه، گوسک و جهرک و لینک و کاشیک و که شک بشیث و مه سینک چیدکرن. زیده باری بناث و دهنک شوله کی باش و سه ریشک و طه نک گوندی (درگنی فه لنه نابهینا کوپک و به نا قیا و ره شاقا) دناث چیا بی مه تینارا پشته چیا بی که لیا نیزیکی زی. نهوی گوندی ژنیت خوژی نه ددانه دهر قه می گوندی دا که س ژئ نه گرت، تا فی دهمی ژی. دکه قندا کار دهسته کن سپه هیه بی فولکلوری لبه هدینا.

۲۸- هه روه سا قه لوین چیکه:

دیسا لگون دیت فه لا بون گوندی (هیشی) لناث ریکانیا زیده قه لینیت وان دموکوم بون. و گوندی (کانی = کوانی) ره خ نامیدین گه لهک بفندبازی و گوپو قی بان ب لیتف و بچنیک و ددانک و ئاٹ زیر. هندک دو توخ بون، توخ تی توتیتن و توخ خولین. و گه لهک جارا مروف قه لوینیت رهش و رهق و دو توخ دبینیت لناث ریلی و کافلا و لگوندا و بیت شکهستی گه لهک دکه قن. مودینک و به رده قک ژی بو باصکی چیدکرن. نهو قه لوینیت بهرئ گه لهک دهرق بون دکه قن بون دکا قلا را.

۲۹- باصک ژی ژ شولیت دهستی بون:

بو قه لوینا لباژی دصومت و چیدکرن رويس بی په روک و پیچای و بیه روک و دهزی ئاٹ زیف و ئاٹ زیر (که لابدين) و رهنک رهنک و توک لیددان و گری گری و جان چیدکرن. لدر قه می باژی ژی

وتنه ۳۵: اسماعیل مصطفی عبدالرحمن عبدالله اغا نامیدی هوسطاین باصکا پشتی برایی خو عبدالرحمن ی و بابی خو مصطفی ی و عبدالله شهوانی لئامیدین

چیدکرن ژ که قوتی و نه خش و نیگار لسه ر چیدکرن و دکولان و خیچ خیچ دسوتن و جان دیار دکرن قیرا قیرا تا سه ری. باصکیت نامیدین وهکی ئامانیت ئاخا شاراندی بیت درگنی گه لهک بناث و دهنک بون. داری باصکا ژ داری (هه لهه لوکی بو و داری مه رانی و گول شیلان و فصگورگی و نیموبی بون و ناسمین) بیت کورت و دریز. ژ هوسطای بیت قی دویمایی مصطفی عبدالله ئاغا و کورئ وی عبدالرحمن و عبدالله شهوان کورئ شهوانی دار تراشی بناث و دهنک. نو نهو اسماعیل مصطفی عبدلاغا.

۳۰- بهر شکین و بهر تراش و بهر ری:

نهوژی کاره کی دی بو. دا بستیت که قری لچیا ی بیت بو ئا قاهی بهرئ سپی تیرا و بکار بهیت دا بقومبهره ژئ فه که ن و دا برن. پاشی دا ب مرج و ماهولا که قنی دا قه برن و که نه بهریت ئا قاهیا و عیسیله و فرشیته مزن و جان و نییک قه د بو نقیژا و بو مریا و کیلی و جوهنی و باگوردان و کورسی بهر و ستونیت بهری و نه خشیت بهری، و دا فروشن. (توقیا) وهکو هاتینه خاری ژ گوندیت خو بو نامیدین بهری سی چار چاخا و هه ر دهاتن، گه لهکا ژئ نهف شوله دکر دا بهر ژین چیا بی (بالولکی و ژیری کوچی) لهنداٹ رو بباری بو روژهلانن دا برن و بقومبهره و بهزاران دا چیکه ن و درست که ن و

ئىننە باژىرى و لوپىرى فروشن. نهوژى پەخ رەزا (نزا) خېرەبەرە بلىسونان تەفەشەبەرىت وى دەمى بىت لىسەرىك و گىرەھى بىت گرتىن. خەلکى نامىدىن (ناث) دانا سەر (خزىنا بالولكى) و چو دەسەرى خەلکى را کو پارىت كەفن و زىر بىت نبىا چىاين (بالولكى) را. ئەف بەرە بون وەكى خزىنى و دەهان صالا ژى دىنانە دەر و باهرەکا مەزن ژ بەرىت خانىبىت باژىرى ژ بالولكى نە، ئو بەلكو بىت مەدرسا و قشلا سەراين و مالىت نامىدىا ژى لړوبىارى و سويلافى و باژىرى بلىونان ژ بالولكى نە.

لقى چاخى ژى ھندەك ھەفەشكىت ئىكبون بو بەرشكاندنې مصطفى بدلىسى و خالد امين ئوبىسى و محمد على اسكندر و سعید على و مصطفى براهيم شريف و مصطفى حسن سعید حجي حسين و هېشتا.

۳۱- بانگ ھەلدېر (دەلال):

دو سې ھەبون ھەر دەمەكى. و (ناسرى نەعمانى) بى كەفن بانگ ھەلدېر بو لىسوكى و بو حوكمەتې ژى. وەكى زىر پاشا روينىشتى سەر كورسىا مىرگەھى لىسەراين، (ناسرى) لىسەر منارى بانگ ھەلدېرا كو كەس خو نە لقلقېنىت زىر پاشا بو مىر و حوكم ھەرىن وى يە (ژ داپىرا بابىن من سالھا بابى حجي و ژ نام و دای و بابىت وى ژى). طاهر حلىمە محمد امين ئو بېرەم بانگ ھەلدېر بون تا شىستىت فى چەرخى.

۳۲- خوين بەردوك:

كەت و ماتا ژ مىترا و ژنا خوينىت خەلکى بەرددان دا لەش نەخورىين. و ھندەكا (قەراسا) خوينى ھەبو (قەرەسوكا خوينى = ضغط). دو كوندكىت (گورورقېت ئاقتى) دا ھافىنىت درست كەن. پشتى چەرم ناث ھەر دواملا ددانە بەر گوزانا دا پەمبى سڭك و قە بچرى كەنە دكوندىكى دا و ناگرى بەردەننى دا (با) ژى دەركەفېت و خو پېشتى قە بگرىت و دا خوينى ھەيامەكى ژى كېشىت و كوندك پېتھە دمان و خوين دچوبىن و دجەمسى و پاشى ژى قالا دكر.

۳۳- مەلاين بانگا بو بانگىت نقيژى و خودبا:

ھەبو بو جامعا مەزن و ھندەك مەدرسا و مژگەفتا. سەرى چاخى بابىن مەلا احمدى بانگا و پشتى ھنگى مەلا احمد بخو دەنگى وى بىن تازابو بەلې مەلا نەبو. ژ مالا عنىە تا بون و دەنگى وان لېشتا بلىجانكى و بەرى سويلې ژ ۸ كىلومىترا گوھ لى دبو.

۳۴- سەرتراش = بەرەر (ھەلاق):

ھندا دكان ھەبون دناقدارىون. ھندەكا ژوان خوين ژى بەرددان و ددان دىنانە دەر. ژ سەر و پھتراشىت ناقدار بىت دوياھىي:

كەرىن ھەلاق بو: ئەو گەلەكى ناقدار بو كو ئەوئ بوستە ژ (نامىدىن دېرە مويسلى پروژەكى) بېپىا و پروژەكى دەتە قە. بىن ناقدار بو، بو پى چەلەكېن و خوشىي و سڭكېن. ژ مالا (ھەمى پنى دووزى) بو. من دىتېبو بى پېر بو خودى ژى رازى بىت (سالا ۱۹۵۵ يى مرى) بىت وى ددرىژ بون و دلچلى بون

تا بن سىنگى و گەلەك ددرىژبون و پىنگاڭ وەكو درانان شتى خو رانانى بو وەكى پىنگاڭىت حىشترى. دا بوستەى ژ سەراين (قشلىن) بەت و بەرى سىپىدى دەركەفېت و چىتە گارى و دەرىن ئاقوكى بەرىتھەبىتە ناث بەروارى ژىرىا و نك ئەترويش و گەلبى قىركى و شىخادى و دەشتا شىخان. ئان ژى د (برىفكارا) و كەفېتە دەشتى و مەغەرب گەھىتە مويسل.

دا چىتە قشلى و بوستەى دەتە قى و بى نوى بو نامىدىن وەرگرىت و نىف شەف دا پرى كەفېت و مەغەرب ھىتەف نامىدىن.

چارەكى گوت ھاتە بەردەرى كوچكا مفتى لئامىدىن و بانگى مەغەرب دەتە دان لىسەرى چەرخى بىستى، ئىنا دەمى (شوكرى ئەفەندى) بو و پىسار كر: (ھوسطا كەرىم شەقىا و ئەو چ دەرسوكە بگوبالى تەقە؟) گوتى: (ئەزەننى خودى ھارى كارى تەبىت ئەزى ژ مويسل تېم و ئەف تریە ئىكى بىن دایە من لىزىكى (بادى) قى ئىقار و من نەخار ژ بەر رىكى و ئەقە من ئىناقە) ئىنا گوتى: (خودى ھارىكارى تەبىت).

كەرىمى ھەلاق روژىت ئىنى (جمعه) سىپىدى زوى دا چىتە [بارزان سەر و پھىت شىخ نەخشەبەندى مەھمەدى (محمدى)] بابى بارزانى شوره شگەرى مەزنى كورد تراشیت و خودى كەت و پشتى نىقرو دەتەقەف نامىدىن. مدورى (سەرگىرى) چاندنى لمويسل سالا ۱۹۵۵ ھاتە نامىدىن (احمد الصائغ) ئەز رىتھەبەرى چاندنى بوم (مرشد زراعى) ئو مېتھانىن من بو و پشتى شىقى گوت: «ئىكى ھەى لئامىدىن بى پوستە پروژەكى دىنا مويسل و روژا پاشتر دەتەقە، من دقبا من دىتبا و بەلكو شەكەكى (وینە) وى پەلگرم» من گوتى: «سوبەھى». سىپىدى ئەم چوبنە سوبكى و ژ دویر قە لئاف ھەجرا موغبەرا مەيدانى جەماھىكە دخرقەبون. مە پىسارا ھندەكا لىسوكى كر كا (مامى كەرىم) ناھىتە سوبكى؟ ئىنا گوت: «بىن نەساخ بو شقىدى ئەمرى خودى بى كرى خودى لى خوشبىت) من گوتە احمد الصائغ. كو (بى مرى) ئىنا عىجز بو و گوت: (ھەى خودى ژى رازى بىت). گورى وى ژى (جەمىل) جەندرمە بو ژ (دىنارەتە) پروژەكى ھاتبو (نامىدىن!!).

ھىشتا ھەلاق (سەرتراش سلیم ھەلاق) ژ مالا خەجوبەسىن بو ئەوژى سەرتراشەكى باشبو و خوش مروف بوو ددان ژى دىنانە دەر بكىلستانى، بەلې بزەھمەت، و خوين ژى بەرددان. و (ئەمىنى كرىم ھەلاق) ئەوژى سەرتراشبو پاشى (ھەسەنى رەجەبى حسارى) و (بوخەنە) لىسالىت پىنچەھا و شىستا ژقى چاخى و (محمد على ھەداد) قەنتار خوش ھەلاق و شەھەرزابو.

۳۵- مەلايىت سەيدا:

و دەرسبىت ئىمام و خودبەگىر لباژىرا و گوندا ھەبون بەلې نە گەلەك بون. مەلا بىت باش لەھمى درا و ھەمى گوندا نەبون. دەمى مىرگەھى ھەر مەدرسەكى مەلايەكى باشى سەيدا لى ھەبو.

۳۶- داپىركى:

لگوندا و باژىرى و لباژىرىت بەھدىنا ھەبون. ھەر گوندىكى بكىتماھى قە داپىركەك ھەبو بو

هاربکاري ڙنا و بچويک بوني. باڙيرا ڙي ٺاميدين چار پيٽج هر لئ هه بون و ٺاڪري ههروهسا و زاخو و دهوڪي ٿو هر باڙيري و گوناڦيت وادديارن و دناڦدارن.

۳۷- ناشان:

لبهر ناشي بون بو سه رگيتريا ناشي و گههي و هيرانتي و عهياره کرنا هيرانتي و ناشي و کاربرنتي و ڀاوهستانتي و بو سڦڪ زڦريني پيبي ناشي بلندڪهت و ٺارمالڪ دانتي و مزاخني لئاشي.

۳۸- بهر ناش چيڪر:

گهلهڪ دکيتم بون چونڪه كانيت بهر ناشا دکيتم بون بو ٺاش نڪراندني و خوش هيرانتي. هندهڪ بستيت چيبي بهر ناشي تيرا هه وي و هڪي نزبكي گوندي بهر ناشي و دريت دي.

۳۹- هوسطاييت شه و بندڪيت ناشي: و دروست کرنتي و پهريت بستا ناشي.

۴۰- دروار گهر و خهيات:

هه بون ڙ ميرا و ڙنا هندا نه خش و نيگار و درواريت ٺارموشي دکرن و دورين شهل و شه پڪ و ٺيلهڪ و ٺيشلهڪ و سگل و قهيتان و بشڪوڙ و هيزار و کورتهڪ و قوتڪ و حله بهي بو مه زنا و بچويڪا ڙ بهري ميرگههي و ده مي وي و پشتي وي. دروار كهريت باش و ناڦدار لدويمهيا (چهرخي ۱۹ و سهري بستتي) حجي عبدالله حسين اغا بابي حجي اميني و قادر خليل شيرڪهرا و ٺوسمانتي کوتا بابي اميني و خليل حسين اغا و عبدالرحمن حسين اغا و حجي محمود بابي حجي بجه حيتليا خو و عمر افندي کورتي وي و هاديي مالا کوتا بابي ٺوسماني و عبدالله اغا و پاشي کورتي وي و امين ٺوسمان.

پيشه نديت عهري و پاوان و چاندنا و بهر خورتي

گهلهڪ گوند بيت خودانا بون بو خو چاندنا ڏيم و ٺافي لئ ڊڪر و چو کوودا مهزن لسهر نه بو. بهلني ٺاغايي دهقهرئ باهرا خو تيدا ڊڪر. و گهلهڪ ڙي ڙوان گوندا دا بخورتي بنه گونديت ٺاغاي و ههڪه ٺيڪي نه عيله تي و ڊڙاتي کرنا دا ٺاغاي دهلبهڪي را دهته کوشتني ٺان وي و کورپت وي!! بيت دي خه لڪي گوندي دا خو بي دهنگ کهن و بهر خورتي و وهري سالي بو پيشن وهڪي گونديت دي. و گهلهڪ گوند ڙي لسهر ٺافي ٺاغاي بون. دا (شانه) چيته سهر جوخينا لدويمهيا بهاري و سهري هافيني بو دهرامه تي ڏيم و پاييزي بو دهرامه تي ٺافي.

مريباي ڊڪر ڙ سهري تا بني کولان و کيلان و طوڻ چين و شين کرن و سه غيبر و ٺاده و دورين و گيبره و خرڦه کرن. دا (دهرامه تي ڏيم) ٺيڪ و دهه ۱۰/۱ پيشيت بو ٺاغاي ٺان بو ميري و (دهرامه تي ٺافي) ٺه وڙي هه مي ڙ مريباي بو دا ۳/۱ بو ٺاغاي پيشيت ٺيڪ بو ٺاغاي سي بو مريباي. دا مريباي بو وي لدواري خو ڙي كهت و دا بيته کاروانهڪ ڙ گوندي هه مي و دابو ٺاغاي ٺان ميري بهن. هندهڪ گوند هه ماييت ٺاغاي بون ٺان بيت ميري بون ٺان بيت مروڦيت ميري بون (مروڦيت وي بصدان بون ڙ قنيتا كهفن دا ههر هندهڪا دانبيته سهر هندهڪ گوندا و بو خو بڙين و بپيڦن). ٺاغاي ڙي سال بسال بو ميرا د

ٺينان ڀاره و دهرامهت سهر حسيبا مريبا!! هيشتا گوند هه بون بيت مزگهفتا و مهدرسيت خوتندي دهاتنه پيشان بو مهزاختييت مهزاختي مهدرسي و مزگهفتي و سه غيبرا و حيسيلا و نوي کرن و پني کرنا و بان گيرانا و بو مهلا و سهيدا و فهقيا. و پهرتوک کرينا و دانهغه دنڦيسين.

پاشي پشتي ميرگهه خراب بي حوڪمه تا ٺوسمانيا گونديت مهدرسا هافيتنه مهزادي و فروتن و هه يقانا مهعاش ددانه سهيدا و سه رگيتريا مهدرسا و مزگهفتا بستوي خوڦه گرت.

ههڪه خاستبا مهزاختا زنده و کرتی (ٺهزاقی) بو شهرا و جهنگا و لهشڪهري دا مير جابا ٺاغاي و ميرکيت دهقهره ڦريڪهت (چ ل ٺاميدين بان و چ ل گوند و دهقهرهت خوبان) دا بيڙيتي کو خلمه تا جهنگي دخازيته ڦي چندي و هنده هنده پارا و هنده دهرامه تي. دا خرڦه کهن و ٺيننه باڙيري و كهنه عمارا و دهنهڦ حسيبداري ميري.

هنده جارا مير بخو دگهريا لنڪ سهروڪ هوز و عاشيرا و دا بيته ميتهقان لئ. دگهل هه قند و ٺاڦدار و نوبه دارا. دا ٺاغاي ميتهقانداريهڪا باش بو دڙيغه بهت و سپيدي دا هڙمارهڪا پارا يا باش دهتهڦ ميري، دا ٺه وڙي دهتهڦ فهرامانهري هڙماري (حسبداري) و كهنه خورجا دا چنه نڪ ٺاغاييت دي و ههروهسا. ميرا گهلهڪ خو تالوقه تي چامال وملك و گونديت مهدرسا و مزگهفتا نه ڊڪر.

هوسا سه رگيتري و پيشه نه هه مي لسهر بنياتي (دهره به گيبي بون) هندهڪ گوند و هندهڪ مال ڙي هه بون (لدقههرا)، نه ميرا و نه ٺاغاي خو تالوقهت نه ڊڪر بهلني وان ڙي ديارتي ههر بو ٺاغاي و ميرا ڊبرن و بيت بهرڪه تي. ٺاغاي دراڦي خو ڙ مله تي وهردگرت، گوند دپيشان بو خو ٺو خه لڪ ههڪه لئ ٺه پني با ددا کوشتني ٺو ميتر کوڙ دهواندن، ڙن و کچ ڙناڦ مله تي بو خو بپاره ددانه شوي بلا بدلي نه با ٺو پهري خه لڪي لئ ڊبر، ري ڊگرتن و خه لڪ و کاروان دشه لاندن بزه لاميت (قچاغ و کوڙهڪ) و پي ڪري. و ماليت خه لڪي تالان ڊڪرن و هيشتا، ههڪه رک ڙي هه لگرتبا.

ميرا ڙي لگيڙن و سه رسال و كهيف خوشيا ديارتي ددانه سهر لهشڪهريت خو و فهرامان بهرا و هه قندا و ٺاڦدارا و سهروڪ عاشيرا و هوزا و مروڦيت مهزن و سهيدا و زانا ڙي. هنده جا داچنه سهح و سويي لبازيري بشه قني دگهل هندهڪ نوبه دارا و نيڙنه خه لڪي کا ڙبار يا چهوايه؟ و کا خه لڪ چ دپيڙن؟ و ماليت فه قير و ڙاري و تشتتا و هندهڪ دهرامه تي بو ڦريڪهت و پارا دهتي (بهلني نه هه مي ميرا). ههروهسا روڙيت (ٺهيني و خودبه) ههرياره و هندهڪ خارن و تشتيت ڙباري ددانه فه قير و ڙاري بهلني نه ههر و نه هه مي ميرا (هندهڪ د قهلس بون و ههر خو لهريو ڦهڪ جهماندن و برا و پسماييت خو و مام و بناميت خو دکوشتن بو کورسيا حوڪمي و سه رگيتريي دا مالي و پارا خرڦه کهن). ديارتي بو ميريت دورا و وهزرا ڦريڊڪرن. و (بدها)* صالي ڙي ڦريڊڪر ٺان ڙ ريڦه بو سلطاني ٺوسمانليا ل سته مبولي ٺان پشتي هنگي بو مشيري (وهزيري) له غدا. هه مي بهرهما مله تي و بهرخور ڙ پيشه ند و هاتنيت چاندني بون و پهري و ته رشي. گهلهڪا ڙ (ميرا) پهز هه بو لگوندا بو بخودان ڊڪرن و بهرخور بو ميري دٺينا ٺاميدين. ههروهسا ٺاغاييت هوز و عاشيرا هنده جارا تشتهڪ ددا پهز خودانڪهرا و هنده جارا ڙي گهلهڪ کيتم ٺاغاي ڙي ههر پهز هه بو.

چو ژبدهریت دی نه بون بو میرگه هې پی برېښه بیهن (فلا و جوھیا ژی زېره سهرهک و دیاری صالانه بو میری دېرن). خودانیت دهستکار و کاردهستا ژیارا وان یا چاک بو بهلې یا طهنگ بو د کفانی شولې وا بخودا بو و نه بهرفرهه ذکر. وان ژی زیده بار جوھیا، (چونکه گهلهک کارې دهستی دگهل و ابو). هم بو میرا دېرو و ددایې و هم بو ناغا و زوردارا دېر، صالحې جاره کئی نان دو جارا دا کهس دهنگه کهت و دهبه که تې.

هه که ناخنجی بگرین موچا (دخل) مله تی گهلهکا نرم بو و (دېن خیسچا تخویبې بنی بو)، چونکه شول یې کیم بو و پاره ددهستی بازگانا و میرا و ناغادا بون و هه فن دیت وان. متاییت بازگانې هه می توخمیت په روکا بون ژ روژهلانې بون و ژ روژناقیبې و بهروفاژی. قه دیفک و چارشهف ژ (بورک شایه را) ټنگلیزی دهاتن هم ژ ده می سلطان سوله یمانی (قانونی) لچه رخی (۱۶) ژ عیسیای، و دیسا (کلوسترشایرا) ټنگلیزی. و (نامویره ژ فرهنسای و ټلمانای و نه مسای). و نامویشی ژ چینې دهات و مه حفور ژ ټیرانی و ټه فغانی و شال ژ کشمیر و ده سمالیت جان ژ سته نبولې و دهرمانک و بهارات ژ هند و چینا و بهروفاشیت پیروز ژ هند و ټه فغانی و عقیق ژ یه مهنی و چیت و په روکیت گول گول ژ هند و ټنگلیزی و تاقه و په روکیت که لادینی ژ شامی دهاتن. نو ژ نامیدین ژی په روکئی (جه بهلیی) بخسچ یې ناموشی و گهر مه سیفنی رهنک و جانگ ژ گهلهک رهنکا و بهر گوپ ژ زاخویب و کالکیت گهرمانی ژ ټاکری و نامیدین و متایې خو دهری و خووه ری (طبیعی) گهلهک توخم (بنتیره تاریخ العمادیه و بهدینان - د. مسعود کتانی).

خوک و بده میرگه هې

ژ که فندا بهری عیسیای لدهوله تیت شه هرستانیت که فن ددهوله تی دټیخستن سهر مله تی و هه ف ولاتا وه کی (خوک و بده و قه مچیر و باج و دراف). هند صالا نه بون و هند لهه می صالحی (بشه کیش و بهر دهوام) بون. و هندهک لدویف دهمیت صالحی بون وه کی دهرامه تی لبهار و سهری هاقینې بو دهرامه تی زفستان و دوپاهیا هاقینې و لپایبې بو دهرامه تی هاقینې. هه می دم و هه می ددهوله ت و هه می شاه و قهرال و مه لک و میر و خونتکار و سهرگپر وه کی ټیک نه بون. بهلکو بنیات و کفانیت وهرگرتن و پیغانی شتی ټیک بون و نیژیکې ټیک بون. هندهکا یې وهرگرتی لدویف (پرژ و رسمیت) جفاکی و (گریقا و پیکهاتنیت) چیره ستوری بیت که فن. و هندهک وه کی لناف ټیسلامه تیب گهلهک جارا و نه هه می کهس لدویف شه ربعه تی دچون، و هندهکا هه ما پری بې بهختی و سته م و خورتی وهردگرتن و نازارا مله تی کهفتی و زیانا وان ذکر و دهیلانه برسی!! بهلکو زاروک و عه یالې وان ژی ژی وهردگرت شوینا (درا ف و کوودا) هه ژ که فن تا ده می ټوسمانیا هه میب (الدملوجی ۱۹۵۲). بهری عیسیای ټم دشین بیتن کو بده و دراف گهلهک ژی سته م و زولم و زور دایې دگهل بو و (خورتی لئ کرن) ټیک ژ نیشانیت سهرگپری و حوکمداریب بو سهر ژی وهرگرتنا دهرامه تی و گیاندارا ژ هه می توخما دکیشانه سوخری و زیارا پهروه و بهلاش بو سهروکا بیت بچویک تاکو بیت مه زن و خونتکارا.

مله تی ذکر سال بسال و میر و سهرگپر و خونتکار و ناغا و سهروکا بو خو بکه یفا خو دپیفا و دبره مال و ههر لسهر ملیت مریتیا و هه ف ولاتا، نو گهلهک ژی دغار و لئ دغار.

لده می خه لیفیت راشدی لدویف شریعه تی ټیسلامی دچون سهر بنیاتن (زهکاتن) کو یا فهره دقیت بدن ههرکه سی لئ بکه فیت چ ل پارا و زیر و زیفا و چ لدهرامه تی یې هشک و خوگرتی و چ لگیان دارا (تشرش و گا رهشی و حیشترا). ټه ف زهکاته دا هپته دان بو خزینا ددهوله تی و ههروه سا زیره سهر (نه بسرمانا) ژ ټولیت دی قیا دبا بهرانبه ری پاراستنا وا و جامال و خیزانا و عه یالا و ملکه تی و بو جهنگا دمه زاخت ټه ویت هاتنه سهر ددهوله تی دژی وان. بهلن گهلهک و البیت بسرمانا ژی زور داری و بې بهختییت مه زن دکرن بو خو و مروف و که سبت خو ژ مله تا بناقی خزینا ټیسلامی و دپونه ملیونیر هه کو نهه دبیزن.

هه چپې نه دبا دا سزای دت و دقیا دبا. گهلهک جارا بده هیت زیده پیچهک ژ درافیت ههرگاف ددهوله تی دحاستن قیا هاتپانه دان چونکه شه و جهنگ هه لدهکفان و مه زاخ دقیا. هیدی هیدی دهاته گوهورین و بهرفرهه دبو و گهلهک توخمیت بده ها دهاتنه وهرگرتن و دهاقیتنه سهر درافیت که فن. ددهوله تا گهلهک ناف دانانه سهر. وه کی (ته مغه) و (عشر) و (قیجار) و (سهرانه) و (زیره سهر) و (قه مچیر) و (عه ریدیه) و (چاو) و (خوک) و (خوکا (متای و په ز و گا رهشا)*) و هیشتا لسهر (بازگانا و بازگانین) و (کریار و فروتنی) و دجهی را چون و دهریاز بون بو کاروانیت بازگانین و په زی وه کی ټم نهو دبیزن (ترانزیت) ټانکو (تیراچون)، و یا مالا و باغ و بیستانا و ملکه تی لسهر چمالیت بازگانین هه بون و زیده باریت ژ ددهوله ته کئی بو ټیکا دی چ بو تیرا چون بن و چ بو دانان و فروتنی و کریاری بن. قه سه کئی دبیزن (مکس) ټانکو (خوک ژی وهرگرتن) ده می موسی پیغه مبه ر دا هه بو و د تهوراتی دا یا هاتی (مکسا مالا) و دگهلهک ټه زمانادا یا هاتی ههر بناقی (مکس) و ههر ټه ف قه سه یه ژ بهری بینا عیسیای و هه تا نهو دگهلهک ددهوله تا و میرگه ها و ټه زمانادا.

ههر هند وهردگرت وه کی ژ هه می خه لکې جهی وهردگرت، ژ بسرمانا و ټولیت دی و زیده بار ژ کاروانیت بازگانین بیت ناف جهی دا دهریاز دبون. خه لیفه ټیمام عمر بن الخطاب (ر) بو والیا دنقیسی کو هند ژ بازگانیت (نه بسرمان) وهرگرت هندی کو ټه و ژ کاروانیت (بسرمانا) وهردگرت. هه ژ نه بسرمانا ۲۰/۱ وهرگرت نو ژ بسرمانا ۴۰/۱ ټه و زهکات بو هه رسال بدن. یا نه بسرمانا پاراستن بو خورتی و دزا و قه چاغا و تالان که را.

بهلن ژ بازگانا ههر ۱۰/۱ بو هه کو متایې خو دفروت و بو تیرا چون لناف جهی ۱۰/۱، ۲۰/۱. و میری ټان والی ټان خونتکار، بکه یفا خو بون کو کیم که ن ټان زیده که ن.

جهنگ و کولب و خه لا و نه خوشی و وه با و ټو قه ومینیت خوهری (خوهری: طبیعی: سروشتی) وه کی قولکانا و ټاقرابینا و بیشه له رزا. ټه ف هه می ټه گه ریت مه زن بون بو دراف و خوک جه ماندا و زیده کرنا وان. هه می ددهوله تیت مه زن و بچویک و میرگه و دهره به گی و سهرگپریا جه و درا و وهلات و ده قه را ژ که فندا لسهر بده و درافا و زیره سهر و سهرانا و پیغانا ملکه تا و پشک هه لگرتن و هیشتا

وهردگرت. ههروهسا خورتی و تالان و ده‌ریخست و ژئی خارن و سوخره و زباره لسه‌ر مله‌تا هه‌بون ئو بسه‌ری خو. هه‌که تازه و درست بریغه چویا لدویف شرعت و ویلا و گریفیت جفاکی ئه‌و گه‌له‌ک باشبو. ده‌می به‌ری ئیسلامی دیسا لده‌وله‌تا توخیبیت بده‌ها و درافا ددیار بون و دروه‌نکری بون و ده‌اتنه وەرگرتن بو خزینا خونتکاری. ئو وی بکه‌یفا خو دمه‌زاختن پشتی (سه‌رده‌ریا) ژبارا فه‌رمان به‌ریت خو دداین. ئو هه‌که خاستبایی بو له‌شکه‌ری کوزوت درست کرنا و بو پئی و بارا و پرا ژئی هنده جارا دمه‌زاختن. و بیت دی لحو و مالا خو و که‌یفی دمه‌زاخت و خه‌رج دکر. کوریت خو ومروفیت خودا به‌لاش که‌ت سه‌ر ده‌قرا دا ئه‌وژی بو خوژی بجه‌میین و سه‌رگیری لئ بکه‌ن و به‌لکو بو خو و خزینا خو درافه‌کئی سالانه دانا سه‌ر. دیسا ژ بازارگانا ده‌اتنه وەرگرتن گه‌له‌ک توخمیت بده‌هابون.

ده‌می خه‌لیفیت راشدی وه‌کو مه‌گوتی لدویف شه‌ریعه‌تی ئیسلامی دچون و هه‌روه‌سا ده‌می (ئه‌مه‌ویا و عه‌باسیا) و ده‌وله‌تیت پشتی وان بیت ئیسلامی. به‌لکو گه‌له‌ک جارا زیده‌تر ژ ئابین و توخیبی شرعتی و (ویل) * و (گریقا) * ده‌اته وەرگرتن. ئه‌و لدویف به‌ختی والیا و کاربه‌ده‌ستا و خونتکارا بو. به‌لئ گه‌له‌کا به‌زاران بئ به‌ختیته مه‌زن دکرن.

به‌هیت سه‌ر بازارگانیی دگوتی (مکس) هه‌کو (قه‌لقه‌شه‌ندی لپه‌رتوکا خو صبح الاعشی جوزی به‌ندا سئ دبیژیت) ده‌هیکئی بو (۱۰/۱) ژ بازارگانیته نه‌بسرمان ئه‌ویت ده‌اتنه ناخ جهیت ئیسلامی دا، ئو ئیمام (خونتکار) دشیا زیده و کیم که‌ت چونکه قه‌سه و بریار هه‌میا وی بو، به‌لکو دکره ۲۰/۱ ئان هنده‌ک ژئی نازا دکرن و ژئی نه‌وه‌رگرت هه‌که بیه‌ر نه‌که‌فتبانا. هه‌ر جاره‌کئی بتنی ژئی وەرگرت دسالئ دا، به‌لکو دو جارا ژئی دچو بازارگانیی ده‌ولاتی وی را ده‌ات. ئه‌م دقیت ژبیر نه‌که‌یین هه‌کو مه‌گوتی کو هه‌می والی و خونتکار و فه‌رمانه‌ر (موه‌زه‌ف) درست نه‌دچون و گه‌له‌ک سه‌خته ده‌اتنه کرن و بده‌ه پیغه دکرن و زیده دکرن ده‌می ده‌مادا، نه‌ دنیرایی کا فحیله یان حه‌رامه و نه‌وه‌که‌ره!!.

بده‌ها (ئه‌ردیه و فروتنی) ژ دکاندارا ده‌اته وەرگرتن ده‌می عه‌باسیا. ده‌می (بووه‌بھییا) ۳۳۴هـ - ۹۵۴م بده‌ه و دراف زیده‌بون و دگوتی (مکس) و گه‌له‌ک توخم بون و زیده ژ شرعتی ئیسلامی هاتنه وەرگرتن لسه‌ر: (تشتیت کارژهنی، ده‌رامه‌ت و متا وه‌کی گه‌می، جه‌هی، نیسک و نوکا، برنجی، گارس، گه‌مکوکی، مپوژا، قه‌سپا، هژیرا، په‌می، تشتیت خارنا روژی و ژ زه‌زه‌واتی و فیتی و گوشتی و ماصیا ژ فروتنی) بیت کو لبازاری تینه فروتن. و لسه‌ر گیانه‌وه‌را و قه‌سه‌بخانا و شولی و حه‌مالا (جوہیا) و لسه‌ر گه‌می و پاپورا و لسه‌ر معاشا و لسه‌ر په‌زی و لسویکی ژیلی گوشتی و گاره‌شا و گامیشا و حیشترا و هه‌سپ و ده‌وارا و لسه‌ر خوئی و کاریت (کانییت) خوئی. بو عضد الدوله البوهی جودا، چونکه ناقتی وی بره‌خ بئ خه‌لیفه‌ی قه‌بو لسه‌ر پارا و خه‌لیفی عه‌باسی چو ناخفتنا خو نه‌بو و ناقتی مه‌زن دانانه سه‌ر وه‌زیریت بوه‌ی و ده‌کی (عماد الدوله) (معز الدوله) (عضد الدوله). بوه‌ییا ژنک خو بو خو خوک دانان لبه‌غدا پاشی لسه‌ر په‌روکا و متایی بازارا و جه‌واهرا و بهاراتا و ره‌نگا و هیشتا متا هه‌می ئیخستنه کفانی خوک و بده‌ها.

ده‌می (سه‌لجوقیا) گه‌له‌ک خوک (ره‌سیدکرن و پاکرن) و جارجارا هه‌کو بئ دقئ دبو بو گه‌له‌ک

خلمه‌تا دزفراندنه‌قه. بقئ چه‌ندی پیچه‌ک بارئ هه‌ف وه‌لاتا ژخوکا سفک دبو، وی ده‌می کو ناغا و شیخا وه‌کی خوکئ گوند لدویف گوندی لده‌قهریت خو دپیشان زیده‌ی بده‌ها ده‌وله‌تی و والیا و جه‌گرتیت قه‌رالا و شاها و خه‌لیفا گه‌له‌کا و لدویف شه‌ریعه‌تی وەرگرت و گه‌له‌کا بکه‌یفا خو بزور داری و گه‌له‌ک گوونه و توخم و جوریت بده‌ها وەرگرتن.

پاشی (سه‌لجوقی) نه‌مان لعیراتی ۵۴۷هـ - ۱۱۵۲م و له‌جه‌می ۵۹۰هـ - ۱۱۹۳م. لقیه‌ره (عه‌باسیا) هنده‌ک (مکس و بده‌ه) پاکرن. ژ سه‌ر سویکا ده‌وارا و حیشترا و ماسیا و گه‌مارخانا جهیت فروتنی لعیراتی هه‌می پاکرن ده‌می خه‌لیفه‌ی (المستنصر بالله ۵۶۶هـ - ۱۱۷۰م) خه‌لیفه (الناصر لدین الله ی عه‌باسی) دقیا ده‌وله‌تا ته‌غلبیا (المتغلبه) و خوازهمیا بشکینیت و گه‌له‌ک پاره بئ دقیان. ئینا گه‌له‌ک (مکس و بده‌ه) زفراندنه‌قه دا کوزوت و مه‌زاخا جه‌نگا لیکده‌ت. دویمایا خلمه‌تی خه‌لکی دلئ خو ژ خه‌لیفه‌ی صارکر ژبه‌ر فان بده‌هیت زیده. ئو هه‌ر نه‌شیا (ته‌غلبیا و خوازهمیا). خه‌لیفیت پشتی وی هیدی هیدی بده‌ه کیم تر لئ کرن.

ده‌می (مه‌غولا و تورکمانا) بده‌ه وه‌کی خو هیلان و بازارگانی گه‌له‌ک بره‌افیتز که‌ت دگه‌ل روژه‌لاتی و گه‌له‌ک خوک و دراف هاتنه دخرینی دا و (گه‌نج فوبریا) و بئ منه‌ت بو زیده‌بار شاپویتیته وان گه‌ه‌ه‌شته‌ه ئه‌وروپا و روژناقیی.

ریبازیا (ته‌مغا) هه‌بو بو (مکوسا) لسه‌ر متای و بازارا لناف خودا و موهره ته‌مغه‌ک بو بازارگانا لیددا و به‌رانه‌ری بده‌هی. ریز و ویلیت بده‌ها هه‌روه‌کی به‌ری مابون.

ده‌می (جه‌لائیریا) بیت مه‌غول هه‌کو شیخ (حسن الکبیر المغولی) ده‌وله‌تا خودامه‌زراندی پشتی ده‌وله‌تا (ئیلخانییا) *. ئه‌و دم بئ ب کیش و قه‌کیش بو و خرناتق و نه‌ته‌نایی بو. بده‌ه و دراف هه‌روه‌کی به‌ری بون تاکو (تیموری له‌نگ) هاتی و گه‌له‌ک پیلیت کولب و خه‌لاچیون و نه‌خوشی و وه‌با هاتن و ته‌عوین و قه‌رقه‌شه و فتنه دناخ خودا چیبون. ئه‌قی چه‌ندی پینجا خو گه‌له‌ک کر لچارچویا خوک و دراف وەرگرتن. زیده‌بار پاره ژئی هاتنه گوهورین و جه‌ی قوتانا وان. دگه‌ل هندی وان پیچه‌ک لسه‌ر ریزا که‌قن هیلان. میرگه‌ه و ئه‌یالا و سنجه‌قیت خو. گه‌له‌ک خلمه‌ت هاتنه تیرا لدویف هزرکرنا میرا و به‌گلکا و والیا و که‌یفا وان کا له‌شکه‌ر چ بئ دقیه و خلمه‌تیت سه‌رکییری دخالنه چ؟؟. کوردستانا مه‌ ژ میرگه‌ه و ئه‌یالیت وان بون.

ده‌می (تورکومانا) هه‌روه‌کی به‌ری فان لدویف شرعتی ئیسلامی دبر له‌ه‌ردو ده‌وله‌تا (قه‌ره‌قوبیلو و ناق قوبیلو) دیسا ده‌میت شه‌را و نه‌خوشیا و وه‌با زیده‌کرن. دیسا جهیت مه‌ ژ میرگه‌هیت وان بون.

ده‌وله‌تا (صه‌فویا) لئیرانی ریزا بده‌هی هه‌ر شتی به‌ری هیلا (میرگه‌هیت کوردا و به‌هدینا). ئه‌وژی لدویف فان ریز و رسم و شرعتی دچون و گه‌له‌ک دراف لدویف بریار و رایا میری ده‌اتنه وەرگرتن.

ده‌وله‌تا (ئوسمانیا) هاتن ساللا ۶۹۹هـ - ۱۲۹۹م و هاته عیراتی ژ ساللا ۹۴۹هـ - ۱۵۳۴م تا ساللا ۱۳۳۵هـ - ۱۹۱۷م.

ژښېدهريت گړنگ و بها فەر لسهر مزاخ و بده و درافا دئ بښن د وټليت (ابو السعود العمادی) چونکه ټو سیه سالو شیخ الاسلام بوو قازیبی قازیا بو لسه رایا (سلطان سلیمانې قانونی). (خهلکې نامیدیې یه و لځویندنگه هیئت نامیدیې یې خوهندی، پاشی چو شامی و خویندن ثقافت کر و چو سته مبولی و بو سهروکې قازیبیت دهولتا ټوسمانیا سیه سالو. دا سلطان پسیارا خو پېن کهت کانې ټهف خلمه ته ددویف شرعه تی ټیسلا می چ په بیسکه و چهوانه، و همیې دا ژی وهرگرت و بریارا دویمایې یا سلطانی بو).

هکو (العزازی ۱۹۵۹) ژئ دبیټیت، ټهف پهرتوکه دست نقیسه و ټیک لنک (العزازی) هبو و وټل بیټ کرینه تیدا و بهر فراه لسهر پارا و مزاخې و بده و درافا و خوکا. ټوی هیلا و پشتی وی هنده کیت دی ثقافت کر. و هیشتا راست و درست کرنا وټل و یاساییت کرینه تیدا. (ابو السعود العمادی سالو ۹۸۲هـ - ۱۵۱۴م چو بهر دلوفانیا خودی). بده هیټ پاپورا ۵٪ بو کره ۳٪ بیټ متاییت نه ژادا و په روکیت ټارموشی و بیټ دی و کار ژه نیټ ناټ خو دهاتنه وهرگرتن ۱/۴۰ (هه ژ چلا ټیک) دیسا لمیرگه ها لناف دهولتا ټوسمانیا هه شتی ټیک بو ژ گوندا وهرگرت جوتیار و مریټیای پشکا خودانې ملکه تی ددا ۱/۳ بو دهرامه تی ټافی و ۱/۱۰ ژ دهرامه تی دیم. هنده ک جارا دا دهولت درافه کې زیده دانته سهر خودانیت ملکه ت و دهرامه تا بو دروست کرنا پروژه کې مله تی ټان له شکه ری بو جهنگا و شهرا. ټیجا دا خودانې ملکه تی ژی گه لکه جارا ټیخته سهر جوتیارا و مریټا و ژئ جه مینیت، بهلکو ژ په زی و بزنی و گاره شا و ژئ داخا ز دکر و وهر دگرت.

گه نم و جه و دهرامه تی دی دا بیټنه خودانې دهرامه تی هنده خمسا و هنده عه لبا ټان هنده باطمانا کو بده ت (وهز نه = باطمان بو نیټیک) ټو باطمان چار من بو ومن ۲۰ وهقی بو و ۷۵ وهقی = اکغم بو).

دراف هنده جارا لمیرگه ها خرغه دکر بو چټکر و دهرجه چټکرنا گه لیا و کولانا لناف رهزا و چټکرنا پرا بهلکو هنده جارا زباره داخا ز دکر بو ټاغای بو چانندنې و کیتلانې و هه ری شیتلا برنجی نو ههروه سا بو میری و بو جو ټاف برنج و کوولانې. بو مزگه فت و جامعا دیسا هنده جارا دراف دهاتنه وهرگرتن و کهرستی ټافا کرنی و هکی کسل سوتنی و بهر ټینانې و هاتنا هنده ک پالا بسوخره و بې روژانه، و هه رو گه ها گونده کی بو و دیسا بو ریټک چټکرنی و خویندنگه ټافا کرنی و پنی کرنی و نوی ژه نیټ.

ټهف درافه بو فان خلمه تا بیټ زیده نه ددانان د تخویب کری و ټه پری. بهلکو هه ریټک ب کیفا خو بوچ و چه ندی بده ت درسته چ (پاره) بن و چ (متا) و (دهرامه ت) بیټ و چ (گیانه وهر) بن. لټان دهلیقا ټاغای و سهر عاشیرا گه لکه زورداری لځه لکی دکر و زیده ژئ دجه ماند و هنده ک ددا دهولتې و پشکا مه زن ژئ دخار و بو خو ده لگرت!! تاکو پشتی میرگه هیټ کوردا خراب بین و نه ماین. هه لسهر وی دهقی والبا و قایقما زورداریه کا مه زن لځه لکی دکر و فهرانیه را هه وه سا. گه لکه جارا دا فهرانیه را نقیسن و کاری دهنه فی و زیده بار ټه قیت درافا وهر دگرتن ټان والبا ټان قایقما ټان مدیریټ ناټچا (ناحیا) ټان ټه فسریت جه ندرما، همی بپاره بو هه چټی پتر بده ت ټان یا ټه پری بو بهنده بهنده

هزار قوربشا ټان زیره هه که نانقیسن و نادانن. وټله ک و ریزه ک و سهرگټیبه کا گه لکه کا گه نی بو هه می فهرانیه را بهر تیبل دخارن. گه لکه (میر و خونتکار) بیټ هاتن دا خهلکی ټه رویچکین و پارا و چامالی ب جه مین و گو ه بایټ چار فلسا لژیوه را (خټرا) مله تی نه بوو چو بونه کر.

د پهرتوکا (العزازی) گه لکه ژښېدهريت تیدا بیټ تورک ده می سلطانیټ که فن وهکی (مرادی و سلطان سلیمانی و سلطان احمدی و هیشتا) لسهر بدها و درافا و پارا و چامالی دهولتې و مزاخا وهکی (ناصفنامه یا وهزیرئ مه زن لطفی پاشا و قانوننامه) لچه رخی ده تی ژ مشه ختیا پیغه مبه ری پهرتوکا (قوانین ال عثمان زاده دهرمضامین دهفته ری دیوان) یا (عین علی مؤذن زاده) لسهری چهرخی یازدی (۱۰۱۶هـ) بو سلطان احمدی ټیکې پش کیشکری و (رساله قوچی بهگ) ژ بوسنه و سیاسیه کی بکټیراه تی بو و دیبلوماسی بو (۱۰۴۱هـ - ۱۶۳۱م) پاشی (نصائح الامراء والوزراء لسهر خلمه تیټ مزاخې و چامالی و پارا و یا صاری محمد پاشا الدفتری یې مری ۱۱۲۹هـ - ۱۷۱۶م) و (دستور العمل صلاح الخلل) یا (کاتب چلبی) (۱۰۶۳هـ - ۱۶۵۲م) لسهر مزاخې و خهرجی و بازار و درافا و بدها.

هه چیکه باټیټی به غدا بو ټوی (خوسه ریاتیسا = خصوصیه) خو هه بو د وټل و ریټ و یاسا بیټ ټوسمانیادا و یا ټازا کری بو ژ گه لکه طایټ خوک و درافا و بدها. و دیسا ههروه سا به گلک و میرگه هیټ لهر سهرگټیبه به غدا بیټ وهکو پاشی خراب بین و میرگه لی نه ماین وهکی (به هدینا) و میرگه هیټ دی بیټ کوردا. به هدینا گه هانده ویلایه تا هه کاریا و پاشی گه هانده ویلایه تا موپسلنی (ناټبه ینا ۱۸۳۸م تا نهو).

دیسا دهولت ټوسمانیا له می شوین میرگه ها کو هند بپونه قهزا وهکی ټامیدیې و راوندوزی و جزیری و هند بپونه ویلایه ت و ههرمان ویلایه ت وهکی ویلایه تا هه کاری و بدلیسی و موپسلنی و بیټ دی. هه کو پې دقې بابو له شکه ری پارا و متای و دهرامه تی خرغه که ت، بده و درافیت زیده دټیخستنه سهر ملیت مله تی و فه قیر و ژار لگوندا و باټیټرا هیټ ژار دکر.

لمیرگه هیټ کوردا و لمیرگه ها به هدینا دیسا لسهر دهقا ریټ و ویلیټ که فن و بیټ ټوسمانیا دچون و دراف و وهر دگرتن و بو مالا میری دټینان و میری بو هه رشته کی و هه ره جه کی و هه ره خلمه ته کی لیټکه دکر و بو داتنان وهکی دهره و خه لات هنده ک پشتی معاشا. و هه که میری خلمه ته کا دی هزارا وی چوبایټ وهکی چټکرنا مه دره سا (خویندنگه ها)، هه رچند وان ژئ (ټه وقاف) هه بون و ملکه ت و دهرامه ت و بهرهم هه رسال ژئ دهات. بهلکو هنده جارا دهرجه و په بیسکیت ریکا و گه لیا و پره پنی دکر ټان ددانه چټکر، ټه وژی پشکه کا مه زن ژئ (زباره بون) و ژ گوندا زه لام را دکرن و دهاتنه شولی هه ټیکې لدویف پشکا وی و دچون و هنده کیت دی دهاتن (بهلکو هنده ک خه لات ژئ ددان به لیټ ټو بو ټاغابون لهر درئ و چه ند گوندا!!!).

مله تی کور دی ټه نابو و شول کهر بو لگوندا و هه ر بو ژیارئ دکر و رژیټا دهره به گیټی. چو جارا بو خوش نه کر و بو وی نه کر، چونکه هه می میرگه هیټ کوردا وهکی میرگه هیټ عه رها و هه می ناټه ویت دی

و نه وروپي و دوهختي را سه‌رگيږي و خون‌تکاري ذکر لسه‌ر بنيات و شه‌نگستيت دهره‌به‌گيږي و خو‌فياني بو‌ميري و مالا‌ميري و مروقيت‌ميري و تیکه‌ليت وان و ناغا و سهر عاشيرا و لسه‌ر پيشه‌نديت دهره‌به‌گيږي و عاشيره‌تبي و دوير ژ مفای بو‌گشتي مله‌تي و نه‌بو ناته‌واتبي بو و مله‌تي بو‌بي گومان. هه‌روه‌کي نه‌وروپا لچه‌رخيت طاري و ناقي، ميرگه‌هيت کوردا تاكو لچه‌رخي (۱۹) خراب ژي بين هه‌قبه‌ري دهمي چهرخيت نيقي و طاري بون لسه‌وروپا و بتوين و هه‌رگيز نه‌بو ناته‌وي کوردي بون و نه‌بو مله‌تي کورديون و له‌وا (له‌وما) زوي خراف بون و ب(سه‌ر ريکدا) چونه خاري نيک دويث نيکي و زوي و که‌سي ژوان نه‌کر و چو دکارا پشت راستي ژي ديارنه‌بو کا هاري نيکودو بکه‌ن و هاريکاري بده‌نه نيک و خو بکه‌نه نيک دا هيلينه‌کي بو کوردا هه‌ژ چهرخيت چوبي دان!! نه‌خير و نه‌بو و نيکي ژ ميريت همي ميرگه‌ها جاره‌کي ناقي نيکاتيا ميرگه‌ها و خورنا نيک و پشته‌فانيا نيک. ديارنه‌کر هه‌ر بستوي نيک فه‌بون و بسهر نيکو دودا ذکر و جهه‌ نيکودو دگرت و تالان و کوشان ژ نيکودو ذکر و که‌سي نه‌ف هزاره ديارنه‌کر.. هه‌ر که‌س ته‌فشوي به‌روکا خو بو و کورسي و روپي خو هه‌روخو به‌تليت و هه‌ر که‌س ده‌قهره‌کي بخوت و بو خو فه‌کجه‌مينيت و خره‌که‌ت!! هه‌که مله‌تي کوردي چ ل به‌هدينا و چ لميرگه‌هيت دي بيت کوردا نه‌بي بکيتره‌هاتي بو کو سه‌رگيږيا خو بکه‌ت و مروقيت کيتره‌هاتي بيت ژي رابين و پراقل و زيړه‌ک و زانا (الدملوجي ۱۹۵۲).

گه‌له‌ک نمونه (ده‌مه‌لوجي) بيت ديارکري سهر نه‌فا مه‌گوتي دکه‌فنه به‌ريک بو درافيت گران سهر مله‌تي و بو بکيتره‌اتنا کوردا. چو ميرا ناقي مله‌تي کوردي نه‌نيانیه و بو نه‌کريه ژبلي کورسي خو و ليکفه کرنا ژي هاتن و چامال و زاخي مله‌تي لسه‌رخو و مروقيت خو و هه‌فنديت خو و ناغا و ده‌سته‌کيت خو. پا نوسمانيا هه‌ر کوردي فیکرا به‌ردان و دگه‌ل نه‌رمه‌نيا ژي و هه‌ر ژ به‌ريک دهرن.

نه‌رنيانا شيخ عبدالسلامي بارزاني لسه‌ري في چهرخي (خودي لي خوشبيت) نه‌وژي ژبه‌ر سته‌م و زورداريا نوسمانيا لسه‌ر مله‌تي کوردي و ده‌قهره‌ت به‌هدينا کوژاري و برس و نه‌زاني و بي دهرماني و نه‌خوشي هه‌بون و ده‌يلاي و ژبيرکري بون^(۱). ژبلي بده‌ه و دراف و سه‌رانا.

چند چهرخ* ژ فولکلوري کوردي لسه‌هدينا و (هه‌مک)

نه‌بو نه‌م دي نيژيکي چند چاخه‌کا لده‌قهره‌ها به‌هدينا جينه‌ پاشقه و به‌ريه‌ري چيره‌ستورا ميرگه‌ها به‌هدينا فه‌که‌ين، دي چينه‌ ناف باغ و بيستان و به‌غچيت فولکلوري بيت که‌سک و پر دهرامه‌ت و فيقي و گول و کوليلک و شيليت گوليت رهنگ رهنگ لتانجي فولکلوري کوردي. دي ديارکه‌ين، بيت وه‌کو هيتستا گه‌له‌ک شوين و پاشمانده ژي ماي و گريف و عه‌ده‌تيت مله‌تي بيت ژن نيانتي و سترانيت پر بنيات ژن خاني و کافليت فولکلوري نيانتي دهره‌ه لثاميدي کو نافشکانا هه‌لافيتا ناغا کانيا في

(۱) محمد سليمي (شيني) کوردي حجي عبدالعزباغي ناميدي سالا (نيستيفتاي هه‌کو حوکه‌تي گوتيه مله‌تي کوردي کا هه‌وه (عه‌ره‌ب يان ننگليز يان نوسماني دفين) دگوته خه‌لکي لثاميدي: ني نه‌فه خوش ده‌ليقه‌به کوردي بن بيژن مه هه‌ر خو و بو خو دقيت!! دي وهرن هو بيژن!!).

فولکلوري نه‌بو نه‌م لسه‌ر دنقيسين. و نوي ژن دنيينه دهره‌ه و پاقر و سيقالداي وه‌کي زيړي هه‌کوژبن سه‌گوبفکي هزار سالي بينينه دهر دقيت پاقریکه‌ن و بجه‌لين، به‌لي هه‌ر زيړه‌!!.

ژ مروقيت ناقدار و بناث و دهنگ لکاخا فولکلوري کوردي (نو ديژم هوستاي تانجي فولکلوري کوردي کو چوب سه‌رقي فولکلوري ناکه‌فيت لثاف چومه‌تا لجه‌انا مروقيني. نه‌و ده‌ليقت ژن نيانتي نه‌ ژ دهمي ژن خاستني و خازگينا تاكو زافاييني و بوبکيني و داوه‌ت فه‌ره‌فيني. پا نه‌فه‌نه تانجي گريف و عه‌ده‌تيت جفاکينه دجفاتا مروفانه؟؟)

بي کوياري لده‌قهره‌ها به‌هدينا و دهره‌هي ناميدي پايته‌ختي ميرگه‌ها به‌هدينا پاشي هاتيه ناميدي کا نه‌و (هيتز بچويک) دگه‌ل ده‌بياا هاتيه نان (لثاميدي بويه) هيتز نزانين!! هيتز بچويک ستران بهوزان و به‌تيني بو مله‌تي بو هه‌ر ده‌ليقا ژن نيانتي (يا مه‌گوتي) چيکرين و ليک نيانيون و سه‌ليقه و ناواکرين و کرينه ستران و گوتين بفسدبازيا خويا نيکانه و هزرتيژي (و نه‌وي چاف پيروز بو کوره‌بو). و خو ديران کر لچيره‌ستورا (سه‌ره‌اتي و دهم به‌ندا) فولکلوري کوردي دا. نه‌و خوداني خویندنگه‌ه و سه‌ننه‌گه‌ها (خوسه‌ره) بو فند و هونه‌ريت خو.

نه‌وي په‌بيسک و ستر و توخيخت نه‌زمانتي ناوازي نه‌خوينديون و چو (نوته) ژي نه‌دزاني و بي نه‌خويندنه‌فانبو و چو نامويريت ناواز و سه‌ليقه ليندانا نه‌بون. به‌لکو دانا خودي بلند هه‌بو و مه‌زيه‌کي تيژ و هزه‌کا به‌رفره و خياله‌کا دوير و دلسوزيه‌کا مروقيني ياکو پالدا بو مله‌تي فا بنياته سترانيت عه‌سلي و قال داريت و سه‌ليقا بو دانيت و بو بيت، و رتقه‌به‌ري بکه‌ت و دو رده‌ا بيژن و فه‌گيرن (هند زه‌لام ل رده‌کي و هنديت دي لره‌خي دي بي داوه‌تي نان ديوانا زافاي بوژ رده‌کي دي فه. و بوژنکا هه‌روه‌سا رخي دي فه). دا قع ده‌ليقا ژن و مي‌ريت بيک و زافا مالي دادن و هيلينا بچويک يا بنه‌مالي (فاميليا نوي) شه‌نگسته بکه‌ن. پر خوشي و ناواز بکه‌ت و که‌يف و شه‌عشه‌عه و په‌رلاق بيخيت کو هه‌ژي هندی يه، چونکه نه‌ف ده‌ليقه ديسان ديژن هه‌ر تانجا ده‌ليقت دي نه‌ و عه‌ده‌تيت فولکلوري نه‌ لجه‌م هه‌مي مله‌تيت جيھاني و دديراندي نه‌ لچيروستورا فولکلوري مله‌تي مه‌ و مله‌تان.

ناواز و سه‌ليقت وي بساناھي نه‌ (بو دلي و ناگه‌ه پي حه‌سا) و نه‌ بساناھي نه‌ بو دانانتي و چيکريني. گه‌له‌ک پيپه‌لاصکيت فره‌ه و طه‌نگ و دريژ و کورت بيت تيډا هه‌ين دهر سترانه‌کي دا و ژ گه‌له‌ک مقاميت ناوازي بيت تيډا هه‌ين (چ بده‌ست پي کرن و چ بقيرچونا سترانتي و گوتني و چ بخلاسرکنا به‌ندي). لپيتش به‌ند و پاشبه‌ندان و فه‌گيران و بلندکرن و دانانان. دهنگي (حه‌مکي) بوان سترانيت ديزين و جان و (وه‌صايا = وه‌صاتي) مله‌تي (واقع) و بسه‌ره‌اتني و وي ژ کاکلا وان نيانتي دهر و هه‌فیرکرين و چيکرين و نيانه دهر بقی باه‌تي په‌سند (هه‌کو نه‌م ديژن: دهرپوشک (قه‌بسته قازانکي) بو ده‌ليقت. و تينه و دگرترن به‌مي قه‌ناليت ناگه‌ها و وژدانا مروقي و بناقه‌راستا جاني (روح) مروقي دا دچنه خاري. هيتشايي فه‌دده‌ت (لکه‌فر و کاشيت) کوردستانتي لبه‌هدينا و دهره‌هي ده‌قهره‌ي تاكو قولاجيت کوردستانا رهنگيت سه‌ليقت (حه‌مکي) يا د سترانتي دوانادا ماي به‌لي بيت باف سپي و باف زهر و باف سور و صصت فه‌ بين چونکه نه‌هاتينه نقيسين به‌زمانتي ناوازي

(موسیقی). هندک گلهک و هندا پیچهک یا مایه تیدا.

(حه مکی) چو ستران چینه کرینه دهره فی کفانی توریت مه بیت بسرمانه تی و ویلا و عده تیت مه بیت جفاکی، نان بیت نه ژ تهرز و نان کریت و که شه فریت!! نه خنی نهو تیر و سه نته د سترانیت وی دا نین. نو مروفه کنی پاقر بولسه ریکا توره و عده تیت مه بیت پاقر دجو و بهرئ خونه دا وی ریکا نه رزان خودئ ژئ رازی و خوش بیت. دقیت ژبیرنه که مین کوفه لا و جوبا (جوهیا) ژئ سترانیت (حه مکی) بو دهواتا و هرگرتبون.

تام (ستران و دهق و قیراچونیت) کوردی بیت قال* و پر بنیات و عه سلی بیت تیدا و بیتهنا مله تینی و خلمه تا مله تی کورد و خوشیی و وی دراڤ و دهلیقی ژئ تیت، یا کو بو چیکرین و گوتین، چونکه ئەف چنده سونه تا خودئ دناڤ مروفادایه همبیا لسه ته پکا نهردی!!.

(حه مک) ئەفه ههیه بی خه لکی (توقی) یه و بی هاتی ژ کوردستانا تورکی یا وی گافتی و وی ده می یا بی توخیب بو هه می کوردستان. (حه مکی) فه لسه فا فی دهلیقی (فه ر) گرت و مه زن گرت و عمار کر دهرئ خودا، ئوب هه می ناگه ها (داریت) و هوسا ئینا دهرقه.

هیشتا ده می کو هاتی بنه جه بی دیارنینه و چو ژیده ریت پشت راست نین و چو ژئ دهرت نفیسی نین بیت کو مروف بزاستی خو هسپیریت. و چنده ژئ بو؟ و چاوا میری بره نک خو لناف مالی و قه سرئ پشت راستی ژئ دیتی و کره سترانیت خو و مالیت وان. سترانیت وی چونه ناف که یف و خوشیت دهواتیت باژیری و دور باژیری و گوندا و بهرواریا و مزوریا و دوسکیا و زیناریا و ئیردیا و شه مکان و ناف کورئ گولی و سندیا و تا ره خی سورانا و کوردیت نهو تورکی و سوربی و گهرگه ریا و چیا بی شه نگاری تا ناف هه کاریا و تا وان و بدلیسی و نه رزه روما و مه لاتی و کوردیت سلال و بیت نه رمینیا و سلیمانیا و بوطا و سه رئ سوربی و هه تا ناف سورانا و شکاکا و دهشت و زوزانیت کوردستان (گه ریان نه گه ر دهق نه گه هشتن!!) (سه لیه و ئاواز) گه هشتن. خه لکی ژیک گرتن و دگل کاروانا به لاقبون. سترانیت وی جودا و سه لیه جودا دانانه سه ر سترانیت خو و ده قیت هوزان و به بیت سترانا لده قه ریت مه گوتین. و هه تا نهو ژئ زنگینا گه ریا (حه مکی) یا ژ سترانیت سه ر و بنیت کوردستان و روزه هلات و روزنا قیبت وی بیت بلند دبن دگه له کادا و گه له ک ژوا له رزینیت ئاوازا و سه لیه بیت لیث که م بین و په نگ به بی بین. هه روه سا ریز و پرته ده قیت سترانا بیت ناف سترانیت وان ژ دویر و نیریک هه لبین و تیکه ل بین. (حه مکی) گه له ک زاخ دا فولکلورئ کوردا ژ کناری سترانیت دهواتا به لکو دشین بیژن کو (نوی ژن) کره فه و گه له ک (نه ژادیت) نوی ئینانه تیدا (بچیکرین و بناواز کرنی و سه لیقی و بو گوتن).

(وژدان) و (جان) و (ناگه) و (بی حه س) قولاجیت دلی و (پاخلکیت هه ستیت مله تی کورد) و هرگرتن و دنگ فه دا قیرا ژئ چونه خاری. هه روه سا چیا بیت کورد و کوردستانی و دول و گه لی و نوهالا گه له ک ئاوازیت (حه مک) ی بیت چوین و ماچی کرین!! و هیشتا بیت دنگ فه ددهن و دهنگیت سو بی نه سمانی هه لبین و به لاقبون!! لئامیدی دگوتن: «جوتکیت حه مه کوری» چونکه

ره خه کی چند میرا بو میرا و ژنا بو ژنا دگوت و ره خه کی فه دگیترا کو (شکه فتیت دلی و هشان) بو خو و هرگرتن و (عمبار دکرن و جان بی زاخ ددا) = (غذاء الروح)!!!.

دهنگه کی (ساخ و پرژین و قه ژن) بو و (جوخینه کا خوش و پیروز یا لدورا بنگه هیت بی حه سیانا). چیدکر و که یفه کا نه رم و گه رم و خوش دئیکسته دلان و (له رزینک و له بزینکا) ته نا و بی خوشیی دئیکسته بیت داوه تکه را و سه ما که را لناف گه ریت دهواتیت ژنا جودا و بیت میرا جودا. و زنگینه ک دئیکسته کیشا (موکب) دهواتی هه کو دچونه سویلاقی سه ر کانیا دا سه رئ زاقای بشون. و هه کو دئیناقه ژ سه ر شویشتنی و دبره ناف ژنا و گولاڤ لی دکر و دئیناقه و ناف زه لاما و دبره داوه تی و پاشی دیوانی لناف ره سپیان!! هه روه سا سترانیت ژنا لناف ژنکا و دهواتا وان له وشه کا دی، ئاوازیت وی دناڤ دهنگی تللیا و هر دبون و هه لدبون دفرینه سو بی نه سمانی (بشاپویتیت نه هینه دیتن) و پیتیت سه ما و دهواتی بیت مه هن (مهین) قیرا قیرای (دهشتکی) و وی (په حناقش) وی (بیاشی) و وی (راستاهیی) (ساحات).

گه له ک که س و وه سا گه رم دبون دبروان ئاوازان را، کو دپیژی مه ستن و راست و چه پ دله یزن وه کو له قه نی و خوها بناڤ نه نی و رویا دا تیتته خاری و له وه ندیا بیت سپی تی ددهن و زوها دکه ن و دسترن. گه له ک جارا ئاواز دا دنه قری (نه وری) په رن و چنه توخیت سو بی نه سمانی بلند!!.

ده می (حه مکی) گه له کا سترانیت وی گرتن و دکوتن هه ر جوتک لدویف ریشه به ریا وی نو وی حه سدکر سترانیت وی بهینه گوتن و گو به نه ئی لدهواتا ئوبی پی خوشبو. قیجا بو کریشه کو جوتکی (حه مکی) له به دینا و لئامیدی به رزه نه بین و نیشا ئیکودو بدن و هه روه سا بهینه گوتن دست لسه ر دهستی. و هه روه سا دجو بریز و پشتراستی و بی کیماسی و کیماهی.

هه رچه ند گه له ک خرناق و شه ر و شه مه طه بیت سه ر میرگه ها به هدینا هاتین به لی نهو کریشه (Conventionell) ما، تا کو میرگه خراب بی و هه رفتی، چونکه میرا گه له ک هاریکاری دکر و زاخ ددا و بو دهواتیت بچوکیکت وان جوتکیت هوسطاییت سترانیت حه مه کوری گازی دکرن و وان هه ف پشکی پاش د دهواتیت (میران) دا دکر و میرا ژئ چاک دایین.

نهوا ستران بیتیت (خوسه ر) بو سترانیت (حه مکی) نه کو (سه رپلکی و پالوصه و بمازنی) خوفیر دکره فی فندی به لکو ناره ز و دلچون هه بو بو فان سترانا هه ژ بچوکیکینی. و بو خو ژبه ر دکرن هیدی هیدی و دگوتن بدنگ و سه لیه هیدی هیدی دگرتن، چونکه بساناهی نه بون، هه م (دهقا) هوزانا سترانا ژ ره خه کی و هه م (سه لیه) و (ئاواز دان) و (گوتنا) درست. قیجا هه که هوستایین وان بچوبکا باییت وان بانا بساناهی تر بو، و نه گه ر نه، دا چنه نک هوستای نیشا بدن بدهرسئ خوین و لناف دهواتی چن گوھی خو دهنی و سه لیه و گوتنی گرن. پی دفی بو کو دهنگی وان ژئ بی خوشبا، و دهنک (خولبه رگرتی) بانا، و پر (تویخ) بانا دا بشین هه می (په بیسکیت) ئاوازی سترانی راگرن و بشیانه کا خولبه رگرتی بیژنه فه و مزئ (هه قی) سترانی بدرستی بدهنی.

(حه مکی) ئەف کارو بابه ته بو سترانیت خو دانا پشتی سترانیت بهری هنگی چاک گوھ لی بی و

گرتین و ستران گوتین. ئینا تیرا (سه‌ننه) گه‌هوریکا خو بخو گرت و ژه‌نینا نوی (ابداع) تیدا کر و گرت و بناوازا و ده‌نگی کراس و به‌طن کرن و پشتی (خه‌رتاندین) و ئیخستینه فی قالبین هوسایین خوش و بی‌فیای، گوتن و دیارکرن.

ئینا بونه که‌فالیټ تورئ مله‌تی و که‌له‌پورئ فولکلوری و سه‌رهاتیا روژکاری دا. ستران بخو به‌ند به‌ندن و پرته لیک ئینانن پر ژیزانن (مه‌عنی) تو دکه‌فنه سه‌ر ده‌قی نامانئ وئ ده‌لیقی وه‌کی (ده‌رپوش و ده‌رخوینکا) هر کو دایه چیکرن دویف رویده‌کرنئ. ئەف سترانه نه‌دهاتنه گوتن ده‌میت ژن ئینانا تنئ به‌لکو ده‌لیقیټ گه‌ژن و عیدو سه‌رسالا و که‌یفخوشیا ژئ بو دیوانا و ده‌وات کرنا ژئ دهاتنه گوتن و (جوتک) دهاتنه گازی کرن (همی ئەقیټ ژ هه‌ردو ره‌خان، گوتنا و فه‌گیرانا) هوستابون و شه‌هه‌زا و بسپوربون و ژ به‌رکرنا وان سترانا و سه‌لیقه و ناوازیټ وان و گوتنا ژئ، ئو مافئ وئ ده‌لیقه خوشیټ چاک ددایین. ده‌قیټ تیبینیټ دیارکه‌یین کو وان هوستا چو بازار و پیک هاتن دگهل مالا زافای و بویکا نه‌بون کو ستران بیټ به‌رانبه‌ری مزی و پارا (هه‌قی). نه‌خیر تشتی وه‌سا نه‌بو به‌لی به‌لکو دیاربه‌ک نان قوبته‌ک نان پاره‌ک مالا زافای دابا هه‌ده‌کا ژ وان نان هه‌میا و زیده‌بار بو نه‌ویټ پیچه‌ک ژیارا وان طه‌نگ تر، هه‌که وان بخو چونه‌فه دبری. بیټ دخوش بون کو هوسطایټ سترانیټ هه‌مکئ نه.

هه‌روه‌سا لگوندا و باژیټ دی گه‌له‌کا خو هویکر و فیترکه‌شان سترانا و لده‌لیقا وان ژئ دگوتن به‌لی پتیرا دیار بوی ژ (جه‌ئ ژیده‌را وان کو باژیټ ئامیدیی) بو و دگوتئ: «هوستایټ سترانیټ (هه‌مکئ) نان جوتکیټ هه‌مه‌کوری»، لئامیدیا به‌هدینا.

ئەف سترانه نه‌هاتنه نفیسین (بدلسوژی دبیټرم) و هه‌روه‌سا ناواز و سه‌لیقیټ وان و هوستای و فندبازی و بسپوری ژه‌نینا وان و چیکرنا فی بابه‌تی و شان سه‌لیقا. (هه‌مکئ) ئەزمانئ ناوازی (نوته) نه‌دزانین هه‌که دا چیه به‌رانبه‌ری ناوازیټ جیهانی و سیمفونیان بو مله‌تی کورد دا نفیسیت. فیجا گه‌له‌ک ژ سترانا بده‌قی خو و ناقر و تی هه‌بیټ خو و ناوازه به‌رزبون و چون و په‌ردا ستورا ژبیرکرنا روژکاری به‌سه‌ردا هاته کیشان هه‌تا هه‌تایئ!! ئەوا که‌فالا ژینا ملله‌تی و یا شان بلنده که‌یفخوشیان بیه‌یگه‌ر بابه‌تی دیارکریو، بو ده‌ست سه‌ر ده‌ستی. و گه‌له‌ک کناریټ دی بیټ عه‌ده‌ت و گریقا و جیروستوریټ (تاریخ) دیارکرن و دیرین کرن و جه‌ئ گه‌له‌ک (تی بون و تی ئینانه ده‌را) ده‌رگه‌ه بو فه‌کرن!!

دگه‌له‌ک درا پشتی ده‌ستان له‌سه‌ر ده‌ستان به‌لک و دو چاخیت سالان (سه‌دان) هوستایټ سترانیټ (هه‌مکئ) هه‌بون. ئو هه‌ر دگوتن و ده‌ستی دویف خورا فیتردکرن. پاشی هیدی هیدی که‌سئ وه‌سا دل له‌سه‌ر نه‌بو و بکیترهاتی و تی هه‌بی ژ هه‌می رویده‌را بو فی فندی دیار نه‌بون. ئینا پیچ پیچه پاشداجو و کیم بون و نه‌مان. ئینا ئەو سترانیټ (هه‌مکئ) هاتنه گوتن دگهل سترانیټ دی بیټ ده‌واتا. و شان ده‌لیقا و بده‌ف و گه‌ریټ نه‌هوستا بو وان هاتنه گوتن و به‌ره به‌ر هاتنه میټن ناټ هه‌ده‌ک سترانیټ دی بیټ بی (مخ و ژیزان و بها). گه‌له‌ک په‌ر و ده‌همان ژئ فه‌بون و پویټی بون و نه‌مان و جه‌هوه‌ری وان هاته رشان و به‌رزهبون لوادران. ئەف به‌رزهبونه لی به‌لاف بو لکوردستانیټ و پتر و پتر تی

دیارکر. ئو برنا هوسطایا زیده‌بو تا غناوربون و که‌تینه (طاری گهورکا) و به‌رزهبون. هیشتا ژ نه‌گه‌ریټ به‌رزبونیټ به‌ره‌مه‌ئ (هه‌مکئ) گه‌له‌ک خرناق و نه‌ره‌حه‌تی چیبو لچاخئ جوی بیټ دویمایه‌ هه‌ژدی و ئو بیټ نازدی. (میرا) سه‌رگیټی بتون بو (به‌ریکا خو) ذکر. ئینا هه‌فرک هه‌ر ژ میټه ژ مالیت وان بخو زیده‌بون و رابونه ئیک و دو. هه‌ر که‌سه‌ک دا (گه‌هانیدیټ) خو ژ عاشیر و هوزا ئینته سه‌ر ئامیدیټ دا کورسیټ ژ میری بو خو بستینیټ. و هه‌روه‌سا کیشا تا کو ئوسمانیا نه‌خش و نخچ (خطه) دانای کو میرگه‌هیټ کوردستانیټ ئیکئ لدویف یادی راکه‌ن و پویچکه‌ن و وه‌سا قه‌ومی. «ئەف چهنده به‌رفه‌هه‌ ئه‌زی له‌سه‌ر ئاخفتیم لکتیبا من نفیسی له‌سه‌ر (چیره‌ستورا) به‌هدینا ئانکو سه‌رهاتیټ و سه‌رده‌می میرگه‌هئ یا کو هیشتا ده‌ست نفیسه و نه‌چاپ بیه بدرستی و ئومیده کو چاپ بیټ و روناهیټ بیټیټ زوی ترین».

پشتی هوسا هه‌ر قه‌ومی و نه‌ته‌نایی که‌فته ناټ مله‌تی و میرگه‌هئ و ئامیدیټ و به‌هدینا. ئینا پینجا خو لفولکلوری کوردی ژئ کر لجه‌ئ مه و گه‌له‌ک مال و خه‌لک و گوند مشه‌ختبون. و که‌سئ ژوان به‌ری لفولکلوری نه‌ما کو شپتی به‌ری نیشا جه‌حیلا بده‌ن. و هه‌ره‌ری ب به‌رزهبون بو تا کو لئامیدیټ بخو هه‌ده‌ک مان و ژ هوستایټ سترانیټ (هه‌مکئ). و ستران مانه لیرا گه‌له‌کا و هه‌ده‌کیټ دی ژئ ژئ گرتن تا کو سئ هوستایټ دویمایه‌ بیټ من ده‌نگئ وان وه‌رگرتئ. لقیټه‌ دا ب دکرینن کو هه‌کو میرگه‌ه هه‌رفتی و خراب بی و بی سه‌رگیټی په‌یدای. هه‌رکی دهاتنه سه‌ر کوزا ژ گوندیټ خویټ زوزان و بلند بو ناټ به‌هدینا و تا بنیا ئاکری ژ پاییزیټ تا دویمایه‌ به‌رائ. فیجا قه‌چاغی دهاتنه کرن و دگهل (پیشنگا و کاروانا و گوندا) و هه‌ر زیده‌بون. هه‌رچه‌ند گه‌له‌ک درا به‌ره‌فانا خو ذکر و زبانیټ قه‌چاغیټ ژ سه‌رخو پال ددان. دگهل هندیټ ده‌ما میرگه‌ه نه‌مای هه‌ریکا به‌ردا ده‌قه‌را به‌هدینا و گوند تالان کرن و گه‌له‌ک گه‌له‌ک گوند هاتنه به‌ردان و خراب بون (لپشت گاره‌ی و ناټ دولیټ چیاټ گاره و نه‌هیلا صونیټ به‌هدینا نابه‌نا گاره‌ی و مه‌تینی) گوند بده‌هان ویران بون. کافلیټ گه‌له‌ک گه‌له‌ک گوندیټ مه‌زن لپشت گاره‌ی هیشتا کافلیټ وان بیټ دیارن. به‌لکو خه‌لک و سه‌روک هوز ژئ دگهل بون شریک و هه‌قشک بو تالانا و فه‌روپچکاندنئ.

مه‌گه‌ر لئامیدیټ تا پینجه‌ صالیټ فی چاخئ بیستیټ هیشتا سئ هوستا مابون بیټ من دیتین و تیکه‌لی دگهل هه‌ی و ده‌نگیټ وان و سترانیټ کو ژبه‌ر (هه‌می) و سه‌لیقه و ناوازیټ وان من له‌سه‌ر (تیبلا پویلا) یا ده‌نگ وه‌رگری (ته‌یپی و ریکورده‌ری) وه‌رگرتین (سال ۱۹۵۹)، سه‌عه‌ته‌ک و چاریکه‌کا هه‌می داقتوانه سه‌ر وئ (ده‌نگ وه‌رگری) لئالا مه‌ پشتی مه‌ شیف خاری و (من گازی کرپون) به‌ری ئەز بجمه ئەمانیا روژتاقایی بده‌مه‌کن کورت بو خویندنئ. و من خلاس کرن ئەو سترانیټ (هه‌مکئ) بیټ په‌ت و قال. ئەوو من بونه کاکلک بو دویف چون و فه‌کولینا فی گه‌نج و خزینا فولکلوری ئو من هندی شیاټ نفیسین ژ خه‌لکئ و ستران بیټیټ فان ده‌لیقا و ژ هه‌ده‌ک په‌رتوک و چیروک و چیقانوکا من گه‌له‌ک ده‌ق و رسته ریزیټ فه‌هاندی و لیک ئینای بیټ (هه‌مکئ) و تیکه‌ل و بناقی (هه‌مکئ) ی من نفیسین و ددانه به‌ریک به‌هه‌می (رویده‌ریټ ئەزمانی و گریقا و ده‌قی به‌ینا و

هوزانا و بابه تی سترانا (حه مکئی و نافه روکی و نافگرا وان) و قهسیت بیانی بیت نه که فنه بهر قهسیت وی و گلهک رویدهریت دی بیت تورهی و هوزانا قه (کو نه ز بخو که فنه هوزان قه هینم نه و ناگه ها تیز بو لنک من، کو پزیت هوزانیت سترانا بیت ژ گوتنا (حه مکئی) ژئی قافیرم و جوداکه م، بپاریزم و ژئی بگرم. و هه چیا هیقینتی (حه مکئی) تیدا ژئی بینمه دهری چونکه بیت (حه مکئی) ددیارن و (نه ز بسهر هه لبوم گهلهک چاک) کا بیت دی کیتشکن بنیمنی و پشت راستیا تورهین و زانستیا چیرهستویری و سهرهاتین. هیدی هیدی من خرغه کرنه قه و ئیخسنه هه بهریتک و هندهک کهل و پرت چونه دناث سترانیت وی دا بیت درست شوینا په یق و قهسا و رسته ئاخفتنیت بیانی و دویر ژ تیر و سه نته و بابهت و ریبت (حه مکئی). بقی ریکئی من نه قیت مایی گه هاندنه هه ریما ئیمن و پشت راستیی.

لهندهک گوندا دوریت نامیدی ناث نهیلیا (کورکو - بهناقین - سهرکه لئ - بهرچی - ره شافا - گوهره زئی) هندهک مروفا نه هه سترانیت که فن ژبه ربون و سه لیکیت وان باش دگوتن و دهنگ خوشون و ههروهسا سترانیت (حه مکئی) ب خو ژئی گرتیون و ژبه ربون ژ ئیک و دو دگرت و لواری ژئی به زره نه بون چهند ژ وان سترانا. بهلئ سه نته و گرتفا گوتنی و بهر فیهیا گوتنی و قه گیترنی لنک وان ژئی گهلهک پاشدا چو خاری و تیکچو و هیدی هیدی نه مان تا بدوماهی که تین لصالیت شینستان ژئی چاخی هه کو له شکه ری حوکه تا ئیراقی هاتیه سهر کوردستانا ئیراقی، و کیشای و دریزئی و گوند خرابکرن و خراب بین، نه هه فولکلوره ژئی پاشقه چو لواری گوندا.

من لدهمی بچو کینیتی گوهر چاک ددا سترانا و سترانیت دهواتا و جوتکیت (حه مکئی) بگوهری دلی و وزدانی ئوسه لیکا و ئاوازان. من هزر تیدا دکر و من ژئی لیک دینان (هیشتا لژین هه هشت نه هه سالیی). ئو ستران ژئی من ژبه کرکوب و هه بهر فیه کیش و بهر دهوام بو ژناث دهواتیت میترا و بیت ژنا. و هه کو دچونه بویکی و زاقا دبره سهر شوئی من وی دهمی چو هزر نه بو و پلان کو فولکلوری بنقیسیم و هیشتا زوی بو، بهلئ هزری هه خرغه دکر، هه وهکی من ناگه ژئی نه!!.

پشتی نه ز بویه دوازه سیزده سالی، من هیدی هیدی هنده تی بین نقیسن و هوزانیت هوزانقنایت کلاسیکییت کورد (سهریشکییت هوزانیت کوردی). من دهست هاقیتته خویندنا وان و سه لیکه و دهنگ دگهل فه قیا من دگوتن چونکه من لنک بابی خو دخوبند مه لاتی. هیدی هیدی هوزان ژئی من نقیسن و خه خوری ژ فولکلوری و کهله پوری نک من هه بهر فیه هبو. من گهلهک تی بین دنقیسن و کناروکییت گرتیه و فولکوری. من جار جارا فریدکرنه روژناما و گوفا را وهکی (هه تاف) پشتی من سوزگه ها چاندنی لبه غدا خویندی. هه ل ئامادا دهوکی کاوه و نافنجیب ل ۱۹۴۸ هه یامه کی هوزانا من چیکرن و خرغه بون بیت (سوحبه تا و دلخوشیی و ترانا و نه قینیتی) و تیبین و نقیسن و هوزان و چپروک هه زیده بون و پتر لی هاتن. هوزانهک من (ب پایا بیوسی دوازدی) چیکر و وهر گیترا عه ربی و داغ دوستی خو (مه طران دکتور روفائیل بیدواید) لدیرا نامیدی. نه هه هنگی (لپتینه ها) بهر پرسی (سهر گیترا چاندنی بوم) و جار جارا ته له فون دکر و ئان داهیتته خرکا چاندنی (فه رمان گه هی) دا سه ح ژ به غچه کئی هه وشا دیری بکه ین نه ز و نوبه دارئی دایری سه دیق عبدالله حه داد (مامی عبدالله ئیکه ژ هه رسی

هوستانیت سترانیت (حه مکئی) بیت دویمایی بین شه هرهزا و دهنگ خوش بی وهک من دهنگی وی و سه دیقی یاسینی موختار و مصطفی ملا امین عنیه تا سهر تیلا پویلا ی بدهنگ وهر گرتی و ده رگرتی و لنک من نهو). ئینا مه طران روفائیلی فریکره روژناما (الزمان) لبه غدا هنگی به لاف کر لسالا ۱۹۵۷. دیسا من هه یامهک هوزان دانهف به خسه وهری (مه لا نه نوهری مایی) و هندهک ژئی د روژناما خودا (راستی) به لافکرن صالا ۱۹۵۹ م. هنگی من سترانیت (حه مکئی) بهر بهر ده دجه مانندن و دچومه ناث داوه تا و هه رسی هوستا دگوتن و من گوهری خو ددایی بدلئ من دا و دلئ گوهدی را زیده بار ناث صالحه چویا و جه حیتلا ژئی دچوخار و وزدان دهرماندکر. یا بسانا هی نه بو وان سترانا هه میا بیت کو ماین بنقیسیم و قورتالکه م ژ مرنا هیدی هیدی و یا کو زوی هاتی بو فی فولکلوری لدوماهی و گهلهک بهر زه بین ژ بنیاتی درست و تور و سه نتا درست. نه یا بسانا هی بو ژئی کو هوستا هه می سترانا بو ئیکی بیژن کو نه و بنقیسیت یان (هه ری) و رازی ببیت کو بیژیت و بهینه نقیسن، و ههروهسا نه وان ئاره زو ئاماده بی و دلچون نه بو هه می وهختا و ده ما فا سترانا بو هه که سه کی هه میا بیژن. چونکه نه قه بو ده لیقه و دهره تیت دهواتا و ژننینانا ب تنی بون. هه که جار جارا لدویوانه کا بی داوهت گوتبانا دا دو سی چار سترانیت کورت (هه بخو دکورتن بقه گیترنی دریز دین) بیژن، نه هه میا بیت وه کو وان ژبه ر. مام سادق بهادینی ژئی (به خسه وهر) هندهک ژئی وهر گرتیون، نه گهلهک.

بوچی کهله پوری فولکلوری که فن نه هاتیه نقیسن

هه ر جار هکی وه کو (مشیکارهک) چیدبو (حسار) ملهت دا په ریشان بیت ژ کرتی* و دارودویا و دان و دکاکی و تیکچونا ده مارا و سیکولوجیی هه نه بیژه!! دا لده لیقه کئی گهرن کو مشهخت بین و دهره بکه فن. مال دمانه خروخالی و قالا، زیده بار هه کو (میرا) دنقشه را ئیکودودا رادبونه ئیکو دو و ژیک دکوشتن بو کهله پوریتی جیهانی و کورسیا و سهر گیتری و میراتیی. بهری لئامیدی بو به هدینا پاشی بو ئاکری و دوهوکی و زاخو و بهر واربا و سهر گوندیت ئافه دان و به لاف کرنا ئیک و دو لسهر ده قهری. چونکه بسه دان مال ژئی قه په شی بون و هاتبونه خاری ژ قنیتی که فن باهدینی و سیقیدینی و میر حه سه نی و میر سلطان حسینی و کوپ و نه فی و نه فی چرک و چرچرکیت وان هه میا. گهلهک ژئی قه په شی بون کوپ و کچ و کوپ پتریون. هه میا دیسا بچویک هه بون و هه رهنده کا جوینه کا عاشیره تا پشته قانی هه بو و هاریکاری بو وان. باصکی دی بی بنامیت خو ژبه ریبا بسه ن و بهر بیت وان خوش ببیت بو خارن و سهر گیترا ده قه را و که لاتا و ژ هه میا گرن گتر که لا ئامیدی. هه ر که سی دهاته سهر خونتکاریا (خوندکاریا) ئامیدی، پسمامیت خو و بنام ژ باصکی خو پیش دئخستن و گوند لسهر به لاف دکرن کو بو وان دهرامه تی و بهر خوری بییقن و بینن. جوتیار نه شیا باخفیت لگوندا، هه ری (هه ری بو) چ بو ئاغابا و چ بو میرا با!! و گهلهک جارا دابو هه ردو کا دهرامه تی خو و بهر خوری پیشیت و بو بهت. بی هاقینی و بی زفستانی (گه نم و جه و نوک و نیسکا و برنج و کونجیا و هیشتا). دهست و دار لمیر که هیت کوردا هه میا ههروهسا بو و ژ به هدینا چیتر نه بو. وان ژئی دیسا خرناق و شه رنیه خ

بیټ کریڼ مروفیت ټیک سهر کورسیی.

ژی کهسی بهری لهندی نهبو کو تشتهکی ببها بهیتلیت نان فان سهرهاتیا بنقیسیت. و مهلا و زانا ژی چو لسهر فی چهندی قودبر نه نفیسی و هوسا ما و بتوین چو جهنی باوهری نه نفیسی.

کورسیهک لسهر هوزانا سترانا و (ههک)

کو هوزانا سترانا کنارهکه ژ تورهی مروفینییی یی نازک نیسانیت خو بیټ ههین و رویده هیټ خو بیټ تام فولکلوری خوش ئویټت باهت کهله پور. ئەم دشتین بیټین کو ئەف توخمه هوزان تورهیه ههفالی مروفیایه ژ دەمی کو دیاری سهری چیروستویری (تاریخی) و دگهل ژبارا مروفا و شارستانیی (گوهورانی) (۱) ژئی گرت و پیټشقه چون تی پهری و بهرفره بو و کنار بهلاف بو چهنده زمان و گرتیه لجشاکئی. گوهوران (تطور) تی پهری و چیتیر لی هاتین دگهل ههر ناتهوکی و مله تهکی. فیټجا دی رونا هیهکی لقیټره هاقتیټینه فی رقیټه چونا فی فولکلوری (هوزانا ستران) بکفانهکی مافی* و گشت، دا فولکلوری مهیی کوردی ژی راست و پوهن بیټت دا بشیټین مونوگرافیهکا بهرفره و زلال و یا سهرهاتیټی (چیروستویری - تاریخی) یا (هوزان بیټهکی مله تی و نوی کهر و نوی ژهنه کو دنگهکی ستویری تانجی فولکلوری کوردی و ناواز و سهلیقه دانهر و ستران بیټهکی پرسهنگ و بناف و دهنگ و ناقدار یی وهکو هیټستا سترانیت وی بشهف و روژا دگهل وان سهلیقه و ناوازیت وی نوی ژهنین لریټ و چهلک و کمیتیت چیاییټ بههدینا و کوردستانی دهنگ قهدهدهن ژ زیدهتر ژ سی چاخیت سالان!!!).

داکو بسهر ههلبین و بزانی فی (توخمی هوزانی) و (رویده هیټ وی چنه) و (لسهر چ هاتیټه ناټاکرن و چیکرن)؟؟؟. ئەم دی بیرورایټت (حسین مروه ۱۹۶۵ محمد ع. الخفاجی) (-) نازک الملائکه (۱۹۷۹) و هندهک (فهکوله ریت) تورهی و پهخنه ییټت بسپور دبینوکا تورهی دا ۱۹۸۰، د. علی جواد الظاهر (۱۹۸۳) و ژبلی وان ژی (۲).

ئەف توخمی هوزانی ههر توخمه که ژ کهله پوری مله تی یی فولکلوری دگهلک راگراډا و راوه ستادا. ئەگهر کناریټ فولکلوری بگریټ و ههکو دبیتن (دهرمان بکهت)، و گوونهکی (نهو عهک لقیټره توخمهک = جوهرک) که فنه بکه فنانیا شههرستانی ژبارا مروفا.

(نهرسطویټ) ژ فیهله سو فیټت یهونانی نغریقی، سی سه سال (بهری بینا عیسای) یی جوداگری و ژئی گرتی و قافارتی ئو بوی (تویی و عمفه ری) بیټ وان هوزانقانیټ سترانا داین و پر بها گرتین. رویده هیټ فی توخمی تورهی د ساخن و دقه و ژارتینه د چیره ستویرا مله تان تاکو ههر ناتهوکی (دهبوزا) خوبا ههی ژقی کهله پوری تورهی. ههروهسا ههر مله تهکی کهله پوری خوبی تورهی و کناریټ دی بیټ هوزانا و کناریټ دی بیټ تورهی و جهنی سهرههرازا ههر مله تهکیه.

(۱) تطور ئو لقیټره قوناقیت ژبارا جفاکی

(۲) بکوردی لسهر فولکلوری د. عزالدین رسول و قه ناتنی کوردویټ لگوفارا زانیاری کوردی یا نفیسی من دپتن گهلک ئەفسانه ههر روژن نه ل راستیا هسپارتنی نه بو فه کولینی.

لهه می دویمایا مله تی دچو بژباری و بگیانی و کوشتنی و بنه زانین و نه خویندنا و بنه خوشی و نه ساخلمیټ و وهبا و ته عوینا (ههکه شه نه بانا!!) خورتیا پیټانا بهرهمی ئەردی و چهما و پهزا و بیستانا بو. ئو ههکه شه با ههم دا زادی ونانی بوله شکه ری جه مینیت و بهت و ههروهکی لپیټانی و بدهواری خو و بجانیټ خوټه دبر. گیاندار ژی بو دبرن و شهرا دا مشهخت بن و مال و گیانداریت خو هنده جا فیټرا نه دگه ههشتن دا هیټن و چن و روحا خو خلاس کهن!!!. ئەفه لگوندا، و لباټیرا ژی ئەفیټت پیټ چیتی و بازگانا ژ (جويا و فهلا و بسرمانا) دسالیټ دا هژمارهکا پارا بو میری دبر و ژبلی میریت بسام و بنام دهاتن و ددانه وان ژی (نه دویریان). دا میرهک پسمامیټ خو ده ریخیټ نان بنامیټ خونان برایټ خو ژ سهر کورسیا خونتکاریټ و ههقند و ههقندکیټ ییټ ده ریخیستی دا دگهل هیټنه ده ریخیستن و مالیت خو دا هیټن و مال دا پشتی وان تالان بن و چو نه دما تیټا نه ژ کتیټیا و کاغزا و نه ژ شوینه وارا و نامویر و چهکا و ناقمالیټ و دا هیټنه مالشتن مالیت مله تی و خه لکیټ باټیری و مالیت میرا گهلک جارا. جهیت خه لکی و نه وروپا و ناف عه رهبا گهلک شوینواریت که فن و قه وال و شاه و میرا بیټ ماین لموزه خانا ئو بیټ کوردا بوچی چو نه مایه بتوین!!!.

فیټجا چو نه دما کو خو جه مینیت دهست سهر دهستی دا زنجیرا سهرهاتیټی* خه لک خه لک بدویټ ئیکفه مینیت (ئفه ټیک)، ئویا (دووی) که سی چونه نفیسی و نه هیټلا کا چ هه بو و چ قهومی هویرک و جفاکی و نه بووری و مروفینی و چیره ستویری و چو (به زانین) نه هاتنه نفیسیټن و بنه جه کرن ئو هیټلان. ئویا (سیټی) هندهک دهلیفا دساله کی تا سیټ سال (دو سیټ میران پتر) دهاتنه سهر کورسیټ لئامیدیټ ئو شه شهفت خرناق و شه و مشیکار و گیله شوک و مشهختیاتی دقهومین!!! فیټجا دیټ چ مینیت؟؟ تشت هاتنه تالان کرن و هاتنه فروتن. هاتنه هاقتیټن و چو پهخ نه بون کو گهلک کهله پوری فولکلوری ییټ نفیسی و ییټ چیروستویری بیټریت و که سی بهری ب هندی نه دما. ههروهسا لزاخو و ئاکریټ و دهوکی ئو لگهلک میره هیت دی بیټ کوردا مه گهر کیټم ژ سالوفا هاتبونه نفیسیټن. گهلک گهلک پیچهک بون. فیټجا لهوا نهو چو (جهپاوه) بیټ نفیسیټن (تامویره) نان (ناف مالی) نان (تشته کیټ نفیسی) نه مان و ئەف کناریټ ژبارا وی ده می و چیره ستویری ییټ ده می چو تشتن و هسا ژئی نه ما، مه گهر پهرتوکیټ خویندنا مهلا و زانا و فهقیټا لمه درسا و مالیت لئامیدیټ و لمزگهفت و مهدرسه و خویندنگه ها و لنک هندهک مروفا و مالا مان و ههروهسا لزاخو ههر ئیک ژ بنامیت میرا نان برایټ وان نان پسماما، میر بو لوټریټ و لهه می دهقهر و قه زایټ سهرگیری دکر و مروفیت خو بهلاف دکرن سهر گوندا و دخار وهکی هه می میرا دو هوک و ئاکریټ ژ ههروهسا بو به لیټ لئامیدیټ پتر دیاردرک چونکه خرناقیت مه زن لوټریټ لسهر کورسیا، خوندی، (حکم) دقهومین و کوشتن و ده ریخیستن. گهلک تشت و کهله پور پویچدکرن و دشکه ستن و دهاتنه هاقتیټن ئو بیټ ببها دهاتنه فروتن (لموسلی) و باټیریټ دی بیټ بازگانایټ دچونیټ لئاسیا بچویک و لئیرانیټ و لجه بیټ) ژی و تشتیټ زیری دهه رشاندن و چهلدکرن.

ئەفه (نه گهر بون) کو کهله پور و کهرستیټیټ چیروستویری نه ما د میره گه و دهقهر دا لبادینا. مله تی

به لکو ټو چي د بيبټ بابه ته کي هندهک هونه ر و فندبازيا مله ته کي يان چنه د بابه ته که هه ف دم بن نان هه ف چاخ بن دگهل هه بخو وي بابه تي فولکلوري نان کناريت وي (عهيني) ييت مله ته کي. نان هندهک مله تيټ دي. و هه ف قوناغي ټيک بن، چ لته نشت ټيک و هه ف ږخ و هه ف سوي بن و چ ژوي دوير بن، نهغه يا هه وي يا قهومي و ټوبا بي. بو وهگرتن (نمونه = مثال) توري (ټولي و په رستنې ټوبي نه فسانيت کورت و دريژ و يي داستانا ديسا ييت کورت و دريژ نان خلمه تيټ فيرکرن و هو بکرنې و خودان کرن و په روه رکرنې ټوي گوتنيټ که فن و مه زنان ټوي گيرانا سالوخيت چيره ستوري نان ييت (پيش بيني) = (شانوگه ري) و ليه بويکي و ترانا و به هيا و گريقيټ مله تا ييت پر چوکول و چه قهل و چق و کنار و سنده گه. دچاخيت ژيارا مروقادا ټو هه مې ژ عمبارا، ژ کاريت فولکلوري نه. هند ييت هاتينه نفيسين و هند ژبه رکرن دسره وي دا و گه لهک ييت مابين بگه لهک کيم و کاشقه و گه لهک ژي پنيټ هاتينه پتفه کرن و زيده دويف و دهه مان!! گه لهک ژي ييت به رزه بين و نه هاتينه نفيسين.

ناقې هوزانا سترانا لنک گريکان (نغريقا) ليرکوس (Lytkos) ټو رومان (لاتيني) ژوان وهرگرت هه روي ناقې به لي (کاف) بيبته کا دي نفيسي ليرکوس (LYCOS) ټه ف (په يقه ناهه) يي دايه پال (ټاميره کي ټاوازي) يي (داف ژهه) ټانکو يي (بتبلا ليددهن) لجه نغريقا (يه نوانان). و ناقې ټاميره وي (ليري بو) دگهل هوزانا سترانا بکار دټينا. باوهر او وان ژي ټو بو کو (بو تيټ) وان ييت چيکرين (صه نه ما) بابه تي وي ټامويي ټاوازي وهکو ته ميري بو (ره بايي) نان گيتاري (الطاهر ١٩٨٣). پا ټيجا دکوردي دا نهغه چ ژي تيټه زانين ناقې في ټامويدي؟ ټه م ديټرين (لويرين) = (دنگ وهکو گورگا به ردان) نهغه ده زمانې دا (ژي دهره) (ناقه به لي يي ژ کرياري چيبي) * لوپري - ټو ټيک ټو لويرين = دنگ به ردا وان گورگا و لويرين = ژي دهره نان ژ کرياري دهرکن نهغه کرياره کا خو گرتي به و ناخازي ته يي کهرې (مفعولي) ټه نه شين بيټرين: (گورگ لوپري... تشته کي... هه ما به س گورگ لوپري... ژيټان ثقاف بو).

ټهغه نيټريکي دهنگي ټاوازي هوزانې به هه که ټه م بدهينه به ريک و تاکو به ماني (Lyrik هوزانا) سترانايه ټه وژي يا ژ نغريقي و لاتيني هاتي «لقيره رهيت نه زمانيت هند و ټه وروپي و هندو ټه وروپي و ټيراني دگه نه ټيک و گه لهک ږه و قه سيټ درست و (په يقه ناهه) = (مصطلح) نان وهکي ټيکن نان نيټريکي ټيکن يانژي تيرهک و دهنه گکن دگهل چنه د تيبټ وهک ټيک (من فه کولينه کا زانستي يا نه زمانې کوردي يا هه ي هيشتا دست نفيسه لکومپيوته ري).

ټيجا لنک نغريقا هوزانا سترانا دهست پيکر لقوناغا ٧٠٠ هه ف سده سالا به ري عيساي وي ده مې کو بازرگاني يا پيش که فتي بو (لکهل بو). چيکرن و ژه نيټ کارزه نا يا پيش که تي ټو بلنديو. ملکينا دهره به گيبي يا ناخي پاشدا دچو خاري و پاشقه دچو و پويچ دبو دگهل بنه ماليټ ټولي و ټول په رستنې. ټو ييت ټه رستوراتي. ټو ديارينا تويخه کي مله تي يي نوي ټو کارزه نبون (الرفيون = ذو المهن) ييت وهکو ييت نه خوش بسره کيري و خونتکاري و حوکمي ټه رستورکريا ييت وهکو ته فشيبي به روکي خوبون و بوخو بون هه مې (ژي خارن).

ټيجا ويل دانهر (شرعت) دياربون دا توخوبيټ ژباري ټيک ديارکن و (ويل ري به ري نفيسين و دانان) دا (ژي خارنيټ) (استغلال) وان ټه رستورکريا يي بگرن و ليددهن و لسره توخيبا راوه ستين!! ټهغي چنه دي ريک فه وژارت بو هاتنا دموکراتي و طوغي وي دا بچين. ټيجا رينجا (کينجا) خودا ناف توره وي و تير و کناريت وي. ټو هوزانا داستانيت توي تيټانټ (تشجيع الابطال ومدح الشجعان) په هله وانا و شاده شويدا و ميرخاسيت وان و شاها (مه ليکا) و ميروا و سه رگير و خونتکاران. ټينا هوزانا سترانا بابه ته کي دي وهرگرت، کو هاريکاري مروقيټ (ژي هاتيه خارن) و (ماث و مز) لي هاتيه به رزه کرن و ژي ستاندهن. ناگه و هس و هه سته و يي حه سيانټ و اهشيارکرن و دهرمان کرن و هيدي هيدي بدهست خو ټيخستن. ټه ف هوزانه سترانيت نوي سه نته لجفاتا و هنگاما و لگيټنا و که يفخوشي و ده ليقيټ مه زن و به رفره و ټولي دهاتنه گوتن. و گه لهک جهي خوکر دلديټ هه ف وه لاتيان و مله تي، خاسمه ټه ف بابه ته هوزانه نه ديباني بون ژ هس و هه سيټ مله تي کو دهاتنه گوتن وهک که قال و پرتيټ ديار و روهن بو سه ما و داوهار و خو هژاندي و دناف سترانيت جه حيتلا دا بون (کچ و کورا). به لي هه تا وي ده مې داستانا سه ري (خاربو) ييت بو خلمه تا سه رگيرا و خونتکار و ميروا هاتيو نه دانان و چيکرن و دهاتنه گوتن بو رويدها (وه صفا) باش بو ټه رستورکريان!!

ټيجا هوزانا سترانا بو خلمه تا مله تي و دهرمان کرنا و دلصوټيا (ناگه به خشا) = (عاطفه) جه حيتلا. ټو هه ر هيدي هيدي (پيش که ت) و هوزانا داستانيت مير او خونتکارا (پاش که ت)، چونکه سه رگيري و خونتکاري (ټوتورکاتي) يا يي هه فږک به ري هنگي ټهغه ټه چغانده بون.

هوزانقان دياربون و کيشان و پيشانټ هوزانا سترانا ييت نوي دانان و پيش ټيخستن و بابه تيټ هوزانقانيت نوي ټينانه دهر گرنگتيرين و نافدار هوزانقان دياربون، ټه و (ټوليميوس و تير پاندرس) دياربون. (ټه فلاتوني) گه لهک زانا و فهيله سوف ناقې (ټوليميوس) د نفيسيټ خودا ټينابو دگهل هندهک (ټاوازي نه نيټ) نافدار. (تيرياندرس) بناټ و دنگ که ت لباټريټ (سپار طه) هه فږکا (ټه ټينا). ټيجا سترانبيټ دا قوله قوله خرغه بن و دگهل هوزانقاني سترانبيټ^(١) و ليک فه گيرن، هنده جارا دودک دگهل بو. دگوته فان (قوله سترانا) دگهل دودکي (ټوليميوس) پرته هوزانبون ييت دوه بند و پينچ - شه س کيشان.

هه روه سا هوزانا بوي دلج مله تي دادچو خاري و ناگه هيت وان دهرمان دکرن، و هه سيټ وان ته نادکرن و به رسفا هزيټ وان ددان. دهاته گوتن بسترانقه و ژ (جهنگ و خرناقا ژي و نه ټيني و دلداري و پوليتيکي و په روه ري و شيره تا و په ندا و توره يي و په روه ري و خودان کرنې و خوراگري و دان و ستاندهن ژباري و کريفا و نيش و ژانټ مله تي). ټه و به زمانې نغريقي دهاتنه نفيسين لباټريټ (ټه ټينا) تاکو ناف (ټاسيا بچويک) و سه ر ليټه دهر يايټ وي ييت روټاټا، ټو هه روه سا لباټريټ (اسپار طه). هندهک (قه سه په يټ) ژ نه زمانې (ټه تيکي و دوري) دناف دا هه بون. پاشي ټه ف توخمه

(١) جوتک: قوله کي دگوت و ټيکي فه دگيټرا (وهکي جوتکيت حه مه کوروي).

هوزانه همر بهلاف و بهرفرههسو و پيش كهت و ژ ههفنديا ناوازی و ئاموبرا فری فری (پېچ پېچه) نازابو^(۱) ژ هوزانیت ناقدار و بیته شهرا شه ماطا و خرناقان و بیته گهرم و پولیتیکتی (سولوت) بو و ژبیته پهندا و ئاخفتنیته مهزنا و شیرها و مه تهلوکیت ملهتی (تیبوجنس) و بین وهکو جارهکا دی بو (جهحیلیت میرا و وهزیر و ماقویلا) دگوت و ملهت نه دقیا، و بلند دفری دا خو (شرین کهتن) نک (فهرمان بهرا و خونتکار و سهرگیرا) و بو توبخیت ملهتی بیته ئهرستوگراتی دگوت، و جارهکا دی (توی تپیدان) = (مدح) و دزوخاندن دا به نیاتیا ملهتی ژار و گشت بیننه دهر و بیخنه بن پهنجیت خو و زورداری!! و هسا هوزانه سترانیت بیخیر دگوتن پيش چاقیت ملهتی کو ملهت دانا وهکی (که ریت پهزی و تهله پروتیت کولانا)!! و خلمه تیت چوریک بمال په رتسا و مال جه مینا و خرغه کهرا شه دنان. وهکی ته نابی تیکدانی و فتنه هه لکرنا و ئافارکرنا و نابهین ته حلکرنا و دلره شیبی لئاف جفاکی!!.

و ههروهسا بکه فلی مال په ریس و ههیا و زهنگینا داددا و نه دقیا. و دل فرههیا و خوشمروفیا مروفا دقیا، تاکو ئغریقا هوزانیت وی ژ به ردکرنا و نیشا بچویکیت خوژی ددان و وهکو شیرها. گونهکا دی (توخمهک) ژ هوزانیت سترانا دناف ئغریقا هه بو بناقی (ئه یامبوس) (دگهل ناوازی دهاته گوتن) پاشی ژ ناوازی قه بو و بکه فلی مروفا دادا تا برینداریا ههست و ئاگهان^(۲). پاشی گوهوری، درستکرنا و پاک کرنا مروفا ژ رویده هیت چوریک و بیخیر. ژوان هوزانثانا بی ناقدار (ئه رخیلوخوس) کوری ماقویلا بو و دایکا وی (به نی) بو هاتبو کرین قیجا بو وی ما (قالاگه و کیماسی دلدیدا) و شوبنا وی ترانه و یاری ب خه لکی دی دکرنا. کچکهک قیا ناقی وی (نیوپولا) بو و بابی وی نه قیا بده تی. قیجا هوزانهک پی چیکر و بکچا وی و هسا یا کریت ئو لئاف جفاکی و جه ماهیا دگوت و باب و کچ نه شیان راگرن و سه ری خو لهر قه سیته وی بچه مین و ههردووا (خو کوشته) ژ به هندئ!! ئه هوزانثان بی ناقدار بو بکه فلی مروفا داددا و که شه فریت و فهیتکرنا وان. لسه ئه قینی ژی دنقیسی و توریت پاک و خوشمروفی!! ئه م نزانین چاوا ئه قه بحت کر و کچ و باب بده قی خو لئاف ملهتی پیس کریت کرن تا ههردووا خو کوشتی!! و هه ر بکه شه فریتیا دنقیسی و ژ ره خه کی دی قه بقه نجیبی و خوشمروفی؟؟؟. دیاره (راست) مروفه کی (توررهاتبو) و پر کیماسی بو و بی شهرم!!.

توخمی (سن) ژ هوزانا سترانا ئه وی بی (ئه قینی و دلداریی) بو لجه ئغریقا و بی (ژن نیانن) بو و پیقه ندیت وی چه ندئ. پرته هوزانبون و بهند بون دناف هوزانا (مله تینی) یا (دهف گوتنی) و نه یا (په بیسک بلند). بهیتقانی ژ متهفانیا و متهفانداریا دگوت و خه به ردداهمه میت خارن و قه خارنا (ئه رهق و کوحولا). پاشی پيش کهت و چو گزیرتا (لسبوس) یا کو نامیوریت ناوازی بیته باش لی بون. ئه ف هوزانه بئغریقا دگوتن و دپرون ژ پی حسیانا. ژقان هوزانثانا (ئه ناکیون) بو و بهیتقانا ژن (سانو = صافو) بو و بهیتقان (ئه لکایوس) بی کو بزای (ئه بولی) دنقیسی. (سافو و ئه لکایوس) هه ف ده میت سه رهلدانا مله تی پایته ختی گزیرتا (لیسبوس موتیلینی) دژی (زورداری و سته م) و پی گوت و

(۱) بی ناوازی دگوتن.

(۲) نزیککی خه بهر و جقینا: تجریح الشعور.

هه قشکی لسه رهلدانی کر. ئینا هاته دویر ئیخستن و هاقینه گزیرتا صقلیه (دهریا ناهه راستی دا لینی ئیتالیا) پاشی هاته بهردان. (صافو) گه له کا ب توره و پاقر و به ده ب بو و سه رگیرا جه خوینه کا (مه درسه = جه لی خون = خویندنگه) ^(۱) هوزانیت سترانا بو و نیشا کچا ددان سرود و ستران. وی هه قکر هه بون لخبوندنگه هیت دی و ئه و نه دقیا. ئینا هوزانیت دلخوشیی و ترانا بو وان هاتنه چیکرن. (سافو) ناقدار بو گه له ک د هوزانا (ئه قینی و دلداریی) دا و بهیتکیت (باوه ر په رستی و ئولی) گوتن. سرودیت (ژن نیانن) چیکرن بیته پر ههست و بی حهس و دل خوشی و بتازه ی و جانبی گوتن و رویده کرنی و جودا بیته گهرم ژ وژدانا ئه قینی و (به لی کرنا) قیانی گوتن و روی بروی دهوزانا خودا دگوت کو ئه قینداره و دلداره!!.

توخمی (چار) ژ هوزانا سترانا یا ئغریقا (یه ونانی) بیته سه رکه فتن و سه رفه رازی و شیانا له ریکان و هه قرا (لهش نه رمیی و وه رزشی) یا کو هنگی گه له کا بروی بو و گرنگ تاکو ئغریقا داتنا، کو پی ری یه بو ئیکاتیا وان (پی گه هین = وسیله). گه له ک توخمیت لهش نه رمیی و وه رزشی لنگ ئغریقا بو له می باژیت وان و ژ هه میا پتر لباژیری (ئولومپیا) بو بها بلندکرنا خودیکیت (اله) وان و زیده بار (زبوس). ئه هه قکر و به ریکانیت وه رزشی دهاته کرن و لهه ر باژیره کی و ابو خودیکی خو. ژوان توخمیت وه رزشی (به زاندا عه ره بانا و هه سپ و مه هینا و جریدئ و خو لیکدانی و رومبازی و پارسه نگانن و غاری و کاف هاقیتنی و سی گافی و زیده گاقسانی و کله کارئ). ئینا ئه ویت (به سه رکه فتن و بیته ئیکن دهر دکه فتن) هوزانیت سترانا پی دهاته گوتن و بلند دکرنا.

ئو لکه یفخوشیا و عید و گیزن و سه ر سالا دهاته گوتن. ژ هوزانثانیت قی توخمی هوزانا سترانا بیته ناقدار (پانداروس) بو ژماله کا (ئه رستوکرانیا ئول په رستی) بو خو هو ی کره هوزانا له ر ده ستی هوزانثانا ناقدارا ژن (کوروتا). ئینا گه له ک شه ره زا بو تیدا و هه قریا سه ییدا یا خو دکر و دگهل وی هوزان هاقیتنه به ریک و هه قکرانن دکر.

پاندروس چو (ئه ئینا) پایته ختی زانین و زانستا و فندبازی و خیرا و زیوه را و توره ی ئینا دگهل هوزانثانی سترانا (بستیمونیدیس) (بنیاسین هات) و ناقی خو بناقی وی قه نا و دگوتن: «پانداروس - بستیمونیدیس) و هیشتا ژبی وی لبیست سالی بو و بناف و دهنگ کهت. هه کو هوزانه کا سترانا بئیکی وه رزش بری و بی ئیکی دهر که تی لیاریته وه رزشا (ئولمپی) د سالا (۵۱۲ به ری عیسی). هیشتا هوزانیت سترانا بیته (مله تینی) گوتن بیته گهرم دژی (فورسیت ئیرانی) ده می هه لبینا جه نگی نابه ینا یه وانا و فارسا (عه جمه). و بباژیری (ئه ئینا) گوت هه کو خو لهر شه ر و جه نگا گرتی دژی (طیبه) بیته وه کو (هاری فورسا) دکر. ئینا لباژیری (طیبه) هاته (سزادان و جزاکرن) ئینا باژیری (ئه ئینا) پشقه دا بو (عمفه ریا وی و زیردکی).

میر و خه لکیت ئغریقا لباژیران، هه قری بو لسه ر گازی کرنا وی و نیزیک کرنا وی (هه رکه سی بو

(۱) ئه م گه له هوسا دنقیسین دا ئه زمانن کوردی بو گه له کا دیار و روهن بیته.

خو)، چونکه گه له ک بناف و ددنگ که ت لیه ونانی و هم میا حسدکر بیه نه قه سر و که لاتیت خو دابو بیژیت. پاشی چو (صقلیا) و (ئیتالیا) و هاته (مکدونیا) و بسره گه له ک فندبازی و حنیریت هوزانا سترانا هلبو و گوتن تاکو نه مرئ خودی کری و ژبی وی (هه شتی) صالبو. (هیرودوتی) ناقی وی دپه رتوکا خودا ئینابو. نو (نه فلانونی) رینجه ک ژئ وهرگرتبو و گه له ک (رسته په یف) ژئ وهرگرتبو و ژ هزرت وی. نه سکه نده رئ مه زن ژئ گه له ک پر بها ژوی هوزانقانی سترانا ناخفتبو و چو لبارتیری و بی تیدا بی نه هوزاناقانه (کونوسکفالی) و ددنگ نه کړی پستی کو طیبه ویران کړی یا کو هاریکاری بو (فورسا) کړی دژئ (تغریقا).

(بانداروس) هوزانقان لسره وهرزشی نقیسی و فندبازییت وی بیت (اولومپی و پوئی - فی و نه سستی) کو هنده هزرتی تولی و باوهر و په رستنن تیدابون، و ب زار و نه زمانن (دوری) نقیسی بو بی کو گه له ک (سهخت و بزه حمه تبو و هسکیو)، به لئ رینقیسا وی یا په رلاق بو و رویده کرنا وی یا کویر بو و بناگه و هه سستی هشیار نقیسیبو دگه ل پتفه ندی دگه ل نه فسانان. گه له ک ژخو چیکری بو و حسیب کړی بو و ههروهسا دهوزانیت خودا بیت ئینان و جهی رینجا خو هه بو لسره گوهدیران هه کو بو خه لکی دخوبندو و بی تن گه هشتی بو. صاهیه کا (خاله ک) گه له ک بهر هز و گرنگ دکاری فی هوزانقانی سترانا دا هه بو، و نه بو کو (خودی بی پاکه و قاله ژ نه فسانا و گوتگوتکا و هه فکار و هه فگورا و که س، و هه ر ئیکه و ئیک خودی یه و بی چیکه ره بو (هه می) = (کون) هه می و هه می تشتان دشیت و زوردارا دی په زیل که ت و شکینیت). نانکو خودی نیاس بو و باوهر بئیکاتیا خودی هه بو.

سهرقیرا سرود هه بون بیت دلسوژ بیت نه لگی Alegiaque تولامبی Lamlique بیت سب بهند، دگوتن ده می تیکچوی و عیجزی و سلی و غه زه بی. پاشی بیت پی دادانی (بکه فل دادانی دگوتی بیت ساتیری Satirique نک یه و نانا و رومانان).

قیچجا بیروباوهرت توره فنانان لسره هوزانا سترانا و رای و ره خنیت وان نه وه. کا چهوا (چاوا) ده رینانا فندبازی ژ ناگه هان و هزروبی ریت هوزانقانی چه ند زلال و رهوشه نی نه و چه ندی دیتی و بسپوره و عمارا تی بن و بیران و بیران هه یه و کویریا هزرا وی دگه ل بهر سفدانان پی حسیانا و هش و هه ستا. و پاشی چهوا دی جهی خو و رینجا که ت لهه سته و گو هیت گوهدیران نو مالکیت گو هنی دلی و وژدان و هشیاریان (ناگه به خسی) دی چ بن بیت هوزانقانی سترانا ژ ره خکی و بیت گوهدیرا ژ ره خکی دی و چه نده په بیسکا هزیانا فان کنار و قولاجیت ناگه هان؟!؟!)). و هه می هوزان لسره فی پیشانی و هکی ئیک نین و نه ل راسته ک و په بیسکه ک نه!!.

زیده بار عمارا هوزانقانی یا (نه زمانی) و (رسته په یفا) و (ژئ هاتنا) ناقه روکا نقیسینا وی و ده ریخستا (قه سه په یفا) ده چی وان دا بو په رلاقیب و (ژیزانی) و (رینقیسی) و (پارسه ننگ گرتنا قه سه و رستیت توره) پتفه ندیا و گرتدانا دگه لیک پاشی (نوی ژه نی) تیدا و هه رو یفاندنی (تحلیل) و تی ئینانه درئ. (استنتاج) و نوژدار و تویمار و ده رمانکرنی و چاره کرنا گرفتاریت لهوزانی داکو مینیت

خزمه تی بکه ت!!!.

نهمه رجه کو هوزانا ستران یا کلاسیکی بیت و هه می یا پیشای و کیشای بیت به لکو چه ن به ند بیت دو یان س یان بناف برقه و (نیزیک نازابیت) و فندبازی تیدا لسره هونه رمنه دی هوزان شه هینیه، دبیت ژئ یا به س لیکینای بیت و تاما ناوازی و ناوازی بیژی تیدا بیت.

قیچجا هوزانا سترانا (Lyric) کناره کتی هوزان و به ینا په دکفانی دا دگه ل هوزانا داستانی (- epic epos - epique) نو هوزانا ترانه و لیبسوکیی و درامی (Dramatic) و هوزانا فیترکرنی (Didactic). و ههروهسا هوزان کناره کتی نازکه و بلند و مه زن و بهر فده هه و خه مل چیکه ره بو توره ی بی کو په خشان و پیوهره و چیروکا درتو کورته و گیرانه و پیش بینیه (مسر حیه) و ره خه یه و سه رهاتی و چیروستویه و فله سه فه یه و سیکولوجیه و توری سه نگرانندی و دانابه رتک و جوغرافیا یه و هیشتا (الطاهر ۱۹۸۳)، دبیت کو هوزانقان رتکه کا نوی ببینیت و ببسته در و نوی ژه نه کا نوی چیکه ت!!!.

نو رتبه ربه کا نوی دانیت و بابه ته کتی نوی ببسته در د جیهانا هوزانی دا قیچجا نه مه رجه (کو خه لکی روژناقایی بیت ثان بی رهش بیت خه لکی گه رمیان بیت ثان بی روژهلان بیت ثان خوسه ر ژ جهه کی بیت). مه ژبی مروفا یی تیره و بهر فده هه. یا راست و درست و گرنگ نه وه کو نه و «بناگه هیت خودان و ستاندنی دگه ل (وهسایا) مله تی خو و قه ومینا و هه لکه تا و خوده ر و پتل و سروشتا و مروفا دکه ت دگه ل تینه دیراندن و تی گه ریان (نضج و تغافل) و عمارا هزری هه بی و زه نگی دکه ت و هکی کانی (منجم)» دا هه ر و خافی پیچه ک ترش بی بو داریتنی بهر به ره بکه ته بهر حه لینکی و داریتنه قالبی هزرا و دچیت. نه بو سترانا دی گری گری بیت ثان رسته رسته بیت ثان رتیز بیت ثان به ند به ند بیت سب بن - چار بن دگه ل هه فندا (ملحق) و پیشه نوکا (ثان نه) نو چه ندا نو چاوا نه و ژ نه نینا هوزانقانی یه؟؟. قیچجا دمینیت سه ر گوتنی بو سترانی ثان بتنی دی هیته گوتن و ثان جوت جوت ثان تاخمه تاخمه گوتن و فه گپران و هکی فی (حه مکتی) مه.

دبیت (زوی) نه و هوزانقان بناف و ددنگ بکه قیت و دبیت (درهنگ) و دبیت (هه رنه). رویده هیت مه گوتن دی دیار که ن بها و جه هوهری وی و دلخوشیا مروفا دی وی بهای و ناقدار بی هیدی هیدی بو دیرینیت و خرغه که ت و دیار که ت و راگه هینیت. و پی خوشیا و ا و ده رمانکرنا ژان و ئومیدیت وان و دی چه ند جهی خو که تن دجفاکی دا و دی چه ند خو لیه ر پتل و شهق و شیقیت روزکاری و قه ومینیت روزکاری گرت نانکو چه ند رهیت خو کویر برینه ناگه و دلج مله تی دا و چ رویده هیت خو گرتنی و خو لیه رگرتنی تیدانه؟؟. (کویره ثان قاله؟؟ قه مفورکه ثان یا قویچه؟؟) ... دی هیته زانین نه ژ هوزانقانا و توره فانا فه لکو خوینده فان دی پی حه سین کو چو تیدا نینه و پی ده خسی بون.

لقیره دقیت نه بو (حه مکتی) تبلا خو لیده ن ژ چاره کتی پتر کو نه ف رویده هیت مه گوتن باهرا پتر دکه فنه سه ر بهر هه می وی و کار ژه نی وی و فندبازی وی، چونکه پتر ژ گه ها* هوزانا (سترانا) یا چیکری و گه ها (ناوازکرنی) و گه ها (ستران گوتنی) و هیشتا دی موکوم که ت راوسته گه ها* وی کو دنگی وی بی خوش بیه و جهی خوبی دجفاکی دا کړی. و ژبه ر هندئ میرا بی بریه قه سرئ لئامیدیی و هکی هه ر

ټيکي الماني. دئ فان نه گهرا کهينه شهنگسته کو وهسا زوی بانگي (حه مک) ی لکور دستانې هاته گيران و بهرهمی وی هاته وهرگرتن و قه بویل کرن بی هه فکړک چونکه هه کو* مه گوتی (دهرپوشکبو بو قازانی) و (دهر خونک بو بو دیزکی) کهفته قالبی. و کهس نه شیا بهر پکان و هه فکړکا بهر انبه راپیت و ژئ بخوت و (حه مک) چاک بسهرکه ت. ههروهسا جاب و بانگ گه ریا لکور دستانې کو میری بی بریه قه سرئ کو بی ب کیرهاتی بو.

فی فولکلوری (حه مک) ژه نی و نوی کری سهر ژ هه می توخمیت دی (بیټ دگه نجا فولکلوری کوردی دا) خار، چونکه نامانجا فی و هیزا بهرهمی و دهلیقا بی هاتیه گوتن (گه له کا پیروزه) لهه می دهفرا و (ناث وهلاتان) پتر فیراچو و یا ب فه گرو و پرپارا خوکر.

دبیټ هوزانا سترانا لکه لهک وهلاتا گه لهک طا و قولاج و کنار نیزیکی، یان شبتی ټیک بن، و (دبیټ ژئ نه)، چونکه گه لهک (پاله کار)* بیټ هه یین و جهی خو تیدا دکهن وهکو (گریفتیت هه رمله تی) و (هه رده فرئ) و (ژینواری و نه ژادیت خافی هوزانی) و (جشاک و سایکلورژیا وان) و (خوهر) مله تی ب خو) = (طبیعه) کانی حمژی دکهن تان نه (چونکه هندهک دهفهر بخو حمژ سترانا و که یفی و سه مایی و داوه تی دکهن ژ هنده کیت دی پتر) نو (کا روه ستگه ها) جهی و مله تی یا چه وانه ؟؟ شهر و جهنگن ؟؟ ته نایه ؟؟ (سه رودل دخوشن) و ټیش و ژانیت مله تی چه وان بهر انبه ری خوشیا و نومید و هیقیان ؟؟ و هیشتا.

توخمه کټی هوزانا سترانا (بدو دورشم و باهتا) لینی فرهنسای دیار بو دگوتی: «تروبا دورا سترانا نو تروقیترز نابهینا ۱۰۰۰م و ۱۳۰۰م. فان هه ردو دورشمه هوزانا (رینجا) هوزانا سترانی یا (عه ره بی تیدا دیار بو ژ نه نده لوسی ل اسپانیا) هه کو عه رها ئیسلامه تی بریه ویرئ و سه رگیری و حوکم و میراتی لینی ئه سپانیا کری و شه رستانی و توره لویرئ پیش که فتی ده می میریت وان بیټ عه رهب ئینا طاما (الموشحات الاندلسیه) دهوزانه سترانیت (ئه سپانیا گه ریا و شاپو یته دانه فرهنسای ژئ، هه روه سا لئیطالیا بنی و صقلیا)، هوزان یا رټک و پټک بو و بنه جه بو و طام خوشبو و یاته ربو و دل ته رکه ربو!!.

هه روه سا تا ده می (هشبار و هایبونا نه وروپای) دیار بو لئیطالیا هوزانان (دانتی) و (پترارک) لچاخنی شازدئ و (شکسیر) لئنگلتر بی ناقدار دناث هوزانانیت (زونیت) (Sonnet) بیټ سترانا بیټ هوزانانیت دلدار بی هیقینتی جان و نا فاکرنا هوزانا لنک وان. (حه مک) کورد هه ما هه گشت هه ف دهم و چاخنی وایه. (لقیره دانا بهر یکه دگهل سترانیت نه وروپی مقارن).

وی ده می هوزانا سترانا دهاته گوتن بی تاواز و نامویره. هه روه سا لنک مه لکور دستانې سترانیت دهلیقا و ده رفه تا هه بدهنگی بټنی ټینه گوتن زیده بار بیټ دهواتا و دیوانا.

ئه ف توخمه هوزانه باش پیش که فت و بهر فره هبو و گه لهک توخمیت ساناهی و سفک ژئ ده رکه تن و باهت و تاما رومانسیکی ددا و نه ژاد و جه هوه ریت (نومیدئ و ژانا) تیدا دیار دبو و یا نازابوژ سه نته کا خوسه ر، نان گوونه کا دیار به لکو گه لهک نافه روک و نافگریټ دی و رویده هه بو. هوزانا بو

فان بابه ته هوزانان هه لبه تراشیت هوزانا سترانا و توره و هوزانا بون، وهکی (غوتیه و شلر) لئه المانیا و (گولدریج) و (رودروورث) دراسته گه ها جیهانی دا و ناقدار بون.

لچاخنی بیستنی ئه ف توخمی هوزانا بطا و چق و لق و پشک که ت لسهر ده ست و هزریټ شان هوزانانا (مایاکوفسکی) و (ئه لوار) و (ئه راکون) و (شیلی) و (کیتس) و (بیرون) و (لامه رتین) و (میسی) و (هوغو). ئه فا هوزانا سترانا هیشتا پیش ئیخت و ب زاخ و جه هوه ر ئیخت لجهیت خو، چونکه ده ست هافیتته گرفتاریا چاره کهن و چارا بو دانن لئاث جفاک، نو کیم و کاسیت ژیارا جفا تا مله تیټ خو بسه روه رکه ن و چاره و ده رمان کهن. بقی چه ندئ ئه و ژ چار چوپ و کفانیت گرفتاریټ مروقه کی و بیټ که سه کی و که ساتیټ ده رکه تن. بقی چه ندئ بزاف کر کو دژئ زوردار بی و بهر انبه ری خو رتیټ روه ست و پولیتیکئ ژئ سهرئ پی نفیسی خو (قلم) درټرکری.

هه چیکه هوزانانیت رومانسیکی لئه وروپا لچاخنی نازدئ ئه و (بودلیتر) و (رانبو) ژوانه. ئه فا هه دووا (کیشان و پیقان) ژ هوزانا سترانا نه دانان و بوان نه کر و ده ست هافیتته (هوزانا نازا) یا بابه ت په خشان. و بهرئ خودا هوزانا نیشان و دکراندنی (رمزیه) یا کو ژ ټیزان ددلی هوزانانیت دا دمینیت و خو ټنده فان دئ بو خو وهکی خو تیگه هیټ و هه رکه س.

و پشتی هنگی سه نته گه ها (سوریالی) هات و هوزانان چونه (دناگه ها شه شی) دا وان هه ستیت ناقلی بیټ کویر، و خو ژ تیر و سه نټیت هه رگاټ و هه رپیټ تیټه کرن دویر ئیخت و لاپه رکر.

لچاخنی بیستنی هه کو مه گوتی هیشتا پیش که ت سه رده ست و هزریټ هوزانان (لورکا)، (باقلونیرودا) نو بیټ دی ژلی وان و هیشتا. وان هه ر بهوزانا (نازا و نه فه گرتی) پاکیشا، و نازاکر ژ کیشان و پیقان و لیک ئینانټ ئینا بو وهکی ناخفته کا تورئ په خشان و پیوه ر (نر) (الطاهر ۱۹۸۳). و هه چیکه (هوزان بنديت)* ئه ندلوسی (الموشحات الاندلسیه) ئه و بابه ته کی خوسه ره بی خو بخویه و به ندیت هوزانی نه برویده هه کو نفشیت کیشای و جهی خو بیټ لئاث هوزانا (ستروف) یا سترانا روژاقایی لئه وروپا بی لی کری و طاما دایی.

ټیجا نه کو مه رجه کو (هوزانا سترانا) یا نازابیت (بټنی) نان یا کیشای و پیقای و لیک ئینانټ بیټ (بټنی) (هه ردو ری چی دبن) به س دټیت ژ کویرانیت وژدان و پی حسیانا و هه ستا ده رکه ټیت. ژ دلنی ناگه می و ژ کاکلا هشان. نو نه مه رجه کو ژ ره خه ک و کناریټ دیار و نیشان کری و مه عیه ن خه بر و سالوخ ده ت به لکو ژ گه لهک کناران وه کو: «بو خوشیټ و که یف و که یف هاتنی و شادیټ و عیجزیټ و ئیقریاتیټ و ناره زئ فینی (اراده) و نومیدیی و هیقیټ و دل طه نگیی و ناگه به خشیټ (عاطفه) و ئه فین و دلدار بیټ و بیټی و خه ربییټ و جان بیټ و تازه بیټ و ریلی و رویی ناخا وهلاتی و رویدها ده میټ سالی و خو وه رخوزئ (خودهر) (الطبیعه) و وه کخویټ و به ایټت بسه نگ و توره و په روه ریټ و ژئ سالوخدانی و بو گوتنی و توی تیدانی و پی گوتنی و به میا و مله تینیټ و هه لکه فتنا و ده لیقه و ده رفه تا و گیزن و سه رصالا و هنگاما و شیره ت و په ندا و گه لهک ره خیت دی ب دهان بیټ ژیارئ».

هه ر هوزانان کی پرپارا خو سه نگ و زانینیت خو و رټک و تیرو سه نته و باهت فه لسه فا خویا هه ی

و هزرکويراتيا خو و ناگه نازکيا خو و بهرئ خو دانا خو لژيارئ و کنارت وئ و دويربينا هسيت خو و دانا کو هه ی یا ژ خودئ بووی هاتيه دان هيتژ پچوبکی. و پشتی هنگی سيقال و مهقرهددا و حولی و هونی و هوسی و کيشا و پيشا و پر کر ژ سهرهاتی و زانينا و رهوشه نيسيرئ و مروقبينئ وژدان بکارئينانئ بووی خلمه تا بو دادرئيت نه هه ژ (رهخه کی) و ژ (رهخه دی) هه کا چهوا نهو دانئ ددهته هه و ب چ بها و بو چند روزگاری و ب چ نوميده؟؟؟ کا یا فالايه ژ (لئ گهريانا خوین ديارکرنئ و پئ ئينانه درئ و ژ خوچکرنئ و بو روی و ههياتيا ماتيريبئل و ئيديبئل (مادی و معنوی) و بو کورسيئ به و روی ديارکرنئ به نان نه؟ و چند طاما پاشدهمی (المستقبل) تيدايه و طاما کوتته کيئ کار دهستکرنئ چند نافدايه؟ و چهوا يا رسته کرى و خورستيه و ليکدايه و ناوازی خودا دديرينئ؟؟!!.

چند هوزان و هوزانفان دهوسانه و چند دوهکی دی نه؟؟ ههريک خو دنيا سیت (ببريارا خو) و چند جهئ خو دکهت به رهه می وی و (نهکو خو بيه نجه رهکا رهخه کی هه کهت بتئ دا خو پئ ديارکرت) به لکو ببريارئ و بهاکرنئ دئ ملهت دت و سهرهاتی و چيره ستوبر و روزگاری دئ بدرستاهي دت. بلا چند نفیسی بیت به لئ هه که لبتزينکئ بکن دئ چ لئ هيت؟؟.

دهوزانا سترانا (گه لهک ستوين) دقین دا بابهت درست دهرکه فسته ناف ملهتی. نهف رویده هيت مه گوتين نهو پئ قايم و موکوم و پر بها دبیت و بسهنگ دکه فیت.

دقیت (نیشان و نا فکر) بسهريک و بهريک هه بن و بقه بتنه ئیک، نهکو نیشان بومبه بیت و وهک بزوتئ ناگری بیت دا چاڤ و هزرا بکيشيئ پاشی نافه روک و نا فکر فیشه کا چوریک بیت؟؟؟ و بهين ئئ بهيت و کوبفکی و نافچوبی بیت!!! نه هه می دئ هيتنه زانين و دئ هيتنه بهاکرن و دئ بريار لسهر حالبيت و دهيتنه دان کا دئ چند ژيت؟؟؟. دئ سهنگ به لی* بیت کا ب چندئ دئینت!!.

به ره پئ دانی ژ هه دو سه نتا هه يئ مه گوتين فیت يئ مه ند بیت و بجه هوربيت، سهرت بیت هاتنا دهقی يئ کوتته کی بیت و بئ خو پئ ديارکرن بیت (تصنع) سه به تا چارچوبی یا خو گرتی بیت و روهناتی و زه لالی. دهف خوشکرن و خوشرين کرن تیدا نه بیت چو رينجيت چو ره خا لسهر و تیدا نه بیت و یا ره خه گربیت، قسه و ناخفتن و رسته پيئ پر ژئ زان و کویر بن و نهکو قسه سیت بومبه بن و بهس دوکيل و بيته نا خوش تیدا بیت!! کيل و نامانجه بهايئ خو بن و نهکو دئه رزان بن، هه شفتی نه بیت هوزان، بخو بهيت نهکو بکه فسته بهرو قه سا بيخته بهريک و بنفيسيت. و فیت ناوازی خو هه بیت و (جان) وهرگريت.

هه ژ دويرفه یا دياره یا پالوصه يه و ديوارئ لسهر به فرئ يه، یا چار چوب طهنگ نه بیت و هه ر ناخفتن ريزکرن بیت (شرف کویرياتی) تیدا نه بیت و کورت دیتا. که ساتيا هوزانفانی دئ ژ جه هورئ به رهه می وی دياربيت نه ژ فهاندا گهلوازيت قه سا و په يقا درسته ناخفتنا و بو خو پيشه گرتن هندهک قه سیت مه زن و ژ کنارت مه زن بکه نه دناڤ وان رستکا!! تزه حيت (تزييت کارهقی) و بیت (سه نده لوسئ) ئويت (بهريت پيروز) تويت (شيشه ی) و بیت (پلاستيکی) هه می ديارن و دئ ژيک هيتنه فاقرتن و نياسين!! گولير و گوبز ئی و باهيف و حه جی باهيفک!!! ههروه صا!!.

دئ جهئ وی هوزانفانی لجفاتئ و جفاکی و رهوشه نيسيرا دئ لکيرئ کهن؟؟ و لسهر هاتبيئ و چيروستوری (تاریخی) لکيژ په ييسکئ بیت؟؟.

بريار ديسا یا مله تيه و وژدانئ يه و وژکاری يه (وهرگرتنا ژ وهسايئ) دئ هيتدی هيتدی چيته راپچينا وژدانئ و ناگه هادا و دئ که فسته (ددانوکيت نهرم و گرتهک) يئت پئ حه سا و هشا و دئ هزر به رسقئ دت و دئ پيکفه بريارئ دهن.

بتبلا دارئ نه قالبی و وهکی ميترفکئ و سورکا نافا که فرا و کانيت دهرزا دئ هه ره يتن تا کو فالادبن نهو شانيت ههستان و خلمهت (چاره بو) و (رسيا). دئ بقئ چهن دئ جانی و په رلاقبيئ و راست و درستيئ دئ وهک په يکه رئ بهری دئ دياربيت و مينيت و هه ر ئئ زان* دئ ئئ زيت. دئ که فال هه ر مينيت و نافه رويقيت، چونکه بو هه ر ده می دئ بکيره يت و هه کو که فن بو دئ هيتشتا بها مه ند بيت بهه می روی ده هيت خو، چونکه دئ چيته دکه له پوری و فولکلوری و چيره ستورئ دا!! هنگفينئ روزانا و يئ کوليلکا و دوشا قه سپا یا صوتی دئ چاوا وهکی ئیک بن؟؟؟

نه ژاديت هوزانئ و نامانجا هوزانئ چئ دبیت ئیک بن و چيدبيت تیکه لهن به لی وهکو خو ليکداييت کيمياوی يئت تیک گه رايين و رينجا دکا کلا ئیک و دوکری و متايه کی عه سلی و بنه جه و خورستی و خوگرتی يئ ئئ دهرکه تی. وهرگرتنا خاقه ی و تئ گه ريان (تفاعل) و هه ست و هوشا و شيانا خودانئ فئ هزئ و نه خش و نخيجا و بجه ئينانا ئوميدي و چاره سه ريا ئاريشئ و گرفتار يئ. نان خلمه تی و زنجيرکنا قه ومينا دگه ل ئیک و دگه ل ده می. و ئا فاکرن و چيکرن و هاتن و داريتنا فئ هه ميئ دئ جهئ تبليت هه ر هوزانفانه کی لسهر به رهه می وی چيکهت و ديرينيت. به لی دئ لسهر حکرنئ دياربن تبليت پاقر دگه ل يئت دی و لره خنئ مله تی. دئ گه منئ قه نده هاری و خوروفی و که ردرو گارسی بساناهی لپيش هه ر که سئ دی دياربن. دئ هيز و بهر پرسى و خورستياتی و هه فبرکنا نه زمانی و چيکرن، کا چ ئی چيدبيت بدرستی دئ به لی بیت و زوی هيتنه نياسين و دئ جهئ خو لپه ييسکا خوهت!!.

برای و بيروباوهريت ره خه گريت توره ی يئت سو فیتی کو نه خسه هزر بو پروژئ نفيسينئ نهو چارچوب و چه په رکيت کارئ توره ی نه و هوزانا سترانا ئی، کناره که ئئ. پاشی وهکی ژ پئ حه س و پاخلك و مالکيت ناگه ها هاتن (وهکی هه کو بچوبکا دبن) دئ (بريت) پال دانا وان زانينا ژ وان مالکيت کويرت وژدانئ هيتنه خارئ گه هه شتی. دا وژدانا هوزانفانی ژ لقلقين هژيان و پال دانا و داريتنا قالبی هاتيه درست کرن بنه خسه هزئ و دئ دارئيتئ دا به رهه م دهرکه فیت. زيد بهار وهکو نه زمان يئ هه يی بیت و هوزانفان يئ تئ هه يی بیت و دئ کارژهنئ ناگه هيت وی چاک دياربن (ايداعات). ئو فندبازی ههروه سا و هونه رمه ندی. فیتجا هه رچند رویده هيت هوزانفانی يئت مه گوتين دباش و بلند بن، ههروه سا دئ به رهه م يئ بلند بیت.

به لکو ده می هزر و هس و ناگه ه ژ وهسايئ خاقه ی ژ قه ومينئ* و بونئ وهر دگرن و ده می داريتئنه بهوزانا سترانا (يان هه ر هوزان) يئ کورت بیت و به لکو يئ دريژ بیت، نهو دمينيت سه ر ب (سپوری و شه ره زایی و مه له فانبا وی و په هله وانبا توره فانی) کا دئ دريژ کهت يان کورت کهت دا نفيسينه کا

بکیرھاتی و بسهنگ ژئ بهیته نفیسین زیدهبار لقیره هوزان و هوزانا سترانا بهلکو هنده جا دئ وئ ودهسا پر بن ههمی مالک و شانه و دئ دهستی و پین نفیسی (قلم) پالدهن دا داریژیت و ژوان مالکیت پر، دا کهفالهکا جان و نازک بهیته چیکن. نهم دشین بیژینی: «بریته ناگهه و ههسته و هشان»* بو تیت، نهکو هوزانغان بخورتی دئینیت!!، چونکه ناهیتته فهشارتن و دئ هیته دیتان کانئ کوتتهکی تبدایه نان وهکی میزیفکی هاتیته!!، نان ناخفتن ژ نالویل و مالویلا.

لقیره هوزانغان یین ل سهری (دورپانا دوریکا)؛ نان دئ داریژیت قیجا ئه و بسپوریا وی و شههرهزایا وی یه کو بابته فندبازی و هونهرمهندی دئ کهته پهیگه پیتش خویندهفانا و ملهتی، و دئ ههر ریزهکی کهته کهفالهک و جیهانهکا ژیزان و فهلسهفی... نان ژئ دئ ههما بیژیت و ژیهرکهت و هندهکیت دی ژئ دئ ژیهرکهن ههر ب وی بابته، (ئهفه ریکهکه)، ئو (ریکا دی) ئهوه دئ هیلیت و ههمی ژئ ناخوت و (پویته) پین ناگهت و دئ بهرپهری ژبیرکرنی چیهته سهه و پویج و وندا بیت (مخابن!!). بهلکی ژبین وی هوزانغانی (ژن بیت نان میتر بیت) ههمی بو نههیتهفه ئهوه سهری کهفالا هوزانی چ یا سترانا بیت و چ نه ئهوه بیت. ئو دبیت عمبار ببیت (لپاخلک و شانیت) هزر ناگههان نان لشکهفتکیت ههست و ههش و بیران دا جارهکا دی (ریکهفت) بو بهیتهفه و بیژیت و بنفیسیت و (بژهنیت دکفانی فندبازی دا). نهم نزانین کا فی جاری چیت هات و جان و پهلاق نان جارا چوبی ههکو نهگوتی و نه نفیسی و هیلالی دا چیت هیت. کهسه نهشیت ئهفی بدرستی بزانت. فی گافی دئ وژدانا هوزانغانی و هونهرمهندی و حنیریهندی دئ تنابیت و ئهوه کهلینا دراچینا ناگهها دئ بوریت و هدریت و ئهوه (تیکرنا)* کورت یان یا دریژ دئ نهیت.

ژبلی تی کرنا ملهتی، دا کرن و ئیش و ژانیت وی و ئومیدا و لی قهومینا و ئاریشه و گرفتاریا و ماف رشتنا و نهخوشیبت گیانی و جفاکی و کیم و کاسیبت وهسایا ژیارا وی دا، و کهلهپور بهلاف کرنی دا، و چیرهستور و هاتن و چونتیت ژین، و ههنگفتنا و هنگافتنا و هیشتا بیت وهکو هوزانغانی سترانا ههمیا نان هندهکا ژئ پین دهسهیبت (وی بخو تی کرن و داعویرانا ئوف و ئاها و ژانیت پین ههسا و هوسا و ههنگفتنیت ژیار، و تیکچونیت دلی و ئیشانیت کویر بیت وی خوسهه) و بیت وی و ملهتی بههفیشکی و بیت وان ههردوا دگهل بیت مروغان و مروقینین بههفیشکی جارهکا دی!!، نانکو پهییسک (ئهوه)، پهییسکا دی (ملهت) ئو پهییسکا سیی (مروث و مروقینی)!!!.

قیجا دئ چ ریک و سهنته و بابته رژیته خاری، و دلی ژئ خالی و فالاکهت؟؟ ئهوه (بسپوریا) وی و ئو (شههرهزایا) وی یه و (مهنداتی) و (کویرچونا) وی یه دئهزمانی دا و د عمبارا ئهزمانی دا و وان دهرباییت قهسان دا پین قالبی داریژیت و بینیهته خاری وان کهفالیت فندمهنده!!

بو وهرگرتن و نمونه وهکو کهچهکا جان و جهحیل و هوزانغان بخورتی دا (دهرهبهگهکی زورداری پیر)، و وئ نهدفیا و چوژئ نهدهات و ههش و ههست و پین ههسیت بریندار بدل فالاکرنا وان کول داریژیتا دا دهزمان کهت دناث هوزانیت خو ههمی شها روندکان ددیرین و چپکیت گهرم ژ سترانا دکهفن لسهه روپیبت وی و دهاتنه خاری ژ زغاریت چافا و مالکیت روندکا فیتر تین. ئهوه نیشان دهکرنهکه بو ئاه و

کولیت کویر ددلی و وژدانا دا و سترانیت پین گوتنا وی و هوزانا خودا ئینیت و برینیت ناگهه و پین ههسیانا پین دکهونیت. ئوب پراوهست و راگریت خو دبیتیت و پین گوتنا دلی و تهحلاتیا دلی، ئهگهه چ، هوزانغانی میترک بیت و ژانیت کویر ژ ملهتی و ههم و خیالیت ژیار. و ههروهسا شتی هوزانغانا ژنک. قیجا ههر (لسهه وی بهیقه) بو کناریت دی بیت کو، ماکا ههما و تی کرنی بن، ژ (دهرفهه) گیانی و چ دناث گیانی و جانی دا بن) وهکی ئهفینتی و ئهفینداری و دلدارین و هیشتا نمونه بیت ههین!!.

بقی چهنی ههر خودان ناگههیت تیز* و هشیته ل تور* و ههستیته نازک و ههسیار دئ بهرسفی ددهت و چیهته دگهل وی ددهما دخونیت و ههروهکی ئهوهژی ژفی دراما نهپهنا دا یا ژیار!!، (دئ خوژبیرکهت چونکه یین د خلمهتی دا دگهریته «یتفاعل»). ئهفه نیشانا پههلهوانیا هوزانغانیه و مهلهفانیا وی و بسپوری یه، قیجا دئ خویندهفان سفک و خوش و بجان تهناپی وهرگریت. وهرگرتن هیشتا دمهسهه.

کچک لقیره وهکی (چویچکهکی) یه لهن پهنجیت (قورتی) و بومی، نان خهزالهکی دناث (کلیله) و پهنجیت گیان دارهکی دورونده و گوشت خور). نان گولهکا جان و خشکوک، نهعم ترشهکی (ستهه گهر و خاز)* ژئ بقهفینیت* و پر پچ کهت*!! و نهزانیت بهایین وی ب (ژئ کرنی و پیتقههیلانی)، چونکه وی بهایین (سئ کوژی) یین ههی یین بهرانبهری (پاره) و (زیری) = (مهتیریل) و بهرانبهری بهایین نهپهنا (ئیدیلل) و بهرانبهری رینجکرنا جاندارین (بیوتیک) (Biotic - Idiell - Materiell) لدویف ئیک.

ئهگهه هوزانغانی مهی سترانا (حهمکی کورد) دهقیته سترانیت خو بهندبهند و دوههههه و سئ بهند کورت چیکرن وهکی (باث نازا) ژ پیشان و کیشانا (بیی بیت لیک ئینای)، پر ئاواز، ههژ خو بخو و یین سهلیقه وهسا دیارکهت کو وی ناگههیت خو و ههش و ههستیته خو چاک نهدهرمان کرینه پین، بهرانبهری خزمهتا فان دهرفهتیت ملهتی بیت پیروز (کوژن ئینان و دهواتن). بهلکو ئهوهژی توخمه فیداکاریهکه (تضحیه) بو ملهتی دا خزمهتا وی ب جه بینیت و بلا هندهک تی کرنا کوشانا ناگهه برینداری داویریت و (دجه دا بهیلیت لپاخلکیت وژدانی) بقی تیری ئهوی ههر دان و بهرهههه پیتش کیش دکر بهرهههفی ملهتی دکر و جانی گوهدیرا زاخ ددا بناوازیت خو.

((حهمک)) قیجا یین ب دان بوژ خودی قه ئوبی ب دان بو بهرهههه دانی، و یین فندبازی و هونهرمهندهکی ب شهرتیت خو بو و پر کهساتی د جیهانا فندبازی دا و یا جفاکی و لمالیت میرا. چاوا بو وی (دهات) و چاوا (سهلیقه و ئاواز دکر) و چاوا (دگوت)؟؟ و دما لنک یا ژیهرکری (بههههههه کنار قه) یین چیکرنی (دهق)* بهوزانا ملهتی یا لیک ئینای و ئازا و نازک و یین ب دهنگ خوشی (سهلیقه و ئاواژکرن) و بکناری بستران و ئاواز قه گوتن (گوتن و دانا ستران بدهنگ). ئهوه جهی بلندرکنا وی یه و ناث و گهریانا وی و ناث و دهنگیت وی و نیاسینا وی لناف ملهتی کورد. (دهنگ خوشیا) وی ئیک بوژ رویدههیت وی بیت گهلهک باش بو و (تازه گوتنا) وی مروث ژ تازه گوتنا هوستاییت سترانیت وی دئینته دهر. پا ئهوی چاوا گوتیه؟؟ و بو میرا و لسهه کوچکی میرا و

حوکومداران؟؟ نه گهر زیده یی خوش نه با و تازه نه گوتبا، باوهره نه دبره ناف مالاخو لقه سرئی لهه می ژینی؟؟. دهنگئی وی و ناقداریا وی گه ریا لهه می ده قهریت کوردستان و گه لهک ژ هوزان ستران و بنده هوزان و سه لقیقت وی هاتنه گوتن ژ (عه جه می تا ناف ناسبا بچویک و سه ری سوربی و ناف ده قهریت به هدینا و صورانا و بکیماهی لمیرگه ها سوران یا راوه ندوزی و تا شه مزینان و نیریب و ناف شکاکا). هوزان سترانیت (حه مکی) به ندیت درامی نه و دکورتن و یی ژ داستانا دویره. سه لقیقه و ناوازان گه لهک هه می و نان باش طامیت چوینه ناف میرگه هیت کوردیت صوران بو فان ده لقیقت که یفخوشیان.

هوزانا وی یا (قه لهوه ژ جه هوری و ژیزان و یا ب طامه) و ژ وه سایب نا دهر که قیت ژ وه سایب و قه ومیبنی، و یا قاله ژ ده ستکاری = تصنع و کوتته کیب = تکلف و خورتیب. یا هاتی وه کی ناف دکه فرادا لبهاری نه رم دحولیسیت و دطه سیسیت و یا پاک و هوبن. بقی چه ندی و فی دهر فته تی (حه مک) دستران و ناوازیت خو مله تی هه میب ژ (میری تاکو کزیری) و پی کفه (تویخت وی) دناختیقت و بو دهستان سه ر دهستان دبیقت. (جیلا بعد جیل).

چو جارا دیار نبینه کو (حه مکی) بقی فندبازیب خه لاتهک یان پارهک نه ژ میرا و نه ژ مله تی خاستیه به رانبه ری (چیکرنی) نان (ناوازکرنی) نان بو (گوتنی). چو سالوخ و ژیدهر بو فی چه ندی نه هاتینه گوتن.

وی ناگه ذکر کو نه ورئی نیکه ژ مروقیقت قه سرئی و نه ف (فهرکاره)* دقتیت بهیته بجه ئینان.

نه وی وه سا گوتن و بدهر فته کا و هسا فولکلوری خو داریت کو میر هه رچه ند خوتتکاریت (نوتوکرانی) بون و هه می یان باهرا گه لهک پتری (بو خو دثیا) ژ هه می تشتا، نه شیان خوسه ر (بو خو وهرگرن) فی به ره هه می نه میر و نه ژن، چونکه هه میا دگه ل مله تی ((حه مک و به ره هه می وی) قیا و هه می رازی بون و تیروبو ژ خوشیاوی. ئینا نه وی بقی چه ندی بتوخمه کی (دیوکراتی) به ره هم چیکر و ژئی دا، نه یی (خو قیان) نه (بو خو) و (نه بو میرا) و (نه بو ره خه کی) یان (جوینه کی)!!!.

به ره هه می (حه مکی) نه دشتیب دانین کو که قالیبت ستران بیت پر فند بازی و حنیر لسهر پهردا (روژگاری) بو باشده می دیتژ لناف مله تی کورد.

نه دشتیب (سه نگهرا)* به ره هه می (حه مکی) بکه یه:

چیکرن و هاتن و دهق + سه لقیقه و ناوازکرن + بدهنگ گوتن + رینج و جه کرن دناگه و هوشادا بو هه می مله تی + دهنگ قه دان و دهنگ گه ریان ناف مله تی + بناف و دهنگ ئیختستا (حه مکی) لناف کوردا.

هه رچه ند دودک یا که قنه و هه بو ده می (حه مکی) و پشتی وی، به لی (حه مکی) بقی به ره هه می لگه لهک درا پالدابو ویری (بی پیک) و سه رژی خاربو. لچاخی بیستتی دودک جاره کا دی لده قه را (حه مکی) لگوندا و قورونه تیت سترانیت وی هیژ باش نه چوبنی دهاته گوتن و لیدان. پاشی فی دویامی لدهوری نا فا چاخی گه لهک زورنا هاته بکارئینان و دیسا ناقداره کی زرنابیزژ نامیدی دیاریو و

پینجه ه سالو دگوت نه و (نوسمانی مه لا سه عیدی ئیسقی نوسمان) = (نوسی زرنابیزژ) یی فندباز و ناقدار. نه ورئی (من یی کریه دلیستا فولکلوری و توره ی بهوزانه کا کوردی یا خوش دیران کری و به لاقیوو)، دی دگه ل دیوانه کا من هیته چاپکرن، و نهو جاره کا دی ستران دهر که تنه قه* دی دگه ل (نورگی) هیته گوتن ژ چند سترانیتت جه حیل (نه هه چیب ستران گوتن سترانیتت). به لکو هنده کا شهرمه بیژتی سترانیتت!!!). دناف سترانیت وان هنده کا خیشالیبت سه لقیقه و ناوازا و پرته به ندیت (حه مکی) تینه دناف دا و شه ره زا دی نیاسن، به لی بیت پویتی و تیک هه لین.

ده قا* نه زمانی (حه مکی) یا (بزه حمه ت نبینه) و یا (خوشه) و (تهره و سقکه) بو جابدانا هه ستی. و یی ب هه می ده لقیقت دهر فته ژ ئینان لناف کوردا لبه هدینا یی هاتیه قه* و هه می یا گرتی و چو نه هیلایه و زنجیرا وی خه لهک چاک بیت پیکه کرین و رزده کرین.

نم دشتیب به زمانی کوردی بیژن:

«هه یاتیا هزری و زه نگینیب یه بو ناگه ها پیته ندا هوزانی و زنجیره کا پیکه یه، ژ خه له کان. رستکا موریکیت پر بهایه و وه موریکیت پشتی ژ نه ند امیت له شینه، بو یی حه س و هه ست و ناگه ها و ناگه هدرایی و هوشینه بتنی، و بو مله تی و مله تینیب و ناته و اتیبی فند بازیا هوزانا سترانایه و فولکلوری یه بتنی. به ره هه می (حه مکی) په یگه رکرنه و نه خشه و نخیچ کرنا (وهک خوپی و وسایب یه خوزیباتیب یه)* بی رینج و کوتته کی لی هاتیبته کرن ژ (دهرفه ژ مروقان نان ژ خو چیکرنی و قه به هی ژناف وی بخودا) نه و تیدا نبینه!!! نه قه که له پوره کی - توره یی - فولکلوری یه بو ملله تی کورد، جهی سه ر بلندی یه و سه رفه رازی یه کو نه ژ (به رزهی و غناورینا هه رده م) خلاص و قورتال که یی و بینینه پیش چاقا و دلا و یی نفیسان نه قه فهرکارئ منه!!.

چو پیزکرنا ب رک* دبه ره هه می (حه مکی) دا نبینه ئانکو (گزره کرن) و (قه هاندنا قه سا و لیکنینانا وان و بی تاماچه) دژی زان و مفا هه رچه ند هنده ک (سه ربه ند) و (ناف به ند) و (پاشبه ند) تیتنه ف گوتن به لی نه وو خوشکرن و په رلاقیه. نه قه نه کیماسیه. دناف په یف و د رسته قه سا و هوزانا ستران، هه ره سا دناف ناوازی و سه لقیقان دا. به لی نه و بتام دئیخت و تهرده کن ژ (نه زمانی) و ژ (ناوازی) و (پیلیت خوش فی دئیخت) دا دل و ناگه ه هه ر وهرگرن بی ده خساتی* «لپری و باز و په یسیکت یی حه سی و هه ستان و هژیانیت وان» و (شکنجا)* وان سقک دکهن، چونکه نه ژ کاریتیت هشان بیت دهرکه تین و دچه پ و چیریت گو و گولیبینی را دچن هه ر بو وان، ته نا ل کاریتیت هه ستا وژدانی.

گه لهک ژ سترانیت که فن بیت مله تان لسهر خلمه تیت باوهر و په رستنی و ئولی بون، دگوتی (هیمن Hymnes) نه قه د سترانیت (حه مکی) دا نبین.

سترانیت (حه مکی) هه کو مه گوتی جوت جوت تینه گوتن و قه گپران و جوقه تن به رانبه ری ئیک (چ) ل سه مایب و دهواتی بن و (چ) ل دیوانی بن روینشتنی. و به ند به ند دی هیته گوتن. دبیزتی Strophe ئانکو به بنده ک - که قاله ک - پرته ک - برپارکه ک.

گه لهک بابه تا و ته رزان سترانیت فولکلوری تینه گوتن ژ به بنده کی تا دو سی به ندا و دی پاشبه ندی

بیژن و فهگیرنه فه چ یا کورت بیت (رسته په یف) بیت و چ (ریزهک) بیت.

(روژکاری) و (فولکلوری) پیښه نده کا موکوم یا دگه لیک هه یو ریښه چونا گریښقا* و قومین و لئ قومینا و هه لکه تنه و دهره تا و ژیک فه نابن، دشین بیژن: «پاوانی روژکاری یی د فولکلوری وهره تابه و ژئ دهره ناکه ښیت و هه وهره دگریت و دئ وهره گریت بی توخیب».

نه یا (فه ره و نه مه رجه) کو خودانی که له پورئ فولکلوری خویندن و زانین و تیر ناگه هین لسه فولکلورئ مله ت و ناته ویت دی هه بیت، و دبیت لکه لک (کوژیرک و قورنه ت و قولچا و کنارا) بگه هه ټیک، بو (هزرکرنئ) و (به ره م هانتئ) و (چیکرنئ) و (زان و نوی ژه نینا) هنده ک ره خان و وهکی ټیک بن ټان پیچه ک. چیدبیت ئه رئ و چیدبیت نه!!.

یان گه لک بابه ت (فاری) بن ژیک چ (موچا) به ره می یا به رفه و مه زن بیت یان یا کیم و بچیک بیت. دبیت هوزانقانی فولکلوری گه لک جارا تشته کئ نوی دهریخت و دیارکته هه روه کو (ژه نی)، و ټهو ژ (پویده هیته) (۱) هوزانقانی په هله وانه و مه ژئ تیرزه و فندبازه و هونه رمه نده و ره و شه نبیره و زانایه و شه رها و بسپوره).

فولکلورئ مه یی کوردی چ ژ ناسیا بچویک و چ لکورستانا ئیرانی و چ یا عیراقی و چ یا سوریی و چ یا ټرمینا (روسی هنگی) بگفانی گشتی (فی الاطار العام) (نیش و ژان و هیفی ټومید و گریښت مله تینیئ و ژیارئ بیت پر کوژئ و هه یی کنار). دیار و به لی دکه تن و په یگه ر دکه تن. (ژینواری ژئ بیسه) و ره شه شا ژینئ و ریل و خوده و داروچیا و کانی و زوم و چه روان و به فر و باران و په ز و گاره ش (۲) و کویفی و خلمه ټیت جشاک و ټه فین و دلداری و خوړتی و که یف خوشی و گه لک خلمه ټیت ناته وی و زورداری و ته نایی و ناشتی خازی و سته م م ماښ رشتن و هیشتا). هه میان جهی موهرا تبلیت وان یا دیاره دناښ فی فولکلورئ هه یی و زهنگین و زهحف و مشه دا، چونکه کوردستانئ گه لک (ژینواریت فاری) بیت هه یی و گه لک (دهقه ریت جوغرافی بیت وهرگرتین) و گه لک (تیکه لی دگه ل مله تا) یا کری و یا هه ی ژ گه لک ره خافه و پیښه ند نا بزیدین. د چیره ستورئ گه لک ټیک گه رپانیت ناته و او و ټه زمانا بیت بن. هه چیکه سترانیت که له پورئ فولکلورئ کوردی نه وان گه لک تیر و سه نته گه ه بیت وهرگرتین (به لکو فولکلوریت مله ټیت جبهانی ژئ هه ټهو سه نته هه بن). ټو ده قیت وان هوزانه سترانا گه لک روی نه و بابه تن و دوربشمن و ناقگرن (ناقه روک). مه گه لک کنار گوتن بهری نوکه، به لی مه دیت کو هوزانقانی سترانا کوردی (خافئ ده قئ و زیورئ وئ خلمه تی و گریښقا)* بیت ژ و هسایا ده لیښق و دهره تی ټینان، دا بشیت هه بوئ ده لیښق به ره می داپرټیت. و دقیتان مه له فانیانیا زانینی و ره شه نبیریئ د ټه زمانی و کرټیت مله تی و شه ره زاین یا دانئ وهرگرتنی ټاگه ه و هوشا یا کوک بیت و ل توپیت و یی ښال نه بیت به لکو کویرتر و هزرتیژ تر بیت هه کو مروښ ژئ هزردکه ت!! و خونه ده شه رمی هه کو فی به ره می دئینه دهرئ چونکه خرخالو سه رها تیئ و چیره ستورئ گه لک که بسه نکه دئ برټشه په حن که ت و هیلپته دناښ گه رافکا، و پویچ بیت برټشه چونا روژکاری و له قیانانیا کاروانی ژیارئ بو پیښه دئ به ردی ټه لبر پیا په حن (پان بیت!!).

هینین فی فولکلوری یی (هه مکی) ژ کشفیه؟

ژ سالیته چلا و پینجه ها من گو ددا فان سترانا و من دجه ماندن هیدی هیدی.

لسالا ۱۹۶۰ زفستانئ بهری ټه ز بگه هه کاروانی څرټکرنا خویندنئ بو ټه وروپا دا بجمه ټه لمانیا روژتاقایی، من بوکورکه کا تیتلا پویلا یی (دهنگ وهرگرتنی) ژ مويسلی ژ دکانا (حمید اخوان) کری یا سه عه تک و چاریکه کئ دکیشیت، بو وهرگرتنا دهنگی هه رسئ هوسطاییت دویمایه یی بیت مایب بو سترانیت (هه مکی) (مام عبدالله محمد هداد قه نثار و مام صدیق یاسین موختار و مام مصطفی ملا امین عینه تا)، دا دهنگی وان وهرگرم بهندی سترانیت کو دزانن و بشین بیت (هه مکی). لهه می نامیدیئ لبارټیرئ نامویره کئ دهنگ وهرگرتنی (دهنگ وهرگر = ریکور دهر) هه بو، ټه وژی یا سماهیلی چایچی بو (اسماعیل محمود). ټه پیک هاتین کو سماهیل ب دهنگه رگرفه و هه رسئ سترانیت بیت هوسط بو شیفتی بهینه مالا مه و پشتی شیفتی دهست پافټیرئ بیژن و ټه دهنگی وهرگرین و سماهیل ژئ دزانیت چه و نامیوره ی دده نه شولی و ته کنیکا دهنگ وهرگرتنی یا تیتلا پویلا یی.

هه رچار هاتن مه غره ب و مه شیفت خار و چاپین څه خار و دهست هاقیتته دهنگ وهرگرتنی تا کو بکورک هه می تژی بی سه عه ت و چاریکا (ټهو ستران هه می نه بون به لی هند وان ژبه ر بون بیت درست). و بکورکا شلیتا دهنگی یا پویلا یی ژئ تشاف بوو تژی بو و داف من و من هه لگرت. هه کو وان ستران دگوتن و سماهیلی دهنگی وان وهرگرت و من ژئ هه می ستران بده ستی خو نقیسین و نیشان دکرن کا چه ند بلندایا ټاوازی و دهنگی و چه ند نرم و ناقنجی تیدایه دا باش بنه چه کم. هه می سترانیت (وان ژبه ر) من وهرگرتن و نقیسین. ټهو راپون بگه لک بخیره اتن مه و هغه ر پیندا و شه ف خوشی و چونه مال.

ټه ز چومه خویندنئ (څرټکرنا و هزاردتا په روه دئ و خودانکرنئ - هه چیبی مه رج پاکرین و بجه ټینان هاته وهرگرتن). ټو ټه ز بو ټه لمانیا روژتاقایی لئاخلیقا ۱۹۶۰ (نادارئ). و من بوکورکا دهنگی دگه ل خو بر دا بگوه یز مه سه ر شلیتا دهنگی یا نوی و په حن (پان). من لگه لک پیش ټاخیتف و جه فروشیت (فروتیت) نامویریت ټه لکه کتریکی (کاره فا) پرس کر کا نه شین بو من فی تیتلا دهنگی بگوه یزن... که سئ نه بون و گوتنه من: (کو ټه ف ریکورده ره نه ماینه و بیت هاتینه گوهورانئ و گوهورینئ، هه که من دقیت دئ بو من ټیکی دهنه چیکرن ب (۱۱۰۰) مارکا نزیکی ۳۵۰ دلارا). من دیت گه لک گران و ټه ز چومفای ژئ ژ ریکورده را تیلئ نابینم پشتی ټه ز دهنگی بگوه یزیم. من نه فیا، و بکورک ما لنک من تا پشتی نیزیکی هه شت سالو من خویندی و دو سالو ژئ شولگری. پاشی و هزاردته بو من دهمی خویندنئ (څرټکرن) درټژ نه کر و زفریمه شه پشتی من نیزیکی بیست هه یفا شول کری (لزاینه گه ی و لدرستانیی و ل لاپوره کا هه فیشکه کا سللوزئ). و پشتی هنگی نیزیکی شه ش هه یفا لسطه مبولئ مام به لکو دوکتورایی بخوینم سه رکیستی خو، به لی گومرکا تورکا ژبه ر تشیتت مالی ټه ز گه لک شه پرزه کرم و پاریت کو من خرشه کربن بو خویندنا دکتورایی من هه می دانه گومرکئ و من ټاره زا خویندنئ لوټیرئ هیلا و ټه ز هاتمه فه ت عیراقی دا لزانینگه ها مويسلی لکولیزا چاندنئ و دارستانیی بهیمه دانان سالو ۱۹۶۸ (هاریکاری سه یدا) و من ټهو بکورک جاره کا دی دگه ل خو ټینافه. نیزیکی سئ سالو مام و من

دهستور (ههري بين) وهرگرت ژ زانينگهها (هاتن و بهرهميت خودهري (خوزيې و سروشتي و طبيعي) دابو دوکتوراها زانستي بخوینم و من خو درست کر و چوم بشه منده فری (چونکه سه رکيستی مه عاشق هه یقانا من بو)، وهکو بيتهین دانا بو خویندنې (اجازه دراسيه). من بکورک جارهکا دی دگهل خو بره (قيهنا لئاوستريا) لئادارا ۱۹۷۱ تا ساللا ۱۹۷۴، من بشهف و روژا شول دکر و فهکولينا زانستي لئه مسالسي دهفرا بو بيته و ارگهها - (لتوخيبي چيکوسلواکيا بو سهري روژا ئاها نمسا و لچيا بيته ئه لبي) ليني نشيف و (ليني روژه لاتني لتوخيبي هه نغاريا). من سپاس و منهد ژ خودي، دوکتوراه يا زانستي وهرگرت په ييسکا باش (جيد).

لدوی دهمي قني خویندنې من گه لهک پسپارا هه فېشکيت کاره قني - ئه له کتروني کر، کو بو من فان سترانا بگوته زنه سه شليتا په حن بوربکورد هريت نوي. هه ميا بداخي دگوت کو ئەف توخمي ربکورد هرا نه مانيه. روژه کني ئەز دگهل سه يدايه کني دکتور لزانينگه هني ناخفتم وهکي هه قاله کي بو. من بو وي ئەف چي پروکا قني بکورکني و فان سترانا هه مهي گوت کا دي چ رني بو من ببنيته چونکه ستران فولکلوري کوردی نه يني کهفن و وهخته نه مينيته و کا دي ئەو چ بيته. من بوکورک نيشا دا و (لسه نقيسي بو نافي هه فېشکا ژه نينا وي کوبا لسويدي هاتيه چيکرن). ئينا گورنزي و گوت: «خوشکا من يا شوي ب مهاندزه کني سويدي کري ل ستوک هولم دي بو وي نقيسم کو بچيته (هه فېشکي) لسه رگيري ئو پرس بکته کا دي شين گوته زنه سه شليتيته نوي»؟؟. من زي گه لهک سپاسي گوتي و شليتا تيتلا پوبلاي دافي و چوبنه پوستهي و مه نقيسي و بنه جه فريکره پي نياسا وي. پشتي دو ههفته و نيشا زفريشه و بوکورک هه شليتي يا مه زن و بوکورکا تيتلي زي دگهل و ليسته کا حسيبي مه زاخي و نرخيت (پاره لي چوني) فريکرو، ئەز هزر دکمه ۱۳-۱۴ دولا ربون و مه بو هنارتن ببوستهي. وي هه فېشکي هندهک نامويه و ناويزيت کهفن ژفي توخمي مابون لنتيکخانا هه فېشکي بو ديتن و بو فان دهليفا. من ههردو بکورک برنه مه زه لکا خو و کرنه د چه نتيکني دا.

وي دهليفا ئەز لکوليژا چاندين و دارستاني ل مويسل من گه لهک دکارکرن و چومه نک (حه ميدي ئيخواني) کو بو من فهوه رگريته فه چونکه وي بنتي ناويزهک ژفي توخمي هه بو و پيچه کني پراوه ستاي بو و خشهک لي بو. هه رگوته من «باشه» و نه گه هه شت و من هيتلا و نه هاته وهرگرتن و چو بو من نه کر.

سه يدايي دکتور ئەز گازی کرم هه کو به کره ببوستهي هاتين ژ (ستوک هولم). چومه مالا وي مه غره ب وهکو (راسپارتنا) مه. بو من بوکورک دانا سه ر و من گوهي خو دا دنگي هه رسي هوسطاي و پاشي من خاترا خو ژي خاست و پشتي عه يشا ئەز بسپاسي فه ژ مالا وان هاته ف مال له زه لا خو، وي ئەز بطور مبيتلا خو گه هاندم. ئەف خه ونا خوش بو من بجه هات ئو زه حمه تا من پيغه ديتي ببه رده کفت و دجهي خو دابو چونکه قورتال و خلاس بون ژبو چيبيني و بهرزه بييني!!.

ئەف که له پوره من ژ (تالاني) و بهرزه بييني و بهرزه کرنی) راپه راند و ئينا فه و بهختي من هاري من کر کو جارهکا دي روناهيه کا خوش ياقيمه ته ختي قني توري ستران گوتني (هوزانا ستراني) يني کو (دسه کهراتي) دا ژ گه لهک ره خان. کو من دهستي ئيمن و دلسوژي و يني مله تيني و خه مخوري و

چيره ستوري دريژکري و فهگرت ژ باروقيته روژکاري. کو بهر پرسه کا توره يي بو مروقيني بو کو بهيته بهر خوینده و اريته مله تي کورد يته نقيسيني دکهن و فه دکولن و يته دخوين و ئاگه و ئاره زيت هندي هه بن. هه که ئەفه نه هاتيانا فه کولن و لدويشچون دا هه ر بيچ پيچه فه روي فينه خاري و بهرزه بن و پاشقه چن تاکو که سه نه زاننيته ريه تي وان ژ کيقه بون. چونکه نهه که لهک بهيت و بهرزه به يته ديبيژني هوزاننيته سترانا يته زيده بين و ديارين (يته جهي شه رمزاريا فولکلوري و توره يه) و مخابه ئەو بچنه دکه فل و که فاليت توره ي و که له پوري و چيره ستورا هزر تيرين و هزر کرني دا (ئەز نا بيژم هه مي!!). هه که خوینده فانه کني بالا بو دوکتورايي بتوره ي لنک من خویندبا وهکي يته زانستي، دا قني فه کوليني ده مه قني.

دگهل قني چه ندي به لکو گه لهک ژ ستراننيته (حه مکني) دسينگي هنده کا دا ماین يته دو بر، به لکي د تیکه ل زي بن دگهل ستراننيته دي. بو من دهليغه نه چيبيتي کو بگه همي به لي هه که بيينم و بخوینم و من گوه لي ببنيته دي نياسم کا چه ند ژوان و چه ند ژ سه دي يته (حه مکني) نه ريزيته درست يان به نديته درست يان رسته قه سه و په يقيته وي نه.

دا لده رقه ي کوردستاني بزنان کو فولکلوري کوردان يني زه نگين و هه يه و بهايي خوین توره ي و دهنگي خو هه بيته. من ئەف که فاليت (حه مکني) دانانه بهر (توره قانا و ره خ نه گرا و وه رگيرا)، دا يني نقيسي بهخت و وژدانا يني بدنه شولي و فه کولينا زانستا توره ي دسه پرا بهن، و بدنه به ريک دگهل فولکلوريت مله تان لجه ياني (النقد الفولکلوري المقارن). دا جه هوه ري وي لبه ر چاقيته توره قانا لناف وهلاتي و لده رقه ي وي لوله تنيته جيھاني زه لال ديارکهن.

ئەفه پي خوشيه کا مه زنه بو من و سه رفه رازيه، کو ئەف خزه تا فه ر من بجه ئينا و گرني نا که له پوري (حه مکني) کورد من نوي کره فه، و ئينا سه ر پيش بييني (مسرح)، هندي شي ايم به لي خودي يني يني کيماسيه.

بلا ئەفه نوي کرنا دامه زانا (دامه زاندا) فولکلوري بلند و نازک يني (حه مکني) بيته بو (مله تي و بو ئەف ايندارا و دلدارا و بويک و زاقا ويته بدوه اتا رادين و دکهن و يته هه فېشکي تيدا دکهن و هه ميا) بيته فه ژه نين. و دهنگ فه دان بيته بو وان موریکي پيروز يته (حه مکني) کرينه (ستفانک و رستک بو ستوي بويک و زاقايته کوردا). و ژ قولچا ئەفينا دلني خو ئينا ينه دهر و بجاني خو جه بله کرين لبه ر باين هويني کوردستاني لسويلا قني لسه ر شوپرها که لا ناميديا به دينا. پيش (ههردو هه له تراشيت چيا زنجير گاره و مه تين) و وي (نهيتلا صويني به دينا) يا که سک و پر گورمژين و کاني و فيتي و ده رامهت و وهرز و زيوه ر (خير)، ياکو دنگي چيکه چيکا چويچکا و ناوازيته گه ريته وان ژ (خابوري تا ده شتا ديانه) و ده فريته کوردستاني ژي تيته و بلند ديته. لئ تيروشکيت روژا زرين.

هيقيدارم جهي خو لدني دلسوژادا بگريته و بکته. رازي بيينا وان و (ههري) وهرگريته و لکتیبخانا توري کوردي جهي خو هه بيته [به لکو ئەم زي لبه ر ئاره زو و هيقيتيته قه نجبي بکته فین لچيره ستوري دا و زيوه پشتي مرنی (خير) لنک خودي قني هه مي (کون)] و خلمه تا توري فولکلوري

بیت و ئەف چل سالیئت ئەز پیتفه مایه مژویل بقی فولکلوری فه فیتی قی دا بیت و دگهل کاروانی فولکلوریت ملهتا و ناتهوا جیهانی مل ب مل بچیت و سهرهراهی بیت!!.

ژیارا (همکئ) و مونوگرانی

ناقئ وی (محمد) بو یین توشیه و نه پیناڤ ژ بچوکی د گوتئ ((حه مک)) هه کو لناف کوردا کریشه و عهدهته کو نانا بچوکی دکهن. به لئ نهیا باشه کو کهسه کی خشهک یان ئیشهک لئ بیت یان سهقهت بیت بناقئ وئ کیماسیی گازی که نئ!! (۱) مهلا ئەنهوری دگوتارا خوبا مهژئ خه بهردای د روژناما صدی الروافد دنقیسیت کو: «(حه مک) بیچیکیا خو دچو چپای و دچو سه داروبارا و شقانی پهزی بوو دچو سه کهفرا و گرا و دریت بلند و چو عهرد نه مان کو ئەو نه چویه سه و تیرا نه چوی». قییره گه لهک پسیر دیاردین!! چهوا ئەز نهو وئ چهنئ دزانم یا بهری (۳۵۰ سال) ژ رویده ریت مروقه کی (صفاته) و چو لسه وئ چهنئ نه هاتیبته نقیسین؟

نان ئیکی چ کره؟ فا سالوخیت هوسا (دچیره ستویرئ دا و د سه رده می دا و سه رهاتیی)، نه لسه ر بنیاته کی زانستی نه، و ئەم نه شیین زوی بزویاتی بهر زانست و بهر باوهر که یین. ئەز نه شیم تشتی من جار که ئ ژ مروقه کی دی گوهر لئ بیت و ژ ناخفتنیت هه می پئ دناخن بو سوچه تی (به لئ نه بهر باوهر) و خلمهت یا که فن بیت بو نقیسینا پهرتوکا و چیره ستویرا، ئەز نه شیم بکه مه جهئ باوهرئ و نانقیسم. ئو لکیش سه روکانیی ئەف چهنده نقیسیه؟؟ من و مهلا ئەنهورئ به خشه وهر چاک ئیک و دو دنیاسی و مه تیکه لپیئت نقیسین دگه لیک هه بون. ئەو هندی دلصوژ بو، بو کوردا کو هه ز دکر هه ر چ بیت قیبت بو کوردا بیت و بهیته نقیسین!!.

ئو هه ر تشتی لروژنامه کی هاته نقیسین (نابسته ژیدهر و جهئ ژئ باوهرئ) خاسمه کو تو بو خلمه تیت زانستی بنقیسی (چ) توره بیت و (چ) جفاکی بیت و (چ) زانستی بیت.

رئیکا رینقیسیت زانستی دزانیئ ئیکه و رئیکا نقیسینا گشت و مافی و سوچه تی ئیکه و ریکه کا دی به. لروژناما ژئ گه لهک تشت دینه ژئ دهر بو شروفه و نقیسینیت پهرتوکیت توره هه که ژ ژیدهریت باوهریی بن!! هه که (حه مک) یئ کوره بیت) نه شیت بچیه (سه رپت چیا) و نه شیت خوژ (بهرا پاقتیه بهرا) و ههروهسا نه شیت بتنی بیته شقانی پهزی - هه که یئ بچاڤ ژئ بیت بچوکی نه شیت بیته شقانی پهزی، به لکو دئ بیته شقان کارک. گه لهک پسیریت دی بیت هه یین سه ر فان سالوخا هه کو تینه نقیسین و به لاف کرن خاسمه بیئت بهری سه چاخ و نیفا بن!! ئەفه نهیا بسانا هیه کو ئەز بربرایئ یئ بدهم نهو کا هنگی هوسا بو و هوسا بو نان وهکی دی بو. به لئ گه لهک خلمهتا دئ مروف شیت دته به ریک بیت وهکی نیزیکی ئیک. کورت دئ بیژم کو ئەفا خلمهتا (ژئ دهر) دقین و پشته فانی زانستی. نه بو کهسه کی به لکو بو من ژئ و بو هه میا و هه می خودان پئ نقیسا، بهری هه میا ئەز دقیت بقی بکه م، (۱) (حه مکئ) بخو ناقئ خود سترانیئت خودا (حه مکور) یئ ئینای... (دگهل نالیئت حه مه کوری).

لسه رخو. پئ نقیس قیبت بو نارمانجا ژئ خارنی و بهریکا خو و کورسیا نه بیت.

ئو دیسا خودانئ گوتارا مه گوتی گوتبو دنقیسینا خودا کو ته نبیره ک دگهل (حه مک) ی بو و (بلویلک) و هه ر لئ ددان هه کو یئ بچوکی. ئەفه ژئ نقیسینه کا ته خمین کرنئ یه و نهیا پشت گرتیه بنقیسینه کی یا وی وهختی یان ژ (ژئ دهره کی جهباوهرئ!!) پاشی (ته مبییر یا لنگ عه ربه هه ی و ژ فولکلوری وا یه) پیتر و گه لهک گه لهک کیم تر و (وهکی چوننه) یا لناف کوردا هه ی!!!.

(خالا دی) یا رده خه گریئ بو گوتارا (صدی الروافد) ئەوه کو (حه مک) (پیدقی ته مبییری و بلویلئ نه بو) چونکه (ستران دگوتن بهزرا خو و دهنگئ خو و بدهقئ خو و گه ریا خو) و پیدقی ئامویرا نه بو (ته مبییرئ - ره باب و بلویلئ). و سترانیئت وی دهم وی و پشتی وی و دگهل جوتکیت گوتنی (دهسته کا) بیئت سترانیئت وی ئامویره دگهل بکار نه ئیناینه (بتوین) چو جارا و سترانیئت وی هوسا خوشترن (بئ ئامویره) ژ هه که دگهل ئامویرا بیژن. مه ژ که سه ئ ژئ گولئ نه بیه کو ئاواز بشامیرا بیئت دگهل سترانیئت (حه مک) ی هاتینه گوتن!! و دهست سه ر دهستی که سه ئ نه گوتیه!!.

قیججا نقیسینیت (بئ هسپارتن و ستوین بن و پشته فانی و پشت راست کرن) جهئ خو لبه ریئ نقیس و هزرت زانستی نینه، چونکه (جهئ باوهرئ یئ هه لاویستیه و دمینه ده که دا). قیججا فان توخمه سالوخا دئ خودان بدهقی که ته سوچهت و دئ بیثیت (به لکو هوسا ئو هوسا بیت.. قیججا (حه مکئ) چو بلویل و ره باب (ته مبیور) لئ نه داینه. به لکو ئاوازیئت وی بیئت د سترانیئت وی دا بهس بون کو جودا خو هوی که ته بلویلئ و ته مبیورئ!! ئەز چ بنقیسم ئەزئ بهر پرسم دگهل روژگاری (زهمانی) ئەفه نه بو کهسه کی یه به لکو بو هه میایه. ژقئ چهنئ پشت راستی یا فهره.

دیسا یئ گوتی دگوتارا خودا کو: «سالا ۱۰۰۵ یئ هاتیه جیهانی و ژ دایئ بوی) ئەف بهر دهمه و سه ر هاتیه ژ کیشه ئینا؟! چو ژیدهر نیان بو قئ چهنئ، ئویا روهنه و هه می دزانن و یا نقیسیه کو میر قویاد پاشای کورئ سلطان حوسه یینی سالا ۹۸۴ ه - ۱۵۷۶ م یئ هاتیه سه ر کورسیا حوکی و صاله کی نه ما و هاته کوشان ئانکو نه ما لسه ر دنیا یئ هه ر ژ سالا ۹۸۴ ه و (مه لا انور مایی خودئ ژئ رازی) بیت دبیژت کو (حه مک) یئ هاتیه دنیا یئ سالا ۱۰۰۵ ه لگونئ خو (توقئ) ئانکو پشتی مرنا قویاد پاشای ب ۲۱ سالا!!! قیججا چاوا ئەف دهمه چاخه نده* و سه رهاتیه دکه قیته به ریک؟؟؟ پشتی ئیک بریت ب ۲۱ سالا پاشی ئیک بهیته دنیا یئ و ببیت پاشی ئەم بیژین کو ئەف هه ردو مروقه دگه لیک بون و هه ف دهم بوون؟؟.

ههروهسا (محفوظ العباسی ۱۹۶۹) یئ نقیسی کو (حه مک) لدهمی قویاد پاشای ئیک بو ئانکو ۹۸۴ ه قویاد ساله کی نه ما لسه ر کورسیی و پسامئ وی کوشت. به لئ ژقئ دیاره کو قویاد بهگ هه شت هه یفا ما لسه ر حوکی به هدینا و هیشتا (حه مک) نه ببو و پشتی ۲۱ سالا ژنوی (حه مک) هاته دنیا یئ ژ دایکی هه کو جوامیری به خشه وهر گوتی (انور مانی ۱۹۶۹) ئەم نه شیین وهختی بیخینه به ریک و ناکه قیته به ریک. ئەم زانین دیسا کا لگونئ خول (توقئ) بیه ئان لشمایدین!!! ئان لگوندیت صوینه ی بیت توقی پاییزی دهاتنی بو سه ر گوزا دگهل پهزی؟؟؟.

(نهو دگهل بابې خو هاتيه نان بابې وی نان باپيری وی هاتيه؟؟ نزانين).

هروهسا محفوظ العباسی ژی ودکی مهلا انوری یې نفیسی و یې ژی څه نفیسی یې څه کولېن و لدویڅه چون. څیجا مه ریکه کا دی یا هوی و دبیت کو هم بیژین بهلکو دهمی قویاد به گه کڼ دی به چونکه میرا هه قویاد پت راکرین و بټیک ناڅ کرین هژمارا وان (چار قویاد به گڼ).

څیجا نان (حمه مک) ۱۰۰۵ هه نه بیهه هه کو انور مائی نفیسی و دهمی قویاد پاشایې ټیکې بو کورې میر سلطان حسینې پاشی قویاد هاته کوشتن (هه روئ سالا بویه میر بهرمانا سلطانی ټوسمانی سلیم خانې دووئ کورې سلطان سلیمانې قانونی). ټینا برابې وی (بیرم به گڼ) یې مه زن هه څ پرکا وی فهرمانداریا کورسیا به هدینا دکر کو نهو مه زن ترین کوریت میر سلطان حوسه یې بو یې کو میر بو لسهر (ناکرې) که لا ټاکرې. ټینا ژبهر قویادی ره څی چو څه زوین نک شاه اسماعیلی دصفوی. پاشی نهو شاه مر و کورې وی شاه مه حمه مد بو شاه شوینا بابې خو و بیرم به گ گرت و کره دگرتی خانې څه دا تیڅه بریت چونکه یا نه خوشبو و ناقی وئ (زیندانا مرنې بو). (زهینه ل به گڼ) میرې هه کاریا، خالی بیرم به گڼ بو، رابو چو نک شاه محمدی دتانا کورې خوشکا خو مه هدیره ئ دا به ریدت ژ زیندانی. ټینا شاه مه حمه دی کره بازار دگهل میر زهینه ل به گڼ کو (۵۰۰۰ پینچ هزار لیریت زېری) بدته څه هه که نابه رده ت. ټینا دانې و به ردا و حاکمې ته بریزې ژی هه څپشکبو دوا پارادا (شریک بو) و میر زهینه ل به گڼ بیرم به گ دگهل خو ټینا نامیدې دا نابه ینا وی و قویادی خوش که تن.

وی دهمی عاشیرا (هوزا) مزوریا (سلیمان به گ) ژ مالا میرا بو ژ (بنامیت وان بو) لناف مزوریا (کورې یابره کی کورې میر سیفدینی بو). رابون هاتنه سهر نامیدې و قویاد به گ دهرتخت و سلیمان به گ کره میر لنامیدې.

قویاد به گ یې ټیکې ره څی، (میر بو ژی ژ سلطان حوسه یې بابې خو) ټینا نابه ینا هه رده برا (قویادی و بیرمه می) پیچکه خوشکر زهینه ل به گڼ هه کاریا خالی به بیرمه می. ټینا بیرم به گ کره میرې زاخو. و قویاد پاشا ما لده رڅه و سلیمان به گ مزوریا یې کره میر و پشته فانیت وی نه.

پاشی قویاد ره څی ژ چیا بیت نامیدې چو سته نبولې دگهل هنده که هه قندا ټینا وه زبری مه زتر (یې ملې راستې) یې سلطانی (سیاوش پاشا) پیشوازیا وی کر و فهرمان بو دهرتخت بو خونتکاریا نامیدې بیته میرې سهر گټې.

(قویاد) زفری نامیدې (لقبېر هه چنده بزه حمه ته نه څ چون و هاتن و ره څین؟) ټینا گه هه شته دوهوکی دگهل زه لامیت خو و فهرمانا سلطانی یا دگهل بو میراتیا نامیدې (دژی سلیمان به گڼ). ټینا (سلیمان به گ) دگهل له شکره ئ خو ژ مزوریا چونه به راهیکې دگهل (میر ملک) ناغایې مزوریا (باصکه کی) قویاد پاشا کوشت و ته را و به راکرن و کوره کی قویادی کوشت و هنده که ژ زه لامیت وی ژ کوشتن و مال و تشتی وی تالان کرن و بیرم به گ ژ زاخو ټینا و کره میرې (بادینا = به هدینا) لنامیدې.

لسالا ۹۸۴هـ - ۱۵۳۸م هه کو بیرم به گڼ زانی نه څه پیلانه کا مه زن بو سلیمان به گڼ و مزوریا کرې، و قویاد پاشا کوشتی ژ زاخو دهرکه فت و چو ناف سنډیا و هوزیت وان و خو بو سلیمان به گڼ و میر

ملک سهر وکی مزوریا دا به طه نی و لی بو دوژمن. ټینا سلیمان به گڼ و میر ملک پیک هاتن کو بیرم به گ بیته میرې بادینا لنامیدې و (وی نه څیا) هه روئ سالی ۹۸۴هـ - ۱۵۷۶م.

بیرم به گ بو میر لنامیدې (سلیمان به گڼ) کو کره میر لنامیدې بهاریکاریا هوزا (عاشیرا مزوریا و ناغایې وان میر ملک). نه څ میرې نوی (بیرم به گ) گه له که یې خوش مروث بو دگهل ملله تی و خه لکی. یې پر دلوقانی و به خش بو و لسهر شریعه تی دچو و دادیې هنډی کوشیای. جاب گه هه شته هه می درا کو بیرم به گ گه له که باشه و مله ت یې ژی رازیه و یې خوشه گه له که. ټوسمان پاشای وه زبری مه زن لسته نبولې یې زانی کو هوسا یې باشه ټینا (فهرمان) بو دهرتخت ټنک سلطانی لسته نبولې و (بهرمان داری) کره میرې نامیدې و پاشا لسهر کورسیا به هدینا، نو ژ څه سطمونی بو څرټکر.

هه روئ دهمی (هه رده کوریت قویاد پاشای سیدی خان و سلطان ابو سعید) چونه سته مبولې پشتی بابې وان قیاد به گ هاتیه کوشتن سهر ده ستی (سلیمان به گڼ) بنامې وان. چپروکا خو بو (سلطان مرادې سی) گوت و تی گه هاند. ټینا فی (سلطان مرادې) فهرمان بو دهرتخت و (سیدی خان) کره میرې نامیدې و های دا میرې میرا لبه غدا و شه رده زور لکه روکیکی و هه می میر گه هیته کوردستانې کو (هاری سیدی خانی بکه ن) و داننه سهر کورسیا بادینا لنامیدې و بیرم به گڼ ژ یېه خاری.

به لی به بیرم به گ بخو ژ کورسیې هاته خاری بو میر (سیدی خان) کورې قویادی هه کو سیدی خان گه هه شته مویسل بیرم به گ ژ سهر گیریې هاتبو خاری، و سیدی خان چو نامیدې دا روینسته سهر کورسیې و خالی وی میرې سوران لراوهندوزی نه وژی (سلیمان به گ بو) هاری کر سالا ۹۹۳هـ - ۱۵۸۵م.

نو (سیدی خان) بو میر ۹۹۳هـ. (سلیمان به گ) هه شت هه یفا میر بو و بیرم به گ نه ه سالا بو میر ژ ۹۸۴هـ - ۹۹۳هـ نو ژ یې وی (۵۳) سالون. هه کو قویاد پاشا هاتیه کوشتن کورې وی (سیدی خان) میر بو لکه لاتا ټاکرې د سنجه قا ټاکرې و رتفه دبر و سهر گیری لی دکر. چاوا بیرم به گ قانع کر و جهباوهر نک په یادکر کو ژ کورسیې بیته خاری بو کوری قویاد پاشای برازایې خو (سیدی خان) دا روینسته شوینی.

سلطان مرادې سی فهرمان دا (فهاد) پاشای (سهر وه زبری) کو سیدی خان بکه ته میر و فهرمان ټینا دهر و سیدی خان روینسته سهر کورسیې لنامیدیا به هدینا.

(فهاد پاشای) جابا (بیرم به گڼ) څرټکر (هه کو فهرمان بو (سیدی خان) ټینا یه دهر څه بو (میراتیا نامیدې) کو بهیت و دگهل له شکره ئ خو بچیه ته گورجستانې (جورجیا) نو خلمه تا سلطانی ب جه بینیت و پاشی بزفرته څه و (زاخو و سنډی و که لا که یفا) ژی بو وی نه. ټینا هاته خاری ژ کورسیې پشتی ۸ هه یفا حوکم کری لنامیدې و دگهل له شکره ی چو و سهر وکاتیا له شکره کی فهاد پاشایې وه زبر بو درست کر بو دا بچیه ته سهر جورجستانې و چو و خلمه ت بجه ټینا.

هه کو زفریه څه فهاد پاشای (ته پک) بو څه دابو و (پلان کر بو) دا بکوژیت. ټینا کره دزیندانی څه

و جابا (سیدی خان) هنارت کو بهیته روی وی (فرهاد پاشای) نینا حازر بو و چو ویرئ و پارهکی باش بو فرهاد پاشای برو دادگهه (محکمه) بو (بیرهم بهگن) دانا و (سیدی خان) کورئ قویادی کره (شکیات کره) بو کوشتنا قویاد پاشای بابئ وی. پشتی نه و کوشتن لسهر بیرهم بهگن بنجهه راههستیای و پئ گرتی بوی، بیرام بهگ داف (سیدی خان) دا بکوژیت بو خوینا بابئ وی (قویاد پاشای) و کوشت. ساله ۹۹۴ هـ - ۱۵۸۶ م. چاوا کوشت؟؟ نزانین.

نهغه دهمن میر شرف خانئ بدلیسی بو. ۹۹۳ هـ - ۱۵۸۵ م وی دهمنی ههغهدهمن (مه لکن رودولفی دووی (۲) یئ نهلمانی) ژ قنیتا هابسبورگی پشتی ماکسمیلیان (۲) نهمای. ههکو تورک چوینه سهر نهوروپا فه و بو قینا و ناوستریا دچون فی شاهئ نهلمانی پلان دگهل نه مسدا درتقهه بر کو تورکا راههستین دابهس بناف نهوروپا فه بچن. نهغه ل روزهلانئ و دژئ فرهنسای لروژناقیایی و مهسه بی فه لایی (پروتستانی) ههر بهلاف ذکر. وی دهمنی فه لیت دی بیته مسیحی کاتولیکی پییت خو لزانینگهها (نونیفزیستا) موکوم کر بو نهلمانی. وی دهمنی دهغه ریت نهلمانی و ناوستریا تا (۱۶۰۰ م)، باقاریا لهن سهرگتیریا (نه لبربخت یئ پینجی)، بادن بادن شتایر مارک و کیرننق ناوستریا و چهند ژ کولون و پادهر بورن و موینستر و نایشسفیلد (کاتولیک) بون.

نینا (سیدی خان پاشای) ۴۵ ساله حاکم بوو سهرگتیری کر لئامیدیئ و گه لهک قهنجی کرن و ئافاکر و ته نایی و پشت راستی هاته ههمنی دهغه را و دفنا دوژمنیت خو چه ماند. مزویری دژئ وی رابون وهکی زانی کو بیرهم بهگن کوشتی چونکه نهو باصکتی بیرهم بهگن بون لهن ناغاتیا (میر ملک). نینا (سیدی خان) نه کره نه مهردی و لهشکر فریکرئ و چهندهک ژ سهروکیت مزویریا کوشتن و جه رهعت و ته نابو.

مه درهسهک ئافاکر (مه درهسا جدیده) و وهخف و بهر خورئ گوندا بو دانا و هاریکاریا فه قیا و مه لاکر. و ریک چیکرن و (په بیسک و پیپه لاسکیت گه لیا) و (دهست کهفر) دانه فرهه کرن و (پرئ چیکرن) و هند نوی کر نهغه و پنی کرن. بازرگانی براهاقیژ کهت و خانیت کاروانا نوی کرن (خان) و چیکرن و پوسته دروست کر بو موپسلئ و بو میرگه هیت کوردا بیته رهخ و ری یا و سهر عاشیرا و قهنجی دگهل فه قیروژارا دکرن و گه لهکئ تی گه ههشتی و بئاقل بو.

میر سیدی خان ههف دهم بو دگهل ئیکگرتنا کاتولیکی نهلمانی نابهینا (میر مکسمیلیان میرئ باقاریا) و (مه طرائیت باقاریا) دگهل (سئ میریت کو مه تران و مه ترانیت کاتولیکا لههمنی نهلمانی). وی دهمنی (پروتستانی و گالفنی) د نهوروپادا قیتر دچو دناف فه لاتیا مسیحی دا. و شاه (مه لک) ماتیاس ل ۱۶۱۲-۱۶۱۹ م برایئ (رودولفی دووی) پشتگیریئ بو مروقی خوئی کاتولیک (میر فیردیناند) لسهر کاتولیا تیئ دژئ پروتستاندا لدهغه را (بوین) سهری چیکوسلواکیا و بنئ نالمانئ روزهلانئ و میراتیا وی بو شینه وارایی و بو سهرگتیریا هه نغاریا (مه جهری) و لههمنی وهلاتئ نهلمانی و میرگه هیت وی کر. و دنرا پیته کهنهک دگهل مه لکن (شاهئ) نه سپانیا (مه لیک فیلیپ ۳) کو هاری بکهت کاچ نارز نهلمانی و ئیطالیا هه بن دئ نهلمانی هاری کهت. و میرگهها (پرویسن) لروژهلانئا

نهلمانی گه هانده میرگهها (براندن بورگ) بشینواریا میرا. سیدی خان ههغهدهمنی جهنگا سیهه ساله (دهه سالهکا) یا ل نابهینا (کاتولیکا و پروتستانتا) نهوروپا. نهلمانی مه لیک فیردیناند (لبویمین) کره شاهئ دهغه را (بفالتس) و سوزهک گرتیدا دگهل (میر مکسمیلیان) لبافاریا و بونه شهه و خرناق (لچیا بیئ سپی) لرهخ (پراغئ). و (میر فیردیریک) مه لیکئ (قینتر) شکهست و هاته کریت کرن و رهقی و چو هولهندا. لپراغئ بو سهرهلدان و فه رمانا مه لیکئ شکاند و بریندار کر، فه رمانبه ریت مه لکی (شاهئ) دپه نجه را سهرایی (قشلیئ) دا هاقیته خاری. گه لهک سهریت مه زن هاتنه برین. دهست هاقیته زورداریی و (۱۵۰۰۰۰) سهده و پیتهجهه هزار (پروتستانت) مشهخت بون و رهقین و (کاتولیک) رابونئ. نهوروپا وی دهمنی دهره بهگی بون و میرگه ههه بون وهکی جهئ مه و شهه و خرناق بون دگهل لیک.

نو ۱۷۲۵ - ۱۷۲۹ م دویمایا سهرگتیریا سیدی خانئ لئامیدیئ ههغهدهمن بو، بو شه رئ نابهینا (دانیمارک و سهکسونیا خاری) (میرگهه) لهن مه لیک (کریستیان ۶) یئ دانیمارکئ نو میری (سهکسونیا) و میرئ (هولشتاین) سهریت پروتستانتا بون و گه لهک (میرگهه نهلمانی و چیکوسلواکیا و هنغاریا و ناوستریا و رابونه ئیک و پوریت ژ ئیک دبر بجهنگ و خرناق و کوشتن و بسهر ئیکو دو گرتن نو کریت کرن بسهرئ خو). و شیل و بیلهکا مه زن رابون لئا نهوروپا و سیهه ساله کیشا (۱). وی دهمنی لمیرگه هیت کوردا ژئ خرناق بو نابهینا ئیک و دههه میرگه ههکئ دا (پسمام و برا و مام و برازا و برا و برا) رادبونه ئیکو دو و سهریت ئیکو دو دپرن و ملهت مشهخت ذکر و ژاری زیده ذکر دا روینته سهر کورسیا حوکی و میرگه هئ درتقهه بهت!! ههر ملهتن ژار دهر پیا دچو نو ههر ملهتن دچو رک.

(حه مکئ) یئ گوتن بیته گوتین به قینئ و دلداریی به لئ میرا نه گوتیه وی دهمنی کو دقیا وی مرنا هندکه ژ قهسرا میرا دهوزان و سترانیت خودا دیران کرنا و بنهجه کرنا (۲) بو چیره ستوریئ، به لئ به لکو گوتین و دبیت بهرزهبین دقان سن چه رختت سه دیت ساله.

(ههک) و ههغهدهمن

قیتره (مهلا انور مایی ۱۹۶۰) گوت دپهرتوکا خودا یا چاخبه ندئ* کو یئ دهمن (قویاد خان پاشای بو یئ ئیکئ) بو کورئ میر (سلطان حسینئ)، و (محفوظ العباسی ۱۹۶۹) ژئ ههر لبهر وی نقیسی و ههر نهو (بیرورای بو) ههروهسا چاخبه ند نقیسی بیته نوی یا ژوان نقیس. و ههچیا هاتیه نقیسین ههر نهغه بهه. قیتره: «واختلف الراء فی تزامن حه مک و نشاطه الفولکلوری الدسم مع الامراء فی العمادیه. ولا تطابق الراء المذكوره والتی رویت للرحاله والاهاالی فیما بینهم ومن ثم سجلت اخیرا او بدلیل قطعی. توصلنا (الکاتب) (د. مسعود کتانی) الیه و تاریخ تزامن من خلال درسه نتاجه الادیب الشعبی الکردی الفولکلوری و ورود بعض الحوادث فی نصوص آغانیه (تجزه جزما قاطعاً علی دحض

(۱) Ploetz ۱۹۶۲.

(۱) دا بیته ژیده رهکئ سهرهاتی و چیره ستویری.

الاراء المذكوره) ولأنى قارنت الامر والحوادث تاريخياً وحللتها فتوصلت ولأول مره الى أن (حه مك) يصف حركة (چل قدر قائد الجيش الهكاري على اماره بهدينان ۱۱۱۳هـ - ۱۷۰۱م) و (قوياد بگ الاول) كان في سنه ۹۸۴هـ - ۱۵۷۶م وقتل فيها بنفس السنه) فهذا (لا يتفق) مع عهد (قوياد بگ الاول) مطلقاً، فيكون حه مك اذن قد (عاصر چل قدر) لأنه لا يكتب مسبقاً بعقود حول ما يأتي بعده بكذا من الزمن!!! ولم يحصل ذلك تاريخياً ابداً ان يكتب مؤرخ او كاتب حادثاً في ظهر الغيب وسابقاً لأوانه (المؤلف). ثم دى بداروغهفه و مهزوبيتى و درستی نقيسىن و بنهجه كهين كا (حه مك) بين كهنگى بوا!! ئەفه جارا ژنويه. دى قى چهندي دياركهين و بهلاف كهين.

(حه مكى) گهلهك قهوميين و سهراهاتى بيت دناف دهقيت سترانيت خودا ئينايين و پيچهك بيت رويدهه كرين*. يا ژ هميا (گرنگ تر) يا مه (هسپارتي) و پشتى من ئەف خلمهته (گهلهك كوير خويندى و فهرويفاندى و دم و سال و چاخ و ههلهكت و قهوميين و خونتكاريان ميراه همين خويندين و بوخو پوهن كرين و دانايينه بهرخو، و بهرههمى (حه مكى) بين تورى هوزانيت ستران باش فهكولايين و تويزاندين) ئەز گههشتمه (تى ئينانه دههكا (گرنگ و نوى) (نتيجه) [و قوت بر) كو (حه مك) نهين وان دهمايه بيت گهلهك جواميرا ئەقيت نقيسىن، چونكه ئەو قهوميينيت كو (حه من) د سترانيت خودا ئينايين (گهلهك پشتى وى دهى نه بين كو چاخبهندا نقيسى جواميران)، قيجا كى بيت خودانيت پهرتوكا و گووتارا و فهكولينا!!!.

(حه مكى) بين ژ قهوميينيت بهرى خو سالوخه كرين و ژى خه بهراين ئەوييت لديوانيت ميران و جقاتا بيت گولئ بين وهكى (عهجهما و بهغدا گرتى شاه عباسى صفوى) و (سلطان مرادى چارى چويه سه بهغدا) و عهجهم دهريخست. و (مير قويادى ئيكتى سالهكتى كيم تر لسهر كورسيى ما)، چونكه براين وى بين مهزن (بهيرهه بهگى) دگهل مزويريا دژى وى بون (بیرهه بهگ مير بو لكهلا تاكرى ۹۸۴هـ - ۱۵۷۶م) پاشى بهيرهه بهگ رهقى چو (قهزوينى) ههكومه گوتى نك (شاهى صفوى)، چونكه ژ قويادى ترسيا نهكه بكوژيت و داكوژيت!!!.

(حه مك) بين وى دهى نهبو چونكه وى يا د سترانا خودا (گاپنيرى) ئيناي ئەو (شهرى ناقبهرا بههدينا و ههكاريا) بين كو دببئزنى (خرناقا چل قهدهرى - شهرى گاپنيرى بين چهنده هفتيا كيشاى لهروارى ژوريا سالان ۱۱۱۳هـ - ۱۷۰۱م پشتى قوياد پاشايى ئيكتى كورئ مير سلطان حسينى ئەوي (حه مكى) ددهنه بال وى و وهختى وى ب ۱۲۹ سالاه قهومى). قيجا مادهم (حه مكى) ئەو شهر دناف سترانيت خودا ئينايه دقيت (حه مك) بين وى وهختى بيت چونكه كهس ژ خيفزانيى (غهبيى) بهرى (۱۲۹ سالان) زانيت كا دى چ بيت چ قهوميت؟؟ و سترانا بسهر چيناهكت!!!.

لغيره (بنهجه بو كوتا نهو ئەف لسهر (حه مكى) كا بين كيژ دهى بو؟؟ هاتيه نقيسىن يا خهلهته و نهيا راسته) و ئيزيادبو. ئەو شهر چ بو؟؟ ميرى ههكاريا بسهروكاتيا (چل قهدهرى) بين ناقدار و مير خاس، لهشكر قريكره سه (بادينا) لهروارى ژوريا و كهلا (بيطه نوبرى) سلطان و ميرى بهرواريا (زراف بهگ) كوشت و كوريت وى و چهنده نويه دار. و كورئ وى (گولالى بهگ) ژى رهقى و قورتالبو و

چو نك ميرى زيارى (مير ئومهري) خهزويى خو و سهروبهه و چيروك هه مى بو گوت.

مير ئومهري سوزداين كو توليت وى فهكهت. (زبير پاشاى) لهشكر جهماند ژ ئاميديا سوباره و پهياده و رومباز و چهكداريت شيرا و قهها و خه نجهه و تير و كفانيت سه ناسن و ناسن و گورزا و بهرقانيا و دوچچكا و طوپزيت ناسنى و مفهقى (ئيكى لنك من هه) و (عاشير و هوزاركن هايان و سهه حسيب كرن). وى دهى (چل قهدهه بههدينا دا چو خارى تا نههله) و وهرگرت و گهلهك زبان كرن. (زبير پاشاى) جاب دا مامى خو (مير ئوسمان بهگى) لكهلا تاكرى و ئەوژى هات بلهشكهرفه ژ هه مى رهخا چونه (چل قهدهرى) و لهشكرى ههكاريا و دا ب دويشه و ژى كوشتان تا خو كيشايه چياكى (گاپنيرى). بو شهر چهنده هفتيا و شهر گهرم بو و (چل قهدهرى) جاب بو ميرى ههكاريا قريكر كو دتاني بهيت. ئينا (محمد بهگى) ميرى ههكاريا زانى كو لهشكهريى (بادينا بين زبير پاشاى) گهلهكى خورته و بوشه و چهكداريت مير خاسن ژ هه مى رهخاهه بيت تاني هاتين ئينا مير محمد بهگى لهشكه بو قريكر بسهروكاتيا كورئ براينى خو (ابراهيم بهگى) سالان ۱۱۱۳هـ - ۱۷۰۱م بو، (ميرانيا (زبير خان پاشايى ئيكتى) لسهر كورسيا ئاميديى) ئينا لچيايى (گاپنيرى) لهرواريا (ناهينا سهريى ئاميديى و كاني ماسى و دويرى) ههردو لهشكه رههشتبونه ئيك و بناف ئيكوده كوفتن و ژ ئيك و دو كوشتان. شهركى مهزن بو.

(چل قهدهه) هاته كوشتان بدهستى (مير ئومهريى زيارى) و (ئبراهيم بهگ) هاته ئيخسبير كرن و لهشكهريى ههكاريا لهه لهشكهريى بادينا (بههدينا) شكهست و سى سهروكيت تياريا (دگهل لهشكهريى ههكاريا بون) هاتنه كوشتان (مهلك چكو) و (مهلك خهمو) و (مهلك پشو). (محمفوظ العباسى ۱۹۶۹ ژ انور مائى گوهاستبو)، كو ئەف خرناقه لسهر پههركى كتبهكى بين نقيسى بوژ پهرتوكيت مالا مفتى. بهلى ئەز سالان ۱۹۹۲ چومه (كونفرانسهكا زانستى يا گهريان و گهرياناما) لهغدا. ئەز قريكرى پيش (زانينگهها موبسلى بوم). سى روژا ئەز چومه (ئنتيكخانا پهرتوكا بيت دهستنقيسى) و من پهرتوكيت كتبخانا مالا مفتى بيت (محمد شكربى مفتى فروتبه ئنتيكخانى لهفتيبت ساليبت قى چاخى ببستى). ليستا وان هه مى ناف و كى نقيسىنه و كهنگى و لكيرى و لسهر چ نقيسى نه. هه مى من ژ مديرى (سهرگيرى) سهيدا (اسامه ناصر النقشبندى) خهلكى بهغدا وهرگرتن و گهلهك ژوان كتيا ژى نيشا من دان و من سهروبين كرن و (تى بين) ژى نقيسىن و فهگوهاستان. من ئەف قهوميينه نهديت بداخفه!!!. ئو چو تيبينيت هوصا من نه ديت!!! لسهر كتيا بهرفهه دى دكتيا خودا يا چيرهستويرا ئاميديى و بههدينا دى پوهن كهه.

ئەز ههرو سهعهتهكى دچومه كونفرانسى لئوتيتلا (ميليا منصور) و پشتى هنگى هه مى دهى فهريمانداريى (رسى) ئەز دچومه ئنتيكخانا پهرتوكا (دار مخطوطات صدام) سى روژا ههرو من - ۵.۵ سههتا (كاتا = ساتا) بهريى خو ددا كتيا و من ههلدشكافتان هه لههرتوكخانى بخو لنك سكرتيرى (دهلال) لخانيى توفيق السويدي - جادا حيفا نيزيكى پرا ديجلهى.

قيجا (حه مك) بين وى دهى بيه، دببت بهرى هنگى قوياد بهگى چارى ۱۱۱۲هـ - ۱۷۰۰م بر

بیته ناڅ قهسرا میرا و ماږو دوهختی (زبیر پاشایین) ټیکځی کورځی (سعید پاشایین دوی) کورځی (وسف خان پاشایین دوی) کورځی (سعید خان بهگځی ټیکځی براین قوباد بهگځی سین) کورځی (سیدځی خان بهگځی) کورځی (قوباد پاشایین ټیکځی) کورځی (سلطان حسینځی کورځی سلطان حهسهځی) کورځی (میر بادینځی) دوی، کورځی (میر سیتځی) کورځی (میر محمدی کوری میر نورالدین) کورځی (میر زبندین) کورځی (میر بادین) و کورځی (میرمجلی)، کورځی (میر ملک خلیل) و براین (ملک علاء الدین)، بو میرځی ټامیدینځی پشستی میر مجلی (دهستنقیسا زټوکي یا درهنگ ۱۲۱۰ هـ و هاتیه نقیسین نه بدهستی چاڅبهند* نقیسا) بهلکو (مهلابین بالیسانی لړوی و بئیمزا مهلا و سهروک عاشیرا هنگی هاتبون دا دارا مالا پیر محمودځی زټوکي بنقیسن) و وی دهمی تشتهکځی مهزنبو و دینداری یا موکوم بو و سهرفهرازیبو بو هممیا کو بهین ټیمزاکن. کهسی ژوان (موهر لځی دهر) و (ټیمزا کهرا) لدویف په ریت چاڅبهندی (چیرهستور و سهرهاتیب و دیروک و مټرو و سهردهمی)* څه نهچو بو و نهیځی شههزا بو ټیدا بهلکو ژ دینداریځی و بو سهرفهرازیځی و ناڅی خواهاتبون ټیمزا بکن دهمی میرځی ټامیدینځی و بفرمانا وی (سماهیل پاشایین ټیکځی ۱۲۱۰ هـ)^(۱). ههمی مهلا و عالم و زانا و ناڅاییت عاشیرا و میرکیت ههغه بنیدیت عاشیرا و مروقیته خو وکره دهلیفکه گرنگ و مهزن دا سهجرا (دارا) مالیت میرا بنقیسن. و چو پهروتوک و سهجهریت کهفن و دهستنقیس لهر دهمی کهسی نهبون!!! و ههما ژهر نقیسین و ټیخسته دځی دهستنقیسی (دا). دیسا کهس نهشیا ټیمزا نهکته و ټان نههیت، چونکه فرمانا میری بو و بو (سهجرا) میری بو!!، څیجا نابیه (ژځی دهرهکا پشت راست و زانستی). ههر کهسهک ژ وان نههاتیا ټان ټیمزا نهکریا بهلکو دا سهرځی خو دانیه سهر!!.

لڅیره ژ ههمی درا (موکوم و جهباوهرتره) کو (حهمک) یځی دهمی (قوبادځی چاری بیه و زبیر بهگځی ټیکځی بیه و کوریت وان) چونکه گهلهک پسمام و بنام و برا د قهسرافه بون لپشت قشلا سهراځی یا مهزن گهلهک حهوش بون و ههر حهوشهکځی گهلهک مالیت میران ټیغه بون هه ژ (سهر دهرهگهی تا پشتا مالا دیلوی و ټیسځی ټوسمان و تا خویندنگهها ملکیزدین). ټان کو قهسر بقهسرځی څه بو تا رټزا دیوارځی قشلیځی نهوی دزڅری بو بهردهرځی سهراځی رټز (راستا جادا نهو برهخ دیوانا سی پځی څه ژ قشلی یا بسهر رټکځی څه هاتی. ل نهو برهخ ماکینا کهههځی څه) ټه ههمی قهسرتیت وان میرا بون. بهلکو هندهک قهسرا ههر کورهکځی میرهکی زوگورده ټودهک بنټی هه بو بو نقسنتځی و خارن مالځی یا دهیباب و خویشک و برا قازانهک بیه. دهره و ژیارا وان و پاره میری ددانځی. و ژیارا وان یا باش بو و گوند ژ بو د پیشان و دهرامته بځی منته بو دهات بهلکی کورهکځی زبیر پاشای ټیکځی ناڅی وی نههاتیه ناڅی وی (سلطان حسین) بیت چونکه گهلهک جارا وان هممیا سلطان حسین بیت پاکرین. (زبیر پاشای) حهفت کوږ هه بون. دو ژځی بیت هاتینه گوتن (بههرام بهگ و سعید خان بهگ) خلا دی (صاهیا دی) ټهوه کو میر (زبیر پاشای) پشستی خونتکاری و حوکم کری (۱۳) سالا ب تنځی ټه و بخو بدلځی خو هاته خارځی و کورسیکا سهرگټریا میرهگهها بادینا ټامیدینځی هیلا بو کورځی خوځی مهزن و ب کیرهاتی و ټیگهههشتی و

(۱) بابځی رهوشن خانځی یا د گومبه تا گوروستانا میرا ټامیدینځی څه.

ناقل مهند (بههرام بهگځی) هیلا سالا ۱۱۲۶ هـ - ۱۷۱۴ م و چو زاخو ههر بو میر لویځی و ما لزاخو تا هاتیه کوشتن سالا ۱۱۴۴ هـ - ۱۷۳۱ م. کا ب چ هاته کوشتن؟؟ و کځی کوشت؟؟ ټه سهرا چ هاته کوشتن؟؟ کا عاشیریت دورا دژځی رابون؟؟ کا هندهکا بو قهچاڅی بسهردا گرت و کوشت!! کا دلځی رهخهکی گهلهک ژځی مایه!! و هسا جهځی باوهرځی یه کو پشت راستی بو زبیر پاشای لزاخو پترو و ټیمناهی بهرفرهتر بو چونکه ټه زافایین میر (محمد بهگځی) میرځی جزیرا بو تا بو و خزمنځی ابو و پشت گیری ژ کناری وان څه هه بو.

ههکو هاتیه کوشتن حهفت کور هه بون دو ژوان دناڅدار بون ټه: (بههرام بهگ) و (سعید خان بهگ) و پینچ کوریت دی نههاتنه بهر (بازاری خونتکاری) لڅیره فهره (تی بځی) کو ههر ټیکځی ژ میرا باهرا پتر گهلهک گور هه بون و ټیک ټان دو لسهر رټزا کورسیا خونتکاری بون و بیت دی بهلاڅ دیبون لگوندا و خو دگه هانده سهر هوز و عاشیرا. هندهک دمان و دناڅدا دژځی و هندهکا خرابی و خرناق دژځی میرا دکرن و وټغه تر هندهک کوریت بیت دی بون و بنامیت وان بو ریتشتا فره و گهلهک دهڅرځی ههمی لځی هه بون. و گهلهک ژځی دهست و دار و مادځی وان یځی باش نه بو و ژار بون و فهقیمر مرن و گهلهک ژځی حالځی وان یځی باشبو و خرناق و تالان دگهل گوندا لدهڅرا دکرن و دهست دگهل دهستی سهرهوز و عاشیرا بو ژ ههمی عاشیره ټیت دهڅرځی. ټه دهست دگهل رټگرا قهچاڅا هه بون.

گهلهک جارا دژځی میریت ټامیدینځی بون و میریت (ټاکرځی) (قائمقامیت میر) ټویت (دهوکځی) و بیت (زاخو) و بیت (بهرواریا) و بیت (نیره) و کهلا (شخوبځی) و (شوشځی) و خرناق لزیبارځی دکرن و دهڅره و میرهگه دینا ټیخته نیشتی. و کوشتن گهلهک دهاته کرن و گوند گهلهک تالان دیبون و خلمهت و شولیت چورټک دقهومین. جه و وهلات هند میر و پسمیر و ناغا ناراکریت!!! و ههر مروقیته تهنا و ژار و بځی زبان دبهریا دچون!!!. کهسی چو لهر نه بو ملهتی و جهی بکهت!! ههمیا دڅیا هه ریکی بو وی بیت چ گوندهک و چ گهلهک گوند و چ کورسیا میرهگهها و قایمه قامیا (لدهوکځی و زاخو و ټاکرځی). هندهک گهلهک دتیربون و چامال و ناڅ مالی زټده ژځی دکر. و گهلهکا بهرانهر هه ما ژیارا خو دټیقدر و هندیت دی ژیارا تنگ بو. څیجا ټه ټه گهر بو بو کنیعهت ټیک هه لگرتنځی و دژځی ټیک رابونځی و نه تهنا یځی و شیل و بیتلا لبههدینا ههمی.

لڅیره قایم بو کو (حهمک) یځی دهمی (زبیر پاشایه) و (قوباد پاشایین چاری) یځی بهری وی بسالهکځی و پاشی یځی چویه ههڅدهمیا (بههرام پاشای) کوری زبیر پاشای و ستران بو کوریت وان بیت گوتځی بو دوهواتیت وان و سهری زافایځی بو گوتی ههکو سترانا (ته لسهری) دټیټیت بو زافای بو (سلطان حسینځی) کورځی بهرام پاشای (ټیکه ژ دازده کوریت بههرام پاشای). چونکه (نابهینا قوباد بهگځی چاری تو زبیر پاشای کټیم تره ژ سالهکځی). و نابهینا (زبیر پاشای و کورځی وی بههرام پاشای ۱۳ سټزده سالن) و (بهرام پاشای حوکوم ۵۵ پینجهه و پینچ صالا یځی کری سهرگټریا ب خونتکاری). څیجا دځی دهمی (حهمکځی) و ژیارا وی گهلهک دځی کهڅیته دهمی بهرام پاشایین مهزن.

ژ سترانیت (حهمکځی) ټیته زانځی کو گوه ددا سوجهتا و سهرهاتیا لدهڅرځی و میرهگهځی و چیا د

قهومی و پین هاتبا ناخافتن دا (حه مک) زوی گریت و سترانی پین چیکهت. قیجا (حه مک) خلمهت و قهومین بییت کرینه د سترانییت خودا بییت بهری وهختی (دهمی) وی.

(نهمین نوسمانی) ژی چاخبه ندهکا دانای بو مرنا (حه مک) ژ (مه لا نه نوهری فه گوهاسستی) نه ورژی نه یا درسته و نه ورژی هه دئ هیتهف سه ر فئ چهن دئ. لکیرئ هاتیه نقیسینو نه و سالو کو نقیسی کا دکه فیسته بهر دهمی قوبادئ ئیکئ؟؟؟ (نه خئ!!) مه نه گهر بهری نهو نقیسین ژ بهر چ؟؟ نه م دزانی (حه مک) بیی توفیه و بیی لئامیدیی خوجھ و ئاکنجی بی. کهنگی هاتیه؟؟ گه له کا روھن نینه. باشه (قوباد به گئ) ئیکئ (قوباد باشا) رهقی و رابوژ سه ر کورسیکا حوکمی پشتی ههشت هه یفا و چو سته نیولی و فه رمان ئینا و لدوهوکی بدهستی (سلیمان به گئ) بنامئ خو و (بیره می) برایی خو هاته کوشتن و تالان کرن ببارخانه فه و ته رابه رابون زه لامیت وی. باشه (حه مک) هه که لالا وی بییت چ لئ هات؟؟؟ و سلیمان به گ کورته کی هاته سه ر حوکمی (۸ هه یفا) پاشی به یرم به گ. (حه مک) کیفه چو؟؟؟ فئ چهن دئ هه که ژیده نه بن (ئو نین!) فئیت به زری و ئاقلی و دهمی بکه فیسته به ریک. (حه مک) دا هه ر بقئ خرناقئ و خلمهتا مه زنا قهومی بیژیت!! بکیماهی فه دا ب (میر قوبادی) بیژیت هه که لنک وی با!! چو تشتی وه صا د به ره می وی دا نینه!! پا دا هه ر بمیرئ خو قوبادئ ئیکئ بیژیت هه کو هاتیه کوشتن!!!

روژه لات زانیت جیهانی و زیده بار بییت روسی گه له کئیت هاتینه ناف کوردا و گه له کئ لسه ر نقیسی و گه له ک کتیب و په رتوکیت ده ستقیس و پاره و ئنتیکه و کارده ست بییت برین و گه له ک خلمهت و فولکلور بییت رویده کرن و ناقئ (حه مک) و سالوخه ک ژئ نه ئینا یه و دیارنه کره و نه نقیسیه. بوچی؟؟ چونکه نه و روژه لاتزان بو مفایی خو بتنی دهاتن!!

گه له ک ژئ دهاتن راگه هینیت ئولی فه لاتیی (مبشرین مسیحین) و گه له ک ژئ خو دیار ذکر کو دوختور و پزیشک بون و گه له ک لسه ر گریقه و عدهت و فولکلورئ کوردا و بسرمانا و سه روه ریت وا بیی نقیسی و تالوقه تی ناقئ (حه مک) و به ره می (حه مک) نه بیینه نه ژ دویر و نه ژ نیتزیک. نه و کیل و ئارمانجیت خو هه بون بقئ چهن دئ و فان گه ریا نا!!

گه له کا ژئ هنده ک خلمهت بییت ژ دهقی هنده ک سه روکا و ئاغا و چهن د مروفا نقیسین و نه کوژناث مله تی و ژیارا و راهاقیژا مله تی قیجا نقیسینییت وان نه ددروستن بدرستی!!

هش و ئاگه و وژدانیت (روژه لات زانا) نه کوشتی بییت (مه بخونه) کو نه و بومه ژ مه بنقیسن و نه م بو خو بنقیسین. و ژمه ژئ دقئیت درست ب ره خنه گری و ژوه سایئ بنقیسیت (نه بو جوینه کئ و دهسته که کئ و باصکه کی و تاخه کی و ره خه کی) به لکو بو هه می ره خا و کنارا و وهلاتی و مله تی، چ (توره) بییت و چ (چیره ستویر) و (چاخبه ند) و (سه رها تی)، بییت، دقئیت ژ وه سا بیی و قه ومینئ بییت. چاوا ئوژ بهر چ بیه؟؟ بلا هنده ک (راگر و فه گر) و (بها) و خلمهتا بهیلتیت و ناقا وان، دا چو خرناق و فتنه ژئ چئ نه بن.

گه له ک نقیسین و فولکلوری نه نقیسی و ستران و گریقه ژ (تویخن دهره به گا و ئاغا و مه زنا دگریت

و فه قییر و ژاری ژبیردکته و ماقئ مله تی). نه و نقیسین (دلئف که من)* و نه ددرستن چونکه (طاگیریا) تیدا و گه له کا مفایی هنده کا بتنی بیی تیدا و گه له ک ژئ (خو قییا تییه) = (ئانیه). و دبیت ژئ خو بیی ئینانه دهره لئاث جفاکئ و ئان مفایی تیدا!!

(حه مک) بهیشتان و ئاوازهن و سترانییز

(حه مک) ژ بنیاتی خوقه بیی توفییه به لی نزانین کا دگه ل مالا خو و توفیا هاتیه ئامیدیی ئان بابئ وی ئان باپیرئ وی هاتیه خارئ و لئامیدیی خوجھ بی و بو به ئامیدی. ئان لئامیدیی بیه!!

هوزانفانه کئ مله تی بو لئامیدیی و ئاکنجی بو. (راهاقیژا) خوبا سترانا و ستران گوتئ لالا میبری بو (لسه رایئ). هه رچهن د نه و لئاث مالا میبری بو و مالیت وان و لئاث وان بو، به لی فند و هنیترمه ندیا وی ژ (قه سرئ دهرکته و ژ باژیری دهرکته و ژ ده قهرئ دهرکته) بو هه می قورنه تییت کوردستانی. ریز و ویل و سه رگری و پیشه ندیت دهره به گیی جهئ خو لوی نه کر و رینج نه ادایی، کو ژ خلمهتا مله تی فه بییت به لکو فندا وی دقه سریت میرا فه خلمهت و خزمه تییت مله تی کوردبون و جه وه رئ فولکلورئ کوردی بون. هوزان فه هینان - سه لیه و - ئاواز دانان - بستران فه گوتن بو مله تی، پا بو کئ یه و کی دئ مفای ژئ بیییت؟؟؟

میر پیچه کن و تویخه کئ طه نگه ژ مله تی کو نه ف فندئ هوسا به رفه ره بیی د (هه قیژا) (حه مک) دا، و کفانی مفایی وا ب تنئ بیییت و بهیته کرن. وه سا یا (واقع) خو نه ف هنیترمه ندیه و فندبازیه ژ کاکالا مفا و فولکلور و گریقیت مله تی، مله تی کورد دگریت و بو مروفا و مروقییئ و بو (نازک ترین و بهاترین و گرنترین کریقه نه) بییت مله تی و بییت مله تان و مروفا.

دهمی ئولادا چ ژ نه سمانا هاتین و چ لسه ر نه ردی چیبین هه ر (نه ف گریقه سه ر یشکه) فئیت ژبیره که یین، و (تاجه). بو هه می مروفا نه و ژن ئینانه و چیکرن و دامه زراندا بنه مالی یه (فامیلیئ) و هیلینه کا نوی و یا مروفا. نه فه سه ر بلندی یه کو هوسا فه ر و گرنگ و ب خه م گرتیه (لئاث مله تی کورد) و لئامیدیی چیبیه و به لاث بیه نه ف فنده. نه فه سه رفه رازیا ئامیدیی و به هدینا یه.

هه ر په بیسکه کئ و قوناعه کئ ژ (سیرومونییت) ژن ئینانی ژ [پئ ئاخفتنئ و خاستنئ و خازگینیا و فه برینی و دانئ و دهواتئ و بویک فه گوهاستنئ و چیکرن و ئافاکرنا هیلینا ماله کا نوی و مالکه کا نوی لجاکئ (حه مک)] مزه ک بیی دایی و یا راگرتی و دیارگری. نه ف دقئیت هوزانه سترانا و ئاواز و سه لیه کئ وان خو لیه ر (قه رقه شه و خرناق و پیلیت) روژگاری (زه مانی) گرت و خزمه ته کا دریز کر فان چاخیت چویی. هه رچهن د ژئ هاته فه کرن و هاته پیقه کرن ژ هیقه و ویتشه ژ قیره و ویرا هه نه و گه له ک پرت و قهد و وه رصه ل هاتنه دنافدا چ ب ده قئ* و چ ب سه لیه قئ و ئاوازی و چ ب باه تی و قالب و سه نتیت گوتئ. به لکو گه له ک ژ دهقان و پرته هوزانه سترانا ژ مافی* و خر به ره می بییت هاتینه به رزه کرن و ژبیرکرن و هیلان. و بییت چوینه د دهریا ژبیرکرنئ دا، چونکه نه هاتنه نقیسین و ده قهر گه له ک که ته بهر شه ر و لیکنانا و خرناقا و مشه ختیاتیا و شیلوبیلا. (حه مک) بیی خوینده فان نه بو هه رچهن د

ههکه میری دانابا بهر خوبندنې بهلکو دابسته مروغه کچې چیترو و زانا و د فندا خدا و هونه ری دا چتر لې هیت. زیده بار یې ژ هردو چاڅا (بې دیت بو) و کوره بو (یا هاتیه گوتن کو خوریک لې هاتبون بچوکیښی و چاقیت وی خراب کرن بهلې بقی چندنې و قی گوتنې هم نزانین کا چ سه روه ربو و چو ژیددر نینان و نه ویت گوتی ههما ژ هزا خوبه).

(حه مکې) چو دژی دهره به گیښی و سیاسه تی نه گوتیه ژبلی رخ نه گر لې د فندا خدا. و نازا و بې گوتته کی و بې ریچ ژ دهرقه بیت گوتین و ب حه کیمانه و شه ره زایی. نه و یې ب هزا خو دهرکه تیه ناڅ مله تی و بابو وی گوتی و ناوازگری لکولانیت مله تی بو هه می درا نه ل برجیت میری نان بو که سه کی و بو بها بلندکرنا که سه کی (مه دحا). وی دهمی کو نیزیکی هه می هوزانغانا و سترانبیژا بو مه زنا و ماقویلا و بها بلندکرنا و نان (مه تخا و په لاتیقا) بو میری نان بو ناغا نان بو شیخا بو. بهلکو هنده ک ستران بو میری و مالا وی گوتین چنکو لئاڅ مالا و ابو میر و هکی بابی وی بو. بهلکو بابته تا ده قی هوزانیت سترانا بیت وی گوتین نه بې په لاتیقا بو و خوشینکرنې بو!!! دقیت نهه ژی و پاشده می هه روه صا بیت!!! (حه مک) بې چویه دهه می مالیت مله تی هه نانکو بهزا خو فند و هنیریت خو و بو (که یفخوشیا میری تا کو گزیری) یا گوتی. دهره هې و سایی (واقع) بې قوتای چاک تویی چویه ژورقه و هری ژی گوتی تا کو به ختی خو رازی کری و وژدانا خو که واندی ب مه لهما مروقیښی. که سې ژچو (ناته و) لجهانی هه می هوصا هویر و بریز ده لیقه کری بقی دهراتی ژن نینانې نو بنه مال هیلین ناڅا کرنې بقی همبزی و درتیزین نه گوتیه، نه ل ژیری و نه لژوری و نه لروژاڅایی و نه ل روژهلانې هه که ټیک بیژیت (نه) بلا داروغه بکه ت!!!

بقی چندنې جهن خوی بې لسه ته ختی و هصایا فولکلوری و سه رده می* (تاریخ) چاک یې کری، هزا خویا به ریخستی و نه ف دانا خودی بو مله تی یا دقې قالبی سترانیت فان ده لیقا چاک یا (په یگه کری) و (خاڅه) کره (کارې چیکری) و ب جه ټینا د (که قالیت) سترانیت خودا. نه وی زاخی جانې (بیک و زاقا) و هه می مله تی چاک لسه ریک نژنی!! خزمه ته کا مروقیښی و مله تیښی تیدا و ناته وی و جفاکی بسه ر بلندی کر. و ببهاترین ده لیقه لژبارا مروفا ناڅ مله تی خو بجه ټینا. نه و ده لیقه (ژن نینان) یا پیروزه لنک هه می ناته ویت جیهانی هه ژ سه ری باژیرفانیا مروفا و شارستانې. گه له ک بها و سه نگ و گرنگاتی و ژیزان (معانی) بیت تیدا. بقی چندنې (حه مک) به ره هه می خوڅه (ما) نه ژبیرکری و دیرانسون دناڅ به ره ریته چیره ستوری و سه رها تی دیران بیه. ټیجا نه هه گه نه که ژ گه نجیت فولکلوری کوردیه لبادینا و دهرقه ی بادینا. (به هدینا) و سه رفه رازیه کا پر رویده هه!!!

هه مکې) بې بیناهی

هه کوژناڅی وی دیار، و ده ست سه ر دهستی هاتیه گپران (حه مه کور) بې بې بیناهی بو کوره بو. ژقی چندنې و نه چاڅ روحنی دلې وی بې روحن بو تویی هرتیژ بو و تی گه هه شتی بو به ژیه کتی زه لال هه. کوره بی یا مشه بو وی دهمی لهه می ده هرا لنک بچویکا و زاروکا چونکه ټیش و نه خوشی زهف

هه بون و زاروک دنازک بون و دهرمان گه له ک دکیم بون و پزیشک و حه کیم. هه روه سا دگه ل چاقیت مه زنا به لې کیم تر بو. ټیجا نه ف بې بیناهی لنک (حه مکې) و هکی نازاره کا نه فیسی (سیخولوجی) بو و ژانه کا کویر بو هه می ژبی وی. بقی چندنې هه ری هشیار و ناگه ه تیژ بو و پر هس و هه ست بو ویی دهنک خوشبو و خودی ژی نه ف دپاره دایې کو بویه سترانبیژه کتی بناڅ و دهنک. و وی بخو سترانیت هوزان نان هوزانیت ستران چیدکرن و بو ده اتن و سه لیه و ناواز دکرن و بده نگه دگوتن و نینان و بهه می (پاره ست گه هیت) ټینانې. وی ستران گوتنا چپروکا داکرن و داعورانا وی، یا ژانیت خوییت بې بیناهیاتی دگوت و سالوخ ژی ددا.

ده لیقیت ژن ټینانې و هسا دیارکرن و په یگه کرن پستی وی نه ف سه نته و نه ف تیره و کناره ژ کرته ه و فولکلوری کوردا بدلې خوژی گرتی. هویر و بنه جه چو قی خزمه تی و بهوشیت خوییت نازک مزی وی (هه قی) وی دایې، به لې باش و بنه جه.

نزانین نه و زک ما کدا یې بې بیناهی و کوره بو نان ټیسه ک تی په ری بو تا دیتن ژی و دهرگرتی؟؟ چو ژیددریت موکوم و پشت راست نینان، و چو نه هاتیه نفیسین لسه ر (حه مک) ی وان وهختا و تا نیقا فی چاخی بیستی.

مه لا (انور مایی) ساللا ۱۹۵۳ لروژناما (صدی الروافد) ۱۳۷۲ ه نقیسی بو کو (خوریکا) چاقیت وی خراب کریون (به لې وی و هسا هزو رایا خو دابو) چونکه چو هسپاریت زانستی و سه رده م و سه رها تی و چیره ستوری نه بون هه ما و هسا هزرکر، چونکه هه کو نه خوشی و وه با بجه ی رادچون گه له ک زیانیت مروفا دکرن و گه له ک دمرن و بخوریکا گه له کا چاقیت وان کول دبون و خراب دبون. نه هه ټیجا (تی ټینانه دهره) و چن دیت، ټیجا جوامیری هوسا هزرکر. و (عه لی سه یو الگورانی) دکتیا خودا (رحله فی کردستان الجنویه من عمان الی العمادیه) دبیژیت: «هه ما ژ بچویکی بې کوره بو»، نه وی ژی هوصا گولې ببو و هزرکرو، نه م ژی هه ر و هصا!! تی دټینه دهر!!

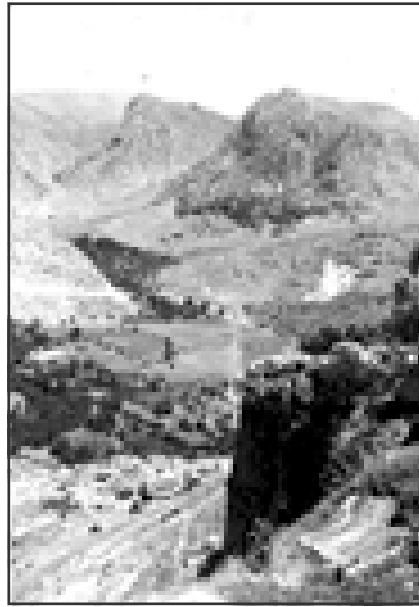
که سې دی به ری هنگی نه نقیسیه لسه ر (حه مکې) و (۳۵۰ سال) و پتر چون و چو ژیددر نه بون کو رتزه ک سه ر (حه مکې) نقیسی بیت تا ۱۹۳۹ م ده می په رتوکا چیره ستورا (علی سیدو الگورانی) دهرکه تی ژ نوی ناڅی (حه مکې) هاته نقیسی. ټیجا نه م نزانین درست کا چ سه روه ربو، به س نه م دبیژین کوژ ناڅی وی دیاره کو چاقیت وی بیناهی و پونا هی تیدا نه بو و بې کوره و (حوتم) بو نه و شولا خودی بو نه م ژنک خو نه شین چو زیده هیا پیته که یین.

عاشیرا توښیا چاوا هاتن؟! (هه مک) ژوان بو

توقی خه لکی توقی نه لکوردستانا نهو تورکی یا کو به هدیناڅه. وی دهمی چو توخیب کوردستانې ژ عیرا قی و تورکی و سورې نه بون به لکو بتی یا ټیرانې توخیب دگه ل ده وله تا ئوسمانیا هه بوو. هه ر قه رقه شه بون نابه ینا هه روه ده وله تا یا تورکی و یا ټیرانی تا جه نگ و خرناقا چالدیران (۹۲۰ ه - ۱۵۱۴ م) ئوسمانی شیانې بسه روکاتیا (سلطان سلیمی) دژی شاه (اسماعیلی صفوی). وی دهمی

بهري ميرگهها بادينا كه ته نوسمانيا و بو پيئغهندهكا سياسي (پوليتي) دگهل نوسمانيا.

توڤي وهكي ههركيا و عاشيريت دي بيت كوردا دگهل پهزي دهاتنه نهيتلا صپني بادينا (بههدينا) پاييزي ژبهر كوزا و مشتبي پهزي. نو دا زقستانن مين و بهاري ژي دا شول كه لبر شكاندني لبني چيايي (بالولكي). و بهري ئاڤاهي چيكرني و كوولانا رها و بيستانا. زقستانن دمانه لماليت رويباري بيت خودانيت وان لئاميديي نانكو ماليت ناف بيستانا بيت هاقيني خودان دهاتني سي ههيفا لرويباري و سويلاقي. هندك دمانه لئانبيت ميروا و قهسريت وان بيت هاقيني لهافينگهها سهري ئاميديي لچيايي مهتينا. دار دزهحف بون و كاني برهخهبون و پهز دهيتلا لرويباري ئاميديي دگوقاڤه لسهر مشتي بو خردكر. نان (لصپنه) نان دبره پشت (گاره) لسهر كوزا بو خو ژ خهلكي وارا دگرتن لبر كوملي و شهكان و شينخان (ئيسفني). و بهاري هيدى هيدى دگهل گياشين بيني دا هينهف نهيتلا صوپنهى لدوريت ئاميديي لشيشا ميرستهكي و شكهفتا لويزي و شكهفتا كانيا سنجي و شكهفتا لدوريت ئاميديي چونكه نوهاني بون بو پهزي. هندك ژ خهلكي ئاميديي ژي ماليت وان چاردهميت سالي لئاف بيستانا بون لرويباري و مزويروا و سويلاقي و هندك مال ژي هاقيني ژ ئاميديي دچونه سهري ئاميديي ههكو مه ل درهكا دي دقي ڤه كولينى دا گوتى. توڤيا سهغبيروا ماليت ناف بيستانا و رهايت رويباري دكر زقستانن و زبل ژ پهزي و قريژ ژي بو بيستانا زيده دبو شوليت مالا ژي دكرن هندك. دار ژي ههبون بيت هشك و تهر و ههژك و ترك ژ كهپرئ هاقيني. بهرههم و رتچالني پهزي ژي دفروا لباري ئاميديي.

ويتنه ۳۷: پنيا سبي لب چيايي بالولكي جهني برينا بهرا ژ بهريدا و دهمني توڤيا و تا نهو

هندك توڤيا شول ژي دناڤ بيستانادا دكر ژ كوولانا رها و پهرجانا و جوو ئاف ئينانا. دا بيته بهار و بهرچيت و چهروان خوش بن، و بهفرا چيايي مهتينا يا هنداف گوندي (شريف) و (بيبادي) دا باش (بهلكيت رها) كهفتني و حهلبيت و پيچهك مينيت و ري و باريت زوزانا خوش بن و چهروان لريكي پهيدا بيت. دا توڤي جارهكا دي دگهل پهزي چنهف زوزانا لتوڤي. بهفرا سهري كيري چيايي مهتينا لهنداڤ (شريف) دگوتني (نیشانكا توڤيا لوي دهقركي) و دگوتني ژي (بهفركا توڤيا)، ههكو بهفروا لوي (كيري) * هنداف گوندي شريف دبو خيشال خيشال، نانكو زوزان بهفري هيدى هيدى بهردان.

هيدى هيدى و سالان بو سالان مال ژ توڤيا دمان و بهرشكاندن و بهرچيكرن ژبني چيايي (بالولكي) بو شولي وان و خهلكي ژي دكرين. و ژيارا وان خوشبو. و بهري لاو و هوسطانه چيدكرن ههمني توخم بيت (قوت و عيسيله و كقان و نهخش لي دكرن و باهروميټ دهركهها و فرهشيت گورا و بيت نقيرا و باگوردان و جوهني) و هيشتا توخم بهريت بري و چيكرى.

(مهلا نهوهرى مايي) خودي ژي رازي بيت نقيسى بو لروټناما (صدى الروافد) سالا ۱۹۵۴ لموسلي ههكو لسهر (حهمكي) گوتارهكا كورت نقيسى بو گوتبو: (كو توڤي دگهل پهزي دهاتنه صوپنهى لبادينا زقستانن ژبهر پهزي و دزفرينهقه بهاري. و بهرفرهتر نه نقيسى بو، وي نهذزاني كو نهو نيشانا بهفري لچيايي مهتينا دگوتني (بهفركا توڤيا = نیشانكا توڤيا) لئاميديي و ناقني وئ وهخته نهمابو

ويتنه ۳۶: نيشانكا توڤيا سهري شريف لچيايي مهتينا ههكو بهفري ديويماهي دكوت توڤي دچونهف زوزانا

هندک ژ توفيا لقهسريت هافينگهها مييرا لسهرئ ناميديئ زقسطنائ دمان و سهغبير دكرن. ويري زقسطنان گهلهكا ب بهفريو، رتيك ناسئ دبون.

(حهكم) دگهل وان ماليت توفيا دهات و دهنگئ وى بين خوشبو ههژ بچوبكى و ستران ليتك دئيانان. گهريهكا وهكى كه مانجئ ههبو و دانا خودئ بو دگهل، نهو ليتك ئينانا سترانا و هيدى هيدى ژ قهومينا و وهصايئ چيكرن و كرنه ستران، (حهكم) ژى دچو هافينگههئ دگهل ماليت مييرا و ناميديا. گهلهك جهئ باوهريئ يه كو (حهكم) بين ل توفئ هاتيه دنيايئ نو بچاف كولبيئ يا هنگى مشه و زهحف بيناهى نهمايه.

قيججا توفى كوردن ژ روزههلاتا كوردستانا ناسيا بچوبيك، وى دهئى نوسمانيا ههژ توخيئ ئيرانئ تا يه مهنئ و مهغريئ لبن دهستئ وان بو. بهايئ پيسهكى* بو ملهتى و چو ملهتا نهكر، ژبلى خو و ماليت سلطانا و خوشيا وان. نو چو پروژيت ژيارئ و نهبورئ نهفهكرن لچو جها و زيدهبار لكوردستانئ بهلكو دهقهر و دهقهر و ميرگهه و ميرگهه، و فهله و بسرمان (قنيك را بهردابون) و نابهينا وان ههر نهخوش دكر دا بشين خونتكاريا ئيمپراتوريئ بكن. دگهل هندئ بدهه و زيره سهر* ژئ دستاندن و قريكرنا شهرا ژ ملهتا ههر دقيا!!.

(حهكم) ههر بين دگهل وان هاتئ و چويهف توفئ شههرهزايئ يا ژ دهقهره بههدينا و خلمهتا و ژ ناميديئ و باژيري يا وهگرئى و ستران ژى ههربيت بو دهواتا و فان دهليفا و ديوانا گوتين و خهلكئ بين نياسئ و مييرا جابا وى يا قريكرئ بو دهواتيت ماليت وان و جهحيليت وان نو سترانيت گوتين و بابهتهكئ چاك هه ميبايئ ژ هه مئ هه لگرتئ. (حهكمئ) ستران بيت بو ملهتى گوتين و فهقير و ژارا و ناشقانا و چهكدارا و مييرا و هه ميبا گوتين و هه ميبا باهرا وان يا دايئ و ههروهسا لسهرؤئ تيرئ بين چوى و لئاميديئ شههرهزا بو و دبره ناف دهواتا و گهلهك كهيفا هه ميبا بين دهات. سترانيت وى، خهلكئ هيدى هيدى گرتن وى ژى عدهت و كريفيت ناميديا و دهليفتيت وان گرتن. ههروهسا (حهكمئ) ناقيت عهردا لبههدينا و رويبار و سويلاقئ و ههلهكفتنا هيدى هيدى كرنه د سترانيت خودا و ستران لسهر چيكرن. گهلهك دريت رويبارئ و ناميديئ و چيبيئ مهتينا و ناقيت تشتا و چهكا و قهومينا كرنه د هوزانه سترانيت خودا. مييرا نهكوژ بچبكي و ئان بين ب شير بريه ناف قهسريئ لئك خو.

لثيره (حهكمئ) گهلهك ژ (فولكلورى و سهرهاتيئ و چاخبهندي و سهر دهما كوت) و داروغهكر* و كره د سترانيت خودا. سترانيت هه مئ (پهريهنده)* بو شول و ناف و در و فولكلورى وى دهئى. ههكو توفئ دهاتن پاييزا دهئى دهواتا بو وهكى نهو لئاميديئ.

توفئ هندك لسهرئ ناميديئ (لمگلانا) و (چاربيا) هافينگههئ مييرا دمان (وهكى مه گوتئ) د قهسريت وانقه ههژ پاييزئ تا دويمهيا بهارئ سهغبيرا بانيت وان دكر ب بهفر هافيتتئ (بهفر لسهرئ ناميديئ 3-4 متر دكهفته سهريك بهلكو پتر ژئ) (لبيرا مه گهلهك مروف بيت بهفرئ را لسهرئ ناميديئ و گيربيئ وى و ناف دهشتئ بيت خندقين و دبهفرئ را و ماين تا بهارئ).

و بانيت وان قهسرا بوخو دگيران و تيفهبون. و دويمهيا بهارى دا چاك بشاخه سور و ئاخهسپيا

ويئنه 38: دكتور شوكت بامهرنى ژ بنه مالهكا (توفيانه) ژ بنياتئ. (بين ئاخفتنه لسهر في كتبيئ). (ويئنه ژ ديوانا ههژى نيچيرقان بارزانئ)

لپينجههيت في چهرخئ.

ئهف سالوخ لسهر توفيا دهست لسهر دهستئ بين بو ئييك و دوگوتئ و توفئ ژى بچارهكئ و چهند ساللا بتني نههاتبون بهلكو سالان هيدى هيدى و ئاكنجئ بون و ژبيئ وان خوش بو و شول ههبو و نهوژئ دشل كهريون و دزبرهك بون و بهره بهره ئاكنجئ بون لئاميديئ و بههدينا.

هيشتا گهلهك ژ كورديت نهفرازئ تا پينجههيت في چاخئ دهاتنه بادينا (ناميديئ و زاخو و دوهوكن) پاييزئ و زقسطنائ شول دكرن بو مالا و بان دگيران و دار دئيانان و دفروتن و كويلان و شولئ بيستانا دكر. و دوهاهيا بهارئ دچونهقه وهكى (پيروسيا و ئيدهيا و سلها)، بهلئ نه توفئ!! ههر نهو ژ چاخئ ههژدئ و نازدئ ئاكنجئ بيون و ببونه خودان شول و مال و بهلاف بيون لبادينا.

گهلهكا ژ توفيا خزمائينى دگهل دهقهره بادينا كر و ژن ئينان و ژن دانئ و بونه خهلكئ دهقهرئ. ژ كورديت دئ ژئ نهوئيت مه گوتين گهلهكا شوبكر لبادينا بهلئ پشتئ نيقا في چاخئ هيدى هيدى بين بريون و كهتهكا كيم ئاكنجئ بون و مانه لبادينا. گهلهك ژ توفيا بونه هوستايت ديوارا و ئافاكرئ و گهلهك قهسر بو مييرا لسهرئ ناميديئ لچيبيئ مهتينا (هافينگههئ) و بيلا ئافاكرن، ههروهسا لباژيري و لئاف بيستانا بهر بسده هزاران چيكرن و د فروتنه خهلكئ. گركهكئ لئك (چاربيا و لمگلانا) لسهرئ ناميديئ دبئزئ (گركئ توفيا). (حهكمئ) يا ب مهگلانا سهريئ ناميديئ گوتئ سترانهكا خوش.

کوته‌کهن و هونین و هوسین و درست‌کهن بو مالیت میرا ژبه‌ها فینین. و ئەو وەکی هەرسال سەرئ
هافینن دچنه‌فه و هەر بەره‌بەرە هەندەک ژئ لده‌قەرا بەهیدنا دمان و چونه دوریت نامیدین و ژ نامیدین
دویرکەتن و بامەرنن و ئاکنجی و خو جە بون و بەلاڤ بون.

دەنگن (حەمکئ) گەریا لریکا کاروانیا هەر و دەهاتن و بسەر دەواتا فه هەلدبون و دچونه ناڤ
دەواتیت زەلاما و گوہ لسترنایت (حەمکئ) دبون. میری (حەمک) برە نک خو پشتی گەلەک گوہ لی
بی و هزرا خو تیتدا کری و جەتی وی لدلی وی و مالیت میرا نامیدیا بو. جاب چو دورا و دویر تر و
لگوندا و چو میرگەهیت دی بیت کوردا و پتر بو روژئاڤایی و ژوری (هەکاریا و بوتان و بدلیس و وانئ
و وان ویلایه‌تیت کوردستانا ئاسیا بچویک، هەمیا دەنگ گەریا و سەلیقه و سترانیت وی گەهەشتە
گەلەک دەقەریت کوردستانئ و سەلیقیت وی.

بقی بابەت و درویشمی و قالبی ئەوی ژ دینامیکیا ژیارا فئ دەلیقئ (سالوخ دابو و ژئ ناخفتبو و
بناواز گوتبو و دگەل ژئ بو). (حەمکئ) کەساتیا خوب خو هەبو فئ نوی ژەنینئ و چیکرن و دانانئ
و گوتنئ (نەکو زارڤە کەریو ئان بەره‌مئ خو ژ سەرھاتیا ملەتی خو نەدرست کریو)، بەلکو ژ راستیاتیا
سەرھاتیا ملەتی و ژیارا وی سالوخ دانابو و سەلیقه بو هەلبژاردبو. قەومین و سەرھاتی ژئ د بەره‌مئ
خودا ئینان.

(حەمکئ) راجینا ژیارا جفاکی بخرخالا روژگاری قەگریدابو بقی بەره‌می، و سەرھاتی تیتدا
وەرگرتن و کرنە (دپەریەندا دەمی دا). و مانە دپەریەرت چیرەستویری دا. کەسئ نە وی دەمی و نە تا
ئەقرو هەقرا وی نە کریه. وی سئ حنیر مەندی دپتقەبرن و بجە ئینان. هیشتا پتر وی ئەو ستران دانان
بەلئ!! بو دەلیقا ژئ ئینانئ ژ سەرئ بەریەری تا بنئ. بەلئ نەکو هەمی توخمیت فولکلوری، بەس
شەرەزا و بسپور و مەلەقەنە دقئ تانجی فولکلوری دا.

نویژەن کرنا کەلەپوری فولکلوری کوردی

فولکلور بەریەری کەلەپوری مەزەنە ژ چاخبەندا (سەرھاتیا = تاریخا = چیرەستویرا = دەم گرا = هەڤ
دەمیا) پئ زانا ملەتی کورده و نیاسناما وی یه.

(حەمکئ) پەریەندەکا گرنگ و مەزن و پربها و ئارشیفەکا بەرفرەه دانا بو ملەتی. یا دپران بی ژ
چیرەستویرا فولکلوری کوردی. ئەڤە ئەم دئ نوی ژەن کەینەڤە. قریژئ و توزئ ژ سەرەین یا لسه‌ر ستویر
بی لسی چاخا و پتر، داڤی کەلەپوری نوی ژەن دپارکەین بەرانبەری کەلەپوریت فولکلوری ملەتان، ئو
سەرڤەرازا مە کوردا هەمیایه.

(حەمکئ) هیشتا موکوم و پشت راست کر کو ملەتی کورد و ئەزمانئ کوردی و چیرەستویرا کوردا
بنیاتئ وان پئ کویره و بنجەه دناڤ مروقینیی دا. ملەتی بەره‌مئ (حەمکئ) ژ دل و بناگەھی وەرگرت
و بکارئینا و روئ و و گرنگی داڤن، دەمی پینگاڤ و سیریمونیه و ریز و رسمیت ژئ ئینانئ دا. قیجا

بەریەری کەلەپوری پوهن فه بو قەکر دپەریەندا فولکلوری کوردی و بناڤا زیری نقیسی دا هەر بطەییسیت.

بنەکارا فئ فولکلوری ژ مالئ (فامیلئ) دەرکەڤیت و تیتە داریتن و درسیت* و موکوم دبیت،
چونکە ئەڤە پیتقەندەکا پیروزه بو فامیلیا و مالا و بنەمالا دگەل ئیکودو. ئەڤە هەریا بی د چیرەستویرا
مروفا و مروقینیی و دسەرستانیت کەڤن و نوی و د ویتل و شریعەتا و مزئ فئ دەلیقئ (حەق) چاک
پئ هاتیە دان و سەنگەکا جودا یا داڤن.

(حەمکئ) زاخی باوەر و کریڤیت ملەتی کورد و ملەتان دیارە و گریڤیت ژئ ئینانئ و دامەزراندنا
فامیلیئ (هیلینا مالئ) پئ دیارکری و قەژەندانئ دپەره‌مئ خودا و کەلەپورئ ملەتی کورد پئ زترین و
زەنگین کری. ئەڤ گریڤا ژئ ئینانئ یا پیروزه لنگ هەمی ملەتا لسه‌ر روپئ جیهانئ و پئ بویه کفانەک
و کەمیەک بو فولکلوری نازک و بلند لئاڤ هەمی ملەتا دەست سەر دەستی، چونکە هەکو مە گوتی
فولکلور گەلەک گەلەک طانە و چەقەن. و هەریکی جەتی خویئ هەمی دتورەئ و کەلەپورئ فولکلوری دا.
ژ هەمی تیروسەنتەگەهیت ژیارئ و راهاڤیژ و رەڤەشیت ژینئ و ژیارئ. وی جەتی خو و قولچا خو و
قورنەتی خویئ هەمی. و پئ بویه گزرا کەلەپوری و گەنجا فولکلوری لنگ هەر ملەتی. هەر ملەتەکی
بطایەکی و پیزەکی و تەرتیف و تەرزەکی یا دیارکری، بەلکو هەندەک کنار ژئ وەکی ئیک بن.

(حەمە کوری) نەژادیت نوی و هوسطانە زیدەکرن لسه‌ر گەنجا فولکلوری کوردی. ئەڤە پئ حەساوی
بو و هەستە و ناگەها هشیاریو یا دئیش و نال و خوشی کەیفخوشییت ملەتی دگەریتت*. و وان تئ کرن
و داكرن و داعویرانیت خەم و خیالییت ملەتی و ئازار و ژانیت و طەپەسەریی و زورداریی ژ فویرا و ژ
ئوسمانیا بیت کویرنجیت خو لچاڤا کەلەپوری کورد کرین و لژیارا وی و ئەبورا وی و پەوشەنبیریا وی و
ساخەمی و گریڤیت وی. هیشتا و پتران تر جفاک یا دەرەبەگی بو (اقتاعی). و فان رویدەریت دۆرمانا
ئەڤیت مە گوتن پیتتر جەتی دکەن دناڤ جفاکا پاشکەفتی یا دەرەبەگی و لبرگەهیت دەرەبەگیی وەکی
چاخیت نیقئ پیت ئەوروپی. فئ دەلیقئ هەکە ئەم بقا رویدەها فه گریڤەن و بدەینە بەریک، ئەڤ نوی
ژەنیا (حەمکئ) بو فئ فولکلوری توخمە سەنگەرەکە بو ملەتی کوژان و ئیشان و نەخوشییت لی و پیت
لسەر ستویر بین و دەرمانە بو سفک کرنا بارئ ژان داكرنئ. ئەڤ بەره‌مە (حەمک) ی ببابەتەکی و
فەلسەفەکا ژیارئ دیارکر کو بو میرا و میرگەهئ و دەرەبەگیی و ئاڤاتیئ و بو خپ و مافئ ملەتی
دەرمانبو و پر مفاڤئ (بەرنیشانی) = (معنوی) بو. چو کنارتیت زیانئ تیتدا نەبون. و چو تاما نەخت
خارنئ و زاڤا وەستاندنئ و مالا بیک و زاڤا تیک برنئ و لی نەخوشی کرئ ناهدت. ژ کنارئ ئابوری
فه و جفاکی فه ئان بیستە زوخاندنەک و پالدانەک بو حاشا ژئ پەڤاندنەکی ئان گونەه کرنەکی ئان
خراپەکی لچاڤا ئەڤە تیتدا نینە!! و گەلەکی پاڤزە.

قازئ ڤیت بەری خو بدەینئ و سەیر بکەین ئەڤە گەرم کرنە بو (قەنجیی) و پالدانە (بو باشیی) و
پاراستنە ژ خلمەتیت (پیتخیر و بەت و خراب) ئان (خورتیئ) و ئاڤا کرنەکا ژ بنیاتیه و (پیروزه) بو
جفاکئ و پالدانە بو ئەڤین و دلوقانیی و دلدارئ و ژینا پاڤز و قال و نازک.؟؟؟.

چو نەژادیت نەڤیانئ و کنیەتی و کینئ و دلرەشیپ تیتدا نینان. چو کنارتیت خو ڤیانئ و ژئ خارنئ

تیدا نین. بهرهمی (حهک) ی بی پاقره ژ فان رویدهها.

(حهک) رینج و رهنج ژ ژبارا مافی ملهتی ئویا خو هبو. همی نان باهرا پیتتر ژ ژبی وی بی دا کرنا خهفه تابو... دهیابی و لکیر بون؟؟ کا بیناهی؟؟ خویشک و برا؟؟ هاته ژن و مالا؟؟ کا ژن و مال و بچویک؟؟ دویری!! کا مالا وی بخو؟؟ کا خو بخویاتی؟؟.

ئهف پسیاره ئه زمانی راگر و راهوستا (حهک) ژ بی حهسا وی و سایکولوجیا وی و ژ ناگه و هستیت وی دکرن!! و بهرسف یا ههسفتی بو!! مهگه دا که لینیته قا هزر و هوشا و هشا دا هوزانیت ستران بوئین، دا ناواز و سهلیقیته قال (۱) و پاکیت کوردی بوئین و ئیخنه سهر و دا ژ قولاجیت وژدانی فه پالدهن کو دلجی خو پی دهیژکته و دهرمان کهت و کهفالا لدویف کهفالا دا ئینته خاری و دارژیت.

دا بهمی ژیزانیت (۲) وهصای، وی دانا خودی پیگه رکهت. لیکفه کهری ههف پشک بو همی توخیته ملهتی و بکیر همیا بهیت دا روهن و زهلال و قال ئینته دهری دا (دلا پی کهوینیت) و (جان و گیانا پی زاخدهت) دا (دلجی دل هقا پی نهر کهت) و (بهر پیکا دته بهر زورداری ژوردار!!). همی ناگه هیت همی توخیته ملهتی دا نژیژا سیاسی خودی لیحرا با فندا (حهک) کهن!!!.

ئهف کهفالیته سترانیت هوزان نویره نیا طایه کی که له پوری ملهتی کورد. ئه ناواز و سهلیقه ژ گوکا فندبازیته دهر کهتین و (سیربهندی) لدلی گودیرا و داوهت و سهما و رهقاس کهرا و داوهتیا و دلدار و ئه فیندارا کری و دکهن... ئه همی واری بانهیا پی حهس و هوش و ناگه هیت (حهک) بون بیت زراف و طهنگ (۱). ته نایا وژدانا وی بون و گهرماقا ب نوژداریون بو دلجی ملهتی و دلجی وی و برینیت کهفن ژ دل و هستیت ملهتی کورد پی کهواندن. دا بقاده راقا و فان نابهینا پیچکه دلجی وی خوش بییت و ژانیت خو ژ دوژمن ژ (۲۷) چاخیت سالا پی باف تهناکهت (۲)!! دا (رهقین) و کوشتن و پاشقه برن و بی مافی و برسیاتی و زورداری و ژنی خاری و شکه نجیت چاخیت (شیل و بیلا و قهرقهشا و خرناقا و ترسا و نه ته نایا و نه هه دارهتیا و تالانا و دهرتخستنا و مشهختیاتی و جه وهرگرتنی و ژیکفه کرنی و لسهر دانانی و بی دادی) پیچکه ژبیر کهت و لسه رخو دهست سهر دهستی سفک کهت. ئهفه خهله که کا زنجیره کا درتیه یا ملهتی کورد لچاخه ندی و چیره ستوری ژ (زانا و فندبازا و شه رهزا و بسپورا و خودان پی نفیسیته تیژ و هزا و پر ناگه هیا و ناقداران و بکیر هاتیا ژ کوردا بو چیره ستوری ژ همی طایته زانینا و توره) و عه گیدین د ئیسلامه تییه دا... ئه خهله که (حهک) (توقی) و بههدینی و ئامیدی) یه بی نا ف دیرین و ههرساخ.

(حهک) بزاری بههدینی و بی ئامیدی و زهلال نا فنجیی ئه زمانی کوردی و بی پیش کهفتی بی گوتی و بدرستی بهرهمی خو بی ب جه ئینای.

میری (ههک) فه نیران کر بو پشت راستی

ههکو (حهک) ناقداری لناف ئامیدی و دهرقه ئامیدی، کو سترانیتیه و بی بکیر هاتیه و سهلیقه و ناواز دانهره و تی گه ههشتیه. میری باش گو ه لسترانیت وی بو، ئینا فریکره ددویرا دا بهیتته قهسری. دئ پسیارا و سهرواردنا (امتحان) ژنی بکهت و پی بکهت کا چهندی روهن و درست و راست و ئیمنه، و ژنی پشت راستی چهنده؟؟. میری ئهف هزره کر کو (حهک) بینته قهسری ئانکو نا ف قهسریته میرا بیت برهخ ئیکفه لسهر شویره ئی لروژ ههلاتا قهسرا خونتکاری (سهرای). گهله که قسه ربون و ئیک ژ ئیکجی دجو یادی و ههوش ههوش بون تا مهدرسا مه لکیز دین (خویندنگه ه)، بن عمارا کهفنا ئافی و نک تهکیا نهو). دهرگه ههک بهرانبه ری نا ف دهرگه هتی سهرا حوکی و خونتکاری ژ حهوشی دجو قهسریته هرهما میرا. سهرده را وی قهسرا میرا یا کو ژ حهوشا سهرای دجو بی ههر ئیکبو ههفال جه مک بو وهکی سهرده را (قهسرا بابی حاجی) بو یا سی کفان بوو بهریت کفانی کورد بی ئیکجی (رومانی) هه می نهخش و نیگار و گول بون و رهختی سه ره دهری دوکورسیکیته بهری بون نهخشی زنجیر بو (بابی من دیتبو بدرستی هیشتا یا نا فا) و من لمیردینی کفانی دهرگه هه کی بی وهکی وان دیتبو ههکو ئه ز ژ ئلمانیا هاتیمه فه سالا ۱۹۶۷ پاییز. (قیجا وهکی سهرده را مالا مه بو ههفال جه مک، نهو ژنی یا مای ئو قهسرا بابی حاجی محموداغا یا ههرفتی). ههر دو کفانیت دی (غو طی) بون و بهر دکتی پهحن و بنیگار لناقبهینا کفانا بو.

کانیا خاتونیی یا سهروکانیا رویاری لهن تهحتا نابهینا کانیا مالا و سویلاقی یا هه ی و ناقداره و جهی شویشتن و بالاقا بو بو خه لکی ئامیدی و مالیت میرا. و لسهر شویرها مالیت میرا چاک ئه و کانی و هندک ژ رهن و بیستانیت رویاری بیت پیشقه میری بداخازا خاتونیی دو ئوده لسهروئی کانیی بو شویشتن و بالاقا ژ بهر زفستانیی و سهرمایی و بارانا و بهفرا دانه ئافا کرن و ههر جارا میرا نوی دکرنه فه و زقسطنانی ددانه گیران و بهفر مالشتن.

خاتونیا میری چوبو شویشتنی لکانیا خاتونیی دگهل خدام و خه سالا. خلاص ببو و جلکیت خو بیته تازه و ئارمویسی کر بونه بهرخو و خداما کهزیت و ئی فه هاندبون و سهری وی شه کربو و چه کیت خو بخو قه کربون بیت نا ف چا فا و گوهارو بیته قوتکی و بهرسینگی و ستوی و حه فکی و بازن ددهستی دا دطه یسین و سینک وهکی حیسیلا زیری بو و تیروشک و شهوق فه ددان. پوشیا خویا به لیبی و گهل دلیته زیری هاقیتته سهری خو و خداما بو گریدا و لفکیته و ئی هه می تلمسک و زرزرکیته زیری بون و قاش تیدا دطه یسین. زیری ژ نا فطه نگی، پیدا شویریون و دگهل جلکا و تازه یا خاتونیی گه له که دکه فتنه بهریک. چه کما پتلاف کره بیته خو. وگولاف خداما لی دهره شانند و خو دروست دکر دا دگهل خداما بسویاری بهه سپین زین کری ئان ماهینیی بهیتته صلال لکه لا ئامیدی بو مال، دم روژی ئیقاریه. میر بی بهری خو ددهته کانیا خاتونیی لرویاری کانیی دئ کیشا خاتونیی دگهل خداما و خاتونیت میریت مروقیته وان کهنگی دهرکهفن و دهست بریکی کهن بهیننه ف مالا لکه لا ئامیدی. بنه فشوکیت کویفی خداما دهستک بو ئینابون و دبه رسکارا کربون.

دبیتزن میری بدویربیرینا نیک چافک بهری خو ددای، هنگی دهرکه تبون و قریدکره سته مبولی ژ فرهنسای و نلمانیا دهاتن بهلی دکیم بون و نیک چافک بون و دگران بون. بلور دهرکه تبون چونکه (غالیلو غالیلی) بکارئینا بو لئه وروپا پستی هشیارونوی و ژ دهمی چاخیت ناخی و کلاسیکی دهاتنه ددهمی (رینوسانس) دهمی شورهش و سهرهلدانا و رابینتی و دویف چونیت زانستی و چیکرن و ئینانه دهرا بو... لئه وروپا.

هروهسا سهعت هه بون بیت سویسی و نلمانیا بهلی دکیم بون و گران بون بیت قه پاغ و قافه زیف و زیر، ژ چاخ شهنی نانکو دهمی سلطان حسینی سهعتیت داری چیکربون و ددانوک بدیشلیا قه بون و بهرینقه دکرن بگشتهک و شلیتا و هیدی هیدی و ددان ددان دا دزقرین و میل دزقراندن. من (لقینا) لپیشانگه ها سهعتا دیتن گله کیت که فن بیت بهری چار سهه سالو و هیتفه و هروهسا لبازل و لزوربخی لسویسرا ۱۹۷۱م - ۱۹۷۴م.

(قوباد بهگی چاری و زیر پاشای بابی بههرام پاشای و بههرام پاشای بخو هه فدهمیا (حه مکی) یا کری و لقه سری بو لنک وان وهکی کوری مالی و ستران بیژی وان وهکو صالا حسیت کهین.

میری روینستی بو دگهل (حه مکی) لبه هوئی لسهه جاغی لهنداڤ شویرهتی لقه سرا (شانه شوینا دیوار پهنگ پهنگ) ئیقفاریه لبهه بای بههاری و دیمه نی ریلیت بهه دینا و چیا بیت گاره و مه تینا تا چیا بیت زیباری و راهه ندوزی بیت هیژ ژ به فری سهر سپی. پیشقه لهنداڤ ریکا بیه بیسک (دهره جیت دهرگه هی پاشای بی که لی) خه لک بیت تینه سالل په یاده و دگهل دهوارا هینسترا و کهرا و هندهکا کولیلکیت دبهه شوبتکارا و بهر بسکا و دهستکیت گول و کولیلکا بیت ددهستادا. و هندتی بو خو سترانا لسهه پشتا دهوارا دبیتزن و بیت لسهه گورزی گیایی شین سوپار بین بیت کو بو شیفا دهوارا و بهلگ و طاک بو شیفا بزنا و پهزی دئینان.

هند ژ رویباری بیت تینه قه و هند بیت ژ چیا بی مه تینا (بهری سویلی و سهری نامیدین) تینه قه. وی دهمی میری گوته (حه مکی): «حه ما بو من سترانه کی بکانیا خاتونین بیژه لدویف ناگه هیت خو و ههستا ئو پی بیژه و کا چ لویری هه یه نهو؟».

خاتونین نفیژ ذکر و سنجه قیت زتری دبهه بسکارا بون و بنه فشوک ناناڤ رویباری خداما بو ئینابون و دبهه بسکیت خورا کربون (بنه فشیت شین و سپی دمه سته نه لرویباری نامیدین) کویقی. (حه مکی) چاقیت وی دحوقن و نابینیت و هیژ ناکنجی نه بویه بدرستی مالیت میرا و قه بوری نه بیه. دهستیت خو راکرن و دانانه سهر نه نیا خو پشت چاڤا و هویر بهری خودا سه نته گه ها کانیا خاتونین لرویباری و دم ئیقفاریه و بنه فشیت چیتین لرویباری دویمایها ناداری یه نیتیکه. دهستی خو دا بنی گوھی خو و گوت بوی دهنگی خوش و نازک و دلخه لین:

های .... های .....

(حه مکی) | تو بچاقیت خو ببینه ...

پاشا تو لسهه تهختی روینه ...

ئهو تهختی بنه فشوک لی رسیایی ...

ئهو بخو تهخته کی زیرینه ..

نانکو تهختی بنه فشوکا لسهه بسکا ئه و سنجه قیت زتری و نه بیت پهحن و بهر بسکیت خاتونین. وهسا (حه مکی) گوت هروهکی خاتون لپیش چاڤا و چاقیت وی دروهن. میری دهستی خو لپشتا وی دا و گوتی:

«سه حدت خوش و شیرتی ته بی فحیل = حه لال بیت حه مکا و خودی ته بهیلیت، ههر چه ند ستران یا کورت بو بهلی هروهکی تو لکانیا خاتونین!! و ژ نهه پاشقه تو کوری مالی و دی دگهل من بی و نهز بای ته مه و بومه هه می میرا تو ستران بیت و کوری مالی و نیکتی ژ مالیت مه». (حه مکی) سوپاسی پی دا و منهت ژئی گرتن و بهامه ندیا وی دیارکر و گلهک بهه دهه و توره و راکرتن.

خاتونین زقریقه دگهل خاتونیا و خداما و بسهرکه تنه نامیدین و هاتنه مال. روینشت و پیچهک بیتنا خودا و میری چو مه زلی و روینشت و (شه قیاتی و گهرماقا خوش) پی دان و دهست و داریت وی و (حه مکی) و چیروک بو گوت و ستران بدهقی بو گوت. خاتونین گورمزی (گرنژی) و گوت: «بو من گازی که نه حه می»

(حه مکی) هاته روی (حازریو) و خاتونین گوت:

«روینه» و روینشت. (حه مکی) بهری هنگی لئودهکا بچوبک بو لتویخن خاری نیتیکه دهرگه هی و خارن و زاد ددای و گازی دکره ستران گوتنی بو دهواتا و هنده جا بو دیوانی. بهلی نه دچو ناڤ مالی و مالیت میرا.

خاتونین گوتی: «دی قیجا سترانی بو من ژ بیژه» ئینا (حه مکی) دهست هاقیتتی و هیشتا خوشتر گوت و پهستهک دا دوی، خاتونین گلهک پی خوشبو که یفا وی هات و گوت: «ما شالله هروهکی تو لسهه کانیا خاتونین بوی وی گاقی» گلهک هاری کاری و دلوقانی ددای.

ئینا میری گوتی: «حه ما ته چ دقیت»

حه می گوتی: «پاشا (بهه چیا بی بالولکی) بده مه توقبا ئه وی نیتیکه کانیا مالا و کانیا سنجی».

پاشا: «بو چیه؟».

(حه مکی): «دا مروقیته من توفی بو خودارا ژ بیین (هیشتا داریت لی بو ناگری زقسطانی بهروی و مازی و کهزان و که فوت و دارک و کیرات) و بو فروتنی ژ لبازار و سوکی... (نیک) ئویا (دووی) دابو خو بهرا ژ بیین و چیکه ن بو ناڤاها داپی برین». ئینا میری دای.

قیجا هیشتا ستران (حه مکی) چیکرن و دگوتن و دچو ناڤ دهواتیت کوریت میرا هه کوژن بو دئینان چ ژ دهرقه ژ میر و ناغا و چ ژ مالیت پسما هه رلئامیدین ئان ژ میرا لزاخو و دهوکی و ئاکری و ژ دریت دی بیت کو مروقیته وان لی. و بو خه لکی باژیری دچو. تبیه و دهستهک، هیدی هیدی چیبون و

دگهل میری ل نهسته مبولی لړوی سولطانی

مه گوت کو (حه مک) بې گنگه شه بې دهمی میر (زبیر پاشای) بو بې کو میری هه کاریا (محمد بگ) له شکهری خو بسه روکاتیا سره له شکهری (چل قدر) فرتیکریه سره بهرواریا لبه هدینا و نو میری بهرواریا زراق بهگ کوشت و کوریت وی لکه لاتا (بې طه نویری) و کولائی بهگ (کولالی بهگ) کوری زراق بهگت قورتال بو و چونک خه زویری خو میری زبیرای (میر نومهر) نو بو شه رده کت مه زن لچیا بې (گاپنیرکی) ناقبه ینا به هدینا بمیراتیا (زبیر پاشای) و دگهل (نوسمان بهگت) مامی وی و دگهل میر (نومهری) میری زبیرایا و له شکهری هه کاریا په لخاند و شکه ساتن نیخستنی و (چل قه دهر) کوشت و (نیراهیم بهگ) کوری برای میری هه کاریا محمد بگ گرت و سی سه روکیت تیاریا دگهل له شکری محمد بهگت بون نهوژی کوشتن و بادینی (به هدینی) بسه رکه فتن.

(حه مک) سترانه ک بقی شه ری و قی ووقاتی گوت و ناقی (چل قه دهری) بې تیدا و نه قه نیشانه کا قوت بر و نیک ده قه کو (حه مک) بې قی و دختی بیه و هف دهمی شه ری گاپنیرکی بیه (۱۱۱۳ هـ - ۱۷۰۱ م) و بې بهری هنگی بې دهمی قویاد خانی سین (۱۰۷۲ هـ - ۱۶۶۲ م) نه بیه و بې دهمی قویاد خانی دووی (۱۰۴۸ هـ - ۱۶۳۸ م) نه بیه و بې دهمی قویاد خانی نیکت کوری سلطان حسینی (۹۸۴ هـ - ۱۵۷۶ م) نه بیه هه کو لپه رتوکا نان لگوتارا هاتیبه نقی سین، بې دهمی فان نینه، قیجا کت نقیسی بیت!!!.

قیجا نهو بې دهمی (قویاد بهگت چاری) بیه (۱۱۱۲ هـ - ۱۷۰۰ م) و دهمی (زبیر پاشای) بیه (۱۱۱۳ هـ - ۱۷۰۱ م) نو بې دهمی (بهرام پاشای) کوری زبیر پاشای (۱۱۲۶ هـ - ۱۷۱۴ م) بیه و ژبی خو بې دگهل سی میرا و گه له ک پسمامیت وان و پسمیرا بری.

(زبیر پاشای) کوری سعید پاشای دووی، هه کو بابی وی (سعید پاشای دووی) هاتیبه کوشتن شه قه کت لثامیدی چونکه بې زوردار و زالم بو و بهخت ره قبو تاکو (چاقیت ژن برا خویا دو تمام) نیناپنه دهر، کچا (بارام خان بهگت برای وی بې بچویک تر) نینا (نوسمان بهگ) روینشته خاری لسه کورسین لثامیدی هنگی میری ناکری بو پاشی سالا ۱۱۱۲ (قویاد بهگت چاری) بو (حاکم) پشتی کو زفریه قه ژ سره شوپهش و نرینا (منتفک) لینی عیراقی دگهل (والی دیار به کری و والی موسلی). نینا فرمان بو دهر کت کو بیته پاشای نامیدی. نهو بې نیکت یه کو ناقی (پاشا) دانا سره لجا (میری میران) بې بهری هنگی بو حاکمیت نامیدی. (نوسمان بهگ) بې تیگه هشتی بو. لوی دهلیقی (زبیر بهگ) رابو چو سته مبولی و (حه مک) زی دگهل خو بر (دقیقت نهو بیت و نهو دهلیقه بیت هه که دگهل چو دهلیقی دی ناکه فیهته بهر بو دهمی). چو سته مبولی و نک سلطانی نوسمانی و تی گه هاند کو بابی وی میری نامیدی بو (سعید پاشای دووی) و هاته کوشتن و نهو ژ همیا حهق و هه ژی تره بو کورسیا بابی خو لختکاریا نامیدی. نینا سولطانی فرمان بو دهر تیخت کو بیته پاشا لثامیدی. و دهسته کا ناوازی و مه زیقی بو دانا چهند روژیت خوش ما لسته مبولی ل ۱۱۱۳ هـ - ۱۷۰۱ م، هیشتا دهسته کا کله پوری یا هیلی.

وینه ۳۹: جوقه تا کله پوری یا دهسته کا له شکهری یا ناواز و سرودا لدهمی نوسمانیا و سلطانا، هیشتا یا هه ی نهوژی لفه رمانداریا تورکا لسطمبولی نه قه لقه سرا سلطانتیت که فن طوپ قابی سه رای (وینه ژ سته مبولی صالا ۱۹۶۷)

سترانیت (حه مک) ی جوت جوت دگوتن. هندا دگوتن و هندا قه دگوتن بو دهلیقی ژن نینانی (حه مک) بناث و دهنگ که ت.

میری جاره کت پسیار ژ (حه مک) کر: «حه ما ته نهف سترانه هه می چاوا چیکرن؟؟».

(حه مک) گوت: هه کو نهز هیشتا بې بچویکبوم من دخه وا خودا دیت کو کون میتریهک ژ خرخرکا منا دهنگی دهر دکهفت و نهز گه لهک ترسیام من پسیارا مهلا و زانا کر بیت وهکو خه ون تابیر دکرن. هه ریکی تشتهک گوت تا نیکت گوت: کودی نهز به سترانیت کت هوزان بیژی سترانا نان دی به زانا و نان دی گه لهک بناث و دهنگ که فم. نینا هیدی هیدی من هوزانیت ستران چیکر و هه ما دگافی دا بسه لیه و ناوازه من دگوتن (هوزان و ستران و گوتن بسه لیه قه و بدهنگ قه). من ناواز و سه لیه دینانه دهر قه و طاما سه لیه قیت سترانیت کو رمانجی لنک من هه بو و من گوه لی بیون و من دهنگ و ناوازی نوی ژهن نینانه دهر قه ژ دلی خو و ژناث ناگه ها و پین حه سیانا و هوش و وژدان و هه ستا و من گوه لسترانا و سه لیه گه لهکا ببون. میری من»..

وی دهمی هه که نیک ژ مالا میرا چوبا سهر کورسیی بخورتی نان بشاره زایین بهری وی کو دابایی دقیا فرمانا سلطانی ئوسمانی و پاشی یا جهگری وی وهزیری (والیی بهغدا پی دهرکه فتبا دا ژنوی خو گرتی و موکوم بیت بو خونتکاری. و نهفه بو ههمی میرگه هیت کوردا بو بیت هه قند و دگهل خونتکاریا سلطانی ئوسمانی و بهرانبهری هندئ دا هژماره کا پارا بو سلطانی فریکهت و دا فرمانی دگهل (کورکه کنی کوپزه کری) بو فریکهت و دابو میری ناف و نیشانا پاشایی هیت ژ سولطانی ئوسمانیا نان ژ وهزیری وی لبه غدا دا ژنوی بیژنی (پاشا) نانکو خوندکاری لسه کورسی، ئونه دگوته که سی دی پاشا به لکو بیت دی دگوتی (بگ).

(زبیر بهگ) میر بو لزاخو لقه سرامیرا لسه خابویری (تا نهوژی کافلیت وی بیت ماین). سه رگتیا زاخو و گوند و عاشیریت وی دکر هه کو بابی وی سعید خان بهگن دووی لئامیدی کوشتی (نافه پنا وی و بهرام بهگن یا نه خوش بو شهش حهفت هه یفا گه لهک تیکچوبو و سه عید خان بهگن دووی میر بو لئامیدی شیا بهرام بهگن. پاشی سعید خان پاشای وی چاقیت دوتمانا خو و ژنا برایی خو ئینانه دهرقه چونکه دقیا بچیته سته مبولی و فرمانی بو کورئ خو بینیت (نیبراهیم بهگن). هیشتا دهمی میراتیا سعید پاشای بابی زبیر بهگن پی تژی خرناق بو. ههمی میریت ره خا بیت بچویک وهکی زیباری و نبروه و چند عاشیرهت دژی وی رابون چونکه پی رهق بو و زوردار بو و کیم ئاقل بو. پاشی سعید خان بهگ بشهقی لئامیدی هاته کوشتن). ههر دهستی برا و پسمام و بنا میت وی دگهل بو ژبه کورسیا خونتکاری.

وینه ۴۱: تهختی سلطانی ئوسمانیا بی زیری و شیشه کری ژ سته مبولی قهسرا سهر طوب قایی

(زبیر خان بهگ) چو سته مبولی نک سلطانی ئوسمانی ل ۱۱۱۳هـ - ۱۷۰۱م و (حه مک) دگهل خو بر ژ ئامیدی (مالا میرا بو و زبیر بهگ حاکمی زاخو بو. وی سالی قوبادی چاری لسه کورسیی بو پاشی ههر وی سالی چو شهری میریت منته فک لینی ئیراقی دگهل میری موپسل (والی). و (ئوسمان بهگ) هاته شوینا وی ژ ئاکری و روینشته سهر کورسیا ئامیدی). ئه و دهمی سلطان مصطفی خان پی دووی (حوکمی وی ژ ۱۱۰۶هـ - ۱۱۱۵هـ) پاشی سلطان احمد خان سیی (حوکم ژ ۱۱۱۵هـ - ۱۱۵۴هـ).

(زبیر بهگن) فرمان ژ سلطانی ئوسمانیا وهرگرت بو پاشاتیا ئامیدی و هه یامه کی لسته نیولی ما. (حه مک) دگهل زبیر پاشای وی (هنگاما که یفا فرمان دانا سلطانی بو زبیر بهگن) دا بیته میری ئامیدی بفرمان داری، (رسمی). دهسته کا موسیقی و ئاوازا و ئامیوریت ئاوازا بیت دبیزن و لیددهن و یا خوش کری و سلطان پی روینشتیه. و زبیر پاشای لروی (حاضر) سلطانی دگهل هه قندیت خو و (حه مک). (حه مک) ههر پی گوهر خو ددهته ئاوازا و خو کار خوش دکه تن دا ئه وژی بهختی خو لستران گوتنی لروی سلطانی بیژیت و بجه پینیت. ئینا زبیر پاشای دهستور ژ سلطانی وهرگرت کو (حه مک) ژی پشکداریی دستران و پهسته گوتنی دا بکهت و دهستور وهرگرت ژ سلطانی. (حه مک) دست هاقتی و دهنگیت ئاوازا بیت بسفوری شهقه دکهن. وی شهقی گه لهک خوش

وینه ۴۰: مزگهفت و جامعیت سلطان سوله یانی قانونی و یا اباصوفیا لسته مبولی پایتهختی ئوسمانیا

گوت و گهلهک سه ليقه ژ تورکا گوھ لى بون و لنک خو و دروېشمهک و ناگه هداريهکا باش و پي حسيانهکا لاو ژي وەرگرت.

جفاتا سلطاني قهرهقي و سلطان رابو و مير زبير پاشا ژي چو قوناغي يا بو درست کړي بو نقشتنې دگهل زلاميت خو و (حه مکي). زبير پاشايي پيش کيش بو و پر که ساتي. بو ئەف هنگامه سيرميونيا لقسرا سلطانا بو (طوب قاپي سهراي) هنداف بسفوري، (من باش يا ديتي).

زبير پاشا و زلاميت خو و (حه مک) دگهل کاروانيت بازگانبي چو بو سته مبولي و هه يامه کي کيشا (ريک يا دوير بو و به لکو نيزيکي هه يقه کي کيشا) جاب بو سلطاني چو کو ميرئ ناميديئ دئ هيت بو هيقيا و داخازا فه رمانئ بو سه رگيريا ناميديئ. چاک هاته زانين نک (صه درئ ئە عزم = وه زيرئ مه زني سلطاني) کو زبير بهگ نيزيک بو گه هه شته سته مبولئ لوان قه سرا و بازار و سوبکا و خانيتت که فن ژي و کولانا يا تژي مروقه. و ژ هه مي درا بيتت هاتيني لبازار و سوبکا. سه رگوبفک و به نيتت نه خوش ژ هندهک کولانا رويده ريت و انه و قه سرئت پر برج ژي دزه حفن. بشه قئ فه نه ده لن لسه ر ده ريا و ده ريه ندا بسفوري و هندهک جاددا بيتت به ريت بري ئيخستينه به ريتک و ده رز هوير، داکيشا سلطاني تيرا به يت و بچيت. سته مبول وه کي قينيسيا (بنديقه) لئيتالي هه مي مليت گرانه و وهک چياکانه و دچنه ناف ده ريا بسفوري دا و د که سکن ژ داروبارا و دارستانا و ويچه ويچا صولا و فرندانه لسه ر دارا و ناف دارستانا. ديمه نيت وئ دلي ديتن و هسياريا بگورمژين دده نه ناگه ها. هندهک ژ هه قنديت ميري بيتت بو (حه مکي) دبيتن کا چ هه يه و چ دبيتن و (حه مک) بين هزر دکهت و عمبار دکه تن دسه ري خودا بو که رستئ فن دبازيئ. مير زبير بهگ چو سهرا سلطاني بکيشه و زلام و ديارى و (حه مک) قه (زانين ديارى چبون به لکو پاره هژمارهک هه را دگهل هه بي). سلطاني زاني کو زبير بهگ گه هه شت ئينا فه رماندا کو به نه به هوا قه سرا ميهفانان و ميهفانداريي و قه در و بهاييت وي بگرن و روزا پاشتر به يتت هه يه روي سلطاني. ئينا زبير پاشا چو و وي و هه قندا بيته نا خودا و تيشتا سپيدئ ژي خار و بشه قئ پاشي شيفئ هه ميا سه ري خو شويشت و ره يت خو تراشين. و سپيدئ چونه سهرايي نک سلطاني وه زيرئ مه زن ريکا زبير پاشاي کر و چو نک سلطاني. و سيرميونيت منه تا و بهاگرتني بو سلطاني کر و خو بو چه ماند و سلطاني فه رمان کره زلامئ شان سيرميونيه و کربقا کو جه ي بده تي و مير (زبير بهگ) روينشت و ترجمانئ وه رگير داخفت و وه رديگيرا کا زبير بهگي چ دقئت بو سلطاني بيتت. پشتي سلطاني فه رمان داين کو باخفت زبير بهگي هه مي بو سلطاني گوت کو بابئ وي ميرئ ناميديئ بو سعيد پاشاي دووي و هاته کوشتن و ئە و کورئ وي يه کورسيا بابئ خو لخونتکاريا ناميديئ دقئت. زبير بهگ ژي بين بروي بو که ساتي و ناخفت تازه بو و ميراتبيا زاخو و سه رگيري يا کري و بين پي کريه بو ناخفتنا تازه لروي سلطاني.

ئينا سلطاني (بو نيشاندا و هه ري کر و سه ري خو بو هژاند) کو دئ فه رمانئ بو ئينته ده ر کو بکه ته پاشايي ميرگه ها ناميديئ. و خاسته که يفخوشيا هنگا مه يا فه رمان دانئ سولطاني ژي پسپار ژي کرن کا عاشيرهت و ميرگه ه دچاوانينه و چ گرفتاري هه نه. و زبير بهگي تازه جابيتت وي ددان.

ئينا زبير بهگي و هه قنديت دگهل بشه قئ پشتي شيفئ چونه ديوانا سلطاني دا فه رمانئ بده تي و

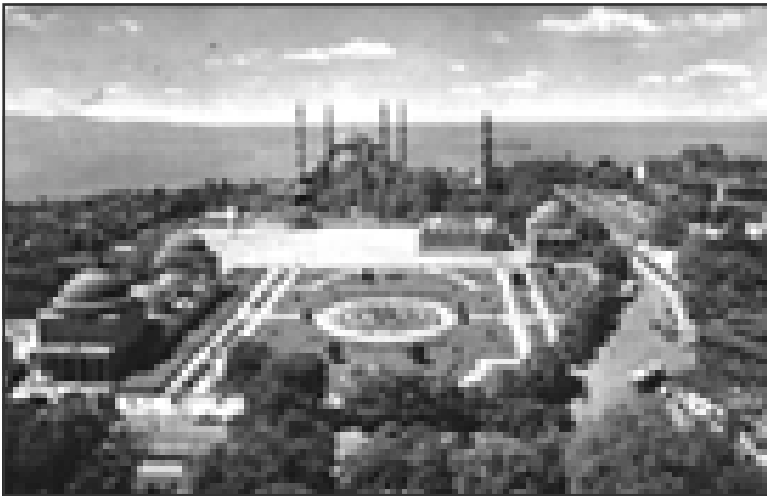
دهستهکا ناواز و سترانا و په ستا ژي هاتبون.

سلطاني وان روزا سيرانهکا مه زن دگهل خاتونيتت مالي و کچ و حه رهم و خولام و خدام و هه قند بره دناف ده ريا بسفوري دا بگه مي و پاپور و يه ختيتت مالا سلطاني بيتت خوسه ر و خه ملاندي. خه لکن هه ميا زاني و نافيتت خاتونيتت سلطاني ژي دزانين و هاته گيران و گوتن.

(حه مکي) ژي زاني و گه لهک دگه ريا دگهل هه قنديتت زبير پاشاي و بو (حه مکي) هه مي سالوخ و رويده هيتت سته مبولئ و سلطانا و سيرانيتت وان و نافيتت خاتونيتت وان. (خوبشکا سلطاني نان کچا وي بو نافئ وئ سينه م بو به لکو شه ونه م نان شه بنه م بيتت نانکو شه بووا کوليلکا و پر بهين يا بيه سينه م). (حه مک) اي وان ده لبقا گه لهک گولئ بوو گه لهک ناواز وه رگرتن ژ فيره و ويرا هه و وينيتت هزي و هه رگرتن. سينه م نافئ کچا و ژنا ماليتت گه لهک ميرا هه بون. نان ژي حه مکي ناف بين ئيناي سينه م.

زبير پاشا چو نک وه زيرئ مه زن پشتي هه مي فه رمان درست بي و هاتيه نقيسين و موهرکرن، داخاز ده ستويرا سلطاني کر دا بزقريته قه ف ناميديئ. ئينا سلطاني گازی کره ف هنگامه کا که يفخوشين و ناوازا لديواني بو خاتر خازين و (حه مکي) سترانيتت ژي دگهل خو بينيته ديوانئ دا سترانا ئە وژي پشکدارين تيدا بکهت چونکه گوھ لئ بسو شه قا فه رمان ب زبير بهگي شه کري. ده مي خوندکاريا سلطان مصطفي خانئ دووي بين ئوسمانئ (۱۱۰۶-۱۱۱۵هـ)، (۱۶۸۶ - ۱۶۹۵م).

ئينا زبير پاشا دگهل جفاتا خو، و (حه مکي) چونه ديوانا سلطاني و جه ي هه رتيکي داين و که نکه نيتت هه قنديت سلطاني هاتبون. سلطاني نيشان دا دهستهکا ناوازي و ستران و په ستا کو بيتن.

ويتنه ۴۲: مزگهفتا جامعا سلطان احمدی لسطه مبولئ لسه ر ده ريچکا مرمره

ئینا دەست ھاڤیتتی بئاوازیت تورکی بیت سەرپشک بو دیوانا سلطانی و ھەر ئاواز لیدا تا دەست ھاڤیتتیه سترانا دو دەستەک و ئیک دەستەک بو گوتتی و ڤه گێرانێ کوچکا سلطانی کره دەنگ.

سلطانی گوته زیبر پاشای کو (حەمک) سترانبیژێ وی بچیتتە سەر (پیشویینی) مەسرح = شانو ئینا دەستت (حەمک) بئ بېناھی ھاتە گرتن و بره سەر کورسیا ستران گوتتی.

(حەمک) چاک گوھێ دلێ ددا سترانیت تورکا و پەستا و ئاوازا و پەردیت ناگەھ و ھشا و پئ ھەس و ھەستا ددانەبەر و ھەردگرتن و کار و ھەمباردکرن وەکی کەرستە و ھاڤەیی بو ھوزان و سترانیت خویبت پستی ھنگی.

سلطانی زانی بو کو ھوزانفانەکن سترانایە و سەلیقە و ئاواز بیژە. ھەر ئەو بخو زیبر پاشا بو گێرا بو ھەکو ھنگاما چویی ستران گوتین، سلطانی ھەژ دەنگ و گوتنیت وی کر ھەرچەند کوردی تی نەدگەھەشت.

(حەمک) دەست ھاڤیتتی و سترانا! ب ھنگاما سلطانی و سیرانا وی و مالا وی گوتی و چیکری، گوت. ھەر وەکی دپاپوری دابو دگەل سلطانی، و دگەل نەچوبو و بەس گولئ ببو و بو ھاڤتسو گێران. بئاوازی و ھسا مویتت سەری سلطانی و ھەمیا (بیت لروی) ژ وەزیر و والیا و مروڤیت وی و ھەمییت لویری ژبون و سەھم گرتی بون ژوی ئاوازی و گوتتی و دەنگی (حەمک). ئەڤە ھندەک ژوی سترانی یە بەلکو گەلەک درێژ تر بیت بەلئ گەلەکا ژئ ڤەبی و پیتقەبی و ئەڤە یا مای:

(ژ) صطەمبولئ دەرکەت سلطان سینەم..

جاری ل دوی بونە سوپلی...

زیر بارکران ب ئەربانان..

پینج بارکران ب فیلی...

تە سطەمبولئ قوربان بیت..

سیران بره سەر نیلی^(۱)..

ھیشتا یە....

سلطان و دیوانا وی ھوش گرتی بون (تەجبوا) و ھورئ گرتن (تەجب) ژبەر ڤرەھیا ڤەر ڤیاندنا (حەمک)، و رویدە ھکرانی و ژئ سالوخدانی و تازە گوتتی و تی گەھەشتنا وی و دەنگی وی بئ خوش و بشەوق و نازک کو دللی دا دچو خاری. دیوان ڤەر ڤی و ژنا سلطانی سەر وکا خاتونان زانی و ھەسا ھاتە گێران کو پئ عیجز ببو کو ئیک بیانی و تەلە ڤویت سترانەکا بوا گوتی و ناڤی (سینەمی) بئ بیانی و سیرانا مالا سولطانی!!! نەزانیبو ئەڤ فیھر سە یە.

(۱) دەر دەنیل و بسفوری (ناھەنگا حەمک)، چونکە خدام و جاری و خاتون بون ھەمی ب چەک و زیر بون ھزرا (حەمک) چوویی.

ئینا داخاکر ژ سولطانی کو ڤوژا پاشتر (حەمک) ببەنە سەرا یا سلطانی لروی خاتوننی کوبا ژئ توند و عیجز بی (ھندەکا یا گێرای کو ھەر وی شەڤی (حەمک) خاستە قەسری). ئینا میر ژئ دگەل داخاکر سلطانی و گازی کرە دیوانخانا قەسری (حەمک) ژئ بر کویت (بئ گرتیە) ئەڤ سترانە بئالا سلطانی گوتی ناڤ وی جڤاتا مەزن و ناڤی سینەمی بئ بیانی. سلطانی پسپارازبیر پاشای کر کو ھەر ھەما سلطانی خاتونان مەزن یا عیجز بی ژ سترانبیژئ ھەو ھەکا بوچی ب سەر سیرانا وی گوتیە کا ئەگەر چوو؟ ھەکا یا گوتی کو سەری وی ببیرت!! سلطانی بڤی پسپاری دڤیا بزانی کا (حەمک) چەندی بئندبازیا خوڤە نوپسیایە و ولولبە و ھەژ ھونەر مەندیا خو و ھنیر بەندیا خو دکەت.

سلطان ھەر پستی پسپاری رابو چو نڤیژئ لتویخی ئیکێ ژ قەسری ئو خاتون ژئ دگەل چو نڤیژئ بەلئ لەزەلەکن لخاری. و نوپدار و ھشپار یا دگەل و شەمالکا نڤیژا بو درست کر و نڤیژا خو کر و ھاتەڤ دیوانی و ھەمی پیشڤەر بون و روینشت. سلطان و خاتون لخاری بون ھەکو چوینە نڤیژئ پیک ھاتبون کو دئ سلطان (حەمک) بەر پسپارا بەت و سەر ڤوکەت (بختیرە) و جەر ببنیت کا ئەو ستران چاوا بو ھاتیە؟ کانی یا بابەتەکن ئەرزان و بئ تورە یە ئان یا پاڤژە و راگرتی و گرانی. خاتون یا نڤیژئ لخاری دکەت و خدام و خولام بیت لەڤیڤی. ھەکو پرس ژ (حەمک) ھاتەکران دئ سلطان بەری خو دەتی کا دئ چاوا بەرسڤی دەت. کادی ب ترس بیت کا دئ یا بستەبیت ئان چاوا؟! دا سلطان و خاتون بزانی کا دللی وی بئ زەلالە ئان نە؟ و بو بەرسڤدانی بئ سەرت و سەر ڤەر ڤەراژە ئان دئ دڤی وی تیک ئالییت و نەشیت جابەدەت. وی دەمی دئ سلطان و خاتون کا دئ سزای دەنەبەر (حەمک) و بەلکی جانی خودا نیتە سەر، ئان ژئ نە!!.

خاتونان ل سەر شەملکی لخاری و سلطانی دەست ھاڤیتتە پسپارا ژ (حەمک) دکەت و ترجمان وەر ڤگیرە ریی بو سلطانی بتورکی دگێریتەڤە سلطانی پرس کر:

«تو (حەمک) کورە تو دڤی ھزربکەکی کا لخاری دبن مەدا چ لئ ھە یە؟»

(حەمک) نەزانی بو (عەسلا) کو خاتون یا لتویخی ئەردی و چوینە نڤیژئ.

لبن ئودا دیوان و لئ روینشتی (حەمک) نەدزانی کو سلطان و خاتون ھەردو بیت چوینە خاری نڤیژئ و زیندە بار خاتون کا لکیری یە؟ ئینا (حەمک) جابا پسپارا سولطانی دا و گوت بەدەنگڤە:

من دیت و لسەر دەپکی...

گرت قامەتا نڤیژئ...

خالەکا لسەر مەمکی...

چاڤ ستیرا گەلاڤیڤی...

سەربارا دلئ (حەمک) ی..

خاتوننی گەردەن درێژئ..

ئینا ھەر گشت سلطانی باو ھری ھات کو ناھەنگا (حەمک) یا پاڤژ بو و چو (سوچ و بناس) نەبون

و چو نابینیت و نهغه (دانا خودی په دگهل کړی و دلې وی یې روښنه). و هرهوسا جاب بو خاتوبینی فریکر و باوهر ژیکر و سهری خو شه کړی شه. نهغ سترانه بو میری نامیدی ژی گوتبو.

نینا سولطانی پسیارهک ژی کر لپیکا تورجمانی (ودهگریه ری): کا «بوچی دگهل میری هاتیه سته مبولی؟ نو ته چ دقتی ژمن؟».

(حمکې) جاب دا: «سلطانی ئیسلامی و باخوی مه من (کانیا سورکې) لئامیدی یا برهخ شه بده من دا مروقیته من (توقی) نافی ژی بکیشنه نامیدی چونکه گهلهک قهلهبالغا لسهر کانیا (لهوله ب) لدهرگه هی (ژیری) روژتاقای، نو کانیا (بهروارکې) ژی برهخ (سورکې) شه، (نهغه ئیک) ئویا (دووی) (په حنافکا دهشتکا) سهر دهرگه هی زیباری لباژیری یا کو دبیزنی (بهروهوژکې رهپانان) دا مروقیته من توقی لی روینه خاری و زقسطانی و پاییزی و بهاری لهر هه تاقی لروژت صار و یا (سیی) چپایی (بالولکی) برهخ نامیدی شه دا مروقیته من (توقی) بو خو دارا ژی بین بو سوتنی چونکه یی نیزیکه و (دابهروی و مازی و کهزانک و کهفوت و دارکیت بچویک) بیته لی هه یی، و بو فروتنی ژی دا پی بژین، ئودا بهرا ژی بو خو ژ بنیا وی چپایی ژ بستیا سپی ژی بېرن بو خانیا و فروتنی داپې بژین. چونکه ویری کهغه جهی بهر پرینی یه بو نامیدی». نینا سولطانی فرمان کر کو نه و هرسی داخاز بو ب جه بهین و (زبیر پاشا) پی هایدا کو بده تی. زبیر پاشای گوتی (بهلی). بو روزا پاشتر زبیر پاشای خو دروست کر و زهلامیت وی دهوار درست دکرن و هند باردکرن نه و چو بهرانبه ری سلطانی راوهستیت و خاترا خو ژی بخازیت و منه تا ژی بخازیت و زفری شه دا دهست بسه فهری بکن. سلطانی فرمان دا کو دهسته کا موسیقی (ناوازی میرانه یی وئ دهلیقی بو لیدا و تاخمه جهندرم ژ قولی بلا بهین دا دگهل زبیر پاشای دهرکفن و سلافا لهشکه ری بو هاته کرن و زبیر پاشای سوپاسیا خو دیارکر و چو سهری و ژ کناری نه وروپی لبسفوری (خوسهر) گه می بو درست کرن دا بهیته کناری ئاسیای لحهیدر پاشای و جهندرمه دگهل هاتن تا هه یامه کی و زفرینه شه سته مبولی. نو هندهک جهندرمیت دی ژویری دئ گه هیینه قوله کا دی تا توخیب میرگه ها به هدینان. خاترا دویمه یی ژ هه میا خاست و وان ته مه نه بو فه دان و زفرین.

هه کو لئامیدی زانی نو لبادینا لهه می گوندیت ریکتی بهه لا و تلیلی شه هاتنه بهراهیکا (زبیر پاشای) و ئوسمان بهگ مامی وی میر بو لسهر کورسیا نامیدی بو وئ سالی نه وژی بگهلهک خه لک شه و مالیت میرافه لهشکه ر و عاشیرهت چونه بهراهی دویری که لا نامیدی وی ده می، کو کیشا زبیر پاشای و هسا بوش بو وه کی لهشکه ره کی مهن و سوپاهه کی ژ عاشیر و هوزا برتغه و دورا گه هه شتی و دچون بو نامیدی.

گه هه شتنه کیشا پیشوازا* ژ نامیدی (ئوسمان بهگ) مامی وی دگهل میر پسماما و بنا ما و سهرعاشیرا و نامیدی ژ مروقیته مهن و ژ باژیری. و زبیر پاشا (پیروزی و خوش هاتن) پیکر و چونه سهروستوت ئیکو دو و دهستی وی. و سوپاربوغه ئو ناهنگ بره دهرگه هی (سه قافا) یی که لا نامیدی، پاشی ژ دارا بیباید ئو ژ روپباری ژیری بو فی رهخی نامیدی یی روپباری و رهزا و (باسطکی طه پای)

بون و گه هه شتنه کانیا (لهوله ب) و (حمکې) دهست هاقیته سترانا و هه می نامیدی دهرکه توبه سهر ریکا لئاف که لی و هه میا دهستیت خو دقوتان و گورمزی بون. و کیشا زبیر پاشای چو قه سرا سهرایا خونتکاری و مالیت نامیدی و میرا بچار شهف و هیزار و خیلی هاتوبه سهر بهر بانکا و ریکا، لپیش (کیشا) پاشای کو یی بفرمانغه هاتیه شهف پایته ختی بادینا لئامیدی. چو بهر دهری سهرایی یا (بکشان) ناقدار و نهوژی هیژ مای بدومارا و فرندی بازی). لویری هاته خاری ژ ماهینی و بیسا چو دسهرایی شه (به لکو ههر لسهر دهرگه هی ژیری (سه قافا) هاتبو خاری و بیسا دچو لئاف باژیری تا قه سرا سهرایی. چو دقه سرا ژورقه یا میرا و لقه سرا هه میا شه مالیت بهزی و شه مایی و زهینا (زومی) ته حینی و زهینونا ده لکری بون و لسهر مناری. (ئو هه کو ههر جار میره ک دروینشته سهر ته ختی خونتکاری دا بانک هه لدر لسهر مناری که ته هوار و بانگی راگه هینیت و هه لدریت کو بیته شانه میر بو خونتکار، ههروهسا دا لسویکی ژ بانگی هه لدرین ژ کناری میری شه).

په ز هاتنه شه کوشتن و مهولید بون و داوهد نه بیسا مالا میری بو ئو خرن و گرار و زادیت خوش و چووره که لهک و گوونه و توخم هاتنه لینان و خه لکی باژیری و دهرقه ی باژیری و سهر عاشیر و میر گازی کرن. و خه لکی نامیدی. و کره میته شاندار و بهر زه حفیه ت و ئامانیت زادی بو مالیت فه قیر و ژارا فریکرن. و (میر زبیر پاشا) روینشته سهر ته ختی خونتکاری و ۱۳ سالا خونتکاری نامیدی ما (ژ ۱۱۱۳ هـ - ۱۱۲۶ هـ، ۱۷۰۱ م - ۱۷۱۴ م). و نه و بخو ژ ته ختی حو کمی بدلې خو هاته خاری بو کوری خو یی بکیر هاتی (بهرام بهگ) و نه و بو قایمه قامی کوری خو و میر لزاخو ژ ۱۱۲۶ هـ - ۱۷۱۴ م تا هاتیه کوشتن لزاخو سالا ۱۱۴۴ هـ - ۱۷۳۱ م. نزانین نه گهر چ بو؟

(حمک) ما لئامیدی مالا میری (بهرامی) کوری زبیر پاشای. زبیر پاشای حفت کوپ هه بون سی ژی دناقدار بون (بهرام بهگ و سعید خان بهگ و قوباد بهگ).

(حمک) (بگه ریانې و چونا سته مبولی) گه لهک که رسته داگرت و گو ه لگه لهک خلمه تا و ناوازا و سترانا گرت و گو ه ناگه ها و دلی دا بو یی و بونه تی گه ریانیت (تفاعلات) نوی د نا فگه هیت هووش و هه ستیت وی و یی حه سیانا دا و هیشتا بیافا چیکرن و نوی ژه نینا د هزارا وی دا بهر فره بو، و هه بهرهم دا، پشتی هنگی.

هه مگ و راستیای د سترانیت فولکلوری دا

هه که هم رهیت پالدا نا وژدانا (حمک) فرفینین و لدویف بچین دنا فبه را بهرهم می وی دا هم دئ بینین و گه هیسه (تی ئینانه دهری) = (نهجمی) کو نهوی ژ (دهست و داریت) جشاکا مله تی بیته (نابوری و رهوشه نبیری و سیکولوجی و جفاکی و ژباری و گریقیته وی بیته فولکلوری بیته ژ چیره ستورا مله تی یا که فن) قییدا هاتینه خاری بو دهست لسهر دهستی.

سهر هندی را نوی ژه نیا (حمک) بو فی چهندي و بو چهن د (شه په ریت) فولکلوری یا تیرا دیاره.

فی فندبازی بهرهم دارپت نه ژ قه گوهاستنی یان ژ ژئی وەرگرتنی، بهلکو وینیت ساهیییت مه گوتین د هزرا وی دا (تی گه ریا بون) = (تفاعلت) و قالبی نوی وی بو بهرهم می خو دانا و بهرهم دارپتی.

وهکو مه گوتی (حه مکی) بو میرا بتنی نه گوتبو بهلکو ژ (میری تا گزیری) قه گرتبو، و هه می تو یخیت مله تی. پیته ندیته (حه مکی) گه لهک دکوریون دناث مله تی دا، له وی بهرهم می خو بو (پیروترین) خلمه ت بو مله تی (به رکارا کرن. خاسمه کو نه وژی ژ مله تی و دل سوژیت وی بو. قیجا نه وی نه ث بهرهم مه نه کو (ستوینکی) و (طه نگ گوت) و چیکر بهلکو پیتر (به روار و بو ره خا) هاقیت و رایخست. وی (ئاواز و نه ژادیت نوی) کیشانه دناث سترانیت فا دهلیقا کو مه عیبه هندک هه بون بهلنی بهلکو نه بقا بابه ت و ئاواز و سه لبقا. نه وی (پاله کا باش بو پیشفه) لکاروانی گوهوران و گوهورینا سترانیت فولکلوری کوردی دا. و گه لهک کوژی و کنار ژئی نوی کرن و گه لهک په ریت نوی نو دانا. ئومید هه ر موکوم کر و باوه ر بقان دهلیقیت پیروز (بو وی دهمی و بو پاشده می).

نه وی دهرمانه کی نوی پیوه رکر بو لیکدانا سترانیت فان هه می قوناغ و دهلیقیت ژن ئینانی و دوئی شربینی نه قینی چاک پیداکر، دا بیک و زافا بگه هه ئیک سه ر هیلینا سونه تا خودی و پیغه مبه را بو دانی. ئو بو جفاکی دا به ری خو (بخه مخوری و دلخوشی و قین و نه قین و توی تیدان) بده نه خلمه تی و گه هاندنا دو دلان بو بهارا نه قینا فحیل (حلال) و هیلینا ژن و میرینیی دگه رافا هنگشینی دا.

نه ث نه قینه بدرستی ژ نه قینی بو فه رمانا (که ساتیا زاتی خودی) کو بقه سه و په یقیت خو بیت پیروز ریک یا فره کری بو قی چه ندی کو هه می بگرن و به ره ری زگورتیاتی و ره به نیا بتنی بئیکجاری وهرگرتن و به ره په کی مال مه رانندی نوی قه که ن.

(حه مک) ئیکه مین هوزانبیژی^(۱) سترانا کو هوسا بناگه ها وژدانی چوبه ناغ. و ژینا خو هه می بقی خلمه تی قه بری بو کوردا. و دنگی وی ژ (که لا ئامیدی) چو و ناغی وی و بهرهم می وی به لاقبو، هوبر چوبی و دهلیقا ژن ئینانی کره گه لهک گه ه قوناغ و وهرسه ل. ئو هه ر گه ه که کی مزئی وئی دایی ژفی بهرهم می. و هه ر پینگا قه کی که قاله ک بو چیکر!! جهی بهرهم می وین دناث فولکلوری کوردی لبادینا (به هدینا) و درقه ی بادینا زوی و بدل فره ی هاته کرن و هه چیی گوه لن بی پی خوشبو و حه باند. نه قه خویندنگه هه که یا فولکلوری یا (خوسه ر)* و (خو یوی)* و چو رینج ژ بیانیا تیدا نینه و یی (قاله و زه لاله) و ژ جفاکا کوردی و ژ بادینا (به هدینا) یه لکوردستانی.

بهلکو بهری (حه مکی) سترانیت فان دهلیقا بیت هه بون بهلنی نه بقی (پاژیری و گه ریاننی و ناغ و دنگ چونی) چونکه نه ژادیت (حه مکی) نه قیت زه نینه نافدا دگه ل نه بو نان هه می دگه ل نه بون. که سی لکوردستانی (نه بهری (حه مکی) و نه پشتی وی) دهستی (حه مکی) نه گرتیه بو قی خلمه تی و بو فان دهلیقا. و که سه نه گه هشتبو (په بیسکا حه مکی) بو قی فولکلوری هوسا دهجهی خودا هاتی کو هه می ژی (میر و ژن) و هه می (تویخ) پی خوشبون، بهلکو لهه می جیهانی که سی هوسا نه ث بهرهم مه و

(۱) لکوردستانی و بهلکو لجهانی هه می هوسا بهر فره و هوبر ژئی بهوزانا سترانا سالوخ (خه بهر).

خه مخوربه فندبازی و هونه رمه ندیی نه دایین. نه و سویاره ک بو که سی خو نه ددا توزا وی. وی (دهلیقه) ژ دلنی خو هه لیزارتبو و ژئی گرتبو کو (سه ری کولندی پی فراندبو ئو لگویتکی دابو)، بو بهرخی کاری توری فندبازی و هونه رمه ندیی. نه و دهلیقه کو ژن ئینانه و هیلین چیکر نه بو ژن و میراتی و بنگه و بنک دانانه بو ماله کی (فامیلی و قنیه کی) لناف هه می مله تا لجهانی و مروفا. قیجا (حه مکی) کیلا خو شکاند و لئارمانجی دا). بقی خزمه تی (فندبازی و حنیره ندیی) چو جارا مال بوخو نه خاست بهلکو بو توفیا هه ث گوند و وار و مروقیته خو نه و هه رسی در لدوریت ئامیدی ژ سلطانی خاستن پشتی پسپار ژئی کری. نه قه ژی ژ قه نجیا وی بو.

نه وژی دا پی بژین، چونکه ژ دویر مشه خت ببون ژ کوردستانا (ناسیا پجویک) بو کوردستانا عیراقی هه رچه ند وی دهمی توخیب نه بون. و یا (دووی) بقی خلمه تی و فندی بنگه ها فولکلوری بو مله تی کورد موکوم کر و نوی کر و عمبار هه یی کر بو ده ست سه ر دهستی و پاش و شینوار و قنیتا لچاخان بو پاشده می. نه وی چو ژ میری نه خاست و لناف مالا میرابو.

ژ مله تی نه خاست ژیلی نه ث بهرهم مه دایی و دهسته کیت سترانیت وی هاتنه چیکر بو جوت جوت گوتنی و قه گیتانی جهی قی بهرهم می لدل و وژدانا مله تی کربو و لهه می دهقه ریت به هدینا و درقه ی به هدینا بکارئینا ئان هه می ئان (هنده ک) ئان ژ (جاننی ئاگه ها) بهرهم می نه قی.

(حه مک) بقی چه ندی گه له کی هه یی بو فندبازی و حنیره ندیی و قی که له پوری، و فولکلوری ئو یی دل زه لال، ژئی پشت راستی هه بو، کو بهرهم می وی یی قاله و پاکه و ژنوی ژه نیا هزرا وی یه و یی کویره (دژیزانا)* قی حنیر مه ندیی دا. بسایکولوجیا خوژی یی وژدان و دل و هووش رازی بو. خره فک و گه له کی ژ ره خه کی قه، ئو پاکی و گوونه و چاکیاتی ژ ره خی دی قه. (حه مکی) ژئی پشت راستبو ژ بهرهم می فندبازی* خو و هه می مله تی یی پی خوشبو بقی حنیره ندیی.

نه قه به سسی (حه مکی) یه بهرانبه ری سه رها تی و چیره ستوری و بهرانبه ری ره خه ی و هه لقوتانا توره ی. وئی تیک گه ریانا ئاگه هیت وی دگه ل هزرا و وژدانی و جهه وری هه ستا نه ث بهرهم مه ژئی ده رکه ت. دا که رسته ی ژ راستیاتی (خاقی شولنی) هه قیرکه ت دگه ل وان تیک گه ریان (تفاعلات) و ژ هزی دا ئینته خاری هوزانه کا سترانا و سه لقیق دانته سه ر و بسترانقه و دنگ بیژیت. وی ئاواز کرنا سترانی دئیخستنی و ددانا سه ر تا کو نه و ژ دلنی پی و ژئی ئیمن بیا کو دهجهی خو دایه و دا بیژیت. چاوا د هه لپژارت؟! نه شو لا هزرا وی و ته خمین تیدا کرنا وی بو. بیتنه دلوقانیی و نه قینا دو دلا هه ر ژئی دفری!! ئاواز و سه لقیه هه می وه ک ئیک نه بون بهلکو گه له ک گوتنیت مقامبون ژ ده ست پی کرنی و تا به ند ثقاف کرنی و تا قه گیترا دویمه یی.

گه له ک سه لقیه و ئاوازیت (حه مکی) بیت چوبه ناغ گه له ک سترانیت دی بیت چو پیقه ندا (حه مکی) پیقه نه و بیانی ژوی و ژ سترانیت وی. نه و گه له ک ددیارن کو بیت وی نین وی دهمی گه له کا ژ ئیک و دو یی نقیسی و به لاف کری کو بیت (حه مکی) نه. نه خنی نه وانه نیاسینه درست.

گه له ک سترانیت (حه مکی) هه ر نه ماینه بدرستی مه گه ر پارچه و مارچه بیت چوبه ناغ سترانیت

دی دا و بابه‌تی خوبی به‌ری نه‌مايه. ئه‌ویت ماین نک سځ هوستاییت سترانیت وی بیت نامیدی (عبدالله محمد حداد، صدیق یاسین مختار و مصطفی ملا امین عنیه‌تا) بیت من دگوفارا (به‌یان) دا به‌ری نه‌ دهه‌ ساله‌ لسره‌ نقیسی و بنیشانا (خه‌له‌کا دویمایی ژ هوستاییت سترانیت (حه‌مکی)) من هه‌می سترانیت وا دزانین ساله‌ ۱۹۵۹ وەرگرتن بشامویری دهنگ و ډرگری و بنه‌جه‌کرن و نه‌وژی بیت لنک من ماین. وی ده‌می نامویره‌ بتیلا پویلا دی ددا شولی و دهنگ پځ و ډرگرت.

من ئه‌ف سترانیت مایی قورتال کرن ژ ژبیرکرنی و به‌رزه‌بینی و گه‌له‌کیت دی من هه‌لقوتان و داقتان ژ پځ و رسته و په‌یف و قه‌سیت بیانی بیت بابه‌تی هوزانا (حه‌مکی) نه‌دهن. من پځ و ریازیا به‌رهمی حه‌مکی باش بیت نیاسین کو به‌وزانقانیا کویر باش چومه‌ دناقدا چل صالا پیتیر!!.

گه‌له‌ک هاتبونه‌ نقیسین و ه‌کو هاتینه‌ گوه‌لیین هه‌ما و ه‌سا ئینا بونه‌ خاری کو بیت (حه‌مکی) نه‌. شان چل ساله‌ ژبه‌ری ۱۹۵۹ ئه‌زین پیته‌ کو هوزان سترانیت (حه‌مکی) خره‌که‌م و پاقرکه‌م ب خوندا (حوکمی) هوزانقانیی من ژیک هه‌لبژاردن (هه‌لبژارتن) و ژئ گرتن کا کیژ بیت حه‌می نیان من ژئ هاقیتان و ئینانه‌ده‌رغه‌ ئو بیت بابه‌تی به‌رهمی (حه‌مکی) بدن من هیلان. لقیه‌ درستیون و راستبون و هاتنه‌ توپژاندن سوپاس بو خودی.

ئه‌ز باش بسره‌ه‌لبوم کا هوزانیت (حه‌مکی) ژ کناری فندبازی و هونه‌ری قه‌ و ئه‌زمان و ناخفتناقه‌ (چنه‌ و چاوانن؟؟) هه‌روه‌سا ژ کناری (سه‌ره‌اتی قه‌ و ناقتیت درا لئامیدی و قه‌ومینا و زاری حه‌می و به‌رقه‌سه‌ و سالوخیت وی ژ کناری چیره‌ستویری (تاریخ) و ژیزانی قه‌). چونکه‌ و ه‌کو هه‌می ده‌ما هه‌لدکه‌فیت کو گه‌له‌ک مروقتیت (بی خیر) خو بفندبازیه‌ک و رقه‌شه‌کی دئینه‌ ده‌ر ئان بسره‌ه‌اتی و ئان بتوره‌یی و توره‌فانیی ئان به‌وزانا و هوزانقانیی قه‌ لئاف مله‌تیت جیهانی، و ئه‌و چو نیان ژ قه‌ هه‌می کنارا به‌لکو گه‌له‌ک ژوان بو خو ژ قیره‌ و ویراهه‌ و پارچه‌ و مارچا دی ژ به‌رهمی به‌رفره‌ بی نقیسینقانا و هوزانقانا ئینه‌ ده‌ر و بو خو دگه‌ل هنده‌ قه‌سه‌ و رستیت دی و بیت مه‌زن مه‌زن دی تیکه‌ل که‌ن و گزه‌که‌ن و ئینه‌ ده‌رغه‌ و به‌لکو دی به‌لاقه‌کن!! هه‌قالیت وان گه‌له‌ک دی بسره‌ هه‌لن و دی خوین و دنیاسن، به‌لی ژبه‌ر دانا شه‌رمی خوبی نائینه‌ ده‌ر و دهنگ ناکه‌ن و لی ناهه‌لقوتن و ره‌خنه‌کی (ره‌نده‌ش) لی ناده‌ن. ئه‌و دیاربینه‌کا گه‌له‌کا فه‌لاکه‌ته‌ دتوره‌ی و د فندی و هونه‌ری دا و دزانستی دا. و چوژ وی شه‌رم تر نینه‌ ئه‌ز به‌رهمی ئیکتی دی بینم و د قه‌سیت خو هه‌له‌کم و بناقی خو به‌لاقه‌کم. ئه‌ز دبیتم ئه‌و که‌سی و ه‌سا بلا تشتی هوسا ده‌ستی خوژی بکیشیت و خو نه‌ده‌ته‌ شه‌رمی بقه‌له‌می هنده‌کیت دی (بی نقیسی) بیت کو بقی دکارا وی حه‌سیان و خوژ سوپی وی فندی و هونه‌ری و توره‌ و زانستی به‌ده‌نه‌ پاش و خو به‌رزه‌که‌ن ژئاف ئه‌موسفیری (هونه‌ری و توره‌ی و هوزانقانیی و زانستی سه‌ره‌اتی ده‌می، چونکه‌ ئه‌و نک خو دی که‌ساتیا خو یا ژار و به‌لنگاز پځ دیارکه‌ن و بلند که‌ن!!!) دا (به‌س پنیا پیخنه‌ گیانی توره‌ی و زانستی و فندبازی). ئه‌و که‌س گه‌له‌کی هه‌ژاره‌ و هزر طه‌نکه‌. ئو قی خلمه‌تی بکار ژه‌نی و کوتته‌کی و بخو دیارکرنی و بو مفایین خو بخو دپتفه‌ نابه‌ت و دی دیاربیت و (پنییت شه‌رمی دی لی چین چ زوی و چ دره‌نگ). دی چیره‌ستویر به‌به‌ری ناقتی وان ژخو دویر ئیخیت و نه‌قتیت و

هاقتیه‌ ناف قځش و قه‌والی به‌رناقا!!.

سه‌رقتی چه‌ندی نه‌هه‌می که‌س بیت نه‌ژادیت به‌رهمیت هنده‌کیت دی به‌رهمه‌ماوا دا دیار بیت نه‌وه‌سانه‌ (حاشا و دویری و) کو بو خوژی ره‌قانینه‌ ئان دزینه‌ به‌لکو بو (جه‌پاوه‌ری) ئان بو بها بلندکرن و ده‌که‌ن لتوره‌ی و لزانستی و هونه‌ری و لفندبازیی ئان ژئ هه‌ما بری که‌فت طاما به‌رهمی هنده‌کیت دی لسه‌رهمی وی یا دیار بی، ئان به‌لکو ویژی ئه‌و هزر و ئه‌بینی کیل یا ئارمانجه‌کری بشیانا خو ئو کیره‌اتنی، ئه‌فه‌ درسته‌. نه‌کو هه‌چین صه‌د ئان بیست قه‌سه‌ پځرکن توره‌قان و هوزانقانه‌ ئان نقیسه‌ره‌!! ئه‌م کورد هوسا خزمه‌تا مله‌تی ناکه‌ین. بی نقیس خودانی خو دنیاسیت ئو خوشمیر خوشمیرا دنیاسن ئو بی جه‌وه‌ری جه‌وه‌را دنیاسن، بلا ئارمانجه‌بیت بومه‌ هه‌ر خو زه‌حمه‌ت ده‌ین و پاشی داریژین!! دا ل جیهانی ناف ناته‌وادا و به‌رهمی وان سهنگ و پارسه‌نگا خو هه‌بیت!! ئه‌وه‌ سه‌رفه‌رازی. نه‌کو خو مه‌زن و کیره‌اتی دیارکه‌ت و پاشی هه‌مانا تژی با.. بیت!!.

من ئه‌و به‌ندا پویلا (شلیت) یا ستران لسه‌ر هاتینه‌ و ډرگرتن لئالا مه‌ لسره‌ شویرها نامیدی لبه‌رانه‌ری سولاقی لبه‌ر بای به‌دینا (نامویره‌یی سماهیلی چایی بو کوری محمود نه‌جار) بجامیری نامویره‌ ئینا و مه‌ ده‌ست هاقیتتی. ستران لدویف ئیک بده‌نگ قه‌ و سماهیلی دگرتن و دهنگ و ډرگرت ئو من جودا هه‌می دنقیسین به‌ده‌ستی به‌ری (۴۰ صالا) درست. ئه‌فه‌ من به‌ری نه‌و به‌رفره‌ یا گوئی.

من ئه‌ف خلمه‌ته‌ فه‌ر دیت کو خزمه‌تی بکه‌م و بسره‌ ری بیتخ و قی په‌رتوکی بو گرنگیای قی که‌له‌پوری فولکلوری مه‌ کوردا کو بنه‌جه‌ بکه‌م بو چیره‌ستویرا مله‌تی بینمه‌ به‌ر روناهی.

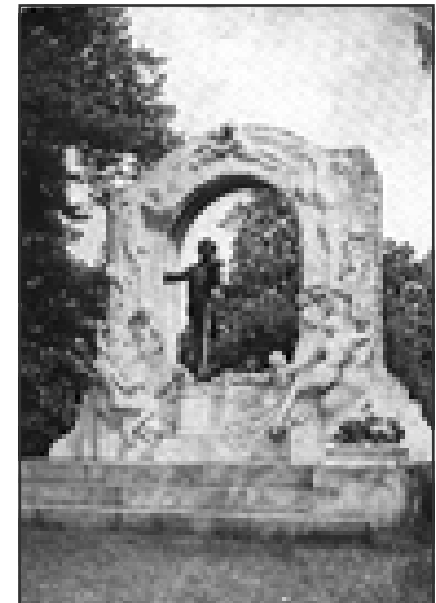
(حه‌مکی) بیت گوین (سه‌رد) ئو بی (کوتته‌کی) و خو دیارکرن ئان بو مفایه‌کی که‌ساتی به‌لکو پتر ژبه‌ر پارسه‌نگ گرتنا رازی کرنا به‌خت و ژدانیت خو به‌رانه‌ری مله‌تی. چو تشتیت خار و نه‌ژادیت نه‌د پځدا و نه‌ ژ ته‌رز به‌رهمی (حه‌مکی) دا نه‌ هاتینه‌ و ژ شاری (الخط والحدود) صور نه‌ده‌رکه‌ت. بقی چه‌ندی عه‌سلیاتیا، حنیر فندی، خو بجه‌وه‌ری قال و پاک بی کوردی دیارکر و پی بناث و دهنگ که‌ت و ناقدار بو. به‌رپه‌ری خو لچیره‌ستویری ستیره‌کا زیرین لی کر لسره‌ تانجی فولکلوری کوردی و تانجی فولکلوری جیهانی کو ژن ئینانه‌!!.

مه‌لحه‌مه‌کا نوژدارا چاک چنکر بو وژدان و پی حه‌س و هشیت جانن گوه‌دیرا. و زاخه‌کی چاک خره‌که‌ر بقی دانانی بو کاکلا گیانی و که‌ساتیا (حه‌مکی) و گه‌له‌ک پی بلندبو. وی ژ سه‌لیقه‌ و ئاواز و سترانیت که‌فن گه‌له‌ک و ډرگرت و ناگه‌هیت خو پی تیرکرن و بونه‌ عمارا خاقه‌ی و خیتفه‌ی بو داریژنا به‌رهمی خو. وی گوهی خوبی دایه‌ رستک و شعریت ده‌نگی بیت فه‌قیامه‌ده‌رسا لئامیدی و دمه‌ولیدا و داوه‌ت نه‌بیادا. ئو گوه‌ بی دایه‌ هوزانیت بده‌نگ هاتینه‌ گوتن لنک فه‌قیامه‌ ده‌می کو وان ژئ دگوتن لسه‌فا و شه‌قتی ئینی باهرا پتر. خولامه‌کی ده‌ستی وی بی گرتی بریه‌ مه‌درسه‌ی و پاشی بی ئینایه‌ف سه‌رای قه‌سرت میری لئودا وی. خولام و خداما و خلمه‌تا وی ژئ دکر و لی خره‌قه‌دبون دمه‌زه‌لا وی قه‌ و ستران بو دگوتن و جلکیت وی بو ده‌اتنه‌ شویشتن و خارنا وی هه‌رسن دان دچونه‌به‌ر و خلمه‌تا وی ده‌اته‌کرن هه‌می به‌ره‌مانا میری و نبشان دانا وی. و خاتوینا خولاما و خداما سه‌رژئ نه‌به‌رددان و دچونه‌ ئودا وی

و گوهر ددا سترانا و سوحبهت دگهل ذکر. نهوژی پین خوشدبو و ستران هر بو دهاتن ژ هزرئی. لداوه تا ژئی گهلهک گوهر ددا سترانا بهری هوصا بناف و دهنگ کهفتی (که تی).

دلئی (حه مکن) بجه حیلئی و تا مه زن بوی ههرئ ته ریوو ژ دل و بتام و دلسوژی و دلوفانی قه و پر نه قین دگوتن و ب نه شق. گهلهک سه لبقه و ناواز بو مه دیحیت پیغه مبهری و بو مه ولیدا ژ ناوازی (حه مکن) بیته ئیناینه دهر و بیته ژئی هاتینه وه رگرتن وه کی بو نمونه: (هو سید الکونین سید هاشم... الخ) ئو هیشتا، دیسا شه عریته فه قیا هوزانیت (حه مکن) نافئی خو و پئی نیاسینا خو و دلوفانیا خو و ژیرانا خو دبیزن و دیاردکن، وه کی (مامانا بویکی و ژنا نافئی دایکی یه لهه می کوردستانی و هه می جیهانی (ماما). ئو (شیتخانا زاقای) و (قان زولفان)، (ته لسه ری)، (چ دیوانه شه ملی)، (که یفوکئی)، (چ داره)، (دی بیننه ژور)، (نارینکئی)، (که پروکهک)، (دیلا نوکئی)، (هه می شل)، (گاپنیرک)، (به فرکئی)، (گجوجه نه)، (من یارکهک هه بو)، (سینه م)، (شه نگه های شه نگه)، (نه ز چومه بهر بیلابی)، (های مفیردی)، (مه گلانا)، (نه ی گولئی)، (من حه یفا لاوا)، (حه وشا میرا)، (فاتئی)، (که لیا چاره یی)، (دی چمه نامیدی)، (نه یزا من)، (حه مکا تو بیینه ناف حه ودا)، (وه رده کئی)، (چومه بهر روکئی)، (خانیکئی بابا) ئو هیشتا گهله کیت دی!!.

گهلهک درا د سترانیت (حه مکن) دا (تاما جفاکا دهره به گیئی) (اقطاعی) و پیته ندیت وی ژئی تیت (گهلهک ژئی مروقی (دگورمزین) و که یفا مروقی دئین و گهلهک ژئی مروقی (دهژین) و گیانی مروقی

وینه ۴۳: په یکه ری یوهان شتراس ناوازی دارژئی سه مایا (فالستره قینا) له مسا

دلوقین و هندهک ژئی (گریا مروقی دئین)، هندیت دی مروقی (فریدکه ته) هزرا و ته خمینا، و هندهک (تیش و ژانیت گوهدیری ژ وژدانئ ده لشدکیفیت و دلی دطه مرینیت) و هندهک (گریا مروقی دئینیت) وی دهما هندهک (مروقی مه ندهوش دکهن) کا نه قه چیه و هووئی سه ری مروقی دگریت (تعجب). هندا (بیریت جه حیلینیی و ژن ئینانئ و بویکو زاقایینی دئینیت) و دهمئ (کهله کهل و رهوش و راهاقیژا نه قینئ) دئینته بیرا مروقی بناف سه قوی!! لقییره و بقا نه ژادا (حه مکن) بهرهم یی زه نگینه ب وینه و دیمه نافه و دده لوفانیا بهر پهریت نه قینئ و گریفا و چیره ستوری و هه لشکافتن و هه سبارکنا هوش و هه ستا. لقی بهر پهرئ بهر فره یی نه قه کری بو خزمه تا مله تی کورد، ئویی پره ژ مروقی نیی!! لراستاهیا جیهانی یی گومان.

لقیره (راستیاتی) دهوزانیت (حه مکن) و د ناوازی وی دا دیاردیبت و روحن دبیته. جوکا قئی مروقی نیی دجیته سه ریویاری مروقی نییا جیهانی. راستیاتی جفاکی تازه یا تیرا دیاره و په یکه رکره یی. دلئی جه حیلتا هر بئومید دئیخت. خاتر خازیا هه ردهم ژ ژبارا (سه لطاتی و زوگوردی) دیار دکهت. و بابه تی (هیلینا ماله کا نوی و مال دانانه کئی) دئینته بهر چاقا!! دهنگئی دووی ژ ئینا مروقی دئینیت، (دهنگئی ئیکئی ژ دایکی یو نه ئو یی دووی شوی کرن و ژن ئینانه و دهنگئی سی مرنه). بهرهم یی پری ژئیزانیت بلند و ماقوبله لجفاکی.

(حه مکن) یی بهری ناوازی نه نیت جیهانی* بیته بناف و دهنگ یی هاتی. پشتی وی موزارتئی بابئ (نه ما دیوس موزارتئی) کوپ یی بناف و دهنگ ۱۷۰۹م - ۱۷۸۷م و موزارتئی کوپ (قولفکانگ نه ما دیوس موزارت ۱۷۵۶م - ۱۷۹۱م) و (جوزیف هایدنئ) بناف د دهنگ یی کلاسیکی ناوازی ژهن ۱۷۳۲م - ۱۸۰۹م بیته نه مساوی (ناوستریا) و (بیتهوینی) یی پاشه روژ (مروفا ئوئی قه مینا د ناوازی دا په یکه رگری ۱۷۷۰م - ۱۸۲۷م و نوی چیکرین و سه یدایی وی یی بناف و دهنگ جوزیف هایدن یی مه گوتی و (شینگ، نه لبرخت بیرگه) و ناوازی ژهنئ بناف و دهنگ یی نه مساوی (فرانس شویرت ۱۷۹م - ۱۸۲۸م) یی وه کو (۶۰۰ ستران ناوازرین ژبلی بهرهم یی ئورکیستراالی و سیمیفونی و بهرهم یی پرت و پارچیت ناوازی بیته دی.

ههروه سا (شتراس یوهان) یی نه مساوی یی بسپور و شارهزا بو ناوازیته سه مایا (فالتره ری) لقینا ئوئی کو دبیزئی (شاهئ فالسه ری نه مساوی) و بابئ وی یی کو ۵۰۰ شونیت فندبازیا و حنیرا ناوازی کو بهرهم یی ئیناینه دهر و ژهنئ، و گهلهک توخم و گوونیت (فالسه ری) بیته لئه وروپا و لجیهانی بناف و دهنگ وه کی: (دانوی شین - ئوپرا گهلهک - بارونی قه رهچ - شه قهک لقینسیا)، و فندبازئ نهمانی یی ناقدار (شتراس ریشاردئ) ناوازی ۱۸۶۴م - ۱۹۴۹م و ژبلی وان گهله کیت دی لوه لاتیتت نه وروپی و نه نه وروپی.

گهله کیت دی ژ ناوازی بیژا و چیکه را و ژه نا نافئ و هاته دیراندن لچیره ستوریا ناوازی و بهرهم یی وی و فولکلورئ مله تا و کهله پورئ و وه کی (شوپانئ پوله ندی) و (چایکوفسکیئ روسی) و گهله کیت دی بیته خودان بهرهم و کهله پور زه نگین کری بو ناته ویت جیهانی. ئه فان هه میا و گهله کیت دی بهرهم یی

خو بنه‌زمانی ناوازی و مه‌سیقی نقیسی و لسهر کاغه‌زئ و دپه‌رتوکادا (پستی و خو جه بو). وی ده‌می گه‌له‌کیت بکیرهای و شه‌هره‌زا و پر هزر و هزرتیز و خودان به‌ره‌م گه‌له‌کئ ئینا به‌درفه و چیکری و ژه‌نی به‌لی نه نقیسیه چونکه (نه‌زمانی ناوازی) نه‌دزانی و به‌ره‌می و اهیدی هیدی ژئ قه‌بو و به‌رزبو و کیم بو و تیکه‌لبو و پیقه‌بو و نه‌ما وه‌کی خو ئان هندهک بو‌پوچبو و هندهک ما هندهک هنده‌کیت دی ژئ وهرگرت (دزی) بو خو ئینادر و هژمارت. و گه‌لهک مادیت دی بیت هوساییت هه‌ین.

هه‌روه‌سا دگه‌ل طاو په‌ریت دی بیت هونه‌ر و فندبازیا گه‌لهک ژوان به‌ره‌ما مرن پستی خودانی وان مری. ئان بین خه‌مخوری مان و گه‌لهک ژئ (غناوریون) و (مرن) و چونه نه‌زفرینی. وه‌ختی وه‌کو هندهک که‌تنه دکووشا هندهک مروفتیت به‌خت صصت و بها نه‌رزان. و بو خو هه‌لگرتن و هژمارتن و به‌روش ئیخسان!!! و پیقه‌کرن و ژئ قه‌کرن و تی خه‌بتین و بیخه‌ختی، وه‌کی د زانستی و نه‌بورئ و چیره‌ستورئ و پیشبونی و طاییت توره‌ی دا تیته‌کرن).

به‌ره‌می (حه‌مکئ) هیژ هنده‌کئ مای و مه قورتال کر بقئ دکارئ دا (گه‌ها) وی بو بنه‌جه کرنئ به‌یت بو چیره‌ستوریا فولکلور و که‌له‌پورئ کوردی. دهنگی ناوازیت (حه‌مکئ) به‌لکو هیشتا بین دهنگ قه‌ده‌ت لکه‌فرو کاش و ته‌حت و به‌طن و گه‌لی و شکیریت (چپایئ مه‌تینا و گاری) و به‌هدینا و چپاییت دی بیت کورد و کوردستانی. ئومید و گه‌لهک ژانیت جفاکا کوردی تیرا (ددیارن و نیگارکیرنه و که‌فالن). گه‌لهک خو لبه‌ر کیش و قه‌کیشا ده‌می و صال و چاخا و خرناق و چه‌نگ و ئافارو قه‌ومینا لسهر کوردا و ده‌قه‌ریت وان گرت و خو موکوم راگرت، چونکه به‌ره‌می وی بو هه‌ر ده‌می یه و هه‌می چاخایه و هه‌می جفاکایه و هه‌رئ بکار و خه‌مله و هه‌ر ده‌رمانه لجقاتا و جفاکئ و ده‌لیقیت دو دل دینه ئیک. لکوردستانی و ئاف ناته‌ویت هه‌می جبهانی بی ب قه‌کیشه.

خودانی (که‌ساتیاتیا ئیکئ) دکه‌له‌پورئ کوردی دا بی فولکلوری (حه‌مکه) بو و خوشیا سترانا و عه‌سلیاتیا کوردی و پی ناخیقی و راستیاتیا و که‌تنا سه‌ریک یا سترانی و ده‌قا هوزانا وی و ناوازی و مه‌یینا وان هه‌رسئ ستونیت فندبازی و هونه‌رمه‌ندی (دهق و ئاواز گوتن) دگه‌لینک. و ریکا گوتنی و ده‌ه و دووا ئان هه‌می درست کرنا و په‌یگه‌رکرنا وان دکه‌قالا دیارکرن دا بقئ بابه‌تی. قیان و نه‌قینا هونه‌رمه‌ندی ژئ درسیت بو خوشیا قی هونه‌ری بو خلمه‌تا مله‌تی و مروفا!!!.

(تی کرن) و (داعویران) و (داکرن) ژ گه‌لهک ره‌خا قه ژئ تیته دیارکرن کو بیناهی نه‌بو و (مال و دورم و ماده و دای و باب و هزر دژاریا مله‌تی ژئ دا). سه‌عبیر لقه‌سری و خارن و قه‌خارن هه‌می ئان داکرنیت (حه‌مکئ) تژی ناکه‌ن. قیجا پارسه‌نگا سایکولوجی نوی ژه‌نین، ئو چیکرنا ئان سترانا بو و گوتنا و کیشان و نیگارکرنا وان دکه‌قالی فندبازی، سویلیت قی ناوازی زاخی گیانی لدویف سویلیا دهاتن و دگوتن و هیدی هیدی خودان ناره‌زو و دهنگ خوش و تی گه‌ه‌شتیا ژ هه‌می بستییت جفاکی بو خو دگرتن و د هزرا وان دا درسیا و بنه‌جه دبو. هندی پیقه دجو هه‌ر زیده‌تر بو دهاتن نه‌ف پیلیت دانا خودی. ویژی دکرنه‌ قالی و بقی بابه‌تی دئینانه دهر. ((ژیزان دکویرون و په‌یف بسه‌نگ و ستویرون ئو رسته دهویرون و نارمانجه مله‌ت و میریون!!!)). هه‌کو نه‌ز ژئ هزر دکم و من خویندی که‌ساتیا

حه‌مکئ. هه‌ردانا هس و هه‌ست و ئاگه‌ه و وژدان و داکرنیت ژینی و ژانیت کویر تیک دگه‌پن و دیاردبن ل تازیا (ده‌ست و دار) و ده‌هو دووا و سیکولوجی یا (حه‌مکئ) د ئاواز و سترانیت وی دا ددیارن. بقی چهندی رینجا خویا کرئ. دیسا دئاگه‌ها مله‌تی داکری بو هه‌لشکافتنا هشیاری بو بقئ ده‌لیقی و ده‌رفه‌تی لژینا جه‌حیلا. بشاواز و سترانا زاخ ددا و ژانیت مله‌تی ژ ده‌ره‌بگی و کوشتنی و شه‌را و برسی و مشه‌ختیی و جه‌هیلاتی و ژ خرناقا و و زورداری و سته‌می و نه‌خوینده‌قانی!!! و نه‌ساخه‌میا گیانی!!.

(حه‌مکئ) چو (ده‌قیب بیانی)* نه‌کیرنه دناف به‌ره‌می خودا ژیلی بین کورد بین قال، به‌لکو هندهک نه‌ژاد و خیشال ژ سه‌لیقه و ناوازیت تورکی بیت د هزرا خودا قه‌رویفاندین و کیرنه به‌رحه‌لینک سه‌لیقیت خویتی کوردی و دارپتن. ناوازی مله‌تیت روژه‌لانی هه‌می ئیک ره و بنگه‌هن و دفارینه ژ ناوازیت روژناقی.

ئاوازیت مه‌ییت کوردی و روژه‌لانی

۱- سه‌ر مقامیت سه‌ریشک (ره‌ست - راست): ئه‌و قورمی مه‌زنه ژ ناوازیت روژه‌لانی. به‌لکو (حه‌مکئ) گه‌له‌کئ سه‌ر گوتین.

۲- مقامی (سئ گه‌ه) و دئ چیه‌نه ئاف (نه‌وا) دا و حسینی: و پاشی دئ هیته‌ف سئ گه‌ه. گه‌ه و وهرصل هه‌ر سترانه‌کئ بیت تیدا هه‌ین ژ هندهک مقامیت دی بو هه‌کو بناف قه‌دجیت و دزفرینه‌قه و دان و وهرگرتنی، و پاشی هه‌کو ته‌سلیم دکه‌ت بو پاش به‌ندی. دئ ره‌خی دی بده‌سته‌کفه ژئ وهرگرت و بیژینه‌قه. (سئ گه‌ه) و (راستی) گه‌لهک طا و چق بیت هه‌ین، هندهک قه‌دیت درستن و هندهک نیف قه‌دن دی گه‌ه‌که‌کا دی هیته به‌ر وی و بلند بیت ئان دئ هیته بستیا بندا و هیژ بو بندا تاکو پاشبه‌ندی سئ گه‌ه ژ ناوازیت بنیا ته‌ لناف مله‌تیت روژه‌لانی.

۳- چارگه‌ه

۴- ده‌شت

۵- صه‌با

۶- حجازی

۷- ئیبراهیمی

۸- گولگول

۹- به‌یات بو مه‌دیحا و قورتانی.

۱۰- نه‌اوه‌ند

و هیشتا نه‌ جهی وایب طه‌نگه و لقیره و نه‌ز نه‌ ناواز زانم. گه‌لهک پرت و گه‌ه ژفان مقاما دچنه دناف ئیک را و سترانیت کوردی دا، چونکه گه‌لهک سترانیت عه‌ره‌بی و تورکی و فارسی و مله‌تیت دی

بیټ روژهلانټی بیټ بناوازه (تیک گه‌ریابین و تیکهل بین)*. و کەس نەشیټ بیټیټ ئەڤه ۱۰۰٪ یا ڤی ناتەویە و کەس ڤی نینە چونکە پەییسکیټ ناوازی روژهلانټی (ئو روژهلانټا ناڤن) هەمی بنیاتەکن. بەلټی نە درسته کەسەک ناوازهکی بدزیت و بکەتە یخ خو و بیټیټ. ئەو نەیا تازه‌یه!!!.

ڤه‌کولین تیج گه‌ریانیت هەرناتەوی و ژەنبن و نوی کرن و تیکهل کرن بیټ ناڤدا هەین هەر ناتەوه‌کی بەلټی بنیات هەر ئیکە. وەکی (حەمکی) هەکو ئەڤ ناوازه ژەنبن گەلەک نەژادیت نوی ژ لیکدانان گەه و وەرصلیت ناوازی بیټ تیدان ئینانین. پاشی بابەتی گوتنی و ریکا ژەنبنی و ڤه‌گیټانی هەر جەهەک و هەر دەرڤه‌ک یا خو بخویە و وینەک و درویشمەکن (خوسەر) یخ هەمی و بابەتی خو یخ هەمی.

چونکە (لقلڤین و بەنگه‌هیت گه‌هیت) ناوازی و (لسەر ژەهیت دەنگی و پەییسکیټ وی) بیټ هەمی ملەتا وەکی ئیک ئینان نو ناڤەین ژیک د ڤارینە. هەر وەسا لجهه‌کی یان دره‌کی یان دەرڤه‌کی دئ بو سترانیت خو ناوازی یان ریتزە سەلیقه‌کن هەلبژین و کەنە بنگه‌ه و لسەر ئاڤاکەن پەییسکیټ دی بیټ ناوازا. وی دەمی کو دره‌کا دی دئ مقامه‌کی دی بیټ ناوازی بو خو کەنە بنیات و پەییسکیټ دی لسەر بەن. بو نمونە لبه‌غدا بو مقاما (بەیاتنی) دکه‌نە بن گەه و لسەر ئاڤاکەن پەییسکیټ دی وی دەما کو لموسلټی مقامی (راست) دکه‌نە بنیات. هەر وەسا (لکه‌رکویکی و سوله‌یانی و هەبلیرټ و نامیدی و زاخو و بوطا و بەهدینا) هەمی گەلەک درا بابەتی خو یخ هەمی بو سترانا و خوسەریاتی (خصوصیه) یاخو یا هەمی.

بو نمونە (نهیلی) دناڤدارن بو سترانا لروژ هلانټا نامیدی (کورکو، بەناڤی، سەرگەلی، گوهرزی، بەرچی، رەشاقەیی، و سگیری و دیرەلوکی)، سەلیقا و گەلەک یا (ڤاریه) ژ سەلیقا (دوسکیا) بو ئەینی سترانی، هەر وەسا (ئیزدیا) سەلیقا خویا هەمی و وان ژی (لچیا ی شەنگاری) و لئاڤ (هەویریا لبوطا) نیزیکی مېردینی بەلکو سەلیقا ئەینی هەر وی سترانی گەه و وەرصل دڤاری نە ژیک. (گولی و سندی و ریکانی و زیباری و بەرواری، بابەتی گوتنی و ڤەد و وەرصل بیټ دناڤ هەر وی سترانیتا بیټ هەین و نە وەکی ئیک. (حەمکی) لڤیره و لڤنی نوی ژەنبن کەساتیا خو دیار کر د جیهانا هونەر و فەدبازیا سترانا ئو ناوازیټ روژهلانټی بهوستانه بکارئینان و دگەلیک گریدان و لەحیم کرن و ڤەدیت وان وەسا بهوستانه پیکه‌کرن و ریزه‌ریز و گەه بگەه. کرنە زنجیر پیکه‌ه و سترانیت خو لسەر سەلیقه کرن و گەلەک لقلڤینیټ نوی لژەهیت دەنگی لگه‌ریټ ئینانە دەر و ژ سەلیقیټ تاوی* دەمی خو زیدەکرن و پیڤه‌کرن. وەسا دیارە کو خرخرکا دەنگی (حەمکی) هەمی پەییسکیټ ناوازی تیدابون و هەمی ناواز و گەه رادگرتن و شیانەکا هوسطانه هەبو بو گوتنی و ناواز ئینان و (گەری خو لبه‌رگرتنی) ژ بستیت گەلەک بلند تا پەیسکیټ توخیټ نزم. نیڤ پەیسک و گوهورین تیدان دینان بیټ زەحمەت و بدەنگه‌کی خوش و تازا و دل حەین. (بەلکو وەکی دەنگی آم کلثومی هەمی پەیسک د دەنگی دا هەبون).

چیروکا فولکلوری کوردی بو سترانا، (حەمکی) درست کر دبه‌ره‌می خودا و گەلەک سەرھاتیټ ڤومین تیدان ئینان و بونە چیرەستور. (تاریخ و سەرڤەم).

(حەمک) مەئبەن یخ چویە ناڤ جڤاتیټ ده‌واتا و بیټ گوتن و هوسطاییټ سترانیت دی بیټ بو

خوژی گرتن و بەره بەره پسیار ژی بیټ ژنی کرین تا دەستەک و دەستەک بو (جوتکیټ حەمه‌کوری بیټ سترانا) درست بین. وان ژی هەر بیټ نیشا دەستی پستی خودای. ئەم نزاین کانټی هوسطاییټ سترانا ئو بیټ حەزەکر سترانیت حەمی بگرن و فیټل بن، دچونە نک وی لئوڤی د ڤه‌سرا میری ڤه ئان نە؟ بەلټی دیارە میری ژی هاریکاریا کری کو دەست سەرڤه‌ستی فیټل بن دا نە بەرزەبن. هەر وەسا ژنکا جوتکیټ سترانا هەبون بو ناڤ دواتیټ ژنا «دواتا میرا یا جودا بو ژیا ژنا». و لده‌ڤه بو (لدەشتکا) و (په‌حناڤکا) و دریت راست و بیټ ژنا دحەوشا دابون و دەرگه‌ه بو میرا دڤه‌کری نەبون. هەکو (حەمک) بخو بو ژنا دبیټیټ: «داوەت هاتە حەوشا مەزن لټی لټی عەبشی... تا ...»

(حەمکی) سترانیت خو هەمی بزاری نامیدی بخو بیټ گوتن کو یخ درسته و مەڤرڤه و هسان کریه و نیڤشکی کورد یا بەهدینا یه.

کناریټ مروشینیټ دبه‌ره‌می (حەمکی) دا

ئەڤ فەدبازە و هیزمەندە یخ نامیدی بو) بەلټی ژ بنیاتی ڤه (یخ توفی) بو. نیشانان هوزانا سترانه و ناواز و سەلیقانه و بدەنگه‌ه گوتنی بو وی دەمی زیدەبار. ئەو هەر بیټ گوتن راینان و ڤه‌گوتینە ڤه و ڤه‌وان دگوتن. نەکو جارەکی دگوتن و هەندەکا ژنی دگرت و بەس. وی ڤه‌سه‌ه ژی بو چیکرنا سترانا خو (ژنی دگرتن) کو بکەڤنە جەمی خو. ژوی دهلیقی ئان ڤه‌ومینیټ یا وی (ژنی گوتی) ئان (یخ گوتی) ئان (بو گوتی) سالوخ ددا و تیدان جە ب جە دکر.

شیانان وی یا تیرا دیارە بو هەرسێ رەڤه‌شا: یا (ستران چیکرنی) یا (سەلیقه و ناواز کرنی) و یا (ستران بدەنگه‌ه گوتنی). هەمی دگەل (دانا خودی) حولی و ریک و پیک دئبختسنه بەرپیک و دکرنە (بەر حەلینکی) دارپتینی و دجەمی خودا دئینان بیټ هەلنگەن و لەنگاتی ئان کوتتەکی. هەکو دئینا هەما دهاټ و دادپت. ئینا تەبلا خو لبه‌رپه‌رئ چیرەستوریا فولکلوری دوات و ژن ئینانان لئاڤ کوردا موکوم لیدان و ما.

ئەم دشیټین هەندەک خال و ساھیټ گرنگ و پر ژیزان و بیټ نیاس ژڤی بەره‌می دەرپه‌خین و بینینە دەر:

۱- روهناتی و زه‌لالی:

وی سەنتە گەهەکا سفک و خوش گرت و بو هەمی ملەتی گوت، نەکو بو میری بستنی دکولندەکی دا دگوت. لەوا ملەتی هەمی زوی وەرگرت و حەبانە. نەزانین و نەنڤیسین و نەخوبندن لئاڤ ملەتی طاریه‌کا رەشوویا د ملەتی وەرگری بو. خوتتکاری و سەرگیټی و عاشیرەتی و چاندن و کارکن و شەپ و پیڤه‌ندیت ملەتی هەمی بیټ دەرپه‌گیټ بون (اڤاعیە). هەمی دگەل ڤی چەندئ و دگەل ئیش و ژانیت نەزانینی و نەخوشیا و تەعوین و وەبا و بیټ حالیټی و ژاریټی پە دڤوش بون، و دلټی وان ببه‌ره‌می حەمی ڤه‌دبو. و ژ دلټی خو گووھ دایټی و لبه‌ر سەما و داوەت دگرن و خەم و ژانیت خویټ نەشتی و کەڤن پین

ژبیردکرن!!! که سنی ژ مله تی مافی و گشت و بدرستی نه دزانی کانی چ دبیت و چ دبو لمیرگه هی و قهومینیت پولیتی (سیاسی)؟ خرناق گو له لیدبون به لی نه شیان تیرا سه رها تیا بگوهورن. ددینداربون و خو ژ خرابیا دپاراست و ژبارا لدویف خو دریتقه دبر و درازی بون.

هه کو ئەف دهلیقیته دهواتا هه لده که تن* خو پین ژبیرقه دکر و برینیت ناگه هیت خو و دلی پین ده رمان دکرن!!! دهستی وان هه ر لسه ر دلی بو کا دئی که نگی میر رابنه نیکو دو و هینه سه ر کورسیا خونتکاری و پیتل مله تی و خه لکی و هه ف وه لاتا که قیت و دئی چنه کیفه و مشه ختن و کیفه هینه ها فیتن؟؟ (چهند میرا خرناقه ک دگه ل نیک کر یا زیان میرگه هی دکه ت و بسیرا خونتکاری دکه ت و مله تی دکه ت. گه له ک پیتل پیتل ژ باژیری و ژ گوندا دا ره فن و ته قیپین و چنه گوند و دریت ته نا و ئیمن دابو خو شول که ن و بژین ههروه سا لمشیکارا (حسارا).

هه می که س دبه ره مه می (حه مکئی) یه سی سه ر (ستران + ناواز + بده نگه گوتن) دگه هه شان هه م بو ئەزمانی و ژیزانی و راستیاتی و بسا نا هیا تی و ئو دلی هه میا پین خوش دبو.

بقی چهن دئی سترانیت وی بو دهلیقیته ژن ئینانا و دهواتا سه ر ژ هه می سترانا ستاند، چونکه ئەو دگه ل به ره مه و گوتنیت خو دگه ل مله تی دئی. ناواز و سه لیه قیت وی بدلی مله تی و گوهداری دا دچونه خاری وه کی نوژداری بو نا ف گیانی و ناگه و پین حه سیانا و ژانیت وان فه دره فاندن.

۲- ئەزمانی کوردی:

ئەزمانی به ره مه می یه کوردی یه کو هه می تی بگه هن. یه سقکه و قه سه و په یف و رسته، هه ما بیته هاتین و حولیسین نه کولی گه رایه و بیته بزه حمه ت و که س تی نه گه هیت ئیناینه. هه می بستیت* مله تی و جوین تی دگه هن و پین دخوشن و پین خوشی دبین. زاری وی یه ئامیدی یه و حولی و پاقره، یه نا فنجی دنا فراهه ست بو کوردا. دهقه ریت دوبر ژئی تی دگه هن.

۳- سه رها تی دگه لیک دگریداینه:

(حه مکئی) نه ک و قه سه و ناخفتن خره کرینه و گزره کرینه ئیخسته یه به ریک و ریز کرینه به لکو بیته ژ (قهومینا و راستیاتی و سه رها تیا) بو هاتین و گوتین. خلمه ت بیته جهی خودا ئیناین و هوزانیت خو بیته سه ر وان خلمه تا ئیناین و گوتین.

دهم یه (دینامیکی) یه و نه یه راهه ستایه. قیجا دینامیکیه ت و لقلین بیته به ره مه می (حه مکئی) دا هه یه، چونکه خلمه ت بیته قه و من و دم هه ر یه پینشقه دجیت و هه ر سه رها تی بیته تین و رینجی جهی له زری و ناگه ها دکه ن. ده ره کتا دویمایه تی دئی (تی گه ریان) (۱) چبیت سینگ و سینگ (ژ ویتقه) دگه ل، دئی سه نته قازی (ژ هیتقه) لئا ف مله تی. یه خوشه و نه ره ده ق و یه خوشه بو وه رگرتنی و گوهدانی و نه یه هشکه قه سه بیته خره کرین ئو هه می دشین گو هی خو بده نی بشرینی.

۴- ئومید:

به ره مه ئومیدی فریدکه ت بو دلی جه حیلا بو پاشده می و ئا فاکرنا گیانی بنه ماله کی و دانانا بنکی

ویتنه ۴۴: جه حیلیت گه رم بوین بهه می ناگه ها دگه ل داوه تی (جه حیلیت کورد سلنه وروپا صالا ۱۹۶۰)

فامیلیه کی. و راچینا جفاکی فره بیت بو ده ست لدوی دهستی دژباری دا. لگه له ک قوناغا هیتشتا دلی مروقیته (کوونه و پیره میتر) خوش دکه ن بو بیه ئینانا جه حیلینی ژ ره خه کی فه و دلی وان خوش دکه ن کو (کوریت وان) و (نه قیپیت وان) بیته فان قوناغیت خوش رادچن بو پشتی وان و بیشت راستی و په یغاما خودی هه ربو پینشقه دجیت و نه راهه ستایه ژ ره خی دی فه.

پاشه روژا مروفا (حه مکئی) یا (که فال کری سه رفی ریکا پیروز) و ئەفه لئا ف هه می ناته وا یا پیروزه. ئەوی ژ هه مانا خو گه له ک دا قوتا بو مله تی. و گه له ک طامیت خوش بیته وی به ره مه می دا هه یه بو مله تی کورد و هه می مله تان، چونکه ئارمانجا دو ماهیه (په یگه رکرنا ئەقینی یه) و تشتی تازه (خودی یه تازه یه و هه ژ تازه یه دکه ت). لقیره که فالکرنا شریعه ت و ویتا یا دباره بهه می روپا و رویده ها فه. و بو هه می ئاین و ئوولا و مه سه با.

۵- کناری مروقینی:

(حه مکئی) کیلا خوشکاند لئارمانجا (ناقئ) خزه ته تی و قئ خلمه تی و قئ هاریکاری بو خوشیا و که یف خوشیا پر مروقینی و مروقایه تی.

رستکیته وی هه می گو یفکیته ره نگ ره نگن بو جانترین دهلیقه و خه ملکرنتی. دی دودل پین گه هه

ټيک و دئ ژيژانا نه فیني ديسا بيته په يکه و ب جه هيت. و دینامیکیا ژيارئ دئ دريغه چیت بخوشی. ئودئ دو مال (فامیلی) نان بنه مال گه هنه ټيک بخزمايتي و خزمايني و نيزيکی ټيک بن.

٦- کناری رومبازين و حنيرمه ندين:

پتفه نديت فی بهرهمی دگه هنه کاکلا جفاکي و گريختي وئ و راستيا تيتت (واقع) قهوميني و سهرهاتيا لجفاکی دبيت. کو مله تي وهرگرت و بته نايی ديت نهغه خزمه تا وی یه، بو وان دهليقت پاک و پيروز. بقئ چهندي (حه مکی) چو (شه فره و نيشانیت گه ولی و طاری) نه داينه به لکو وهکو تيروشکيت* روژئ بيت مروفا و ههمی درادا دچنه خاری.

ههرچند گه لک دکاربيت هاتينه کرن دقان چاخيت پستي (حه مکی) دا کو بهرهمی حه می هيدي هيدي قه ميژنه ناف هندهک بهرهميت (توررهات و نه ژه هژی و نه خودانيت وا ژ هژی) ئو تيکه ل بکه ن (وهکی دزيني) نهغه ل ههمی درا يا ههی، دا بهندهک بابه تيت دی و هندهک ناقيت دی بينه دهري. به لئ گه لک بسره نه که تينه و نه سهره فراز بينه دقئ خلمه تي دا. ئو شوينا تبلتت (حه مکی) دناف وان بهرهميت (ژارين) دا گه لک ديارن!! بقئ چهندي ئو بسره نه که فاقن و گه له کيتت شتي وان هريبت هين و ديارن و ديار دین دگه ل پتفه چونا روژکاری!! ئو بوخو ليهر دهرفه تا ددان!! وهکی ميشا و زيليا ئو پيسه دکارن*. نهوژئ بيت هين (وهکو کيتکي ل بهر گوستي) دا خو پي ديارکن و ئو نه لوي په ييسکي نه!!.

مانئ نه و دزان کو ههر که سئ بسپور د خلمه ته کن دا و فنده کن دا بابهت و دوريشم يئ ههی (خوسره) بيهرهمی خو و نيشانیت وی ديارن (چند بهينه هه شفاندن) و (تيکه ل کرن) دئ ههر ديارن. نه م دبيتين: «شهرما لناف جفاکي گه له که هه که مروف دخو بينته دهرفه!!» ههر ټيکی گز و دهوود بيت خوييت هين. ئو ههر ټيک شتي خو. چئ ناييت مروف خو بخوندکاريئ (خونتکاريئ) بينته دهرفه و هه نبيت!!! نان خو بشپانه کن نان گه له کا و نه ژ ههژی بيت بو وئ په ييسکي.

٧- پتج* تيداکرن و جهکرن دین حه سيان و ناگه ادا:

هه که فندا وی نه يا ره کویر با و نه يا عسلی با بقه هاندني و ئوازکرن و بستران گوتني، جهی خو هند ل ناگه هيت خه لکی نه دکر بدهمه کن زوی، و ناقئ وی و فندا وی هند زوی به لاف نه دگه ربا و ئو نه دهاته وهرگرتن و بکار ټيخستت ژ بادينا تا هه کاربا و بوطا و ناف وهلاتئ کوردا. و دست لپه ی دهستی هوسطاييت سترانيت (حه مکی) نه رادبون لچاخا لدويف چاخی، و فی بهرهمی فندی و حنيرمه نديئ خو ليهر ريکيت طهنگ و گه له ک بسره هاتني و قهومين و شيل و بيل و قهرفه شا نه دگرت و هوصا يئ موکوم و رستي نه دبو.

ئو (ټيک) ئو (ټيکا دی) وهسا زوی خو لشوينا ئواز و سترانيت دی بيت داوه تي بيت هه تا هنگی نه ددا و سهروژئ نه دخار. و (صاهيا سئ) خو ليهر خرناق و (لئ طهنگ کرنا) و (مشيکارا)* و تي خه بتينا ژ (دلخارا) خو ليهر نه دگرت و زلپ و پاک ژئ دهرنه دکه فت!!.

٨- کناری رهوشه نبيريئ:

چونکه بهرهمی وی ژ توري مله تيه و ژ هه لکه فتا و قهومينا و خرناقا و دلوفاني و سهرهاتيا يئ خه بردای و سالوخت ژئ ټينانين. و بيت کرينه دهقيت خوييت هوزانيت سترانا ژ (ره خه کی شه) گه له ک ژان و ئوميديت مله تی و که يفخوشيا دلئ وی بيت تيدا. ئو ژ (ره خه دی) شه ئوازي وی توخمه چيراسيميفونيه بو خوشی و نه خوشی و ئوميد و ژان و چيره ستورا فولکلوري مله تيه.

بقئ چهندي نهغه ژئ توخمه کن رهوشه نبيريئ يه... لناف مله تی و زيده هيا هند زانينا به بکيماهی شه ژ فولکلوري و سهرهاتيا.

بهاييت دلخوشيا سايکولوجی ئو تازه يا فان سترانا و ئوازا و پيروزيا دهليقت، نهغه ههمی ستوين بو فی رهوشه نبيريئ. گوهاستق و گرنا فان سترانا بو هندهک دهسته کيت مروفا دهست سر دهستی، نهوژئ ژ دینامیکيا رتيجا فی بهرهمی فولکلوري يه يئ رهوشه نبيريئ. ديسا سالوخ و سوجه تيت خه لکی (مله تی) لسره (ناقکريت) وان دهقيت (هوزان سترانا) نهوژئ توخمه طايه کن گه ريانا فی رهوشه نبيريئ يه لناف مله تی.

گوهديريئ فان سترانا توخمه سيثاقه کا روی پهيدا يا خوشي و پر ژيزان يا لپيش چافا (خوشيا ههستا و هووشا، پي هيشتا راست و دروست دبيت). و هيشتا کویر دچيته ناف گيانی و توخمه بهر سقه کا نه پن ژ رهغه شه کا خوشي د لفلقي نيت. نهف رویده هيت نه م پي دحه سيئ بناگه ها لکا کليت وژدانئ.

فه لسه فا جابانا ههمی گيانی و (نيتفگرا) (مرکز) هشياری و ههستا دياردکته و گوهديري دکيتسيته دناف دا. و وژدانا وی زاخ ددهت و پتفه نديئ موکوم دکته لناقبه را وئ نيتفکريئ و ستران بيژئ ئوازي وان سترانا و ناقگرا وان. پتفه نديت گه هاندني نه و گه ههشتا ټيک بو... دلان.

٩- کناری پهرورده يئ:

لقئ دهليقت و ليهر ئوازي سترانا دی زاروک ژئ هينه ناقدا دگه ل دايکا نان بابا ئودئ خو هه لاقيزن و خوژ بيرقه کن و هزريت خوشي و ئوميديت باش کن. ئو دئ ژ دل ئوازي وهرگرتن و ژ خلمه تيت خراب دئ بهري وان که شيته قهنجي و خوشي لناف جفاکي. دئ هيدي هيدي ژ شوييا و ئالچاخيا شه بن و دلوفانيا وان دئ هيت هسان دان.

دئ رهنگيت جلکا و طه ييسينا زيرا و دهنگی وا و دهنگی ژنکا و سترانا و لهيزينا داوه تي جاره کا دی دئ دهليقت دهنه (بچويکا) کو هزريت خوش بکه ن و هه ر بيهينه ناف فان که يفخوشيا. بقئ چهندي دئ بچويک و زاروييت بچويک تر هينه خرغه کرن ناف فان دهليقت پر که يف و خوشی و ئوميد. دئ ژ کولانا فه بن و خلمه تيت خراب و ناخفتنيت نه خوش و بهت، دئ ژئ دوير که فن. ههر بچويکه ک دئ بو خو لدويف هزا خو دئ بوخو ژيزانا و ناقلي ژئ وهرگريت. و پهرورده دئ خو تيوهرکه ت و ژ خرابي دئ هيدي هيدي دوير که فت. زيده بار هه که ده ياب لمال بو بيژنه شه و شه رويفين و خوشي ژئ پسيار بکه ن

دئ گه لهک ژي دهواتي کهن و خواها پيس و ژناف خوښي دهرکه قيت و گهه و لهشي وي دئ نهرم بن و هردي دويرکه فن ژ لهش صصتي و گهه ره قبي و باوه شينا زبله کا و فرکا لچه رما و ژناف له شيدا. و دئ خو (لبرگرتن و بهراښاني) بونه ساخيا موکوم تر لي هيت. (مناعه).

۱۱- کناري ناتهواتي:

چونکه بهرهم بکوردی یه و همی کهس تی دگهن و قهسه بسا ناهینه. نهغه توری ناتهوی کوردی یه وهکی توری هه ناتهوی. بیریا چیره ستوری (لدهشتکا فولکلوری کوردی یا تیدا)*، عه گیدی و قههره مانی یا شهرا و پت گوتنا تیدا، که یفخوشی و دلخوشی یا تیدا، دلوقانی، قهومین، گه لهک نیشانی سیکولوجی بیت گرتیت جفاکی بیت تیدا. بوراندن و ئینانه دهره پها و رستا ژ دلئ کور و وژدانی یا تیدا هاتیبه ژناف جفاکا کوردی لبادینا. وینیت سهرهاتیبا لوی دهمی و بهری وی دهمی بیت تیدا هین. که فالیت نوی ژه نینا فی کناری فولکلوری چاک بیت پهیدانه. دنگ و ناوازیت کوردی بیت روژهلای بیت تیدا هاتین. و فلهسه فه ژ رویدهها فی دلخوشی هورک ژ جهوهری یا دیاره. نهکو دنگه کی بنتی یی تیرا دیاره و بهلکو گه لهک دنگ تیرا دیارن ژ بیافا کوردی. هلمیت بهاییت پیروز و بلند ژ تولی و توره و مهسه با بو قه نجیی ژئ دفون. نهون بیت مله تی کورد هین و بکار دئینیت. هم بو دلسوزیا ژنا کورد و پاکیا وی و هم بو هه قشک کرنا خو دگه زهلامی (میرکی)، بو خرمه تا مله تی، و بو خودانا بهر ئافا کرنا مالی، و دامه زاندا فامیلی، و گرتدانا پیشه ندیت خوشیی و ته نایی، بیت (ماقوبلانه)* ناقبهینا مالیت مله تی لناف جفاکی.

بجهئینانا فهرکاری* و هیلاتا خلمه تیت ب کیر نه هاتی ئیکه ژ نارمانجیت فی بهرهمی ناتهوی یی فولکلوری. جهکرنا بهه ژباتی لناف که له پوری کوردی. فی فولکلوری بو خو چاک یا کری لته نشتا گه لهک طاییت دی بیت فولکلوری وهکی همی فولکلوریت مله تیت جیهانی. و گه لهک کناریت فولکلوری مله تا نیزیکی ئیکن و هندک (طا و چق) بهلکو وهکو ئیکن و پیشه ندیت وان دچنه تیکرا. نهغه جهی سهره رازیا مله تی کورده بقا رویدهها همیایه.

۱۲- کناری توری و ناوازی:

توری مله تی گه لهک که نه ژادیت نافخودا هین و گه لهک چام و ژیزان ژئ تینه وهرگرتن. زنده بار توری فولکلوری هه کومه دصاهیا (۳) (۱۱) دا گوتین. همی زاخی هزی یه بو هر کهسه کی چ خوینده فان بیت و چ نه خوینده فان و نه نفیسدار بیت. و بهرهمه بو ره خنه ی و سهرنقیسینی و ههلقوتانی و قهریوفاندن و ژئ ئینانه دهره و توژاندنی (نیک) ئو بو گه هاندنا نافگرا وی بو کوژیت و هلاتی و ناف بستیت مله تی (دو) پاشی بو گه هاندنا فان راستییت سهرهاتی و چیره ستوری بو پاش هاتییت دست سهردهستی و هیشتا پیشه برنی (س).

چو سترانیت داوه تا نیان لدهقه ریت کوردستانی لبادینا و هه کاریا و ناف ئیزدیا تا کوردیت نهو لتورکی لئاسیا بچویک و (نهرمینیا) و تا بهیته (نهرزه روم) و (قه رس) و (بازید) و (سیرت) و (بدلیس) و (وان) و (دیاره کری) و (بوطا) و (جزیری) و ناف کوردیت سورین لدوریت (هله بی) لقهزا

وینه ۴۵: گیتنا ۱۱ ئاداری به لسیجی داوه ته لبر سترانا لدهوکی

و کا چ دیت و چهوا دیت و چهوا خو هه لاقیت و چ کر دناف دهواتی دا؟؟. نهغ دوریشم و وینیت نه پهن دچنه کاکلا گیانی مروفی دا دئ بنکیت قه نجیی لنک بچویکا دانن و لنک مهزنا ژي دئ پیفته ندا خوش کهن و قه نجیی و ئومیدئ ئینه پیش چاڤا و دلخوشیی لنک پهیداکهت و هاریکاری. دیسا دئ خو ژبیره کهن ژ کیماسییت ژباری و دهلبشیت نه خوش. و که یفخوش بن و بهلکو هندک هاریکاریت ئیکسه رین* و برازاڤا بن. بو مهزنا و بو بچویکا بهرئ قه نجیی یه و مهزن دئ هه لنگفتنییت ژباری ژبیره کهن هه رچه ند بو دهمه کی کورت دئ سوچه تیت خوشیا و قه نجیا و رهقه شیت ژباری بیت گه لهک طا، دناقبهینا ئیک و دودا کهن ژ همی بستیی جفاکی و ژ همی قوناغیت ژي (فئات العمر). بهلکی بچویک دئ سترانا گرن و بیژنه فه شوینا کو هو و فیر بینه خه بهر!! بهلکو دئ لناف یاریت خو ترانا و یاریت دهواتا و لیوکیا و کومیدیا و بویک و زاقانی کهن!!.

نهغه هوسا هزر هساندانه بو مهزن و بچویکا ژبلی کو بو گیانی همی باشه و لهش نهرمییه دئ خه لک بقا خلمه تا ناخفن شوینا کولسهر ئیکودو باخفن و لپشت ئیک و دو باخفن و لسهر بیبه ختیا و خرابیا و خلمه تیت بیخیر و چوریک. دئ بهحسی پهروکا و جلکا و دهواتی و چهکا و سترانا کهن کا کی هاتبو و کی دهوات خوشکوک و رند دکر؟ چهوا بو دهست و دار و دهوودو و گه لهک کنار و طاییت ژباری.

۱۰- کناری وهرزی و لهش نهرمی:

دئ بلقلینا و دهواتا و سهما، لهش و همی گیان خو له قینیت. و خوین دئ باش دلشی گهرییت و

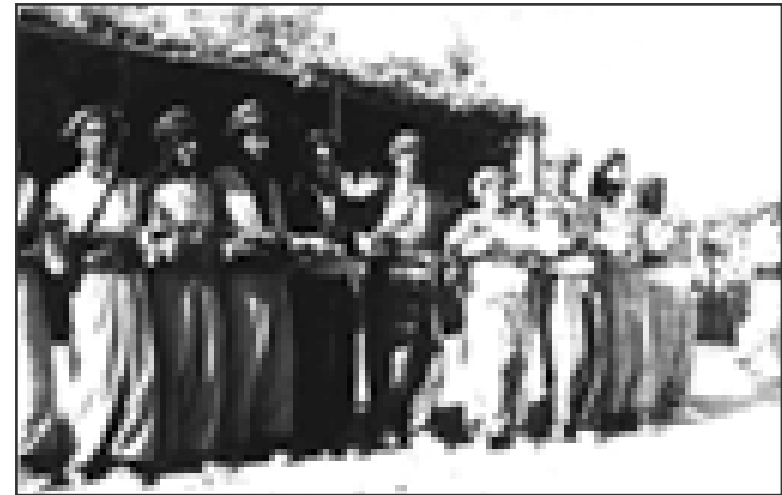
(عهفرینی) هتا (چلغه گویری) و هیقه (قامشلی) و (گازی نهنته بی) و (مسیربینی) و (میتربینی) و هیشتا دهقرا لناث کوردیت (صورانا) بیت نیزیکی دهقهریت بادینا... نین، کو ئان طاما ئاوازیت (حه مکی) ژئی نه هیت و لی نه گه ریا بیت ئان ئاواز بخو بن ژئغه بین و پیقه بین ئان پرته ئاواز و سه لیه تیدا مابن ئان ستران ژئغه بین و پیقه بین و دهقیت وان پیچهک ئان گه لهک ئان هه می هاتینه گوهرین. به لکو گه لهک پرتیت دهقیت هوزان سترانی تیدا وهکو خوما بن. نهقه ژئی نیشانه که (۱) کو نه زمانی کوردی بی خو رستی یه و پر ره و بنیاته. و به ره م می (حه مکی) ژ هه رس سستونیت خو (ستران چیکرنی و ئاواز کرنی و دانانی و ستران بدهنگ گوتنی) بی عه سلیه و ژ نیشانیت فولکلوری قاله و ژ کاکلا جفاکا کوردیه و دهست و دار و (دوورمی) وی یه. وی ده می هاتن و چون ژ دهقرا کوردی و ژ میرغه هکی بو میرغه هه کا دی یا ب ساناهی بو و توخیب و پاسه پورت نه بون.

ئو به رفه هکرنی نهقه کناری دهقی کو هاتیه گوتن ئان نقیسن د فولکلوری دا. پا هیشتا کناری ئاوازی و وی هینرمه ندیی و سه لیه و ژه نینا و ستران گوتنی وان تیتته سه ر کناری توره و فندا. و هه می بی هاتیه کرن و مله تی مسای بی ژئی دیتی و دهست سه ردهست بی هاتیه خاری و پشت بهر پشتی. (حه مک) هه کو مروف ژ به ره م می وی دئینته دهرقه و گو ه لی بی ژ مروقیته جهی، بی گورمژی بو (گرنژی) و چو نه عیم شینی لنک نه بو و بی ناٹ چاٹ فه کری بو و نه بی بزه حمهت بو و رهق بو، بو ستران گوتنی ئویی روحسٹک بو. کوتته کی تیدا نه بو و د سترانیت وی دا و قه سیت و ادا و د گوتنی و ئاوازی دانه بو. نه رماتیه کا باش دوی دا هه بو و سو حبه تی و گوتنی و ناخفتنا وی و گوهدانا و دهست و داری و بی کوتته کی.

چیجا بساناهی هوزان و ستران و رهخه و لسه ر نقیسن و گوهاستنا به ره م می توری فولکلوری و هه می توره ی و نه زمانی و ئاواز و گوتنا بدهنگفه بو دهقهریت دویر و دهرقه بساناهی بو. هه ر چه ند ری و بار بزه حمهت نه بون و هاتن و چون بساناهی بو و چونا کاروانا ژ (ژوری بو ژیری و ژ روژه لاتنی بو روژناقیی). و وه کی دی یا بی برین بو و به رده وام بو مه گه ر هنده ک ده ما پیچه ک فه گر هه بو ژ بهر قاچاغا و ریگرا. به لی نه ویت ژ دهقهری ژ بهر خرناقا و شهرا و بی ژباری و ژاری مشهخت دبون، ستران و ئاوازی (حه مکی) دگه ل خو دبرنه دهقهریت به هدینا و دهرقه ی به هدینا و به لکو دهرقه ی کوردستان بی ناٹ عه ربا لمویسل و دبن مویسل دا تا به غدا.

(حه مکی) گه لهک نه ژادیت ساخ بیته فولکلوری دندیت خودا بیته ئینان. هه ژ راستیا تیا (جفاکی بی ده ره به گیی کلاسیکی) و به لکو هنده ک (خیشالیته نیشانیت رومانسی) دناقدا بن وی ده می هه فچه رخی هنده ک کلاسیکی و رومانسییته روژاقایی بو و هه قده م بو.

به لی به ره م می مه بی روژه لاتنی و به ره م می (حه مکی) لقی ره بی قاری بو ژ به ره م می فندباز و کلاسیکییته روژناقیی و بهر کار کرنا قی شیان و فندی و به ره م میا قی دانا خودی (موهه) و هزر تیژی و په وشه نیا مه ژی بطایه کی دی بی روژه لاتنی و بابه تی وی بو. نه وی هه کو مه گوتی (به ری) سی طا قیگرا گرتن بشانه کا کوک. طاین هوزانا سترانا و فولکلوری و ئاواز کرنا وی و پاشی گوتنا وی بدهنگ

وینه ۴۶: داوهتا فولکلوری یا کوردا (وینه ژ محمد حجی خالدی بسوپاسی)

وینه ۴۷: داوهتا فولکلوری یا کوردا (وینه ژ محمد حجی خالدی بسوپاسی)

خوشی څه چونکه دهنگی وی ژۍ یی خوش بیه.

هرچهند هه می دهقیت هوزانیت ستران و بهرهمی (حه مکی) دا وځکی ټیک نیین دپارسه ننگ و ترازا هوزانا دا، بهلی (وهک ټیکاتی) یا تیتدا هه ی برستا و قهسا و په یقا و رهوستی و نو چارچوپ و قهرقودئ چیکرنی دشبسته ټیک. ههروهسا دشبسته چارچویی جفاکی و سهنی یی مله تیت دی بیت روژهلانئ و بهلکوژ هندهک پهرا نیزیکی فولکلورئ نه وروپی دبیت. کا چ فاریاتی لناقبه ینا جهوهروئ هونهرا و هنیرا هوزانفانیت سترانا و فولکلوری ژ کوردا و ژبلی کوردا؟؟ نه و نه وهکو:

۱- (حه مکی) نیشانا خو شکاند و نارمانجکهر، کوئوی دهلیقا پیروزترین و بلندترین و گرنگترین یا ژبارئ ژئ گرت ژ گریقییت فولکلورئ کوردی و چاره کر و مزئ وی بدرستی دایئ.

۲- تا وی دهمی و پشتی وی ژۍ که سئ هوسا بهر فرده نه فو تا بو.

۳- رومبازیا سترانیت دهواتا و بیگ و زافا و گریقه و سیرمونییت وان گه هاندنه سه ری و گوپیستکی و راست و درست کر.

۴- سه رودلیت مله تی لبادینا زیده بار و لده رقه می میرگه هئ خوش کرن و هند نه خوشی و خرناق و شهر یی بسه ری هاتین براوه ستیانا میرا و مام و پسمامیت ټیک لسهر کورسیا خونتکاریئ. و گوشتن گه لهک دهاته کرن و مشه ختی دبون و وار دهیلان و لی قهومین گه لهک بسهردا دهاتن و نومید دلی مله تی دچاند بو چیکرنا بنکی هیلینا بنه مالکئ (فامیلیئ).

۵- بو هه سترانئ سه لیکه و ناوازی دجهی خودا دانا سر، بو هه دهلیقا دهواتئ و ژن ټینانئ.

۶- مله تی زوی وهرگرتن و گوتن و بکار ټیخستن و فندئ خو (رست و بنه جه کر) دناقدا چونکه - یی بسانه ی بو - یی خوشبو - نوژ خوده و خورستی فولکلورئ وی بو* ژان و نومیدیت خو تیتدا دیتن و هه داره تا خو پین دیت و بخویاتی وهرگرت. (حه مکی) بقا هوزان سترانا خوییت فولکلوری، گازی وژدانا مله تی و ناگه هان کر. و دلاوه ری و دلوقانی و هوش پین هه لشکافتن. بقئ چهنئ (نوی ژهنن بو) یا به ری هنگی که سی بقئ بابه تی نه کری و چینه کری.

۷- بو خزمه تا دو دلایه بینه ټیک و مالکئ چیکه ن و خزمه تا جفاکی یه و مله تی یه و مروقی نیی یه.

۸- تخویب خوشییب و عیجزیب و وه غروئ و سلاقیته بو بویکی کوژ مالا بابئ بو ژۍ هه میی ژئ دهرکته و ناهیتته څه (نه و دلستونه کا کویره) و ژ (ره خنی دی) څه دئ سلاقی که ته مالا نوی و هه فگیانیی ژۍ و ژینا خو و دئ ماله کا دی یا خو سه ر (نه و نومیده) دگه ل په هله وان و سویاریئ نومید و خه ونیت وی. ژ ره خنی (سیبئ) څه بو بیگ و زافا خاتر خازا هه رده م یا تیتدا بو ئوغه رکرنا ژینا زگوردیئ و سه لنتاییئ. لقیره (حه مکی) نه ف خزمه ته بدرسته ی ب جه ټینا.

۹- چیدبیت دو جوین دوزمنیت ټیک فان سترانا بکار بیین و ههروهسا بو و وه سایه نو بهلکو پیک بهین و خزمایی بکه ن!! و نه ف سترانه دئ هیشتا ناقبه ینا وان خوش که ن نانکو نه ف بهرهمه یی هه می جوینایه و هه می باصکایه و هه می توخ و بستیت جفاکی نه مله تی.

۱۰- سی سهنیت تیتدا وهکو مه گوتی (هوزان - ستران - ناواز و سه لیکه - گوتن و چیرین بدهنگه) نه څه بهایه کی گران خو سه ر دده نه سترانیت (حه مکی).

۱۱- دوبر بینا دلئ (حه مکی) و یا هزارا وی. دوبراتی نیزیک کر و دناق کویراتیا دوبراتی دا چو خاری بو نا ف پیلیت کویراتیا روژگاری. دهشته کو مه پیدانه کا مه زنه هه که نه بیژین مه زنترینه بو هوزانا فولکلورئ مله تی و ستران گوتنیت څئ دهلیقا ژۍ (ته مه نی).

۱۲- دینامیکه کا ساخ یا تیتدا و لقلقین دکفانی مفایی مله تی دا و جفاکی و یا ب څه کیشه.

۱۳- قالبه کی نوی بو څئ فندی دانا و نمونیت باش و دجهی خودا (ټیخستنئ و ژئ دهرتخستن رند و په رلاق و دجهی خودا، بقی قالبی و بابه تی و قهسا و په یف رستا د سه رها تی تیتدا، بهرهمه یی (حه مکی) تیتته نیاسین.

۱۴- ریبازا (حه مکی) هه کو مه گوتی یا بن کوتته کی بو نو بخو هوزان سترانیت وی دهاتن وهسا دیاره ناوازی وی یی (لروی ناگه بو) = (فی حضور الخاطر والشعور). هه ما هه کو دگوت دا ب هه رسئ بابه تا ټینیت (دهقی وئ) و (ناوازی وی) و (گوتنا بدهنگئ خو) یی برویده و ناوا و خوش و ژ دل و ب نه فین دهات. یی خوش بو بو گوئی. هه میا وهردگرت و خوشی و ته نایا گیانی ژۍ وهردگرت. چو خو فیان تیتدا نه بو، چو جودایی تیتدا نه بو کو نه څه خوسه ر (بو میرابه نان یا دی بو ناغایه و نان بو ژارایه نان بو رده که دی یه). هه می بهرهم بو هه میا بو وه میا دقیا و حه بانند ژ دل، چونکه ژ دلئ خو و ژ دل و بو دلئ هه میا دناخفت و دگوت. سترانیت (حه مکی) ژ (ریبازی و تیرا سه نته گه هئ و دهقی) ددیابون. و من چاک بقئ څه کولینئ نیاسین ژ رسته و دهقییت بیانی بیت تیتدا څه حه ویان نان بیت کرینه تیتدا، کو مه ژیک قافارتین و ژیک گرتین و پاقرکین، چونکه وان بابه ت و سه نته و روی و کیشان و دهقی خویب هه ی. ژبه ر څئ چهنئ بهرهمه یی (حه مکی) یی بکوردیه کا خوش و بسانه ی و بی گری یه. و خو لبه ر هنده سال و چاخیت پر شه رنېخ و خرناق و مشه ختبون و لی طه ننگ کرن و مشیکار (حسارا) و گوند خراب بونا گرت، و جهوهروئ وی ما دیار. و گه لهک دهقییت سترانیت وی ژۍ مانه پاقرژ و پر سالوخ و چیره ستوریت وی دهمی و سه رها تی تیتدا ددیارن و جهی خو لکه فرئ فولکلورئ کر و تیتدا کوولا، هه که دصصت و پصت و فرپوته بانا وهکی بیت هنده کا، دا څه رو یقیبئ و بهرزه بن.

جار دا قهومینی که ته که فال و په یگه ر و سه رها تی دا که ته وینه و جارا ژۍ دا دکرنیت ژیزانئ بو گوهدیری هیلیت و تی ټینانه دهرئ و چاخا و راستیایی تیرا قیچ که ت. و جاران ژۍ دا خالیت نهین هیلسته تیرا څه شارتی و یی دقئ څه ریفاندن و توژاندن کانئ هنکاما وی چیه دقیره دا و چ تیر و نارمانجه نه؟؟ نه څه فند و هونه ربه د توره ی دا.

بهلی باهرا پترئ هه می که س تی دگه هه شتن، بیت پیچه ک ژیزان کویر و رویده هه نه پهن دا هه می بریکا وی و بازا وی یا دکفانی (مافئ و گشتیئ دا) زانیت کو نه څه بو (سوننه تا) خودئ یه کو دئ دو دلیت تینی ژ کانیا نه فینئ څه خون و گه هه ټیک (لکاخا) ژن و میرینیا پاک.

وی بهند بهند دگوتن و باهرا پتر سى بهندبون. بو جهباوه‌رى هنده جارا دا قهسه‌كى نان ناهه‌كى نان ناڤى دره‌كى دا ئينيت، دا پى بزائى نه‌قه هو قه‌ومى و قوناغا ده‌ليڤنى گه‌هه‌شته بيه‌شانه درى وه‌كى (داوه‌ت هاته‌هه‌وشا مه‌زن لى لى عه‌يشى... تاد). دڤى چهندي دا هوير دچويى دا بو راستيى تيپرا دياركه‌ت و هوير دگهل بچيت.

ئه‌وى طوڤنى فان كويللكا لچه‌مى روزكارى چاند، ئو به‌ره‌مى وي بى خوشى فولكلورى زيرين پيڤه هات، و هنگفينى ناگه‌ه و هه‌ستيت وي دبو رتيكيت وژدانى را سوړك هاتنه خارى!! و تيپروشكيت روناهيا دلئ وي بيتت كوله‌كيت (١) هووش و پين حه‌سيانيت وي را تيپن و لئاگه‌هيت مله‌تى ددهن و تي دگه‌ريپين. خو لجانى جه‌حتيل و پيرا ددهن و زاخ ددهن.

پيتيت فان ئاوازا سيبه‌را خو لدهواتيا و بويك و زافا دكر هه‌ر ژ ده‌زگرى به‌رى هنگى خاستن و پشتى هنگى شه‌گه‌ه‌استنى و پاشى نه‌شتنى لسهر هيلينا ماله‌كا نوى. نه‌و و تاسى چاخا مروڤنى كوهر تي ب گه‌هيت كا وي چ به‌ره‌م دارپتتبه و چيكره‌ دئ به‌مى ناگه‌هيت خو پشت و پشت فيپرا چيت دگهل زنجيرا سه‌رهاتيا فى فولكلورى ساخ. و هزرا خو تيپدا كه‌ت كو بى دگهل كاروانى روزكارى بو سه‌رهاتى و چيره‌ستورا مله‌تى يا فى ده‌ليفا پيروز و دئ ئينته پيش چاف و نامويريت ناگه‌هى كا چاوا بو و چاوا دريڤه دچو؟.

(حه‌مك) ديسا بڤنى چهندي نه ئه‌فسان گيترو (اساطير) بڤى به‌ره‌مى فولكلورى وه‌كو قه‌هره‌مانيت ئه‌فسانا ئه‌فسان گيرانى به‌لكو بدرستى ژوى ريزى و وي بستى نه‌بو. و ژ كاكلا راستيانى و ژ سه‌رهاتى و قه‌ومين و ژ قه‌ومينى بخو سالوخ ژى گوتبون ده‌واتا ئان سه‌مايا (واقعى). ناڤيت گه‌له‌ك دريت ئاميتدين و رويبارى و سويلافى د ده‌وات سترانادا ئينان و داروغ و بنه‌جه‌ كرن. ما ئه‌و هه‌مى شه‌ماليت روهن نينان و شه‌مالدانيت تانجى فولكلورى كوردى؟؟ بو ده‌ست لسهر ده‌ستى؟؟.

ئه‌وى گزرا كه‌له‌پورئ فولكلورى و پاشمايى به‌ر ده‌مى و سه‌رده‌مى هيتستا بلند و ستوير كر و هه‌بى كر. لڤيره ئه‌ف فولكلوره شبتى كه‌له‌پورئ مله‌تايه بو پيروزى و گرنگيى لكاخا كه‌له‌پورئ مله‌تا لچيهانئ. و پيڤه‌ندا وي يا گريدياه دگهل وان. ژ كه‌له‌پورئ ناته‌وى كورده.

(حه‌مك) گه‌له‌ك ده‌رز و تيبك و كيماسى (بڤى به‌ره‌مى) د ديوارى ژيارا جڤاكى يا ده‌ره‌به‌گى و وان پيڤه‌نديت وي ژيارى، پى گرتن و مالنچ كرن!! چونكه وي بو هه‌مى بستيت (بستى = تويخ) مله‌تى كورد ئه‌ف نوى ژه‌نيه ئينا خارى. ئينا بڤنى چهندي هنده‌ك خيشاليت ديوكرا تبه‌تى كرنه تيپدا به‌رى سى چاخا پيتر نانكو هه‌قه‌دمى ئه‌حه‌مدي خانى بيه.

(حه‌مك) د ئه‌زمانى كوردى دا بى چاك بو، چونكه ئه‌زمانى داى و بابيت وي بو. ئه‌و لى نه‌گه‌ريا كو په‌يڤ ئينانه ده‌ريت (زفر و بزده‌حه‌ت) بكه‌ته دناڤ ده‌قيت سترانيت خودا. به‌لكو چاوا ده‌هاتن و دحوليسين ژ گه‌ريپ و ده‌قى بساناھى وه‌سا دا بيژيت. هنده‌ك دنه‌رم بون بو سه‌ليفا و وه‌كى پيپلا ده‌نگى كلارنيت و كه‌مانجا دچونه گوها و به‌سردا هووشا دكه‌تن و زاخى گياني ددائى. بڤنى هه‌مى چهندي (كه‌ساتيا حه‌مك) هاته‌ گريدان بكه‌ساتيا جڤاكى و مله‌تى.

ويته ٤٨: گيژنا نه‌فروزى لصالا ١٩٧٣ لڤينا نفيسه‌ر بى بشه‌ل و شه‌پكيت خيچ خيچه لسهرى به‌رچه‌مى

ويته ٤٩: گيژنا نه‌فروزى له‌نگاما خوسه‌ر لڤينا يا خوينده‌فانيت كورد پى رابىن صالا ١٩٧٢. بالبووز و وه‌زير گازى كرپون. ژ راستى بو چه‌بى مسعود كتانى - فاضل فتح الله ده‌وكى - عمر دزه‌بى سترانبىژ هه‌ڤليرى - قوتابيه‌كى ژ كورديت ئيرانى - قوتابيه‌كى كورد ژ سوڤى ئوژ كوردپت توركى

دهرگه هیت نوی قوتان و گهلهک دهرگه هیت نوی قوتان و فهکرن بو فی تانجی فولکلوری کوردی. جفاک پین (حیتبه تی بو و پین خوشبو و پین سهره راز بو) و سیردگرتی دهرگه هیت دل و ههستا بو فهکرن!! قوناغیت (ژی)* ژ ژن و میبرا و نیر و میتیا و ژار و دهولت مهند و ههیا و هه می توپخا دهرگه هیت ناگهها بو لفاق کرن، نانکو هیلانه فهکری. نه فه رومبازی و هونه رهنندی به.

دهستهک و تیپیت ستران گوتنیت بهرهمی (حه مکی) هیدی هیدی هاتنه چیکرن و سترانیت خودان نارهزو و دهنگیت خوش پیقه مان و پیقه بون و بونه هوستاییت وان سترانا لدهمی (حه مکی) و پشتی وی و دریقه چون بناقی (جوتکیت حه مه کوری).

نانکو ژ دو رهخا بهرانبه ری ئیک دیبژن دهستهک دهستهک. نان ژی دهستهکا سترانیت (حه مکی) دورخ دهاقیتنه بهریک. (حه مک) هوسا به زمانی ناوازی دگهل مله تی بکوردی دناخت. وی دهمی وی کهله پور دگهل نوی کرنی و نوی ژهنینی پینکه فه گرتیدا و تیکهل کر و دگهل ژیارزی ریکا وی هاته فهکرن. نه فه یه جهوه ری درست و عه سلی. کا دئ چهند مینیت و خو لبه رگرتن لنک هه یه ؟؟ بهرانبه بهرهمی (بکوتته کی) و بی (خو شرین کرنی) و (بی لکورسیکی و لروی گه ربانی) یان بی (نیف دزی) ژ فیره و ویراهه نان (بکوتته کی نان دئ پالوصه کهت) بی وهکو پشتی دهمه کی نه بی دریز دئ هیتنه ژبیرکرنی و دهریا توره قانی و هوزانقانی دئ هاقیتنه رهخی دگهل گلشی. ههروه صا بی بو بهریکی و زهنگینیا زوی و نه رزان!!

توره و فولکلور نه بی جوبنه کی یه نان رهخه کیه نان توپخه کی و بسته کی یه و نه بی سه نته کی و پارته کی نان کهسه کیه بهلکو (مالی مله تیه و پاوانی وی یه و چامالی گشته و بهر خووری هه میا به و بهر دهوام و سه ردهم و سه رهاتیه و چیره ستویه). (نه فه یه توری ساخ و خودانی وی مله ته و ناخ). سترانیت (حه مکی) تی گه ربانیت* وژدان و ناگهها هه لدشکیقیه و جان بی دسوی خوشی گرتنی و لی خوشهاتنی دابو ناف نه سمانی هوشا دا دفیرت و بلند دبیت. هه که تی ب گه هیت و هه که تی نه گه هیت دئ بگوه دیری و داوهت کرنیت تیر و ته نابیت ژ ههستا.

نهف تیروشکا هنیترمه ندی دیاربو لئامیدی لئاخا بادینا دل کورد و کوردستان و روهن و شهوق دانه هه می کورد و کوردستان هندهک نان گهلهک تیروشک (تیروژک).

نهژادیت که یف گرتنی و خوشی و هزرکرنی و ته خمین گرتنی دکه له پوری و چیره ستویا مله تی کورد دا د تزینه و زه حفن. گریقه و عه دهت تیدا دهمسه نه. جفاکی یا پره تیدا. خویرست و خویرست و ئومید بیت ناقدا. قهرقه شه و شه و سه رهاتن و قهومین دیسا بیت هاتین. نه ته نایی و ته نایی هه ر و تیبرا دیاردین. ژاری و هه یاتی مروف تیدا دئینه دهرقه. بهی و پین گوتن و توی تیدان و خوشکرن و هیقی دناقدا تین. ژ زورداری و خویرتی ژ دقلا نین. بو میرا و بوژنا بیت تیدا هاتین و ژ (جه بلا سه بتکی) بهرهمی (حه مکی) یه!!... بقی چندی وی بهرهم گهله کی هه یه ژ فه لسه فا ژ زانی و ژ (پاله ستونیت)* توری فولکلوری، جهی سهره رازی یه د هه دینادا و د کورد و کوردستان دا و بهرانبه ری مله تیت جبهانی دا!!.

ساختیایا مله تی کورد و نه زمانی کوردی و بهرهمی توره ی و فولکلوری بیت تیبرا دیاردین.

پا ژ کیری و کیقه نهف زره کهرسته (حه مکی) خره کر؟ (پسیارا گاقی یه لقیتری). بهر سف هه ریا دناف فی فولکلوری دا ژ گزرتیت بهرهمی بهری (حه مکی) و عماریت فولکلوری بیت مه گهلهک جارا گوتین لهه ر ههشت کنارتیت کوردستان و قهومینیت بهر دهوام و ژان و هه لکهت دپریون و هه ر دین، و زورداری و خویرتی، نه فه هه می بهر سفن بو فی پسیارا دجهی خودا. دفی دا (حه مکی) دیاره کو بی ناگهه روهن بیه و هشیار بیه و هزر تیژ بیه کو نه فه هه می و هه رگرتین و داکرین و خره کرین دپن حه سیته خودا. دا بینه خاقه و کهرسته بو بهرهم داریتنی.

(حه مکی) بو هاته هزرکرن کو جاره کا دی دسه ر بهرهمی فولکلوری و خوشی و ئومید و ژانیت مله تی دا بچیته خاری ژ سه ری تا بنی دهست پین بکهت، هه رچه ند هوصا دیار و بهلی نه دیار کبه.

بو نوی کرنی و بابه ته کی نوی و نوی ژهنینی کا د کیژ کناری دا نهف کار ژهنین فه رته وی نیاسی و چو سه ر ئو پین حه سییا بهزرتیژیا خو کو نهف رهخی دهلیقیته ژن ئینانا (گوکه) و (نیقه نده) بو هه می گریقیته فولکلوری. ئینا نهف بنیاته داریت و نویکرنا فولکلوری و نوی ژهنین تیبرا دیارکر و چیکر و ئافاکر. دهلیقا پیروزا چاک، زهنگین کر پیروزی و دیت یا دجهی خودا. کوژی خو بو فی خرهمه تی بهر بیخیت و بو دانیت نه ژ توخی بی بهر جانی دهرکهت بو سترانگوتنا، بهس بو هندهک که سیته دهره به گاتی (ئاغا و میرا و مفایی یوان تو دکقانی وان که سادا ئو گهلهک کیتر بو بستیت دی بیت مله تی). نهو لسه ر نه چو و بو گشت مله تی خرهمهت کر. نهو ژ نه تیکپیت خو قانی (انانیه) و طهنگ و ئیک طا دهرکهت و ژوی طانی فی چندی تی پیری و شه قاند.

نهخی نهوی بو مله تی هه می بو. نه فه پینگاقه کا نوی بو و یا (بویران جورعهت بو) لئاف جفاکا دهره به گین. وی هزا خو بو فی قه نجی بکار ئینا. پیدقیاتی و قوناغا روژگاری دخازته هندئ کو پین رابیت. راستیایا دهست و داریت وی دهمی دناف گیانی وی دا فرمان دایی کو فی چندی بکهت و نوی ژهنیا فی فولکلوری دیارکهت و دانیت. گهرم و پر ئومید دگهل بهرهمی پیقه بو. نهوی هه می بهرهم بیار سه نکه کا جوان بو هه می بستیت* مله تی و جفاکی دانا. نه کو وی ب جاره کی و لسه ریک چیکرن. بهلکو پینگاژ پینگاژ و قوناغ قوناغ بیت داریتین و گوتین دراجینا په یقی دا و دهقی تا پرت فه هینیت وی بیت سترانا، (هوزانیت ستران) هوسا دیاربون و زیده بون دگهل چونا وهختی و ژی.

نهو بقی چندی ژ خرک و شاریت (فند و هنیترمه ندی بو فندی و هنیترمه ندی یه و بو مفایی کهسه کی نان بو توپخه کی جفاقی و بستیه کی یه) دهرکهت و شه قاند هه کو مه گوتی.

فه لسه فا نارمانجا توره و بهرهمی (حه مکی) هه کو مه قه روه یفانندی و تویژاندی و تی ئینا یه دهر نه فه یه: (توره و بهرهم و فندو هنیترمه ندی بو هه می مله تیه و هه می جفاکی یه!!) و بهس.

(حه مکی) فه رکاره کی (واجب) مه زن و گرنگ سه رخو راکر و فولکلوری کوردی هیتستا خنی کر. هه کو هاتیه زانین و گیران ژ (حه مکی) دهنگی وی په بیسک و توپخیت بلند و بزحه مت، تیدا هه بون و خوشیه کا قاری و دیار ژ دهردهکته و بناگهها و دلی دهاته و هه رگرتن.

د بستیت گیانی و وژدانی و ههستی دا دچو خاری و ستیرهکا نپه ن لئ دکر و دکیشانه گوهدانی و هزر و بیریا و ئەقینن. زیدبار دلداری و ئەقیندارا و پەردیت هوشا د لەزاندن د گیانی گوهدیری دا. ئەقە ژ فولکلوری کوردی یە بێ کۆبەر و پەربنیات و پەرشال.

بیریا (حەمکی) و ئەقە چەند قەسەت مە دقە پەرتوکا تورهی و فولکلوری دا گوتین و ئینان، بو ژبیرنەکرنا وی یە و ساخکرنا بەرھەمی وی یە و ژبەکا دێراندنی یە بو وی د چیرەستوری دا و خزمەتەکا فەرە من بو ملەتی کورد بچە ئینای. ئەقە جارا ژ رێقە یە ئەقە دەرگەهە تیتە قوتان، خودی هاریکاری کر کو من ب (خو شکاندقە) ئەقە فەرکارە هسی و بچە ئینا.

۳۴- شەهەزاییت سترانیت (حەمکی) (ژ بێر و ژنان) لەرفی ۱۹ و ۲۰ لئامیدی

بەرھەمی (حەمکی) چو جارا نەھاتینە نقیسین و بنەجھ کرن مەگەر سترانبیژا ژبەردکر و دگوتن. ئەو ژ ی نە هەمی سترانبیژا، چونکی بزەحمەت بون سەلیقە و ئاوازیت وان باش بچە بین (وەکی مقامیت عیراقی) دەقیت هوزانا ژبەرکەن و بسەر راستی و فەرازی بیژن. ئەگەریت نە هاتنە نقیسینا وان سترانا چ بون؟!؟

دئ دکارەکی کەین کو ئەگەریت فەرتەر بو گوتنی بیژن و ئەقەنە:

۱- خویندەفان دکیم بون گەلەک. کەسێ هەزرا بەرزەبێنا (کو بنقیسین) نەدکر، مەگەر فەقیبا و مەلا. ئەواژی کەسێ بەری چیرەستور نقیسینی و بەرھەم قەگواستنێ نە بو، بو سەر کاغەزی دا پشت راست ببیت. ئەوا هەمیبا بەری خو ددا خویندنا فەقیبا و یا ئەزمان و رێزمانیت بنیاتی عەری و زانییت قورتان و حەدبسا و دوعا و هیقیبا و هوزانیت مەدیبا و مەولیدابون و هوزانقانییت دی نەیییت فولکلوری. گەلەک گەلەک کیمتر دخەمخوربون بو سترانا کو ئەو ییت بستیا فەقیبا و مەلا نین. هیشتا پیتەر گەلەک ژئ ددیندار و صوفی بون و وا ددیت کو وەکی شکاندەکی یە بو وان و ئاین و ئولی* و شبتی گونەھی یە کو تیکەلا سترانا و داوہتا و سترانبیژا و کەیفخوشییت ملەتی بکەن. ژبەرقتی چەندئ کەسێ ژ خویندەفانییت وی دەمی ژ خو نەدگرت سترانا و دەقیت وان بنقیسین. بەلکو پیچەک ئەگەر ژ ی یا هەمی کیماتیا کاغەزی. کاغەز بو زانستییت خویندنا مەلاتییب بکار دئینا. و دیسا وەختی خو بەندئ قەنەدەر بەلکو پتر ب تی بینیت خویندنا خو قەدەر و پەرتوک بو خو بو خویندنی دنقیسین و قەدگواستن.

۲- دەنگ خوش و خەمخور بو سترانا و سترانیت (حەمکی) هەر هەبون و هەر بو خو دگرتن و ژبەر دکر و دگوتن. قیجا سترانیت وی گەلەک بەلاقیبون لبادینا و کوردستانی. بەری بەلاقیبن دبو، نەکو ب بەرزەبێن بو قیجا کەس نە دترسیا و ژ بەرزە بێنا وان. گەلەک هوی بونە سەلیقییت وان و دینەجھ گرتن و دگوتن و (رائینان) لسەر کر و وەکی دەورا* بو خو هەر دگوتن (وەکی فەقیبا و زانستییت کو د خویندن هەر دگوتنەقە و ژبەردکر) و بدەنگقە. و دگەل هوسطا دەاتن و دپوینشتن و دگەل دگوت

هەتا کو چاک رەھوان دکر و دبونە هوسطا و نیشا هەندەکییت دی ددا. هەر وەسا پاشگر لدویف پاشگری و دەست لسەر دەستی.

۳- ئاموریت ئەزمانی موزیک و ئاوازا دکیم بون. بەلکو ییت ئاوازا نقیس نەبون. هەر وەسا موزیک نقیس و شەھەزاییت ئەزمانی ئاوازی نەبون بتوین.. ئینا چونە هاتە نقیسین (بەزمانی ئاوازی) وەکی ئەوروپای ئاوازا زان و ئاوازا بیژ و ئاوازا نقیسییت جیھانی دیاربون و نقیسین و ناقدار بون لجیھانی^(۱).

ئاموریت ئاوازی بلویل و دودک بو و دەھول و دەف بون و زرنا دکیم بون لئان ب سەرمانا لکوردستانی بەلکو لئان فەلیت کورد و لئان ئیزدیا هەبون و بکار دئینان بو دەواتا و کەیفخوشیا. سەنگا دەواتا و دەوات کرنی و سەمایێ لسەر سترانا بو و بونە سترانیت (حەمکی) گەلەک ئان پیچەک تر. هەر لدەواتا و سەما جوینەکی دگوت و جوینەکی قەدگیترا ژ ژنا و ژ میترا هەرەکی دەستەکییت خو هەبون و دیسا لکوچکا و کوچکا زاقای، وەکی مقامیت عیراقی.

۴- هەما گریتف و عەدەت نەبون کو ستران بەییتە نقیسینی نە ل بادینا و نە ل دەقەر و میرگەھییت دی ییت کوردستانی. قی دویماییا لچاخی بیستی پستی نیقا دووی بەرەبەرە هاتنە نقیسین و بەلاقکرن چونکە خویندەفان و شەھەزا زیدەبون بو هەقراکی کا دئ کی پیتەر خرفەکەت و دیارکەت و نقیسییت و بەلاق کەت.

۵- گەلەک ژ هوسطاییت سترانا و سترانیت (حەمکی) د پشت راستبون کو گەلەکییت دی ئەق سترانە ژ بەرن و دئ نیشا هەندەکییت دی دەن (چ مروقییت وا بن و چ کور و کچیت وان بن). قیجا ژئ نە د ترسیان کو بەرزەبێن و هزر و باوہری هەبون هەمیبا کو ئەقە چو جارا بەرزەنابن و دئ مین ژبەرکری لئک گەلەکا ژ ملەتی. دیسان هەر وەسا گەلەکا ژ گوندیت نیتزیک و دویر گەلەک ژبەر کرن و گوتن و بونە هوستا و ئەوان ژ نیشا دەستی پستی خو ددا و هەر وەسا دا بدەمی دا هیتنە خاری ژبەرکری. خەمخور دزەحف بون کو بەییتە ژبەرکرن دا بەرزە نەبن بەلی نەبو نقیسینی و بنەجھ کرنی لسەر کاغەزی، بەس لسەر هزری و دلی.

بەلی گەلەک ژوان هوسطا دوہادا و تەعینادا و نەخوشییت زەحف دا دمرن و لگەلەک درا دا خەلەک هیتنە برین بو دەستی لپشتی وان. هەما ئەقیت ماین لئامیدی هوسطاییت وان هەبون و نیشا پستی خوددان و لەندەک گوندیت نیتزیک لئان (نەتیلیا) ژ خەمخوربا وان کو ہندی بشتین کو بەرزە نەبن چونکە دئ لایەکی گەلەکی مەزن و گرنگ ژ فولکلوری ژن ئینانی کەم بیت و لکیمی دەت. و بەلکو دئ گەلەک ستران هیدی هیدی بەرزەبن. لەو ئەقیت مایی مان و بەلاق بون و قەرویفیبا و چونە دناف هوزانیت دی دا و ہند ژ درست مان. قیجا مە ئەق د کارەکر کو ئەقیت مایی پاقر خرفەکەین و بنقیسین دا ژ مرنا لپیش چاقا قورتال کەین.

(۱) مە لئاقبەرەکا قی پەرتوکی یا ژئ نقیسی و ناقتییت وان.

چونکه تهرهکه و مهرهکه بیت هاتینه نفیسین و کت و مات بیت بهلاف بین بهلی نه ب رذاتی کو لسهر (حهمکی) هاتیه نفیسین و قورتال و خلاس کرنا بهرهمی وی. چونکه کهسه خلمهت و نوره و گهها وی نه ئینایه بهر فهکولینی و رخنه وی و نفیسین و تی بین و لدویف چوئی لسهر بنیاتهکی زانستی و زانستا توره وی و زانستا فولکلوری. بهری نهو، ئو ئوویت تیکه ل بین و تیپهل بین نه پاقرگرینه. بلا ئهفا د پرتوکی دا سرفهرازا من بیت.

لهوان مه دیت فهر ئهف فنی (نامه و پروموسیونی) لسهر (حهمکی) بنفیسین دا بچیته دکتیبخانا توره و فولکلوری کوردی دا. و جهی خو بکهت لبهر پی نفیسیت* رخنهگرا و تورهفانا. ههکه من دیتبا دهلیفا خویندنې بو فولکلوری لدهوله تیت روژهلالات و روژئاقایی ئان لکولیرتیت نادابا و توره وی لئاف عهربا ئان لعیراقتی و کوردستانی بو دوکتورایی ئان دوکتورا دووی کو وهرگرم، دا ههر لسهر (حهمکی) نفیسیم فنی نافگرئ و دا شول تیدا کهم بو په بیسکا زانستی و توره وی یا جارهکا دی ئه کادیی!!.

ئهف فولکلوره من د رتفه چونا (۴۸) سالا خرهکه و پاقرکر و رخنهکر ئو وهرگیترا عهره بی، و یا درسته دابو دانابهریک خوش بیت و قال. ئینا دهرفه و خلاس کر و ژ مرنا هیدی هیدی. ئهفه ئیکه مین دکاره کو تیتته کرن کو ئهف دهرفه هوسا تیتته قوتان بو گه نجا مهیا فولکلوری و لسهر (هوسطایی) تانجی فولکلوری بی (حهمکی) و بهرهمی (حهمکی) و مونوگرافیا (حهمکی) و کهساتیا وی. دا لئاف کوردستانی و فولکلوری کوردستانی و بو دهرفه کی کوردستانی بهرانهری فولکلوری جیهانی دا دیارکهم کو کاریت فولکلوری کوردا (دپرن و د تژی نه) ژبه رههمی ساخ و لراستا فولکلوری جیهانی به و ههکه بلندتر نه بیت.

ههرهوسا من گهلهک جارا بی لسهر فولکلوری کوردی نفیسی و بهلاف کری لروژناما هاوکاری - بزاف - خهبات - کوشارا کاروان - بهیان - رهنگین و بیت دی بهره بی و کوردی. ئولسوپه ریتا و درامادا و دهه هزاران ریتیت هوزانیت پر بنیات دچار دیوانیت خویتت مه زندها و هیتشتا.

مه گهلهک دکارکر کوناقی هندهک هوسطاییت ستران و جوتکتیت (حهمه کوری - (حهمکی)) لچاخیت چوبی لدهمی وی و پشتی وی بزاین، ئهف نهگه هشتینه (ژی ئینانه دهرهکا پیش گر و درست) و مه کهس نه زانی ژوان چونکه نه هاتینه نفیسین. بهلکو ژ چاخ نازدی و بیستی هندی ئهف لدویف چوبین و ئه و دیتن بیت هوسطاییت دیتن ئان ژ دای و بابا و پیرا بهری وان بیت زاین. و من ههمی بیت بنهجه کرین بیشت راستی و ئیمانهت. چونکه یا فهربو بزاین دا چوکلی دویمایی و ئیشکی فی خانی پی موکوم بیت، منهت ژ خودی. من ژ حاجی مصطفایی باب گهلهک نفیسی لسهر وان هوسطاییت سترانیت (حهمکی) لقی چاخ بیستی و دویمایی ئو چاخ (۱۹). و بیت بابی و بابیر و داپیرا دیتن و من ژ رشید افندی بابا حاجی و ژ پیره میتر گهلهک لئامیدیی پسپارکرن ژ ههرسئ چار تاختیت نامیدیی و ژ داپیریت ژنک و مه تا عائشه سعید خیزانا محمد سلیم شینی (یاکو ۹۸ سالا ژ) و بهزرا زهلال (رهخی ژنکا) ژ چیره ستویرا جفاکی گهلهک دزاین. و گهلهک ژ داپیرا خو سالحا بابی حاجی و ژنکتیت مهزن ژ مروقتیت وی و ههقالیت وی لئاخئ سهرده پکی و هممامی و مهیدانی گهلهک سالوخیت جفاکی ژ

رهخی ژنکافه من بیت ژئی نفیسین و پشت راست کرین بیت وان دیتن.

دیسا ژ هوسطاییت دویمایی بیت سترانیت (حهمکی) من گهلهک ژئی پرس کرن و ژ پیره میتریت نامیدیی و گوندا ژ سالا ۱۹۵۰ ژئاف گولیا و سنديا و ریکانیا و بهرواری ژیری و ژوریا و دوسکیا و نهیلیا و مزوریا ئو من دفا (۴۷) سالادا ژئی کهله پورئ فولکلوری گهلهک خرهکه. ئهز چارده جارا بی لگوندا گهریایم ژ نهلهی ناکرئ و نامیدی و بهرواری ژیریا تا سهر خابیری و ناف بهرواری ژوریا و نهیلا صپنه وی ژ خابیری یا روی شین و زبی و ههر جاری ۲۲-۲۴ روزا و لگوندا نفستیم و دو هه یف و نیفا لگونیت ههمی گولیا و سنديا گهریایم و نفستیم.

پاشی من بیت (حهمکی) هیدی هیدی و ریز ریز و رسته رسته و تاکو قهسا و گهلهک ژئی بهندبون و درست درست کرن و من ناقیت وان هوسطاییت نفیسین و بنهجه کرن ژ ژنا و ژ میتر، خودی لی خوش بیت. دا ههریکی رولا خویا دیار بیت دفی کهله پوری دا، بیشت راستی و ئیمینا زانستی. گهلهک ژوان هوسطاییت مشهخت بین ژ دهفرا نامیدیی و بادینا و دوبرکتن و ژ هوسطاییت فان سترانا بن... چون و مرن و ستران ژئی دگهل مرن. چونکه دینامیکه تا گوهاسنتی بو دهسته کی دی بی مروفا راهه ستیا بو (ستاتیکا) تا ژیی خو بری و کهله پور ژئی دگهل چوبو (نه هاتنه فی) و بهرپه وهرگه ریا. زیده بار دهلیفه بو چینه بو بو زفرینه فی بو وهلاتی ژبه رخرناق و شهرا و شه مه صا لدهفرا بادینا سی سه د سالا. و ئه گهر ژئی یا دیاره (میریون و خونتکاری و کورسی)، ئو ژیار ژئی یا بساناهی نه بو. هوسا هیدی هژمارا فان هوسطاییت کیم قه بو، کهسه زوی بزایاتی بهری ب هندی نه ما. ههم مله تی ژبه ر ژیار طه نگیی و ههم ژبه نه نه نای و کیم ئیمینی و سهرودل نه خوشی و مشهختیاییت. ههرهوسا هه کو خویندنگه ه و مه دره سیست زانستی کیم بین و ههرفتن و خویندن گهلهک تیکچوی. بهلی تاخمه تاخمه دهستهک ههر چیبون بو ستران گرتی و گوتی بهلی ههر پیچ پیچه پاشقه چون. ههکه شه مال بجاره کی نه فه مریا. (دبیتن بو نمونه کو ناگر د قورمادا دمینیت هه کو ریل دسوزیت. لقیته نامیدیی پایتهختی میرگه ه بو ئهف گر بیه نه هاته برین و ئهف کهله پوره نه مر. چونکه لئامیدیی شین بو و دیاریو و بره فقهش کهت). فیچا ل کهلاخو وهکی دورم و گولا بهری نه ما. نهو ئهف دئی هیینه سهر گوتنا ناقیت هوسطاییت (کهله پورئ) (حهمکی) بیت کورد و نامیدی) و بیت بنهجه ژ چاخ (۱۹) و تا نیفا چاخ بیستی بریز و لدوی تیک ئه ویت وهکو باب و باپیرا دیتن و ههف چاخ و ده میت تیک بون. ژ ژنکا و میترکا.

سترانیت هوسطاییت میترکا

۱- عبدالله مهلا نوسمان (عبن مهلا نوسمانی):

ژ مالا (طاهری نه جمایی) بو بی نامیدی. ئه و ماله کو صاریا خیزانا عبدالله بی دیلویی نامیدیی ژئی. بی (نه خونده فان) بو و زهلامه کی دریز بو و رهیت وی ددریزون و سپی و کهش بون دهمی باپیری مه مری و بابی مه هیتشتا بچوبک بو لئویندنگه ها ژ رتفه بو (خویندنگه ها نوسمانی یا فهرمانداری (رسمی) لفشلا مهزن بو. و ئودیت هنداف کفانی سهرایی بی نهو مای بهردو مارا و بازی) ئانکو